

วารสารการวัดผลการศึกษา Journal of Educational Measurement

ปีที่ 38 ฉบับที่ 104 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

ISSN 0125-3778
ISSN 2730-3357 (Online)

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Educational and Psychological Test Bureau Srinakharinwirot University

วารสารการวัดผลการศึกษา
Journal of Educational Measurement

ปีที่ 38 ฉบับที่ 104 กรกฎาคม – ธันวาคม 2564

Vol. 38 No. 104 July – December 2021

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และผลการวิจัยทางด้านการวัดผลการศึกษา สถิติ การวิจัยและจิตวิทยา ทั้งทางด้านทฤษฎี การปฏิบัติ ตลอดจนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
2. เพื่อเป็นสื่อกลางสำหรับแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง เรื่องราว และความคิดเห็นระหว่างครู นักการศึกษา นักวัดผลการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง

กำหนดออก ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 ของปี เดือนมกราคม-มิถุนายน ฉบับที่ 2 ของปี เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

มอบให้ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ และผู้เขียนจะได้รับวารสารฉบับที่ผลงาน

- บทความทุกเรื่องที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองบทความก่อนลงตีพิมพ์ (Peer reviews) จากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่านต่อบทความ โดยผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และ ผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review)
- ข้อความและเนื้อหาในบทความเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความแต่เพียงฝ่ายเดียว
- การคัดลอกอ้างอิงต้องดำเนินการตามการปฏิบัติในวงวิชาการ และสอดคล้องกับกฎหมาย

ของผู้เขียนได้รับการตีพิมพ์ จำนวน 2 ฉบับ โดยส่งให้ผู้เขียนคนแรกเท่านั้น

หมายเลขวารสาร ISSN 0125-3778 ISSN 2730-3357 (Online)

*** วารสารฉบับนี้ มีชื่อปรากฏในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่ม 2

กองบรรณาธิการ วารสารการวัดผลการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ 0-2258-4121 หรือ 0-2649-5000 ต่อ 15363, 11372 โทรสาร 0-2262-1745

เว็บไซต์ <http://eptb.swu.ac.th>

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความลงในวารสาร

จากการที่วารสารเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารผลงานวิจัย ตลอดจน ข้อค้นพบใหม่ ๆ ระหว่างนักวิจัย และ สังคมภายนอก ดังนั้น เพื่อให้การสื่อสารทางวิชาการเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ถูกต้อง โปร่งใส สอดคล้องกับมาตรฐาน การตีพิมพ์นานาชาติ และจริยธรรมในการตีพิมพ์บทความตามข้อกำหนดของ Committee on Publication Ethics (COPE) วารสารการวัดผลการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงได้ กำหนดจริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของผู้พิมพ์ (Duties of Authors)

1. ผู้พิมพ์ต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้น เป็นผลงานใหม่ที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่มี การส่งบทความเพื่อการตีพิมพ์ไปที่วารสารฉบับอื่น ๆ ในเวลาเดียวกันกับที่ส่งวารสารฉบับนี้
2. ผู้พิมพ์ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลทุกครั้ง เมื่อผู้พิมพ์นำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในผลงานของตน ไม่มีการ ทำผิดจริยธรรมการวิจัย ในทุกประเด็น เช่น การคัดลอกข้อมูลโดยไม่อ้างอิง หรืออ้างอิงไม่ถูกต้อง (Plagiarism) รวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความให้มีความสอดคล้องถูกต้องตรงกันกับในเนื้อหา
3. ผู้พิมพ์ต้องรับรองว่าผลงานมีความถูกต้อง รายงานข้อมูลและผลที่เกิดขึ้นจริง ไม่บิดเบือนข้อมูล หรือ ให้ข้อมูลที่เกินจริง และรับผิดชอบต่อความคิดเห็นหรือข้อสรุปในบทความที่นำมาตีพิมพ์ โดยเนื้อหาและข้อมูลในบทความ ต้องไม่มีการแสดงความส่อเสียด ให้ร้าย หรือทำให้บุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงานใด ๆ ได้รับความเสียหายเดือดร้อน
4. ผู้พิมพ์ต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ใน “คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ” โดยได้ ตรวจสอบคำผิด การเว้นวรรค การขึ้นย่อหน้า หัวข้อ รวมถึงการใช้ภาษาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องทั้งหมด และมีรูปแบบ การตีพิมพ์ทั้งบทความ เป็นไปตามข้อกำหนดของวารสารนี้ สำหรับการใช้อังกฤษและภาษาไทยในบทความ ได้มีการ ตรวจสอบความถูกต้องทางหลักไวยากรณ์อย่างดีแล้ว
5. ผู้พิมพ์และผู้พิมพ์ร่วมที่มีชื่อปรากฏในบทความ จะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการเขียนบทความจริง และรับรู้ถึงการจัดส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ มิได้จ้างวานให้ผู้อื่นผู้ใดที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในผลงานเป็น ผู้เขียนให้
6. ผู้พิมพ์ต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยนี้ หรือต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้น อย่างชัดเจน (ถ้ามี) สำหรับการกล่าวขอบคุณผู้มีส่วนช่วยเหลือในกิจกรรมประภาศนั้น สามารถทำได้ โดยผู้เขียน บทความควรขออนุญาตจากผู้ที่เกี่ยวข้องจะขอบคุณให้รับทราบก่อน

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการวารสารมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ โดยให้มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง ผลงานน่าเชื่อถือ มีความใหม่ ชัดเจน สอดคล้องกับเนื้อหาของนโยบายของวารสาร เป็นสำคัญ และต้องรักษามาตรฐาน รวมถึงพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพมีความทันสมัยอยู่เสมอ
2. บรรณาธิการต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง เพื่อให้แน่ใจว่าบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น หากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น ในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้พิมพ์หลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความ
3. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียน ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ
4. บรรณาธิการต้องไม่ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ เหตุจากความสงสัยหรือความไม่แน่ใจ และต้องให้โอกาสแก่ผู้พิมพ์ หากลักฐานมาพิสูจน์ข้อสงสัยนั้น ๆ เสียก่อน โดยต้องปฏิบัติต่อผู้พิมพ์ด้วยความเป็นธรรม ปราศจากอคติหรือความลำเอียง ไม่ทำให้ผู้พิมพ์ต้องได้รับความอับอายจากการปฏิเสธสัมพันธ์กับผู้พิมพ์ทั้งทางวาจาหรือทางลายลักษณ์อักษร
5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้พิมพ์ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
6. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ ผู้ประเมิน และทีมบริหาร

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ประเมินบทความควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ
2. ผู้ประเมินบทความต้องมีวินัยและตรงต่อเวลาในระยะเวลาของการประเมินบทความ โดยต้องให้ข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำตามหลักวิชาการเท่านั้น และห้ามใช้ภาษาหรือถ้อยคำที่ทำให้ผู้พิมพ์อ่านแล้วรู้สึกอับอาย
3. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วน หรือทุกส่วนของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ และจนกว่าบทความนั้นจะได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสาร (Confidentiality)
4. ผู้ประเมินบทความต้องระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้พิมพ์ไม่ได้อ้างถึงเข้าไปในการประเมินบทความด้วย เพื่อให้บทความเกิดคุณค่าในเชิงวิชาการเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ หากมีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบด้วย
5. ผู้ประเมินบทความต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ บรรณาธิการ และทีมบริหาร

กองบรรณาธิการและฝ่ายจัดการ

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา กิจธรรม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัสรา ประเสริฐสิน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กองบรรณาธิการ

1. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.บุญเรียง ขจรศิลป์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. รองศาสตราจารย์ ดร.อุสา สุทธิสาคร	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
5. รองศาสตราจารย์ ดร.มนทิรา จารุเพ็ง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจตุรัส	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา วราสุนันท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตกำแพงแสน
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา จันทร์ชูสกุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศน์ศิริรินทร์ สว่างบุญ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศจี จิระโร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลทิพย์ ศรีหาเศษ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จักษ์ตรีมงคล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ฝ่ายจัดการ

1. นางสาวสว่างจิตร์ พัชรมณีปกรณ์
2. นางสาวสุภา อภิญาภิบาล
3. ว่าที่ ร.ต.วิวัฒน์ พรหมสวรรค์
4. นางสาวจุฬาลักษณ์ รุ่งเจริญ
5. นางธัญชนก เพ็งเพระ
6. นางสาวสุวิชญา สิริยานนท์
7. นายเอกราช นาแหยม
8. นางสาวศุภรัตน์ วินิจวงษ์
9. นายสุรพงศ์ โคตรสูงเนิน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณากลั่นกรองบทความ

ประจำวารสารการวัดผลการศึกษา

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา วราสุนันท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา จันทร์ชูสกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศจี จิระโร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา อ่อนใจเอื้อ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลทิพย์ ศรีหาเศษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ศิริกิจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จักษ์ตรึงมงคล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งฤดี กล้าหาญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรวิรินทร์ ตาก้อนทอง

อาจารย์ ดร.อมรา วิสูตรานุกูล

อาจารย์ ดร.พิชชาดา ประสิทธิ์โชค

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทบรรณาธิการ

วารสารการวัดผลการศึกษา (Journal of Educational Measurement) ฉบับนี้ จัดทำโดยสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รวบรวมบทความวิชาการและบทความวิจัยจาก ครู อาจารย์ นิสิตนักศึกษา และผู้ที่สนใจทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในฉบับนี้มีบทความที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการวัดประเมินและการพัฒนาเครื่องมือวัดทางจิตวิทยา รวมถึงประเด็นการวิจัยเชิงประเมินโครงการของโรงเรียน โดยใช้แนวคิดต่าง ๆ เข้ามาให้เกิดประโยชน์

สำหรับฉบับที่แล้ว วารสารได้เน้นเรื่อง การจัดการศึกษา ทั้งในระดับโรงเรียน และการบริหารหลักสูตร ในระดับมหาวิทยาลัย การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ปัจจัยที่ส่งผล การศึกษาองค์ประกอบ การพัฒนาโมเดลด้านงานประเมิน การประเมินอภิमान การประเมินความต้องการจำเป็น รวมถึงการศึกษาทางด้านจิตวิทยา และทางสังคมศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ด้วย

หัวข้อบทความในวารสารฉบับนี้เกี่ยวข้องกับการพัฒนามาตรวัด โปรแกรมการให้คำปรึกษา กิจกรรมแนะแนว การประเมินความต้องการจำเป็น การประเมินผลโครงการ การใช้แฟ้มสะสมงาน การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบ รวมถึงเรื่องของปัจจัยที่ส่งผล การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาผู้เรียนทั้งในระดับโรงเรียนและระดับมหาวิทยาลัย

เพราะทางทีมบรรณาธิการวารสารได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่ได้มีส่วนร่วม ในการสนับสนุนให้มีการตีพิมพ์ เผยแพร่บทความที่จะสามารถนำแนวคิดต่าง ๆ ทางจิตวิทยาไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้ ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญผู้ที่สนใจทุกท่าน ไม่ว่าจะเป็น ครู อาจารย์ นิสิตนักศึกษา และผู้ที่สนใจ ได้มีส่วนร่วมส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ และการเผยแพร่บทความต่อไปด้วย

บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ปกใน รายละเอียดของวารสาร	ก
จริยธรรมการตีพิมพ์บทความลงในวารสาร	ข
กองบรรณาธิการและฝ่ายจัดการ	ง
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณากลับกรองบทความ	จ
บทบรรณาธิการ	ฉ
สารบัญ	ช
1. การวิเคราะห์และเปรียบเทียบสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร พิศุทธิ์ปภาณ จินะวงศ์, ศิวะพร ภูพันธ์, จุฑาภรณ์ มาสันเทียะ	1
2. การพัฒนามาตรวัดภาวะพลุดพลังในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก: การวิเคราะห์กลุ่มพหุ วชิญญา วรสายัณห์, ภัทราวดี มากมี	13
3. การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ จังหวัดเลย ภัทราพร เกษสังข์, แพรวนภา เรืองริลา	25
4. กรอบความคิด การสนับสนุนทางสังคม กับความเพียรของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ วิรัชต์ดา ปานดิษฐ์, เฉลิมขวัญ สิงห์วี, พนมพร พุ่มจันทร์	39
5. แนวทางสำหรับการมีภาระรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการส่งเสริม ความฉลาดรู้ด้านการอ่านของนักเรียนกัมพูชา นิพ ตำนาง, ชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ	52
6. ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต ธนพรรณ คงชนะ, อรนนท์ กลั่นทูประ	63
7. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการคิดเชิงบวกของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิริน เคนดี, มนัสนันท์ หัตถศักดิ์	71
8. ผลของการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเอง เพื่อเสริมสร้างวินัย ด้านความรับผิดชอบต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเชิงกระบือ รานี ลัมเจริญ, ปวีณา อ่อนใจเอื้อ	83

เรื่อง	หน้า
9. ผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	95
ปกานันท์ พักเจริญ, ปวีณา อ่อนใจเอื้อ	
10. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน	106
รวีวรรณ อรรถานิติ, มนัสนันท์ หัตถศักดิ์	
11. ผลการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาที่มีต่อการพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา	118
กิตติธัช อ่ำพันธ์, โชติกา ภาชีผล	
12. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษา โดยจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	132
อนุภูมิ คำยัง	
13. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การแสดงละครของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่	144
สุพิชฌาย์ วงศ์สกุลเพชร, นันทธร บรรจงปฐุ, สุพจน์ เกิดสุวรรณ	
14. รายงานการประเมินผลโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9	153
สุญาดา เสงชัยโย	
15. ทักษะทางสังคมและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน	165
ธนิษฐา แจ่มอุทัย, สุพจน์ เกิดสุวรรณ, ทองปาน บุญกุศล	
16. การอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนของนักเรียนวงเมโลเดียนระดับประถมศึกษาโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชุกิ	174
จารุเนตร อินพหล, สุพจน์ เกิดสุวรรณ, ทองปาน บุญกุศล	
17. ผลการบูรณาการการปริกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะเพื่อลดภาวะซึมเศร้าในผู้ต้องขังหญิง	185
ชุตติกาญจน์ อินทร์ทิม, เพ็ญภา กุลนาคดล, ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์	
18. การประเมินอภิมาน และการประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินอภิมาน	197
สุวิษญา สิริยานนท์, รุ่งฤดี กล้าหาญ	
19. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานกับคุณภาพการให้บริการขององค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร	209
สุริย์วิภา ไชยพันธุ์	

เรื่อง	หน้า
20. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และ การนำเสนอ เรื่อง สถิติ (2) โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ณัฐนันท์ กล้าบุตร, พินดา วราสุนันท์, สุนทราภรณ์ อุ่นวรรณธรรม, อังสนา ศรีสวนแดง, วัฒนา มณีวงศ์	221
21. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 นภัทร ัญญวนิชกุล, ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล, ทิวัตต์ มณีโชติ	233
22. ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนิสิตวิชาชีพครู กรรภัค วงศ์อรุณ, นฤมล พระใหญ่	245
23. การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัย สายสุขภาพและ สายอาชีพ ขวัญธิดา พิมพ์การ, พจนารถ เกื้อสกุล, กิตติ เกื้อสกุล	258
คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ	272
ข้อกำหนดการจัดพิมพ์ต้นฉบับบทความ	273
แบบฟอร์มการส่งบทความ	275

การวิเคราะห์และเปรียบเทียบสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร
An Analysis and Comparison of Teachers' Cross-Cultural Competence under
the Bangkok Metropolitan Administration

พิศุทธิ์ปภาณ จินะวงศ์¹ ศิวะพร ภูพันธ์² จุฑาภรณ์ มาสันเทียะ³

Pisutpaphan Chinawong¹ Siwaporn Poopan² Juthaporn Masantiah³

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการประเมินและการวิจัยการศึกษา

ภาควิชาการประเมินและการวิจัยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Student (M.Ed.) Educational Evaluation and Research Program, Department of Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

Corresponding author, E-mail: Krutum.pisutpaphan@gmail.com

² อาจารย์ ดร. ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

² Lecturer, Ph.D. Department of Education, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University E-mail: greatsiwa@gmail.com

³ อาจารย์ ดร. ภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ Lecturer, Ph.D. Department of Educational Evaluation and Research, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University E-mail: Chuthaphon.star@gmail.com

Received: July 16, 2020; Revised: July 15, 2021; Accepted: August 5, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร และ (2) เพื่อเปรียบเทียบระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีข้อมูลภูมิหลังแตกต่างกัน ตัวอย่างการวิจัย คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 480 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย การวิเคราะห์ค่าที่ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. โดยภาพรวม ครูสังกัดกรุงเทพมหานครมีสมรรถนะข้ามวัฒนธรรม อยู่ในระดับสูง

2. ค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ระหว่างครูเพศชายและครูเพศหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [$t(478) = 2.51, p = .01$] โดยครูเพศชาย (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.15) มีค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมสูงกว่าครูเพศหญิง (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.05) และครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีอายุ การนับถือศาสนา ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: สมรรถนะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครู ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

Abstract

The purposes of this study were (1) to analyze the levels of cross-cultural competence of teachers under the Bangkok Metropolitan Administration and (2) to compare the levels of cross-cultural competence of teachers under the Bangkok Metropolitan Administration under different backgrounds. The samples consisted of 480 teachers from schools under the Bangkok Metropolitan Administration by using a multi-stage random sampling. The research instrument used in the study was a questionnaire. The data were analyzed with descriptive statistics, independent t-test, and one-way analysis of variance. The results were as follows:

1. Overall, the level of cross-cultural competence of teachers under the Bangkok Metropolitan Administration was at high level.

2. The average of cross-cultural competence of teachers under the Bangkok Metropolitan Administration between male teachers and female teachers was statistically significant difference [$t(478) = 2.51, p = .01$]. It was found that male teachers had a higher average (average = 4.15) than female teachers (average = 4.05). There were no statistically significant difference under different age, religion, educational level, and teaching experience.

Keyword: cross-cultural competence, teachers' cross-cultural competence, teachers under the Bangkok Metropolitan Administration

บทนำ

สังคมทุกสังคมย่อมมีวัฒนธรรมที่แสดงถึงเอกลักษณ์ที่สืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น จนเป็นความเจริญงอกงามและเป็นตัวขับเคลื่อนในสังคม วัฒนธรรมจึงกลายเป็นกลไกในการอยู่ร่วมกัน โดยในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ล้วนแต่มีวัฒนธรรมผสมกลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตโดยไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เช่น ความเชื่อ ศาสนา ค่านิยม การแต่งกาย รวมไปถึงภาษา วัฒนธรรมจึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนที่อยู่ในสังคมนั้น ๆ ส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้วย ซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมอาจมีหลายปัจจัยมาเกี่ยวข้อง อันเนื่องจากคนแต่ละเชื้อชาติมีความเชื่อ ศาสนา ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ และโครงสร้างทางสังคมที่แตกต่างกัน รวมทั้งการกระจายทางวัฒนธรรมจากสังคมอื่น จากปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้วัฒนธรรมของสังคมหนึ่งย่อมแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่งได้ ซึ่งโดยปกติแล้วทุกสังคมจะมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมในรูปแบบในการแสดงออกที่ต่างกันไปตามแต่ละวัฒนธรรม ซึ่งการศึกษาในเรื่องของความแตกต่างทางวัฒนธรรมจึงมีความสำคัญ เพราะจะทำให้บุคคลเข้าใจและรู้ถึงสาเหตุของการกระทำในแต่ละบุคคล เกิดการยอมรับในความแตกต่างและปรับตัวให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายได้

ความแตกต่างทางวัฒนธรรมไม่เพียงส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ยังส่งผลถึงระบบการศึกษาด้วย เนื่องจากจำนวนการย้ายถิ่นฐานของประชากรที่เพิ่มมากขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครและ ภาคกลางของประเทศไทย มากถึงร้อยละ 40.80 ทั้งในส่วนองแรงงานภายในประเทศและ จากต่างประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) ส่งผลให้ครูและนักเรียนในโรงเรียนมีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น โดย Ford และ Whiting (2008) ได้อธิบายถึงโรงเรียนและสังคมในโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงมากโดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของนักเรียนที่มาจากต่างถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2559) ที่ได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ในแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) สรุปได้ว่า กรุงเทพมหานครอยู่ในพื้นที่

ศูนย์รวมความเจริญมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่เอื้อต่อการศึกษา มีการปกครองรูปแบบพิเศษของกรุงเทพมหานคร ทำให้นโยบายด้านการศึกษาถูกผลักดันให้เกิดขึ้นจริงและการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน ทำให้นักเรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะ ที่หลากหลาย และการย้ายถิ่นฐานของประชากรในภาคแรงงาน เข้ามาสู่กรุงเทพมหานคร ยังส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ดังรายงานของ Save the Children (2014 อ้างถึงใน นงเยาว์ เนาวรัตน์, 2561) โรงเรียนของรัฐบาลไทยต้องแบกรับและให้สิทธิทางการศึกษากับเหล่าบุคคลข้ามชาติในพื้นที่กรุงเทพมหานครถึงร้อยละ 34.00 และเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างผู้เรียนได้มาก สอดคล้องกับนโยบายด้านการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีการส่งเสริมให้เตรียมความพร้อมในการเปิดเสรีด้านการศึกษา (อภิรักษ์ อ่อนสันเทียะ, 2558) ส่งผลให้ในโรงเรียนของสังกัดกรุงเทพมหานครมีนักเรียนที่เข้ามาศึกษาไม่ถูกจำกัดชาติและวัฒนธรรม แต่การเรียนรู้ในห้องเรียนจะเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในชาติเดียวกัน และต่างชนชาติ เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาข้ามวัฒนธรรม ซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นนี้ อาจก่อให้เกิดความคิดเห็นและการยอมรับที่แตกต่างกัน ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ได้บัญญัติไว้ว่าในการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เพื่อให้ตอบสนองต่อสถานการณ์ดังกล่าว ดังนั้น นอกจากครูจะต้องมีความรู้และความสามารถทางการจัดการเรียน การสอนแล้วครูควรจะต้องมีความสามารถทางวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ครูควรที่จะมีความรู้ ความเข้าใจในความแตกต่าง ทั้งในมิติของความแตกต่างระหว่างผู้เรียน สังคม และวัฒนธรรม ที่แตกต่าง สามารถลดความขัดแย้งที่เกิดจากการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่าง ตลอดจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างอย่างมีประสิทธิภาพ (McDonald และคณะ, 2008 อ้างถึงใน ณิชภา จันทรเพ็ญ, 2555) ลักษณะดังกล่าวนี้ เรียกว่า สมรรถนะข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural competence) ซึ่งครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ และมีสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่จะเกิดขึ้น สมรรถนะของครูนั้นถือเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญตัวแปรหนึ่ง ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการทำนายหรือคาดหมายคุณภาพของผู้เรียนได้โดยตรง ครูที่มีสมรรถนะสูงย่อมมีความชำนาญและเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองนำไปสู่การเรียนรู้อย่างแท้จริง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมและความสามารถทางวัฒนธรรมของครู พบว่าครูมีระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา (ชุดินันท์ จันทรเสนานนท์, 2553; โกเมศ สุพลภัก, 2555; กมลชนก ชำนาญ, 2556) นอกจากนี้ Balcaza, Suarez-Balcazar & Taylor-Ritzler (2009) ได้สำรวจและเก็บข้อมูลจากบุคคลที่ประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย พบว่า ภูมิหลังของผู้ที่ประกอบอาชีพแต่ละอาชีพส่งผลต่อสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมที่ต่างกัน

การพัฒนาครูสังกัดกรุงเทพมหานครให้เป็นครูที่มีสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมนับเป็นสิ่งจำเป็นในสถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เนื่องจากสภาพสังคม สภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีความหลากหลายของนักเรียน ทั้งในด้านเชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ แต่เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลว่าครูสังกัดกรุงเทพมหานครมีสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมในระดับใด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์และเปรียบเทียบระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีข้อมูลภูมิหลังแตกต่างกัน ซึ่งข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

วัตถุประสงค์

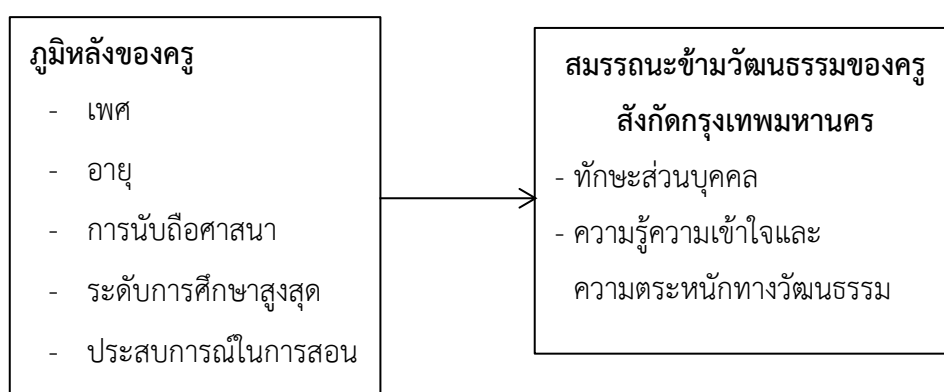
1. เพื่อวิเคราะห์ระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีข้อมูลภูมิหลังแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถสะท้อนสภาพปัจจุบันของครูสังกัดกรุงเทพมหานครว่า มีสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมมากน้อยเพียงใด และมีองค์ประกอบด้านใดที่ควรพัฒนา เพื่อให้ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร มีสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมที่สูงขึ้น นอกจากนี้ ข้อมูลสารสนเทศนี้ยังสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาบุคลากรครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นประโยชน์ในการสนับสนุนบุคลากรครูให้พัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพในแต่ละองค์ประกอบ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครู หมายถึง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ความสามารถ และทัศนคติในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของครู ในสภาพแวดล้อม ที่มีความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพที่แสดงออกผ่านการรับรู้ เข้าใจ และการเห็นคุณค่าในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถยอมรับ ปรับเปลี่ยนความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมที่แสดงออกให้เข้ากับสถานการณ์และวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ ในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างเป็นปกติสุข สามารถสื่อสารและสร้างสัมพันธ์อันดีกับบุคคลต่างวัฒนธรรม ในการวิจัยครั้งนี้ ได้สังเคราะห์แนวคิดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมตามการศึกษาของ กมลชนก ชำนาญ (2556), ชูตินันท์ จันทรเสนานนท์ (2553), ณิชภา จันทรเพ็ญ (2555), สุจิตรา โชฬิมาย (2559), Brooke-Garza (2013), Greenholtz (2000), McKoy (2006) และ Myers (2003) ได้องค์ประกอบสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย 2 ด้าน คือ (1) ทักษะส่วนบุคคล และ (2) ความรู้ความเข้าใจและความตระหนักทางวัฒนธรรม และมีตัวแปรภูมิหลังของครู ที่นำไปเปรียบเทียบระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่างการวิจัย

ประชากร คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 14,375 คน (กรุงเทพมหานคร, กองการเจ้าหน้าที่, 2561) ตัวอย่างการวิจัย คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 480 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) โดยรายละเอียดการสุ่มตัวอย่าง คือ **ขั้นที่ 1** ทำการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) โดยแบ่งโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามเขตการปกรอง (สำนักงานเขต) กรุงเทพมหานคร ออกเป็น 6 กลุ่ม และทำการสุ่มอย่างง่าย โดยสุ่มเขตการปกครอง (สำนักงานเขต) จำนวนกลุ่มละ 2 เขตการปกครอง (สำนักงานเขต) ได้ทั้งหมด 12 เขตการปกครอง (สำนักงานเขต) **ขั้นที่ 2** ทำการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) โดยสุ่มโรงเรียนในแต่ละเขตการปกครอง (สำนักงานเขต) เขตการปกครองละ 2 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 24 โรงเรียน และ**ขั้นที่ 3** ทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) สุ่มครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนละ 20 คน จาก 24 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 480 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะ ข้ามวัฒนธรรมของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบเติมคำตอบ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ การนับถือศาสนา ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์สอน ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครู เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 48 ข้อ ซึ่งผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ค่าดัชนี IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ทั้งนี้ จากการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถาม ฯ ที่พัฒนาขึ้นมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง (Garrett, 1965 อ้างถึงใน ธีรภัทร สุดโต, 2560) จึงมีความเหมาะสมในการนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไปได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรภูมิหลังของตัวอย่างการวิจัย โดยวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

2) การวิเคราะห์ระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัด กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย (กมลชนก ชำนาญ, 2556) ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50-5.00 หมายถึง สมรรถนะข้ามวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูงมาก

ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49 หมายถึง สมรรถนะข้ามวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง

ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49 หมายถึง สมรรถนะข้ามวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50-2.49 หมายถึง สมรรถนะข้ามวัฒนธรรมอยู่ในระดับต่ำ

ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.49 หมายถึง สมรรถนะข้ามวัฒนธรรมอยู่ในระดับต่ำมาก

3) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การนับถือศาสนา ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ในการสอน โดยการวิเคราะห์ค่าที (independent t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรภูมิหลังของตัวอย่างการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรภูมิหลังของตัวอย่างการวิจัย พบว่า ครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 480 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 74.80 และร้อยละ 25.20 ตามลำดับ) และมีอายุอยู่ในช่วง 20-30 ปี และ ช่วงอายุ 31-40 ปี ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 32.70 และร้อยละ 30.60 ตามลำดับ) รองลงมา คือ ช่วงอายุ 41-50 ปี และ ช่วงอายุ มากกว่า 50 ปี ตามลำดับ (ร้อยละ 23.80 และร้อยละ 12.90 ตามลำดับ) ครูที่เป็นตัวอย่างวิจัยโดยส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 93.10) รองลงมา คือ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ (ร้อยละ 6.00 และ ร้อยละ 0.80 ตามลำดับ) ครูส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดระดับปริญญาตรีมากกว่าระดับปริญญาโท (ร้อยละ 65.20 และ ร้อยละ 34.80 ตามลำดับ) ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 36.90) รองลงมา คือ ประสบการณ์ในการสอน 1-4 ปี (ร้อยละ 30.20) ประสบการณ์ในการสอน 5-10 ปี (ร้อยละ 26.90) โดยประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 1 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 6.00

2. ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานครในภาพรวม อยู่ในระดับสูง ($M = 4.08$, $SD = 0.36$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบของสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์ประกอบที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจและความตระหนักทางวัฒนธรรม ซึ่งมีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับสูง ($M = 4.24$, $SD = 0.41$) สำหรับองค์ประกอบด้านทักษะส่วนบุคคล มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับสูง ($M = 4.00$, $SD = 0.36$) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	Mean	SD	ระดับสมรรถนะ
สมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร	4.08	0.36	สูง
ด้านทักษะส่วนบุคคล	4.00	0.39	สูง
ความสามารถในการสื่อสาร	3.82	0.55	สูง
การยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม	3.39	0.56	สูง
ความยืดหยุ่น	4.10	0.50	สูง
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.19	0.49	สูง
การกำกับตนเอง	4.12	0.49	สูง
ความไวทางวัฒนธรรม	3.86	0.60	สูง
ด้านความรู้ความเข้าใจและความตระหนักทางวัฒนธรรม	4.24	0.41	สูง
การรับรู้ทางวัฒนธรรม	4.52	0.58	สูงมาก
การเห็นคุณค่าในวัฒนธรรม	4.30	0.52	สูง

ตัวแปร	Mean	SD	ระดับสมรรถนะ
ความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลาย	4.11	0.52	สูง
ความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมเฉพาะ	4.17	0.53	สูง

หมายเหตุ: ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัด กรุงเทพมหานคร ออกเป็น 5 ระดับ คือ คะแนนเฉลี่ย 1.00 -1.49 = ระดับต่ำมาก คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 = ระดับต่ำ คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 = ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 = ระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 = ระดับสูงมาก

3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีข้อมูลภูมิหลังแตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีข้อมูลภูมิหลังแตกต่างกัน โดยเรียงลำดับการนำเสนอตามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ค่าที (independent t-test) ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษาสูงสุด สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) ได้แก่ อายุ การนับถือศาสนา และประสบการณ์ในการสอน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2 พบว่า ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร เพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [$t(478) = 2.51, p = .01$] โดยครูสังกัดกรุงเทพมหานครเพศชาย ($M = 4.15, SD = 0.31$) มีค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมสูงกว่าครูสังกัดกรุงเทพมหานครเพศหญิง ($M = 4.05, SD = 0.38$) แสดงให้เห็นว่าตัวแปรเพศส่งผลต่อค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

สำหรับผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามอายุ การนับถือศาสนา ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ในการสอน พบว่า ค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ ศาสนา ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ในการสอน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอายุ ศาสนา ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ในการสอน ไม่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง

ตัวแปรภูมิหลัง	n	Mean	SD	Levene's Test				
				for Equality of Variances	p	t	F	p
เพศ								
- ชาย	121	4.15	0.31	8.03 <i>p</i> = .01	.01*	2.51	-	-
- หญิง	359	4.05	0.38					
ระดับการศึกษาสูงสุด								
-ปริญญาตรี	313	4.10	0.35	2.23 <i>p</i> = .14	.28	1.07	-	-
-ปริญญาโท	167	4.05	0.40					
อายุ								
- 20-30 ปี	157	4.05	0.33	1.36	.25	-	1.62	.18

ตัวแปรภูมิหลัง	n	Mean	SD	Levene's Test				
				for Equality of	p	t	F	p
				Variances				
- 31-40 ปี	147	4.06	0.40	df1 = 3				
- 40-50 ปี	114	4.14	0.37	df2 = 476				
- มากกว่า 50 ปี	62	4.06	0.37					
การนับถือศาสนา								
- พุทธ	447	4.08	0.36	4.25	.01	-	0.94	.39
- คริสต์	4	4.16	0.08	df1 = 2				
- อิสลาม	29	3.99	0.43	df2 = 477				
ประสบการณ์ในการสอน								
- น้อยกว่า 1 ปี	29	4.00	0.33	0.87	.46	-	2.75	.05
- 1-4 ปี	145	4.09	0.33	df1 = 3				
- 5-10 ปี	129	4.01	0.37	df2 = 476				
- 11 ปี ขึ้นไป	177	4.12	0.39					

หมายเหตุ * $p < .05$

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานครในภาพรวม อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวอย่างการวิจัย เป็นครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ปฏิบัติการสอนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์รวมความเจริญมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่เอื้อต่อการศึกษามีการปกครองรูปแบบพิเศษของกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาและพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในทุกด้าน มีหน่วยงานที่ส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาตนเองด้านวัฒนธรรมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม จึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้ระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลชนก ขำนาญ (2556) พบว่า ระดับความสามารถทางวัฒนธรรมของครูที่เป็นตัวอย่างการวิจัย ซึ่งปฏิบัติการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 อยู่ในระดับสูง

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร แยกเป็นรายด้าน ทั้ง 2 ด้าน คือ (1) ด้านความรู้ความเข้าใจและความตระหนักทางวัฒนธรรม และ (2) ด้านทักษะส่วนบุคคล พบว่า องค์ประกอบที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรู้ความเข้าใจและความตระหนักทางวัฒนธรรม มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมาตรฐานด้านภาษาและวัฒนธรรม เป็นหนึ่งในมาตรฐานความรู้ที่สำคัญของวิชาชีพครู ดังนั้น คณะครูศาสตร์และศึกษาศาสตร์ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ในการผลิตครู จึงจำเป็นต้องเตรียมการและพัฒนา นักศึกษาครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ให้ผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจด้านภาษาและวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง สำหรับหลักฐานเชิงประจักษ์ คือ สถาบันการผลิตครูในแต่ละสถาบัน ได้มีแนวปฏิบัติในการจัดศูนย์การเรียนรู้ พหุวัฒนธรรม (Center for multicultural education) (เชษฐภูมิ วรรณไพศาล, 2558) อีกทั้ง นโยบายของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในมิติของการจัดการศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับ “มหานครแห่งเอเชีย” การทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรม เช่น การเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้ภาษาไทยในฐานะเป็นภาษาประจำชาติได้อย่างถูกต้อง การออกแบบการจัดการเรียนรู้หรือกิจกรรมได้สอดคล้องกับขนบธรรมเนียม และ

หลักปฏิบัติที่แตกต่าง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ Smith (2004; อ้างถึงใน ณิชภา จันทรเพ็ญ, 2555) การจัดการเรียนการสอนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในวัฒนธรรมของผู้เรียน เป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการทางเชื้อชาติ วัฒนธรรมและภาษาอย่างมีศักยภาพ

สำหรับในมิติของความตระหนักทางวัฒนธรรม ในปัจจุบันสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีความสำคัญกับการปฏิบัติงานของครู โดยเฉพาะในเรื่องมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู การมีข้อกำหนดเรื่องมาตรฐานความรู้ เรื่องภาษาและวัฒนธรรมให้ครูยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ตลอดจนการพัฒนาครูในเรื่องสมรรถนะ และการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง การสร้างความตระหนักให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างเต็มความสามารถบนพื้นฐานสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่าง ส่งเสริมการเรียนรู้สังคม พหุวัฒนธรรม (Multi Culture) (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2559) ส่งผลให้ครูมีความตระหนักทางวัฒนธรรม เช่น การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การแบ่งกลุ่มแบบละความสามารถของผู้เรียน

ด้านทักษะส่วนบุคคล พบว่า ครูสังกัดกรุงเทพมหานครมีทักษะส่วนบุคคล อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยนักเรียนจากหลากหลายเชื้อชาติ ที่มีความแตกต่างด้านศาสนา ความเชื่อ วิถีความเป็นอยู่ ครูผู้สอนจึงต้องพัฒนาทักษะการดำรงชีวิต การสร้างความสัมพันธ์ การสื่อสาร ตลอดจนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน (นงเยาว์ เนาวรัตน์, 2561) อีกทั้งได้รับการพัฒนาตนเองให้เกิดทักษะทางด้านวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องจากสำนักงานการศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาครู เช่น โครงการ “ครูเมืองหลวง 4.0” เพื่อยกระดับสมรรถนะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ยุค 4.0 โครงการฝึกอบรมครูภาษาอังกฤษ ศูนย์ Regional Language Centre สาธารณรัฐสิงคโปร์ โครงการพัฒนาผู้สอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร โครงการสอนภาษาจีน โครงการโรงเรียนสองภาษา โครงการสอนภาษามลายู โครงการสอนภาษาอาหรับ โครงการการส่งเสริมความพร้อมด้านภาษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน เป็นต้น (สำนักงานการศึกษา, กรุงเทพมหานคร, 2559) ซึ่งผลจากการดำเนินโครงการดังกล่าวส่งผลให้ครูสังกัดกรุงเทพมหานครได้เพิ่มทักษะทางด้านวัฒนธรรมให้สูงขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ กมลชนก ชำนาญ (2556) และชุตินันท์ จันทรเสนานนท์ (2553) พบว่า ระดับสมรรถนะทางวัฒนธรรม และความสามารถทางวัฒนธรรม รายด้านทักษะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ทักษะทางวัฒนธรรมเป็นความชำนาญของครูในการใช้ความรู้ ความสามารถ ของครูในการดำเนินชีวิตในวัฒนธรรมหลักของแต่ละสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข (รัชดา แสงพุก และมนัสนันท์ หัตถศักดิ์, 2563)

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามภูมิหลัง พบว่า ภูมิหลังของครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยสมรรถนะ ข้ามวัฒนธรรม คือ ตัวแปรเพศ เพียงตัวแปรเดียว โดยครูเพศชายมีค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมสูงกว่าครูเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชุตินันท์ จันทรเสนานนท์ (2553) และกมลชนก ชำนาญ (2556) ที่พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความสามารถทางวัฒนธรรมที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาข้อมูลการพัฒนาสมรรถนะของครูที่ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูสังกัดกรุงเทพมหานครเพศชาย ให้ความสนใจเข้าร่วมการพัฒนาสมรรถนะด้านต่าง ๆ จัดโดยสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มากกว่า ครูเพศหญิง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร, 2562)

สำหรับผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามอายุ การนับถือศาสนา ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ในการสอน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน กล่าวได้อีกนัยยะหนึ่ง คือ ถึงแม้ว่าครูสังกัดกรุงเทพมหานครจะมีอายุ การนับถือศาสนา ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ในการสอน แตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมไม่แตกต่าง นั้นแสดงให้เห็นว่า

ในปัจจุบันการพัฒนาวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นกับครูเพื่อเป็น ตัวแบบแห่งการเรียนรู้ของชั้นเรียนที่จะนำไปสู่การสร้างทักษะการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุวณี อึ้งวราร, 2558, หน้า 65) มุ่งเน้นให้ครูได้เกิดทักษะทางวัฒนธรรม จัดการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาแบบ ข้ามวัฒนธรรม (cross-culture) ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) เป็นการ พัฒนาที่ครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประกอบกับการที่ครูสังกัดกรุงเทพมหานครได้ปฏิบัติ ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด และได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านวัฒนธรรม อย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการ “ครูเมืองหลวง 4.0” โครงการการส่งเสริมความพร้อมด้านภาษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน เป็นต้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การที่ครูจะต้องมีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 แล้วจำเป็นต้องมีความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับการข้ามวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 และอยู่ร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างทาง วัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฉันทพร พรหมการ (2560) ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะครู ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนที่มีนักเรียนข้ามวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบด้านสมรรถนะ ทางวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบคุณลักษณะที่สำคัญของครูในศตวรรษที่ 21 ส่งผลครูสามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ที่ มีความหลากหลายและแตกต่างทางวัฒนธรรมสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับ สมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานครในภาพรวม อยู่ในระดับสูง เพื่อให้ระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมมา สูงขึ้น ดังนั้น ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะข้ามวัฒนธรรม โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย การ สนับสนุนการดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะข้ามวัฒนธรรม ให้ครูสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป
2. จากผลการวิจัยพบว่า ครูสังกัดกรุงเทพมหานครเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูเพศชาย มีค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมสูงกว่าครูเพศหญิง ดังนั้น ในการสนับสนุนด้านการพัฒนาสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานครนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร รวมถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีนโยบายสนับสนุนให้ครูสังกัด กรุงเทพมหานครทุกคน เข้ารับการพัฒนาสมรรถนะข้ามวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะตัวอย่างการวิจัยที่เป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครเท่านั้น ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไป จึงควรศึกษาสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครู โรงเรียนในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (อปท.) ในภาพรวมทั้งประเทศ ซึ่งจะต้องมีการออกแบบการวิจัย ด้านการกำหนดขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง โดยครอบคลุมโรงเรียนในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (อปท.) ในทุกภูมิภาค เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น (อปท.) ในภาพรวม ซึ่งเป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อการวางแผนพัฒนาสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูในสังกัด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (อปท.) ต่อไป
2. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะตัวอย่างที่เป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เท่านั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีประโยชน์และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น ดังนั้น การวิจัย

ครั้งต่อไป จึงควรมีการศึกษาสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (อปท.) ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทย หรือจังหวัดชายแดน เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าว มีลักษณะการจัดการศึกษาในรูปแบบของการจัดการศึกษาข้ามแดน (cross border education) ที่มีนักเรียนข้ามพรมแดนเข้ามารับการศึกษาในโรงเรียนไทย มีการลงทุนจากต่างชาติ แรงงานข้ามชาติ และการค้าระหว่างชายแดน ตัวอย่างเช่น พื้นที่สามจังหวัดชายแดนไทย-กัมพูชา (ตราด จันทบุรี และสระแก้ว) พื้นที่จังหวัดชายแดนไทย-พม่า (ตาก แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่) เป็นต้น เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ลุ่มลึก และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์กับกลุ่มประชากรที่เฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้นได้

3. จากผลการวิจัยครั้งนี้ ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง แสดงว่า ครูสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นผู้ที่มีสมรรถนะข้ามวัฒนธรรม แต่อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีนักเรียนจากหลากหลายเชื้อชาติ และมีความแตกต่างด้านศาสนา ความเชื่อ วิถีความเป็นอยู่ ดังนั้น ครู ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากบริบทสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะเฉพาะ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

4. จากผลการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามภูมิภาค โดยพบว่า ในบรรดาตัวแปรภูมิหลังของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร มีตัวแปรเพศ เพียงตัวแปรเดียวที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรม โดยครูสังกัดกรุงเทพมหานครเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไป จึงควรมีการศึกษาตัวแปรภูมิหลังอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครูสอน สภาพแวดล้อมที่อาศัย ภูมิลำเนาเดิม เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก ชำนาญ. (2556). การพัฒนาแบบวัดและการวิเคราะห์ระดับความสามารถทางวัฒนธรรมของครู. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรุงเทพมหานคร, กองการเจ้าหน้าที่. (2561). สถิติกรุงเทพมหานคร: จำนวนครู. ค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2561, จาก <http://www.bangkok.go.th/bangkokeducation/page/sub/11493/พ.ศ.2561>.
- โกเมศ สุพลภัก. (2555). การรับรู้และการสื่อสารเพื่อการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมของบริษัทข้ามชาติในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุดินันท์ จันทระเสนานนท์. (2553). การพัฒนาแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชษฐภูมิ วรรณไพศาล. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุปัญญาสำหรับนิสิตนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณิชาภา จันทรทัต. (2555). การพัฒนาตัวบ่งชี้และสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครู: การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัดตามภูมิหลังของครู. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธัญพร พรหมการ. (2560). คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนที่มีนักเรียนข้ามวัฒนธรรม จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ธีรภัทร สุดโต. (2560). การวัดเจตคติ. *วารสารวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 34 (96). 1-14.
- นงเยาว์ เนาวรัตน์. (2561). การศึกษาพหุวัฒนธรรม: มุมมองเชิงวิพากษ์และการปฏิบัติการในโรงเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 3). เชียงใหม่: วนิตการพิมพ์.
- รัชดา แสงพุก และมนัสนันท์ หัตถศักดิ์. (2563). ผลของโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 37 (102). 14-27.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร. (2562). การประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). การสำรวจการย้ายถิ่นฐานของประชากร พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: กองสถิติพยากรณ์.
- สุจิตรา โชติมา. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะเชิงวัฒนธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 (อุดรธานี). (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวณี อึ้งวรการ. (2558). อกิวัฒน์การเรียนรู้สู่คุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*. 2 (1). 65-770.
- อภิรักษ์ อ่อนสันเทียะ. (2558). การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการเปิดเสรีทางการศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษาสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐบาล จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 9 (1). 66-74.
- Balcazar, F. E., Suarez-Balcazar, Y., & Taylor-Ritzler, T. (2009). Cultural competence: Development of a conceptual framework. *Disability & Rehabilitation*. 31(14). 1153-1160.
- Brooke-Garza, E. (2013). Two-way bilingual education and Latino students. *Journal Articles: Reports-Research*. 26. 75-85.
- Ford, D. Y., & Whiting, G. W. (2008). Cultural Competence: Preparing Gifted Students for a Diverse Society. *Roeper Review*. 30(2). 104-110.
- Greenholtz, J. (2000). Assessing cross-cultural competence in transnational education: The intercultural development inventory. *High Education in Europe*. 25(3). 411-416.
- McKoy, C. L. (2006). Pre-service music teachers multicultural awareness exposures and attitudes: A preliminary study. *Southern Music Education Journal*. 2 (1). 78-94.
- Myers, S. S. (2003). Development of a cultural competence assessment instrument. *Journal of Nursing Measurement*. 11 (1). 29-40.

การพัฒนามาตรวัดภาวะพหุพลังในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก: การวิเคราะห์กลุ่มพหุ

Development of an active ageing scale among the elderly in the eastern special development zone: Multiple group analysis

วธัญญา วรสายณ์¹ ภัทราวดี มากมี²

Wathanya Worasayan¹ Patrawadee Makmee²

¹นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและวิทยาการปัญญา วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

¹Graduate Student in Master of Science, Department of Research and Statistics in Cognitive Science, College of Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University.

E-mail: Wathanya.wty@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการวิจัยและวิทยาการปัญญา หน่วยวิจัยวิทยาการปัญญาและนวัตกรรม วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

²Assoc. Prof. Dr., Department of Research and Statistics in Cognitive Science, College of Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University.

E-mail: Patrawadee@gmail.com

Received: June 19, 2020; Revised: July 15, 2021; Accepted: July 27, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนามาตรวัดภาวะพหุพลังในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนองค์ประกอบภาวะพหุพลังในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกในกลุ่มเพศและในกลุ่มจังหวัด และเพื่อสร้างปกติวิสัยมาตรวัดภาวะพหุพลังในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในรูปตารางตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์และคะแนนที่ปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 1,200 คน ได้มาด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับสองและมีการวิเคราะห์กลุ่มพหุ ด้วยโปรแกรม Mplus

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) มาตรวัดภาวะพหุพลัง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ สุขภาพ การมีส่วนร่วม การมีหลักประกัน และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 41 ข้อ มีความตรงเชิงเนื้อหาารายข้อ มากกว่า .780 ทุกข้อ ค่าดัชนีอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .309 ถึง .693 ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ .972 ความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณา $\text{relative chi-square} = .716$, $\text{SRMR} = .019$, $\text{RMSEA} = .024$, $\text{CFI} = .995$, $\text{TLI} = .991$ 2) ผลการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนองค์ประกอบของมาตรวัดภาวะพหุพลัง ปรากฏว่า มีความแปรเปลี่ยนองค์ประกอบในกลุ่มเพศและในกลุ่มจังหวัด 3) ปกติวิสัยมาตรวัดภาวะพหุพลัง จำแนกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสูง

มีเปอร์เซ็นต์ไทล์มากกว่า 50 และระดับต่ำ มีเปอร์เซ็นต์ไทล์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50 สรุปได้ว่า มาตรฐานภาวะพัฒนาพลังมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้น และมีความแปรเปลี่ยนองค์ประกอบในกลุ่มเพศและในกลุ่มจังหวัด

คำสำคัญ: ภาวะพัฒนาพลัง, ผู้สูงอายุตอนต้น, การวิเคราะห์กลุ่มเพศ

Abstract

The objectives of this study were: to develop an active ageing scale among the elderly in the eastern special development zone, to verify component invariance in both gender groups and in provincial groups, and to construct scale norms by using percentile rank and T-scores. The samples consisted of 1,200 elderly residents in an eastern special development zone, obtained through multi-stage random sampling; second-order confirmatory factor analysis and multiple-group analysis were undertaken by application of the Mplus computer program.

The research findings were: 1) the developed active ageing scale consisted of four factors: health, participation, security, and enabling environment, with a total of 41 items. All items had *I-CVI* over .78. Item-to-scale correlations ranged from .31 to .69, scale reliability was .97. Empirical data were found to be consistent, having relative chi-square = 1.72, *SRMR* = .02, *RMSEA* = .02, *CFI* = 1.00, *TLI* = .99. 2) Second-order confirmatory factor analysis showed that there was variance in the gender groups, and in the province groups. 3) Scale norms were constructed and divided into two levels: percentile rank higher than 50 indicated high level, and percentile rank equal to or lower than 50 indicated low level. In conclusion, an active ageing scale was in accordance with the developed criteria and had variance of the compositional in both gender groups and provincial groups.

Keywords: active ageing, elderly, multiple group analysis

บทนำ

การพัฒนา (Development) เป็นการทำให้ดีขึ้น เจริญขึ้น หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อสิ่งที่ดีกว่า (Change for the better) และผลลัพธ์ที่ได้ควรเป็นไปในทางที่ดีด้วย (พจน์ พจนพานิชย์กุล, 2556, หน้า 1) การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต เป็นกระบวนการที่สำคัญที่หล่อหลอมให้คนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2552, หน้า 110-111)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 โดยมีหลักสำคัญของการพัฒนา คือ ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย และมีการพัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 4) และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของทุกประเทศในช่วงศตวรรษที่ 21 ในระหว่างปี ค.ศ. 2000-2100 ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นการเคลื่อนเข้าสู่ ภาวะประชากรผู้สูงอายุ (Population Aging) (อัญฉรา ปุราคม, 2558, หน้า 10) และแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุไทยที่เห็นได้ชัดเลย คือ ในช่วงแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 ซึ่งประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aged Society) ทั้งนี้องค์การอนามัยโลก ได้เล็งเห็นความสำคัญของสังคมสูงวัย

จึงได้รณรงค์เรื่อง ภาวะพหุพลัง (Active Ageing) ขึ้นมาตั้งแต่ พ.ศ. 2542 (ณรงค์กร ชัยโพธิ์กลาง, 2561, หน้า 2) ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงเป็นกลุ่มที่จะต้องได้มีการพัฒนา มีการปรับตัวในยุคของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เนื่องจากคนมีอายุยืนยาวมากขึ้น หากผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นไม่ได้มีการสร้างพื้นฐานที่รองรับ หรือผู้สูงอายุไม่ได้วางแผนไว้เพื่อตนเอง ผู้สูงอายุจะดูแลตนเองด้วยความลำบาก เพราะยังต้องการช่วยเหลือด้านการเงิน สิ่งของจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ต้องการการทำงานเพื่อมีรายได้และการประกอบอาชีพ (เบญจวรรณ สีสด, 2553, หน้า 1) คุณลักษณะผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุตอนต้น (อายุ 60-69 ปี) ผู้สูงอายุตอนกลาง (อายุ 70 -79 ปี) และผู้สูงอายุตอนปลาย (80 ปีขึ้นไป) ซึ่งในแต่ละช่วงอายุนั้นมีความแตกต่างในเรื่องศักยภาพทางร่างกาย คือ กลุ่มผู้สูงวัยที่ยังมีพลัง (Active Ageing) เป็นวัยผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้ดีและยังช่วยเหลือผู้อื่นได้ด้วย ทั้งทางด้านการเป็นแรงงานและศักยภาพในการผลิต สามารถสร้างประโยชน์ต่อสังคม (นงนุช แยมวงษ์, 2557) เพื่อเป็นการดูแลผู้สูงอายุอย่างยั่งยืนที่สุด คือ การปรับมุมมองในตัวเองของผู้สูงอายุและสังคม การเปลี่ยนจากอคติที่เกิดจากความเป็นผู้สูงอายุที่จะต้องอยู่ในฐานะของผู้พึ่งพิงตลอดเวลาไปสู่การเปลี่ยนมุมมองเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการก้าวเดินบนเส้นทางของคำว่า ผู้สูงอายุ ได้อย่างมีคุณภาพและสง่างาม (จุฑารัตน์ แสงทอง, 2560, หน้า 11)

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) กล่าวถึง ภาวะพหุพลัง (Active Ageing) อันได้แก่ 1) สุขภาพ (Health) 2) การมีส่วนร่วม (Participation) และ 3) การมีหลักประกัน (Security) (World Health Organization, 2002, Pp. 45) และดัชนีพหุพลังผู้สูงอายุไทยมาจากดัชนีย่อย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความมั่นคง และด้านสภาพที่เอื้อต่อการมีภาวะพหุพลัง ดัชนีนี้ได้กล่าวถึง การวัดระดับคุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560, หน้า ก) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงและรวดเร็ว รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของโลกแบบใหม่ในศตวรรษที่ 21 นโยบายประเทศไทย 4.0 ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Special Development Zone) ประกอบไปด้วย จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง โดยเขตพื้นที่นี้มีเป้าหมายหลักในการเติมเต็มภาพรวมในการส่งเสริม มีการลงทุนในอุตสาหกรรมที่หลากหลาย โดยมีส่วนในการพัฒนาเมืองและแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพร้อมในการอยู่อาศัย การพักผ่อน มีสิ่งอำนวยความสะดวก ความทันสมัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้คนในพื้นที่เดิมและผู้เข้ามาลงทุนใหม่ ภายใต้การลงทุนร่วมภาครัฐและเอกชน (CEO News, 2018) มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง และพัฒนาสู่ความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุ เช่น การให้คุณค่ากับผู้สูงอายุลดลง ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความยากลำบากในชีวิต ผู้สูงอายุไม่สามารถปรับตัวได้จนอาจกลายเป็นภาระต่อสังคม (แววดาว พิมพ์พันธ์ดี, 2562, หน้า 79)

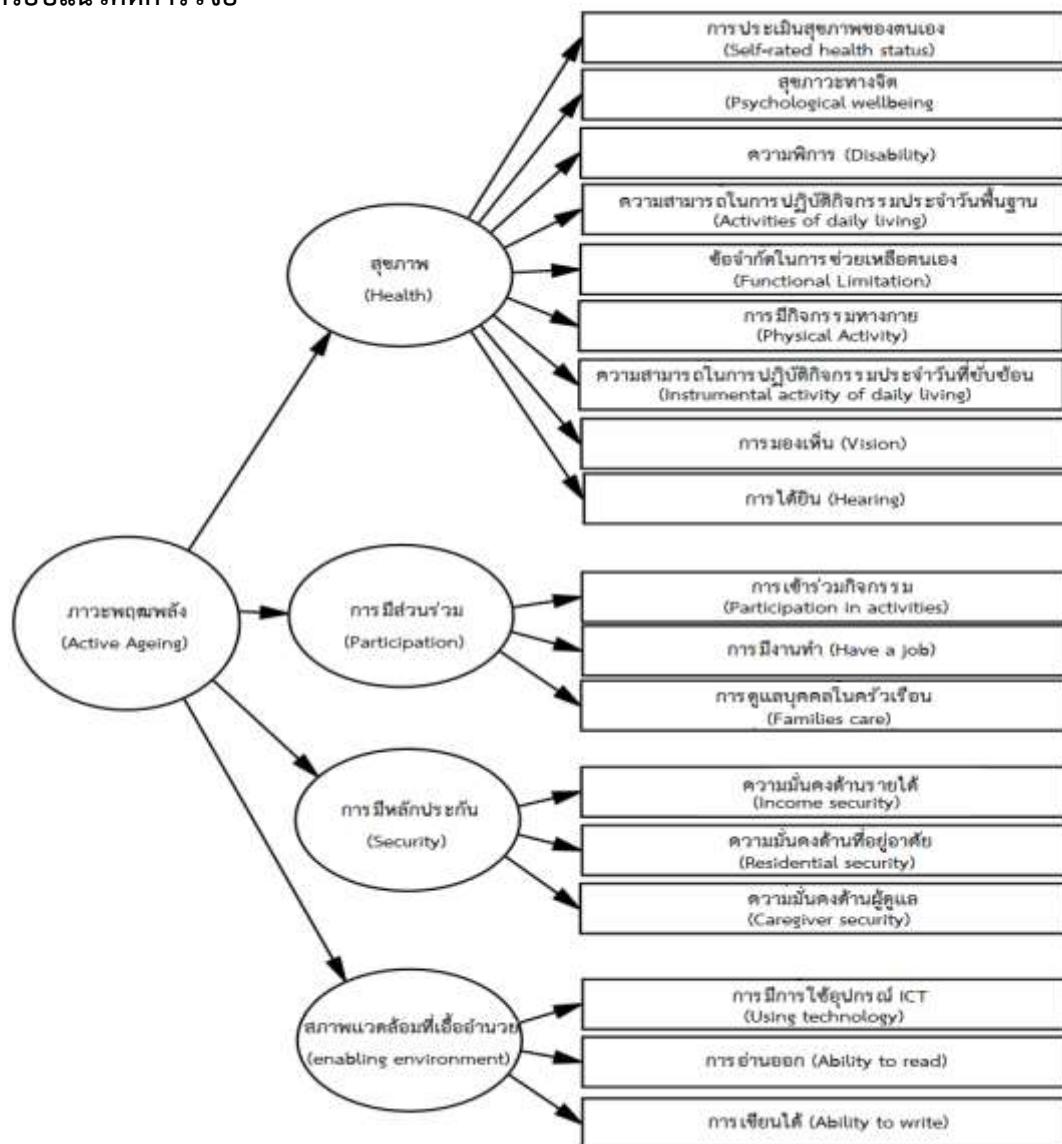
เหตุที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา ภาวะพหุพลังมีลักษณะเป็นเช่นไร ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ร่วมกับแนวคิดดัชนีพหุพลังของผู้สูงอายุไทย ของ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560) ซึ่งแสดงถึงดัชนีพหุพลังผู้สูงอายุ ใน 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) สุขภาพ 2) การมีส่วนร่วม 3) การมีหลักประกัน และ 4) สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย โดยสุขภาพ แบ่งออกเป็น 9 ตัวชี้วัด ของ มาสรีน สุกปลักษ์ และกรณิธรรัตน์ บุญช่วยธนาสี (2560) ได้แก่ การประเมินสุขภาพของตนเอง สุขภาวะทางจิต ความพึงพอใจ ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันพื้นฐาน ข้อจำกัดของร่างกาย พฤติกรรมการออกกำลังกาย ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันที่ซับซ้อน การมองเห็น และการได้ยิน ด้านการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรม การมีงานทำ และการดูแลบุคคลในครัวเรือน ด้านการมีหลักประกัน แบ่งออกเป็น 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ความมั่นคงด้านรายได้ ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย และความมั่นคงด้านผู้ดูแล ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย มี 3 ตัวชี้วัด ดังนี้ การมีการใช้อุปกรณ์ ICT การอ่านออก และการเขียนได้ เหตุนี้เองทำให้ผู้วิจัยสนใจมาศึกษากับผู้สูงอายุตอนต้นในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยเขตพื้นที่นี้ไม่ได้กำหนดแผนพัฒนาในพื้นที่ที่ไม่ได้รับรองรับเฉพาะภาคสังคมและเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังวางแผนยกระดับบริการทางสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ และเป็นพื้นที่ ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

อย่างรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2560) ดังนั้น ผลจากการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้สูงอายุตอนต้นเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุตอนต้นเป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะพลพลงโดยสามารถดูแลตนเองได้ไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพและคุณค่า นับได้ว่าเป็นกลุ่มประชากรที่ควรให้ความสนใจมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนามาตรวัดภาวะพลพลงในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
2. เพื่อตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนองค์ประกอบภาวะพลพลงในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกในกลุ่มเพศและในกลุ่มจังหวัด
3. เพื่อสร้างปกติวิสัยมาตรวัดภาวะพลพลงในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกในรูปตารางตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์และคะแนนที่ปกติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการทำวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ศึกษาประชาชนที่เป็นผู้สูงอายุตอนต้นมีช่วงอายุ 60-69 ปี อยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก รวมทั้งสิ้น 401,263 คน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอนโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างอย่างจำแนกตามจังหวัด ๆ ละ 400 คน แบ่งเป็นเพศชาย 200 คน เพศหญิง 200 คน ประกอบด้วย 3 จังหวัด รวมทั้งหมด 1,200 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรแฝงมี 4 ตัว ได้แก่ 1) สุขภาพ 2) การมีส่วนร่วม 3) การมีหลักประกัน และ 4) สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

2. ตัวแปรสังเกตได้มี 18 ตัว ได้แก่ 1) การประเมินสุขภาพของตนเอง 2) สุขภาวะทางจิต 3) ความพิการ 4) ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันพื้นฐาน 5) ข้อจำกัดในการช่วยเหลือตนเอง 6) การมีกิจกรรมทางกาย 7) ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันที่ซับซ้อน 8) การมองเห็น 9) การได้ยิน 10) การเข้าร่วมกิจกรรม 11) การมีงานทำ 12) การดูแลบุคคลในครัวเรือน 13) ความมั่นคงด้านรายได้ 14) ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย 15) ความมั่นคงด้านผู้ดูแล 16) การมีการใช้อุปกรณ์ ICT 17) การอ่านออก และ 18) การเขียนได้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ออกแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional) ของ Edmonds and Kennedy (2017, p. 135) โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis; CFA) (Hair Jr., and et al., 2014) กำหนดไว้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างควรมี 10-20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ โดยการวิจัยนี้มี 18 ตัวแปรที่สังเกตได้ ทำให้ผู้วิจัยได้จำนวน 360 คน ($18 \text{ ตัวแปรที่สังเกตได้} \times 20 = 360$) ที่แนะนำว่าขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 200-400 ตัวอย่าง เนื่องด้วยในการวิจัยครั้งนี้มีการวิเคราะห์กลุ่มพหุ และจำแนกกลุ่มจังหวัด ผู้วิจัยจึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 1,200 คน โดยจังหวัดละ 400 คน โดยมีเพศชาย 200 คน เพศหญิง 200 คนในแต่ละจังหวัด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย ประกอบด้วย ผู้สูงอายุตอนต้นในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองเหียง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสวน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยพลู โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าข้าม โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมาบตาพุด และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมาบยางพร แห่งละ 200 คน เพศชาย 100 คน เพศหญิง 100 คน รวมทั้งหมด 1,200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย/รวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) สร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีโดยตอบคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยเป็นมีข้อความที่มีลักษณะทางบวกและมีลักษณะทางลบ และผ่านคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยง (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง และนำแบบสอบถามไปหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)) ใช้เกณฑ์ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Coefficient- α) ตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (Pallant, 2013, p. 104) และมีการพิจารณาข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า .20 ขึ้นไป พบว่ามีจำนวน 41 ข้อ

ตารางที่ 1 ค่าความเที่ยงของภาวะพหุพลัง

ภาวะพหุพลัง	จำนวน (ข้อ)	ค่าความเที่ยง
สุขภาพ	24	.92
การมีส่วนร่วม	8	.82
การมีหลักประกัน	4	.75
สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย	5	.71
แบบสอบถามทั้งฉบับ	41	.94

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนามาตรวัดและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับสองภาวะพหุพลังในผู้สูงอายุ
ตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 18 ตัวแปรที่อยู่ในองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ สุขภาพ การมีส่วนร่วม การมีหลักประกัน และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย โดยใช้โปรแกรม Mplus ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบดัชนีความตรงของโมเดลภาวะพหุพลัง

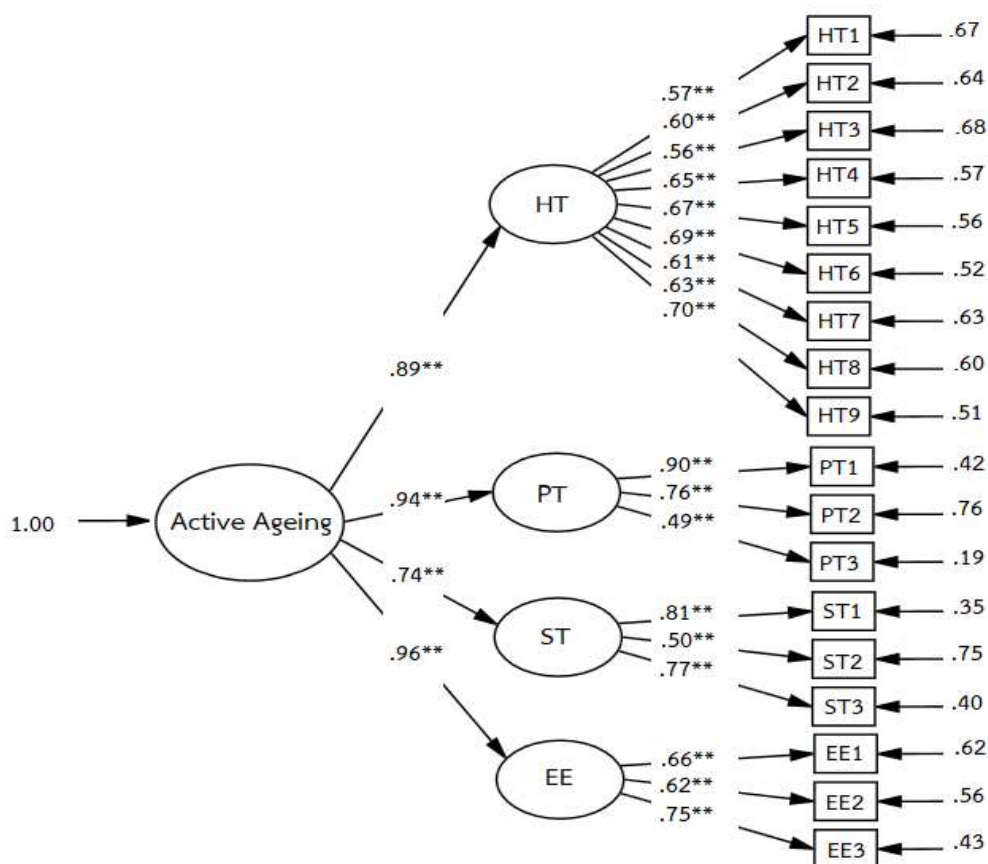
ดัชนีความตรง	เกณฑ์การพิจารณา	ค่าที่ได้	ผลการตรวจสอบ
Chi square (χ^2)	$p > .05$	.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
χ^2/df	< 2.00	$137.28/80 = 1.72$	ผ่านเกณฑ์
SRMR	$< .08$	.02	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	$< .07$	.02	ผ่านเกณฑ์
CFI	$> .95$	1.00	ผ่านเกณฑ์
TLI	$> .95$	.99	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 2 พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จาก $\chi^2 = 137.28$, $\chi^2/df = 1.72$, $SRMR = .02$, $RMSEA = .02$, $CFI = 1.00$, และ $TLI = .99$ ถึงแม้ว่าค่า $p \leq .05$ มีค่าไม่สอดคล้องตามเกณฑ์การตรวจสอบโมเดล (Hsu, 2009, pp. 86-87) แต่เมื่อพิจารณาค่าอื่นๆ เช่น $SRMR < .08$, $RMSEA < .07$ CFI และ $TLI > .95$ ซึ่งถือว่าอยู่เกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Hooper et al., 2008, p. 58) แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของภาวะพดพลง

ตัวแปรแฝง	สุขภาพ		การมีส่วนร่วม		การมีหลัก ประกัน		สภาพแวดล้อมที่ เอื้ออำนวย		R^2
	β	S.E.	β	S.E.	β	S.E.	β	S.E.	
ตัวแปรสังเกตได้									
การประเมินสุขภาพของตนเอง HT1	.57**	.02	-	-	-	-	-	-	.33
สุขภาวะทางจิต HT2	.60**	.02	-	-	-	-	-	-	.36
ความพิการ HT3	.56**	.02	-	-	-	-	-	-	.32
ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรม ประจำวัน HT4	.65**	.02	-	-	-	-	-	-	.43
ข้อจำกัดในการช่วยเหลือตนเอง HT5	.67**	.02	-	-	-	-	-	-	.44
การมีกิจกรรมทางกาย HT6	.69**	.02	-	-	-	-	-	-	.49
ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรม ประจำวันที่ซับซ้อน HT7	.61**	.02	-	-	-	-	-	-	.37
การมองเห็น HT8	.63**	.02	-	-	-	-	-	-	.40
การได้ยิน HT9	.70**	.02	-	-	-	-	-	-	.49
การเข้าร่วมกิจกรรม PT1	-	-	.90**	.01	-	-	-	-	.58
การมีงานทำ PT2	-	-	.76**	.02	-	-	-	-	.24
การดูแลบุคคลในครัวเรือน PT3	-	-	.49**	.03	-	-	-	-	.80
ความมั่นคงด้านรายได้ ST1	-	-	-	-	.81**	.02	-	-	.65
ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย ST2	-	-	-	-	.50**	.03	-	-	.25
ความมั่นคงด้านผู้ดูแล ST3	-	-	-	-	.77**	.02	-	-	.60
การมีการใช้อุปกรณ์ ICT EE1	-	-	-	-	-	-	.66**	.03	.38
การอ่านออก EE2	-	-	-	-	-	-	.62**	.02	.44
การเขียนได้ EE3	-	-	-	-	-	-	.75**	.02	.57
ตัวแปรแฝง	Active ageing		R^2						
	β	S.E.							
สุขภาพ HT	.89**	.01							
การมีส่วนร่วม PT	.94**	.00							
การมีหลักประกัน ST	.74**	.02							
สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย EE	.96**	.02							

หมายเหตุ: ** $p < .01$

ภาพ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับสองของภาวะพดพลง

2. ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนองค์ประกอบของภาวะพดพลงในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

1. การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนองค์ประกอบของมาตรวัดภาวะพดพลงในผู้สูงอายุตอนต้นระหว่างกลุ่มเพศ มีความแปรเปลี่ยนองค์ประกอบ เนื่องจากโปรแกรม Mplus ไม่สามารถแสดงค่า χ^2 , df และ p ออกมาได้ แสดงว่า โมเดลภาวะพดพลงมีความแปรเปลี่ยนองค์ประกอบระหว่างกลุ่มเพศที่ต่างกัน

2. การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนขององค์ประกอบของมาตรวัดภาวะพดพลงในผู้สูงอายุตอนต้นระหว่าง กลุ่มจังหวัด มีความแปรเปลี่ยนองค์ประกอบ เนื่องจาก โปรแกรม Mplus ไม่สามารถแสดงค่า χ^2 , df และ p ออกมาได้ แสดงว่า โมเดลภาวะพดพลงมีความแปรเปลี่ยนองค์ประกอบระหว่างกลุ่มจังหวัดที่ต่างกัน

3. ผลการสร้างปกติวิสัยมาตรวัดภาวะพดพลงในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

การสร้างปกติวิสัย (Norms) โดยนำคะแนนดิบมาแจกแจงความถี่ จากนั้นแปลงคะแนนดิบเป็นเปอร์เซ็นต์ไทล์ และนำคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ไปแปลงเป็นคะแนนที่ปกติ (Normalized T-score) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4 เกณฑ์การเทียบช่วงคะแนนดิบกับระดับภาวะพหุผลทั้ง 4 องค์ประกอบหลัก

ช่วงคะแนนดิบ		ระดับภาวะ พหุผล	การแปลความหมาย
แบบสอบถาม	(n= 1,200)		
> 156 PR > 50	> 159 PR > 50	สูง	การเป็นผู้สูงอายุที่ปราศจากโรคมีความสามารถในการใช้ร่างกาย สรีรวิทยา จิตใจ และสังคม สามารถดูแลตนเองได้ไม่ต้องพึ่งพา คนอื่น บ่งบอกถึงการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพและมีคุณค่า
≤ 156 PR ≤ 50	≤ 159 PR ≤ 50	ต่ำ	การเป็นผู้สูงอายุที่มีประสบปัญหาทางร่างกาย สรีรวิทยา ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้จำเป็นต้องพึ่งพาคนอื่น บ่งบอกถึง การเป็นผู้สูงอายุที่ต้องการได้รับความเอื้อวยา ช่วยเหลือให้มีชีวิต ที่ดีขึ้นอย่างสมบูรณ์

จากตารางที่ 4 เกณฑ์การเทียบช่วงคะแนนดิบกับระดับภาวะพหุผลทั้ง 4 องค์ประกอบหลัก ปรากฏว่า ผู้ที่มีคะแนนดิบ > 156 (ของแบบสอบถาม) หรือ > 159 (n=1,200) มีภาวะพหุผลอยู่ในระดับสูง หมายความว่า การเป็นผู้สูงอายุที่ปราศจากโรคมีความสามารถในการใช้ร่างกาย สรีรวิทยา จิตใจ และสังคม สามารถดูแลตนเองได้ไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น บ่งบอกถึงการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพและมีคุณค่า และผู้ที่มีคะแนนดิบ ≤ 156 (แบบสอบถาม) หรือ ≤ 159 (n=1,200) มีภาวะพหุผลอยู่ในระดับต่ำ หมายความว่า การเป็นผู้สูงอายุที่มีประสบปัญหาทางร่างกาย สรีรวิทยา ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ จำเป็นที่จะต้องพึ่งพาคนอื่น บ่งบอกถึงการเป็นผู้สูงอายุที่ต้องการได้รับความเอื้อวยา ช่วยเหลือให้มีชีวิตที่ดีขึ้นอย่างสมบูรณ์ (World Health Organization, 2002)

อภิปรายผล

1. มาตรวัดภาวะพหุผลในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นแบบสำรวจที่มีความตรงเชิงเนื้อหาดี ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะมากกว่า .78 แสดงว่า ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งหมายถึงข้อคำถามเหล่านั้นมีเนื้อหาตรงตามทฤษฎีได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ของ Polit et al. (2007) มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ .94 เมื่อจำแนกองค์ประกอบหลัก ปรากฏว่ามีค่าความเที่ยงตั้งแต่ .71-.92 ซึ่งถือว่า มาตรวัดมีความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับ LoBiondo-Wood and Haber (2014, p.298) ที่ว่าค่าความเที่ยงควรอยู่ในช่วง .70 ขึ้นไป การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับสอง ปรากฏว่า น้ำหนักองค์ประกอบตามทฤษฎีขององค์การอนามัยโลก (2002) ร่วมกับแนวคิดดัชนีภาวะพหุผลของผู้สูงอายุไทย ของ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยมาตรวัดภาวะพหุผลมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ .74-.96 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ สุขภาพ มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .56-.70 การมีส่วนร่วม มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .49-.90 การมีหลักประกัน มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .50-.81 สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .62-.75 การพิจารณาความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ $\chi^2 = 137.28$, $\chi^2/df = 1.72$, $SRMR = .02$, $RMSEA = .02$, $CFI = 1.00$, และ $TLI = .99$ ถึงแม้ว่าค่า $p < .05$ มีค่าไม่สอดคล้องตามเกณฑ์การตรวจสอบโมเดล (Hsu, 2009, pp. 86-87) แต่เมื่อพิจารณาค่าอื่น ๆ เช่น $SRMR < .08$, $RMSEA < .07$ CFI และ $TLI > .95$ ซึ่งถือว่าอยู่เกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Hooper et al., 2008, p. 58) แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้น โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับสองของผู้วิจัย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตรงตามทฤษฎีขององค์การอนามัยโลก (2002) ร่วมกับแนวคิดดัชนีภาวะพหุผลของผู้สูงอายุไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560)

2. ผลการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนขององค์ประกอบมาตรวัดภาวะพหุพลังในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกในกลุ่มเพศและในกลุ่มจังหวัด มีความแปรปรวนกันระหว่างกลุ่มเพศและจังหวัด สาเหตุอันเนื่องมาจากมีเพศที่ต่างกัน และมีพื้นที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560) ที่พบว่า เพศชายจะมีระดับภาวะพหุพลังที่สูงกว่าเพศหญิง และพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันส่งผลต่อการเกิดภาวะพหุพลัง

3. การสร้างปกติวิสัยมาตรวัดภาวะพหุพลังในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีคะแนนมาตรฐานโดยการสร้างปกติวิสัยของแบบสอบถาม จากผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 1,200 คน เมื่อพิจารณาคะแนนดิบเทียบกับตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์และคะแนนที่ปกติ ผู้วิจัยได้แบ่งภาวะพหุพลังแต่ละองค์ประกอบเป็น 2 ระดับ คือ ระดับสูงกับระดับต่ำ ใช้ปกติวิสัยแบบอิงกลุ่ม และมาตรวัดมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ เนื่องจากมีความเป็นตัวแทนที่เป็นกลุ่มมาจากประชากรเป้าหมาย และมาจากกระบวนการสุ่มในการวิจัยนี้ ประชากรเป้าหมายเป็นผู้สูงอายุตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการสร้างปกติวิสัย คือ ผู้สูงอายุตอนต้น จำนวน 1,200 คน ได้โดยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอนจากกลุ่มประชากร ดังนั้น จึงถือได้ว่า ปกติวิสัยมาตรวัดภาวะพหุพลังในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีความเป็นตัวแทนที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Meherens and Lehmen เช่นกัน (Meherens & Lehmen 1991, pp. 225-226)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามาตรวัดภาวะพหุพลังในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเหมาะสมที่ผู้สูงอายุตอนต้นสามารถนำไปวัดระดับภาวะพหุพลังในแต่ละองค์ประกอบของผู้สูงอายุตอนต้นว่ามีแนวโน้มที่จะมีภาวะพหุพลังเป็นอย่างไร และสามารถนำมามาตรวัดภาวะพหุพลังไปประเมินศักยภาพในตนเอง เพื่อสร้างความระมัดระวังในการใช้ชีวิตแก่ตนเองมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สูงอายุตอนต้น สามารถนำมาตรวัดภาวะพหุพลังไปประเมินศักยภาพในตนเอง เพื่อสร้างความระมัดระวังในการใช้ชีวิตแก่ตนเองมากขึ้น
2. แพทย์/พยาบาล สามารถนำมาตรวัดนี้ใช้กับผู้สูงอายุตอนต้นได้ เพื่อประเมินศักยภาพทางร่างกายเบื้องต้นของผู้สูงอายุตอนต้น
3. ในทางเชิงพาณิชย์ ผู้ประกอบการ หรือ นักทรัพยากรบุคคล (HR) สามารถนำมาตรวัดภาวะพหุพลังไปใช้กับผู้สูงอายุตอนต้น เพื่อประเมินการเป็นแรงงานต่อเนื่องได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรนำมาตรวัดภาวะพหุพลังที่พัฒนาขึ้น ไปศึกษาในกลุ่มผู้สูงอายุในกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มผู้สูงอายุตอนกลางหรือกลุ่มผู้สูงอายุตอนปลาย และในแต่ละภูมิภาค เพื่อยืนยันความถูกต้องของมาตรวัดที่พัฒนาขึ้น
2. ควรมีการพัฒนามาตรวัดภาวะพหุพลังที่เหมาะสมกับกลุ่มวัยผู้ใหญ่ตอนปลายที่จะก้าวข้ามสู่ผู้สูงอายุ
3. ควรมีการสร้างสมการทำนายภาวะพหุพลังกับระดับการศึกษาหรืออาชีพ เพื่อให้ทราบว่าผู้สูงอายุตอนต้นมีระดับการศึกษาหรืออาชีพที่ส่งผลต่อภาวะพหุพลังหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). ข้อมูลสารสนเทศ. วันที่ค้นข้อมูล 10 พฤษภาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <http://www.dop.go.th/th/know/1/159>
- เกียรติกศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2552). ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์. *วารสารการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 1 (3), 154-162.
- จุฑารัตน์ แสงทอง. (2560). สังคมผู้สูงอายุ (อย่างสมบูรณ์): ภาวะสูงวัยอย่างมีคุณภาพ. *วารสารรัฐสมัย*. 38 (1). 6-28.
- ณรงค์กร ช้ายโพธิ์กลาง, พัดชา พงษ์เจริญ, ปฐมพรรณ พันธุมโกมล และประวีณ โลเลขา. (2561). อายุศาสตร์ผู้สูงอายุ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรุงเทพเวชสาร.
- นงนุช แยมวงษ์. (2557). คุณภาพชีวิตและความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุที่มารับบริการใน โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพฯ. *วารสารการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ*. 21 (1). 37-44.
- เบญจวรรณ สีสด. (2553). แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พจน์ พจนานิชยกุล. (2556, 13 มกราคม). การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่. วันที่ค้นข้อมูล 23 มีนาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/potarticle/develop2>.
- มาสิน ศุลปักษ์ และกรณิการ์ตัน บุญช่วยธนาสิทธิ์. (2560). องค์ประกอบด้านสุขภาพตามแนวคิดสภาวะพลผลงัของผู้สูงอายุ: การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*. 11 (พิเศษ). 53-63.
- แววดาว พิมพ์พันธ์ดี, วสุธร ต้นวัฒนกุล, กุหลาบ รัตนสังธรรม และพชญา ใจดี. (2562). การวิเคราะห์องค์ประกอบของความแข็งแกร่งในชีวิตของผู้สูงอายุในเขตระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก. *วารสารการพยาบาลการสาธารณสุขและการศึกษา*. 20 (1). 77-89.
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2560). เจาะลึก EECmd เขตส่งเสริมการแพทย์ครบวงจร อนาคต “Medical Hub” ของภูมิภาค. วันที่ค้นข้อมูล 11 กรกฎาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <https://www.eeco.or.th/pr/news/InsightEECmdTUPattayaMedicalHub>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ:
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). ดัชนีพลผลงัผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัลพับลิเคชั่น จำกัด.
- อัจฉรา ปุราคม. (2558). การส่งเสริมกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุ (พิมพ์ครั้งที่ 1). นครปฐม: บริษัท เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- CEO News. (12 February, 2018). EEC คืออะไร? เจาะลึกยุทธศาสตร์ผลักดัน SMEs, Entrepreneur และ Startup ไทยให้โตไปกับพื้นที่ ‘ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ’. วันที่ค้นข้อมูล 9 พฤษภาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <https://www.ceoblog.co/eec-eastern-economic-corridor/>
- Edmonds, W. A, Kennedy, T. D. (2017). *An applied guide to research designs Quantitative, qualitative, and mixed method (2nd ed.)*. Thousand Oak, California, USA: SAGE publications.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2014). *Multivariate data analysis*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Hooper, D., Coughlan, J., Mullen, M. (2008). Structural equation modelling: guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*. 6 (1). 53-60

- Hsu, H. (2009). Testing the effectiveness of various commonly used fit indices for detecting misspecifications in multilevel structural equation models. PhD Dissertation, Graduate Studies, Texas A & M University
- LoBiondo-Wood, G., & Haber, J. (2014). Reliability and validity. *Nursing research book: Methods and critical appraisal for evidence based practice. Missouri: Elsevier Mosby*, 289-309.
- Mehrens, W. A., & Lehman, I. J. (1991). *Measurement and Evaluation in Education and Psychology*. Belmont: Holt, Rinehart and Winston.
- Pallant, J. (2013). *SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using the SPSS Program (5th ed.)*. New York: McGraw-Hill.
- Polit, D. F., Beck, C. T., & Owen, S. V. (2007). Is the CVI an acceptable indicator of content validity? Appraisal and recommendations. *Research in Nursing & Health*. 30 (4). 459-467.
- World Health Organization. (2002). *Active Ageing A Policy Framework*. Retrieved July 6, 2019 from <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/67215/WHO.pdf>

การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครุคณิตศาสตร์ จังหวัดเลย

Needs Assessment to Develop Professional Competencies in 21st Century of Mathematics Teachers, Loei Province

ภัทรพร เกษสังข์¹ แพรวนภา เรียงริลา²

Patthraporn Kessung¹ Praewnapa Riengrila²

¹รองศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹Lecturer, Ed.D., Associate Professor, Faculty of Education, Loei Rajabhat University

E-Mail: patthraporn.kes@lru.ac.th

²อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

²Lecturer, Faculty of Education, Loei Rajabhat University

E-Mail: prae_w16@hotmail.com

Received: July 10, 2020; Revised: July 12, 2021; Accepted: August 23, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครุคณิตศาสตร์ จังหวัดเลย และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 400 คน การได้มาซึ่งตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน และกลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครุคณิตศาสตร์ โดยเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ อาจารย์ระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 1 คน และครู จำนวน 7 คน รวมทั้งหมด 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแนวประเด็นสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ดัชนีประเมินความต้องการจำเป็น โดยการหาค่า $PNI_{modified}$ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครุคณิตศาสตร์ จังหวัดเลย แยกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านสมรรถนะหลัก เมื่อพิจารณาในสมรรถนะย่อยมีความต้องการจำเป็น อยู่ระหว่าง 0.125 ถึง 0.253 สมรรถนะย่อยที่มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ สมรรถนะย่อยการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ($PNI_{modified} = 0.253$) รองลงมา คือ สมรรถนะย่อยการพัฒนาตนเอง ($PNI_{modified} = 0.223$) และสมรรถนะย่อยการทำงานเป็นทีม ($PNI_{modified} = 0.172$) ส่วนสมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้าย คือ สมรรถนะย่อยจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($PNI_{modified} = 0.125$)

ด้านสมรรถนะประจำสายงาน เมื่อพิจารณาในสมรรถนะย่อยมีความต้องการจำเป็น อยู่ระหว่าง 0.184 ถึง 0.262 สมรรถนะย่อยที่มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ สมรรถนะย่อยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.262$) รองลงมา คือ สมรรถนะย่อยการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.213$) และสมรรถนะย่อยภาวะผู้นำครู ($PNI_{modified} = 0.210$) ส่วนสมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้าย คือ สมรรถนะย่อยการพัฒนาผู้เรียน ($PNI_{modified} = 0.184$)

ด้านทักษะในอนาคต เมื่อพิจารณาในสมรรถนะย่อย มีความต้องการจำเป็น อยู่ระหว่าง 0.087 ถึง 0.206 สมรรถนะย่อยที่มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ สมรรถนะย่อยทักษะการสื่อสาร ($PNI_{modified} = 0.206$) รองลงมา สมรรถนะย่อยทักษะในการร่วมมือ ($PNI_{modified} = 0.204$) และสมรรถนะย่อยผู้สร้างสรรค์และสร้างในเด็กสร้างสรรค์ ($PNI_{modified} = 0.202$) ส่วนสมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้าย คือ สมรรถนะย่อยความรักและห่วงใย ($PNI_{modified} = 0.087$)

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ (2.1) ระดับหน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดระบบสารสนเทศและฐานคลังความรู้ที่เป็นความรู้ใหม่ทางวิชาการและวิชาชีพ จัดทำเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการสู่สาธารณะ และสร้างเครือข่ายระหว่างครูคณิตศาสตร์ (2.2) ระดับผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมการจัดการความรู้หรือสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน จัดหาสิ่งสนับสนุนที่เอื้อต่อการทำงาน และถอดบทเรียนครูที่ปฏิบัติการสอนดีเลิศ และ (2.3) ระดับครูผู้สอน ควรสร้างตนเองให้เป็นผู้ที่ทำงานเชิงรุก และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นพี่เลี้ยงและเป็นโค้ชให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน

คำสำคัญ : ประเมินความต้องการจำเป็น สมรรถนะทางวิชาชีพครู ศตวรรษที่ 21

Abstract

The objective of this research were : 1) to study and arrange the needs for the teacher profession competency in 21st century of mathematics teachers, Loei Province, and 2) to study guideline of developing the teacher professional competency in 21st century of mathematics teachers, Loei province. The sample was 400 teachers mathematics, by proportion stratified random sampling. Target groups used to studied guideline of developing the teacher professional competency in 21st century by purposive sampling were 10 persons such as: 1 lecherler, 1 supervisor, 1 head of learning substance, and 7 teachers. Research instruments were questionnaire, guideline of questions for interview. Data analysis by using descriptive statistics including frequency, percentage, means, standard deviation, Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$), and content analysis. The research findings were as follows;

1. Needs assessment in each aspect: The core competencied, when considering in sub competency had the needs index between 0.125 and 0.253. The priority of the needs was working achievement motivation ($PNI_{modified} = 0.253$), follow by self-development ($PNI_{modified} = 0.223$) and team work ($PNI_{modified} = 0.172$). The sub competency of functional competencies had the needs index between 0.184 and 0.262. The priority of the needs was analysis, synthesis and classroom research ($PNI_{modified} = 0.262$), follow by curriculum and learning management ($PNI_{modified} = 0.213$) and teacher leadership ($PNI_{modified} = 0.210$). The sub competency of future skills had the needs index between 0.087 and 0.206.

The priority of the needs was communication skills ($PNI_{modified} = 0.206$), follow by cooperative skills ($PNI_{modified} = 0.204$) and constructionist ($PNI_{modified} = 0.202$).

2. Guideline of developing the teacher professional competency in 21st century of teachers were divided into 3 level: (2.1) the supervisory work unit should operational training, arrange information system, collected the knowledgebase of new academic and professional knowledge, disseminated to the public, building network between teachers (2.2) the school administrators should create knowledge management, create a professional learning community within and between school support material for working, lessons learned from successful teachers' best practice (2.3) the teachers should construct themselves to be proactive personnel, exchange mentoring and coaching each other.

Keyword: Needs Assessment, Teacher Profession Competencies, 21st Century

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ชีวิต โดยคนและเพื่อคน คนจึงเป็นส่วนสำคัญที่สุดเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ทั้งปวงประกอบกับนานาชาติมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เศรษฐกิจและสังคมจะดีเพียงใด แข่งขันในตลาดโลกได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชน คุณภาพแรงงานและคุณภาพของผู้นำในวงการต่าง ๆ และยิ่งยอมรับกันอย่างแท้จริงว่าคุณภาพคนขึ้นอยู่กับ คุณภาพการศึกษา และคุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพครูเป็นหลัก (รุ่ง แก้วแดง, 2543)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้บัญญัติไว้ว่า “ให้กระทรวงศึกษาส่งเสริมให้มีระบบการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง” และกลไกที่สำคัญคือ การปฏิรูปครูและพัฒนาครูให้เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเชิงวิชาชีพ โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มุ่งเน้นให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพ (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, 2550) ภายใต้ความมุ่งหวังที่จะให้การศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพคนในประเทศ “ครู” จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การศึกษาเป็นกลไกนำไปสู่คุณภาพคนของประเทศได้ ดังนั้น ปัญหาเกี่ยวกับ “สมรรถนะทางวิชาชีพครู” จำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการพัฒนาโดยเร่งด่วนเพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพ “ครู” ได้สมตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ตามความต้องการของตนเองได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้ครูได้ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดแรงจูงใจต่อการทำงาน (อจศรา ประเสริฐสิน, นกสนันท์ แจ่มพึ้ง, อุไร จักษ์ตรีมงคล, มานิดา ขอบธรรม, กาญจนา ตระกูลวรกุล และเกียรติยศ กุลเดชชัยชาญ, 2562)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้กำหนดกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) หนึ่งในนั้นก็คือ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาคนไทยยุคใหม่ให้ปรับกระบวนการทัศน์การเรียนรู้ อันนำไปสู่การพัฒนาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งจะต้องพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษายุคใหม่ให้สามารถเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้น กระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้สิ่งสำคัญส่วนหนึ่งคือการพัฒนาครู เพื่อให้ครูที่มีความเชี่ยวชาญในเชิงวิชาชีพ อีกทั้งการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนต้องมีการปรับตัวตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านการศึกษา สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งเรียกว่าการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ปรารธนา โกวิทยางกูร, 2558) จะเห็นได้ว่าประเทศทั่วโลกมีการตื่นตัวด้านการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมีคุณภาพมาตรฐานสามารถผลิต

กำลังคนที่มีคุณภาพในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ หลายประเทศได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ โดยกำหนดสมรรถนะครู ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพครู (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แซ่กัง, 2551) โดยเฉพาะให้สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21

การพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อเพิ่มพูนความรู้ สมรรถนะ และทักษะในการทำงานของบุคลากรในองค์กร ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรกำหนดถือว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ซึ่งสมรรถนะเป็นคุณสมบัติลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณสมบัติอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสร้างสรรค์ผลงานให้โดดเด่นในองค์กร (วรชพร ศรีไทย, มนตรี อนันต์รักษ์ และสุรชา อมรพันธุ์, 2555) หัวใจสำคัญส่วนหนึ่งคือ การพัฒนาครู ซึ่งครุศาสตรบัณฑิตเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจาก ครุศาสตรบัณฑิตเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนศาสตร์สาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น อีกทั้งยังช่วยพัฒนามนุษย์สมารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหา และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ครุศาสตรบัณฑิตจึงถือว่าเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ต้องมีสมรรถนะในการทำงาน เพื่อพัฒนาตนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้มาตรฐานตามนโยบายการจัดการศึกษาที่มีความก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศตามมาตรฐานสากล (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2545) อีกทั้งครุศาสตรบัณฑิตต้องมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการระหว่างวิชาครุศาสตรบัณฑิตกับวิชาอื่น เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความคิดแบบเชื่อมโยงไปสู่การคิดวิเคราะห์ (วรชพร ศรีไทย, มนตรี อนันต์รักษ์, และสุรชา อมรพันธุ์, 2555)

การวางแผนพัฒนาเรื่องใดก็ตาม ผู้พัฒนาควรเข้าใจสภาพที่เป็นอยู่ขององค์กรโดยเริ่มต้นที่การประเมินบริบทและทำการศึกษาให้ทราบถึงความต้องการขององค์กรว่า เรื่องใดจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองในด้านใดสำคัญที่สุด การได้มาซึ่งความต้องการดังกล่าวจำเป็นต้องทราบอย่างมีเหตุมีผลและตรงกับสภาพที่เป็นอยู่จริง การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment research) เป็นกระบวนการที่เป็นระบบในการกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริง และนำข้อมูลมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น แล้วเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาค้นหาสาเหตุและกำหนดแนวทางแก้ไข ผลที่ได้มาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจะสะท้อนสภาพบริบทที่เกิดขึ้นของหน่วยงาน ข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การวางแผนการกำหนดแนวทางการพัฒนาหน่วยงานให้สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้น และช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานให้มีความชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานนั้น ๆ อย่างแท้จริง (สุวิมล ว่องวานิช, 2548 ก)

จากการศึกษาเห็นได้ว่าการพัฒนาครุศาสตรบัณฑิต ในศตวรรษที่ 21 มีความจำเป็นที่ต้องได้รับการส่งเสริมให้สอดคล้องกับความต้องการ ผู้วิจัยจึงทำวิจัยเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครุศาสตรบัณฑิต จังหวัดเลย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทตามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพของครุกลุ่มสาระคณิตศาสตร์อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครุศาสตรบัณฑิต จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครุศาสตรบัณฑิต จังหวัดเลย

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาชีพครูเพื่อสำหรับการประเมิน (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, 2550) แนวทางในการประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน และวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ สำหรับทักษะของครูสำหรับสมรรถนะของครูคณิตศาสตร์ ซึ่งได้สรุปความหมายของสมรรถนะของครูคณิตศาสตร์ ได้ให้ความหมายสมรรถนะครูคณิตศาสตร์เป็นคุณลักษณะหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของครูคณิตศาสตร์ที่จำเป็นต้องมี มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ในการปฏิบัติงานของครูที่ทำให้ครูคณิตศาสตร์สามารถสร้างผลงานได้ (สกวรัตน์ จรุงนันทกาล, 2556; วิโรจน์ ธรรมจินดา เกียรติสุดา ศรีสุข และสุนีย์ เงินยวง, 2557) นอกจากนี้ ความหมาย สมรรถนะการประเมินการเรียนรู้ของครูคณิตศาสตร์ หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของครูคณิตศาสตร์ที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้เกิดคุณภาพและมีความเหมาะสม (สิรินพร บ้านแสน, 2553) ขณะที่ทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยครูในศตวรรษที่ 21 ต้องมีทักษะใหม่ เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงไป

ในการวิจัยครั้งนี้สมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยยึดกรอบสมรรถนะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักและผสมผสานกับ กรอบของนักวิชาการต่าง ๆ เป็นกรอบสมรรถนะวิชาชีพครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ซึ่งรายละเอียดแต่ละสมรรถนะ ดังนี้

1) สมรรถนะหลัก (Core competency) ซึ่งสมรรถนะนี้ประกอบด้วย สมรรถนะย่อย 5 สมรรถนะ ดังนี้
1.1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working achievement motivation) 1.2) การบริการที่ดี (Service mind) 1.3) การพัฒนาตนเอง (Self- Development) 1.4) การทำงานเป็นทีม (Team work) และ 1.5) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's ethics and integrity)

2) สมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency) ซึ่งสมรรถนะนี้ประกอบด้วย สมรรถนะย่อย 6 สมรรถนะ ดังนี้ 2.1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2.2) การพัฒนาผู้เรียน (Student development) 2.3) การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom management) 2.4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis, synthesis and classroom research) 2.5) ภาวะผู้นำครู (Teacher leadership) และ 2.6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Relationship and collaborative-Building for learning management)

3) สมรรถนะทักษะในอนาคต (Future skills competency) ซึ่งสมรรถนะนี้ ประกอบด้วย สมรรถนะย่อย 7 สมรรถนะ ดังนี้ 3.1) การมีทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical thinking) 3.2) ผู้สร้างสรรค์และสร้างให้เด็กสร้างสรรค์ (Constructionist) 3.3) ทักษะในการเชื่อมโยง (Connectivity) 3.4) ทักษะในการร่วมมือ (Cooperative) 3.5) ทักษะการสื่อสาร (Communication) 3.6) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และ 3.7) ความรักและห่วงใย (Caring)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ จังหวัดเลย ซึ่งรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร ตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

1. ประชากรที่ใช้ศึกษาและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการศึกษา คือ ครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1, 2, 3 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 รวมทั้งสิ้น 1,112 คน

2. ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูคณิตศาสตร์ จำนวน 400 คน การกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane เพื่อประมาณค่าสัดส่วนประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ ± 5 ได้ขนาดตัวอย่าง 400 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) โดยใช้สังกัดของโรงเรียนเป็นชั้นของการสุ่มแล้วทำการสุ่มอย่างง่ายในแต่ละชั้นตามสัดส่วน ปรากฏว่า เป็นครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 131 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 102 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จำนวน 98 คน และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (จังหวัดเลย) จำนวน 69 คน

3. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก การเลือกกลุ่มเป้าหมายโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย อาจารย์สอนระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 1 คน และครูที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 7 คน รวมทั้งหมด 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แนวประเด็นการสัมภาษณ์

1. การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพของครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์

1.1 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพครู ในศตวรรษที่ 21 และสมรรถนะทางวิชาชีพครูคณิตศาสตร์ เพื่อสรุปเป็นนิยามศัพท์นำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบสมรรถนะที่ใช้ในการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริงและความคาดหวัง

1.2 สร้างข้อคำถามของแบบสอบถามตามนิยามศัพท์ที่ใช้ศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริงและความคาดหวัง

1.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1) หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามที่ได้เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญการสอนคณิตศาสตร์ 1 ท่าน โดยพิจารณาว่าข้อคำถามนั้นได้สอดคล้องกับนิยามศัพท์หรือไม่ นำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาต้องมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามข้อนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผลปรากฏว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 -1.00

2) หาค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หรือที่ปรับตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เป็นครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1, 2, 3 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 (จังหวัดเลย) เพื่อคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของครอนบาค ผลปรากฏว่ามีค่า 0.87

1.4 จัดเป็นแบบสอบถามฉบับจริง

2. การสร้างแนวประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์

2.1 เขียนแนวประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ ตามผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ที่ควรดำเนินการพัฒนาที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็น

2.2 นำแนวประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาและข้อคำถาม จากนั้นปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.3 นำแนวประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่เก็บข้อมูล ปรับข้อคำถามให้เหมาะสม

2.4 จัดเป็นแนวประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ที่จะนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บกับตัวอย่างตามที่ทำการสุ่มได้ ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยทำสุ่มตัวอย่างเกินจากที่กำหนดไว้ร้อยละ 5 ของจำนวนตัวอย่างที่ต้องการเก็บ ดังนั้น ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 420 คน

2. ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ความครบถ้วนในการตอบแบบสอบถาม ถ้าฉบับไหนตอบไม่ครบถ้วนหรือมีแนวโน้มไม่ตั้งใจตอบผู้วิจัยจะคัดออก ให้ได้จำนวนตามขนาดของตัวอย่างที่กำหนดไว้ จำนวน 400 คน

3. นำแบบสอบถามที่ได้นำมาวิเคราะห์ ตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อพิจารณาจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา

4. นำแนวประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ ในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ ในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดสามลำดับแรก โดยสัมภาษณ์กับอาจารย์สอนระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 1 คน และครูที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 7 คน รวมทั้งหมด 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การหาความถี่ และร้อยละ

2. การวิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพความคาดหวังเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพ ในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย

3. การวิเคราะห์ประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ ในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ จังหวัดเลย โดยการหาค่า $PNI_{modified}$ เป็นสูตรที่ปรับปรุงมาจากสูตร PNI ดั้งเดิมเป็นการหาค่าผลต่างแล้วหารด้วยค่าสภาพที่เป็นอยู่จริง เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากขึ้น เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่จริงเป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาการเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม ดังสูตร (สุวิมล ว่องวานิช, 2548 ข : 278-279)

$$PNI_{modified} = (I - D) / D$$

D หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่จริง

I หมายถึง สภาพที่คาดหวัง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ ในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดสามลำดับแรกที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นและจัดลำดับไว้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บมาได้นำมาตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูล โดยการตรวจสอบสามเส้าด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาและเขียนบรรยายเชิงพรรณนาผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์

ผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นและลำดับในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ จังหวัดเลย ลำดับแรก คือ ด้านสมรรถนะประจำสายงาน ลำดับสอง คือ ด้านสมรรถนะหลัก ส่วนสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาด้านสุดท้าย คือ ด้านสมรรถนะทักษะในอนาคต เมื่อแยกแต่ละด้านพบว่า ด้านสมรรถนะหลัก เมื่อพิจารณาในสมรรถนะย่อยมีความต้องการจำเป็น อยู่ระหว่าง 0.125 ถึง 0.253 สมรรถนะย่อยที่มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ สมรรถนะย่อยการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ($PNI_{modified} = 0.253$) รองลงมา คือ สมรรถนะย่อยการพัฒนาตนเอง ($PNI_{modified} = 0.223$) และสมรรถนะย่อยการทำงานเป็นทีม ($PNI_{modified} = 0.172$) ส่วนสมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นอันดับสุดท้าย คือ สมรรถนะย่อยจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($PNI_{modified} = 0.125$)

ด้านสมรรถนะประจำสายงาน เมื่อพิจารณาในสมรรถนะย่อยมีความต้องการจำเป็น อยู่ระหว่าง 0.184 ถึง 0.262 สมรรถนะย่อยที่มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ สมรรถนะย่อยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.262$) รองลงมา คือ สมรรถนะย่อยการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.213$) และสมรรถนะย่อยภาวะผู้นำครู ($PNI_{modified} = 0.210$) ส่วนสมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้าย คือ สมรรถนะย่อยการพัฒนาผู้เรียน ($PNI_{modified} = 0.184$)

ด้านทักษะในอนาคต เมื่อพิจารณาในสมรรถนะย่อย มีความต้องการจำเป็น อยู่ระหว่าง 0.087 ถึง 0.206 สมรรถนะย่อยที่มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ สมรรถนะย่อยทักษะการสื่อสาร ($PNI_{modified} = 0.206$) รองลงมา สมรรถนะย่อยทักษะในการร่วมมือ ($PNI_{modified} = 0.204$) และสมรรถนะย่อยผู้สร้างสรรค์และสร้างให้เด็กสร้างสรรค์ ($PNI_{modified} = 0.202$) ส่วนสมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้าย คือ สมรรถนะย่อยความรักและห่วงใย ($PNI_{modified} = 0.087$)

เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ภาพรวมทั้งหมด พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดลำดับแรก คือ ตัวบ่งชี้ความสามารถในการวางแผน ($PNI_{modified} = 0.280$) รองลงมา คือ ตัวบ่งชี้การสังเคราะห์ ($PNI_{modified} = 0.278$) และตัวบ่งชี้ความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานและพัฒนา ($PNI_{modified} = 0.240$) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยของภาพรวมทั้งหมด ประเด็นย่อยที่มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ การกำหนดแผนการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ ($PNI_{modified} = 0.305$) รองลงมา คือ การกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานงานทุกภาคเรียนในรูปอิเล็กทรอนิกส์ ($PNI_{modified} = 0.289$) และการประมวลผลหรือสรุปข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนโดยใช้ข้อมูลหลากหลาย ($PNI_{modified} = 0.285$)

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับหน่วยงานต้นสังกัด ระดับผู้บริหารโรงเรียน และระดับครูผู้สอน ซึ่งแนวทางการพัฒนาของแต่ละระดับ ได้แก่ (2.1) ระดับระดับหน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดระบบสารสนเทศและฐานคลังความรู้ที่เป็นความรู้ใหม่ทางวิชาการและวิชาชีพ จัดทำเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการสู่สาธารณะ และสร้างเครือข่ายระหว่างครูคณิตศาสตร์ (2.2) ระดับผู้บริหารโรงเรียน ควรส่งเสริมการจัดการความรู้หรือสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน จัดหาสิ่งสนับสนุนที่เอื้อต่อการทำงาน และถอดบทเรียนครูที่ปฏิบัติการสอนดีเลิศ และ (2.3) ระดับครูผู้สอน ควรสร้างตนเองให้เป็นผู้ที่ทำงานเชิงรุก และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นพี่เลี้ยงและให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน ดังคำกล่าว

“แนวทางการพัฒนาครูสิ่งแรกคือให้ความรู้ แต่ครูก็ต้องขออนุญาตจากผู้บริหาร หรือสำนักงานเขตควรจัดให้คุณครู โดยครูไม่ต้องลงทุนในการพัฒนาตนเองมาก แต่ถ้าง่ายที่สุดสะดวกรวดเร็วครูช่วยเหลือชี้แนะกันเอง ไม่ต้องไปไกล

ที่ไหนใครจะอะไรมาแลกเปลี่ยนกัน ทำเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แต่ทั้งนี้ผู้บริหารต้องลงมาเล่นด้วย มีการจัดตั้งทีม PLC ทำประชุมกลุ่ม PLC อย่างจริงจัง มีการสนับสนุนทรัพยากรที่เอื้อต่อการทำงานด้วยยิ่งดี”

สัมภาษณ์ ครู

“การพัฒนานั้นต้องเริ่มตั้งแต่หน่วยงานระดับสูง ส่งต่อมายังผู้บริหาร ที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาครู จากเท่าที่เก็บรวบรวมความพึงพอใจในการพัฒนาครูนั้น ครูต้องการอบรมแล้วมีการปฏิบัติไปด้วย ไม่ต้องการแค่อบรมความรู้อย่างเดียว ควรมีการจัดหาแหล่งข้อมูลหรือสำนักงานเขตมีการรวบรวมข้อมูลที่มีประโยชน์ หรือองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การปฏิบัติงานต่าง ๆ ของครู มีการนำเสนอผลงานที่ครูปฏิบัติการสอนดีเด่น มาแลกเปลี่ยนให้เพื่อนครูทราบถึงเทคนิค วิธีการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมผู้เรียน”

สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์

“การที่จะให้ครูมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานที่จะมุ่งเป้าทำให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลนั้น ครูผู้นั้นควรต้องเป็นผู้ที่ทำงานเชิงรุก เราควรกระตุ้นให้เขามีความทุ่มเทการทำงานหรือเป็นผู้ที่ทำงานเชิงรุก เพราะคนที่มีคุณลักษณะนี้จะเป็นคนที่มีการวางแผน เตรียมตัวให้พร้อม พยายามที่พัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ยิ่งยุคนี้ เป็นยุค IT มีการคาดการณ์ว่าต่อไป IT ต้องเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นปัจจัยที่ 5 ของมนุษย์ พยายามนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์”

สัมภาษณ์อาจารย์มหาวิทยาลัย

“แนวทางการส่งเสริมครูคณิตศาสตร์ การกำหนดแผนปฏิบัติงานในรูปอิเล็กทรอนิกส์ เป็นสิ่งที่ถือว่าใหม่สำหรับครูในการกำหนดแผนป้อนข้อมูลใส่ลงในคอมพิวเตอร์ซึ่งสอดคล้องในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย แต่ครูเรามีทั้งผู้ที่ทันสมัยเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในชีวิต ซึ่งบางคนถนัดบางคนไม่ถนัด จึงควรให้เพื่อนครูด้วยกันแบ่งปันความรู้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยกันจำช่วยกันบอกแบ่งปันความรู้ ส่วนการจัดการเรียนการสอนต้องให้ครูผู้ชำนาญการสอนเป็นพี่เลี้ยงแบ่งปันให้ความรู้ ส่วนครูใหม่ ๆ มีความถนัดด้านคอมพิวเตอร์ก็มาช่วยผู้ที่ไม่ถนัดแบ่งปันความรู้กัน คนเราไม่มีใคร perfect ทั้งหมดต้องมาช่วยกันเติมเต็ม บางครั้งการคิดคนเดียวเหมือนหัวเดียวกระเทียมลีบ ถ้ามีเพื่อนครูมาช่วยชี้แนะเป็นพี่เลี้ยงให้กันและกันรู้สึกมั่นใจยิ่งขึ้น”

สัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่ม

“ผู้บริหารควรจัดให้ครูมีการถอดองค์ความรู้ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบเทคนิคการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อครูมาก”

สัมภาษณ์ครู

สรุปและอภิปรายผล

1. ความต้องการจำเป็นและลำดับในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์จังหวัดเลย เมื่อพิจารณาในสมรรถนะย่อยที่มีความต้องการจำเป็นอันดับแรก คือ สมรรถนะย่อยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ รองลงมา คือ สมรรถนะย่อยการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน และสมรรถนะย่อยการพัฒนาตนเอง และสมรรถนะย่อยการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องมาจากพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ได้กำหนดในมาตรา 49 มีข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ที่ครูต้องมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานไว้ในมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546) เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ อันเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงาน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ เชิงชั้น, 2551) ซึ่งการพัฒนาครูพยายามสร้างความรู้ ทักษะ ความสามารถ เพื่อให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อวิชาชีพ ทำให้รู้งานและทำงานได้รวดเร็วมีประสิทธิภาพ ทำให้ครูก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ โดยเฉพาะในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2553)

และผู้สอนจำเป็นต้องรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งการรู้เท่าทันสื่อเป็นแนวคิดที่สำคัญอย่างยิ่งของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะช่วยให้คนสามารถรับรู้ ประเมินและสร้างสรรค์เนื้อหาสื่อโดยไม่ถูกครอบงำจากสื่อ รู้จักเลือกใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เป็นบุคคลที่สามารถวิเคราะห์ความหมายของเนื้อหาสื่อ และประเมินคุณค่าและเจตนาที่นำสื่อผ่านเทคนิควิธีการต่าง ๆ การรับรู้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ สามารถแยกแยะความเห็นออกจากความจริง (ดนูชา สลึงค์, ประกอบเกียรติ อัมศิริ และกานต์ ทองทวี, 2561)

เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยของภาพรวมทั้งหมด ประเด็นย่อยที่มีความต้องการจำเป็นสามลำดับแรก คือ การกำหนดแผนการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ รองลงมา คือ การกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานงานทุกภาคเรียนในรูปอิเล็กทรอนิกส์ และการประมวลผลหรือสรุปข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนโดยใช้ข้อมูลหลากหลาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในยุคนี้เทคโนโลยีมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ซึ่งความสามารถด้านการใช้คอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ก้าวหน้าทันสมัยเป็นสิ่งจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่ครูทุกคนควรต้องมีสมรรถนะในด้านนี้ (ฉัตรชัย หวังมีงมี และองอาจ นัยพัฒน์, 2560) ดังเช่น แวอาซัน แวทะมะ, ขวลิต เกิดทิพย์ และเอกรินทร์ สังข์ทอง (2559) พบว่า ควรสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้โดยบูรณาการปรับใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และการบริการร่วมกันกับการปฏิบัติงาน เพราะคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีและสารสนเทศเป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถมีบทบาทเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนการสอน การปฏิบัติงานที่สามารถกระทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครุคณิตศาสตร์ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับหน่วยงานต้นสังกัด ระดับผู้บริหารโรงเรียน และระดับครูผู้สอน ซึ่งแนวทางการพัฒนาของแต่ละระดับ ได้แก่ (2.1) ระดับหน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดระบบสารสนเทศและฐานคลังความรู้ที่เป็นความรู้ใหม่ทางวิชาการและวิชาชีพ จัดทำการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการสู่สาธารณะ และสร้างเครือข่ายระหว่างครุคณิตศาสตร์ (2.2) ระดับผู้บริหารโรงเรียน ควรส่งเสริมการจัดการความรู้หรือสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน จัดหาสิ่งสนับสนุนที่เอื้อต่อการทำงาน และถอดบทเรียนครูที่ปฏิบัติการสอนดีเลิศ และ (2.3) ระดับครูผู้สอน ควรมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) สร้างตนเองให้เป็นผู้ที่ทำงานเชิงรุก 2) แลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นพี่เลี้ยงและเป็นโค้ช ให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน ซึ่งการดำเนินการพัฒนาตนเองของครูบางอย่างไม่อยู่ในอำนาจของครูที่สามารถดำเนินการได้ ครูต้องอาศัยอำนาจของผู้บริหารระดับสูงที่หลุดหล่นตามบทบาทหน้าที่ภายใต้อำนาจของตนที่มี ดังเช่น บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษามาตรฐาน การจัดการศึกษา กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทางและดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ และทรัพยากรบุคคล พัฒนาระบบบริหารและส่งเสริมประมาณงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การนำสารสนเทศ การนำเทคโนโลยีไปใช้ในการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ส่วนแนวทางการพัฒนานั้นมีการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เป็นการให้ความรู้พร้อมฝึกปฏิบัติไปด้วยกัน ทั้งนี้การพัฒนาความรู้ควรจัดในรูปของการฝึกอบรมที่เน้นการปฏิบัติ เนื่องจากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยเน้นที่ภาคปฏิบัติเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และประสบการณ์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี จะนำไปสู่การเพิ่มสมรรถนะในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กนิษฐา คุณมี, ธนาศักดิ์ ข่ายกระโทก และศุภชัย จันทรงาม, 2558) นอกจากนี้การจัดระบบสารสนเทศสร้างฐานคลังความรู้ใหม่ทางวิชาการและวิชาชีพ การเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการสู่สาธารณะ ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นแหล่งข้อมูลที่เก็บรวบรวมความรู้ต่าง ๆ หรือชุมชนความรู้ ยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูเข้าถึงความรู้ได้ง่าย เป็นฐานความรู้ที่เข้มแข็ง และการสร้างเครือข่ายระหว่างครุคณิตศาสตร์ถือว่าเป็นแหล่งความรู้ที่ทำการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ข้อมูลประสบการณ์และการเรียนรู้ระหว่างบุคคล กลุ่มคน จนกลายเป็นระบบที่เชื่อมโยงกันส่งผลให้เกิดการเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2560)

ระดับผู้บริหารโรงเรียน ควรส่งเสริมการจัดการความรู้หรือสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในโรงเรียน และระหว่างโรงเรียน จัดหาสิ่งสนับสนุนที่เอื้อต่อการทำงาน และถอดบทเรียนครูที่ปฏิบัติการสอนดีเลิศ เนื่องจากบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาต้องคอยช่วยสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัสดุ อุปกรณ์ หรือการจัดส่งเสริมให้ครูสร้างองค์ความรู้โดยเฉพาะการจัดการความรู้หรือการสร้างให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการความรู้เป็นการรวบรวมความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการถอดบทเรียนเป็นกระบวนการใช้พลังปัญญาหรือภูมิปัญญาที่มีอยู่ในบุคคลสรุปประสบการณ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบออกมาเป็นความรู้ที่ชัดเจน อันจะช่วยเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานให้ก้าวต่อไปอย่างถูกต้อง ลดความผิดพลาดในการทำงาน ยังช่วยต่อยอดความสำเร็จให้เกิดขึ้น (วัฒนา พองโนนสูง, 2558; กองวิจัยและพัฒนาางานส่งเสริมการเกษตร, 2554; จตุพร วิศิษฐ์ดิอังกูร, 2553) อีกทั้งการที่ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ครูร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สะท้อนผลการปฏิบัติงานช่วยเหลือระหว่างครู คอยให้คำชี้แนะแทนที่จะถูกเปลี่ยนให้หาหนทางแก้ไขเอง สิ่งนี้จะช่วยให้ครูเห็นภาพชัดเจน สามารถปรับปรุงประสิทธิภาพของตนได้ (Bellanca and Brandt, 2010)

ระดับครูผู้สอน ควรมีแนวทางการพัฒนา คือ สร้างตนเองให้เป็นผู้ที่ทำงานเชิงรุก และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นพี่เลี้ยง และเป็นโค้ชให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มีคุณสมบัติของผู้ที่ทำงานเชิงรุก เป็นการทำงานเชิงป้องกันมากกว่าการแก้ไข กล่าวคือ ผู้ที่มีลักษณะการทำงานเชิงรุกจะเป็นผู้ที่มีการเตรียมพร้อมล่วงหน้า มีความกระตือรือร้นในการทำงานมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างละเอียด รอบคอบ วางแผนป้องกันก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น สามารถคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตได้ มีทักษะการวิเคราะห์ปัญหาได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์สร้างสภาพแวดล้อมนำมาเอื้อประโยชน์มากยิ่งขึ้น และมีความทุ่มเททำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (ณพัชร ศรีฤกษ์, 2558) นอกจากนี้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นพี่เลี้ยงและเป็นโค้ชที่ให้คำแนะนำซึ่งกันและกันจะช่วยให้เพื่อนครูปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจ ดังเช่น Amirullah & Iksan (2018) ทำการศึกษาแนวทางในการเพิ่มพูนความสามารถของครูคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เพื่อสร้างความเข้าใจแนวคิดของนักเรียนในการเรียนคณิตศาสตร์ พบว่า ควรมีผู้เชี่ยวชาญทางคณิตศาสตร์มาเป็นโค้ช การจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนผ่านการอภิปรายระหว่างการวางแผนบทเรียน การสอนและทบทวนบทเรียน ซึ่งเป็นแนวทางการศึกษามีส่วนช่วยยกระดับทักษะและประสิทธิภาพของครูสอนคณิตศาสตร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ครูเป็นโค้ชช่วยเหลือ พยายามดึงให้ครูแก้ปัญหาด้วยตนเอง คอยเป็นเพื่อนให้ครูไปถึงจุดหมาย กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ครู นำศักยภาพทั้งส่วนตัวและวิชาชีพมาใช้อย่างสูงสุด ถือว่าเป็นเครื่องมือที่ดึงศักยภาพและประสิทธิภาพจากผู้ปฏิบัติออกมาใช้อย่างสูงสุด เช่นเดียวกับ ทราญ ศรีเงินยวง, อัจฉรา ประเสริฐสิน และกนกพร วิบูลพัฒนาวงศ์ (2563) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้รู้จักตนเองและเกิดการเรียนรู้ในทิศทางที่ต้องการได้ ส่วนครูที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงจะช่วยสอนงานโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงาน แนวทางแก้ไขปัญหาจากประสบการณ์ที่ใช้ ถือว่าเป็นช่องทางที่ดีสำหรับการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานในการเรียนรู้งานส่งผลให้ได้รับความรู้ ประสบการณ์ ที่ปรึกษา ได้พัฒนาตนมีทักษะการทำงานที่ดีขึ้น สุดท้ายที่เกิดตามมาทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรักในองค์กรของตน (สุรยุทธ กอบกิจพานิชผล, 2561) ซึ่งการพัฒนาเมธีวิชาการกล่าวถึง รูปแบบวิธีการพัฒนาหรือแนวทางการพัฒนาไม่ว่าเป็นศักยภาพ สมรรถนะทางวิชาชีพครูของข้าราชการครู ได้แก่ 1) สร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญการทำงานหรือผู้ที่ทำงานเชิงรุก 2) การจัดหาแหล่งเรียนรู้หรือแหล่งวิชาการ 3) การอบรมให้ความรู้เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ หรืออาจจัดในรูปประชุมเชิงปฏิบัติการ 4) จัดหาสิ่งสนับสนุน 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับครูด้วยกันเอง เปลี่ยนกันเป็นโค้ชซึ่งกันและกัน หรือจัดกิจกรรมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือการระดมสมอง (6) จัดเวที หรือการเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ และ 7) ปฏิบัติและจัดการความรู้ควบคู่การนิเทศแบบเสริมพลัง เป็นต้น (พิชญ์สินี ชมพุดำ, อนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์ และฤตินันท์ สมุทรทัย, 2557; กนิษฐา คุณมี,

ธนาศักดิ์ ข่ายกระโทก และศุภชัย จันทร์งาม, 2558; กนิณ แลวงคณิล, 2560; เกษมศักดิ์ ปราบณรงค์ และชวลิต ชูกำแพง, 2561; ภัทรพร เกษสังข์, อนุภูมิ คำยัง, กฤตธนรัตน์ พุทธเสน และอรวรรณ เกษสังข์, 2562)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะระดับหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งเป็นระดับนโยบายการดำเนินการพัฒนาครูคณิตศาสตร์ ควรส่งเสริมให้ความรู้ครู โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดระบบสารสนเทศและฐานคลังความรู้ที่เป็นความรู้ใหม่ทางวิชาการและวิชาชีพ จัดทำเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการสู่สาธารณะ และสร้างเครือข่ายระหว่างครูคณิตศาสตร์
2. ข้อเสนอแนะระดับผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นระดับหัวหน้าทีใกล้ชิดผู้ปฏิบัติงาน ควรส่งเสริมการจัดการความรู้หรือสร้างบรรยากาศโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน จัดหาสิ่งสนับสนุนที่เอื้อต่อการทำงาน และถอดบทเรียนครูที่ปฏิบัติการสอนดีเลิศ
3. ข้อเสนอแนะระดับครูผู้สอน ซึ่งเป็นระดับผู้ปฏิบัติ ควรตระหนักถึงความสำคัญของการทำงาน สร้างตนเองให้เป็นผู้ที่ทำงานเชิงรุก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นพี่เลี้ยงและให้คำแนะนำช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาเท่านั้นยังไม่มีทดลองใช้ ผู้วิจัยอาจทำ การศึกษาผลการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ โดยนำแนวทางที่ได้ไปพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระอื่น
2. จากข้อค้นพบ เครือข่ายระหว่างครูคณิตศาสตร์เพื่อทำการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับครูด้วยกันเอง ถือว่าเป็นแหล่งความรู้ที่ช่วยเหลือเชื่อมโยงกันอันส่งผลให้เกิดการเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ดังนั้น งานวิจัยครั้งต่อไป อาจทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ครูในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์
3. คุณสมบัติของผู้ที่ทำงานเชิงรุก เป็นผู้ที่มีการเตรียมพร้อมล่วงหน้า มีความกระตือรือร้น และการทำงานที่มีการวางแผนล่วงหน้าอย่างละเอียด รอบคอบ วางแผนป้องกันก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้นสามารถคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตได้ มีทักษะการวิเคราะห์ปัญหาได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์ ถือว่าเป็นคุณสมบัติหนึ่งที่ดี ดังนั้น งานวิจัยครั้งต่อไป อาจทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะการทำงานเชิงรุกของครูคณิตศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ จังหวัดเลย” ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณกองทุนสนับสนุนการวิจัยของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ประจำปีงบประมาณ 2562 คณะผู้วิจัย ขอขอบพระคุณคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- กนิณ แลวงคณิล. (2560). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยโรงเรียนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กนิษฐา คุณมี, ธนาศักดิ์ ข่ายกระโทก และศุภชัย จันทร์งาม. (2558). ศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ อุบลราชธานี เขต 1-5. ใน เอกสารการประชุมวิชาการ

- ระดับชาติมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ครั้งที่ 6, หน้า 2-7. 30-31 พฤษภาคม 2558. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- กองวิจัยและพัฒนาางส่งเสริมการเกษตร. (2554). คู่มือถอดบทเรียน. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- เกษมศักดิ์ ปราปณรงค์ และชวลิต ชูกำแหง. (2561). โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการพัฒนาตนเองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 12 (1). 18-30.
- จตุพร วิศิษฐ์โชติอังกูร. (2553). ถอดบทเรียน (นอกกรอบ) เรื่องเล่าถอดบทเรียนผ่านประสบการณ์การทำงาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ชุดโครงการระบบออนไลน์เพื่อการจัดการความรู้สู่สาธารณะ.
- ฉัตรชัย หวังมีจมี และองอาจ นัยพัฒน์. (2560, กรกฎาคม-ธันวาคม). สมรรถนะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 ปรับการเรียนรู้เปลี่ยนสมรรถนะ. *Journal of Hrintelligence*. 12 (2). 47-63.
- ณพัชร ศรีฤกษ์. (2558, มกราคม-มิถุนายน). การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในองค์กรเพื่อการพัฒนาคนเชิงรุก. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 32 (91). 1-15.
- ดุษฎา สลึงค์, ประกอบเกียรติ อิมศิริ และกานต์ ทองทวี. (2561, กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนาสื่อการสอน เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 35 (98). 134-149.
- ทราย ศรีเงินยาว, อัจฉรา ประเสริฐสิน และกนกพร วิบูลพัฒน์วงศ์. (2563). ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อเสริมสร้างทักษะ การควบคุมตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 37 (101). 1-17.
- ปรารณา โกวิทยางกูร. (2558, สิงหาคม-ธันวาคม). การพัฒนาทักษะการประเมินการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนในระดับปฐมวัยในจังหวัดลำปาง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*. 9 (2)-(4). 124-139.
- พิชญ์สินี ขมพุกา, อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ และฤตินันท์ สมุทรทัย. (2557). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*. 8 (3). 1-17.
- พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน. (2551). รายงานการวิจัย สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร: พรทิพพานการพิมพ์.
- ภัทรพร เกษสังข์, อนุภูมิ คำยัง, กฤษณรัตน์ พุทธเสน และอรพรรณ เกษสังข์. (2562). สมรรถนะและการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดเลย. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*. 11 (1). 132-134.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). ปฏิวัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- วรพพร ศรีไทย, มนตรี อนันต์รักษ์ และสุรชา อมรพันธุ์. (2555). สมรรถนะของครูคณิตศาสตร์ที่สอนระดับมัธยมศึกษาตามทักษะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาสารคาม*. 17 (1). 279-291.
- วิโรจน์ ธรรมจินดา, เกียรติสุตา ศรีสุข และสุนีย์ เงินยาว. (2557). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะครูคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ*. 9 (2). 162-173.
- วัฒนา พงอินสูง. (2558). การถอดบทเรียนกระบวนการเรียนรู้ชุมชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม สำหรับพ่อแม่ผู้รู้จากกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กโดยชุมชน กรณีศึกษาคอลงตันนุ่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- แวอาซัน แวทะมะ, ชวลิต เกิดทิพย์ และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2559). ความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. 27 (3). 24-34.

- สกวรัตน์ จรุงนันทกาล. (2556). การพัฒนาชุดการประเมินสมรรถนะครูคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินญา นิพนธ์การศึกษาคุณูปกต สาขาศึกษาการทดสอบและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา. (2550). กระบวนการประเมินสมรรถนะและจัดแผนพัฒนาตนเอง (ID-Plan). ค้นเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://nawaporn.files.wordpress.com>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2545). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2546). พระราชบัญญัติสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). ภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2560). สารานุกรมวิชาชีพครู เฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสครองสิริราชสมบัติครบ 60 พรรษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สิรินพร บ้านแสน. (2553). การศึกษาสมรรถนะการประเมินการเรียนรู้ของครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2553). การพัฒนาวิชาชีพครูสู่ยุคปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง. ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “การพัฒนาครูทั้งระบบตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)” ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต 2, หน้า 1-12. 28-29 ธันวาคม 2553.แพร่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแพร่ เขต 2.
- สุรยุทธ กอบกิจพานิชผล. (2561). การโค้ช (Coaching) และระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) ในภาครัฐ. ค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2563, จาก Wiki.ocsc.go.th/_media/สุรยุทธ_กอบกิจพานิชผล13.pdf
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548 ก). กลยุทธ์ทางเลือกเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมและสมรรถภาพการวิจัยและประเมินผลของครูมืออาชีพ ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการขับเคลื่อนสู่โรงเรียนฐานความรู้: การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*. 16 (2). 193-211.
- _____. (2548 ข). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อัจฉรา ประเสริฐสิน, นภัสนันท์ แจ่มพุ่ม, อุไร จักษ์ตรึงมล, มานิดา ขอบธรรม, กาญจนา ตระกูลวรกุล และเกียรติยศ กุลเดชชัยชาญ. (2562). การประเมินผลการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชน: โครงการการบูรณาการการวัด ประเมิน และการวิจัยในการจัดการเรียนการสอน. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 36 (100). 29-47.
- Amirullah, A.H., & Iksan, Z.H. (2018). Lesson Study: An Approach to Increase the Competency of Out-of-Field Mathematics Teacher in Building the Students Conceptual Understanding in Learning Mathematics. *Journal of Educational Science*. 2 (2). 1-13.
- Bellanca, J., and Brandt, R. (2010). ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. (แปลจาก 21 st Century Skills: Rethinking How Students Learn โดย วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ openworlds.

กรอบความคิด การสนับสนุนทางสังคม กับความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนนครสวรรค์

Mindset, Social Support and Grit of High-School Students, Nakhonsawan School.

วิรัชต์ตา ปานดิษฐ์¹ เฉลิมขวัญ สิงห์วี² พนมพร พุ่มจันทร์³

Wiratta Pandit¹ Chalermkwan Singhwee² Panomporn Phoomchan³

¹ นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ Student (M.S) Community Psychology, Department of Psychology,
Faculty of Social Science, Kasetsart University,
Corresponding author, E-mail: wirat.pann@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² Lecturer, Ph.D. Assistance Professor, Department of Psychology,
Faculty of Social Science, Kasetsart University, E-mail: chalermkwan.s@ku.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.หญิง ดร. ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ Lecturer, Ph.D. Major Assistance Professor, Department of Psychology,
Faculty of Social Science, Kasetsart University, E-mail: panomporn.p@ku.th

Received: July 16, 2020; Revised: June 24, 2021; Accepted: July 11, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับของกรอบความคิด การสนับสนุนทางสังคม และความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิดกับความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ จำนวน 358 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย พบว่า 1) กรอบความคิดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ แบ่งเป็นกรอบความคิดแบบเติบโต อยู่ในระดับสูง กรอบความคิดแบบยึดติด อยู่ในระดับปานกลาง การสนับสนุนทางสังคม และความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ อยู่ในระดับสูง 2) กรอบความคิดแบบเติบโตมีความสัมพันธ์กับความเพียรของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกรอบความคิดแบบยึดติดไม่มีความสัมพันธ์กับความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

โรงเรียนนครสวรรค์ 3) การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: กรอบความคิด, การสนับสนุนทางสังคม, ความเพียร

Abstract

The objectives of this research were to study: 1) to study the level of mindset, social support and grit of high-school students of Nakhonsawan school, 2) to study the relationship between mindset and grit of high-school students of Nakhonsawan school, 3) to study the relationship between social support and grit of high-school students of Nakhonsawan school. The sample were 358 the students in high-school of Nakhonsawan school. The data were collected by questionnaires, assigned to groups using simple random sampling and analyzed by a statistical package program. The statistical methods used for analysis were mean, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient

The results as follows: 1) mindset of high-school students of Nakhonsawan school divided into growth mindset was at the high level and fixed mindset was at the average, social support and grit of the students were at the high level, 2) growth mindset was related to grit at the statistics significance at .01 level and fixed mindset wasn't related to grit, 3) social support was related to grit at the statistics significance at .01 level.

Keywords: Mindset, Social Support, Grit

บทนำ

การศึกษา คือ หนึ่งในสิทธิขั้นพื้นฐานที่คนไทยได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐในการให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุก ๆ ช่วงวัย เนื่องจากเป็นหนึ่งในหลักการสำคัญที่ถูกระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่กล่าวถึงการพัฒนาโดย “ยึดคนเป็นศูนย์กลางพัฒนา” พร้อมมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย เพื่อพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถนี้ จะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัยเพื่อวางรากฐานให้เป็นคนที่มีคุณภาพในอนาคต และการพัฒนาจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ให้มีความพร้อมในการต่อยอดเพื่อพัฒนาทักษะในทุกด้าน รวมถึงการยกระดับคุณภาพของการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในทุกระดับและการยกระดับของการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน การปรับระบบการเรียนการสอน และการพัฒนาครูทั้งระบบ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งประเทศที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาในฐานะที่เห็นว่าเป็นกลไกหลักอีกหนึ่งกลไกที่สำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ เพราะหลังจากที่แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมสิ้นสุดลง กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ขึ้น โดยเป็นการวางกรอบเป้าหมายของการศึกษาและกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมและเสมอภาคสำหรับการศึกษาที่มีคุณภาพ รวมถึงพัฒนาระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ พัฒนา

กำลังคนให้มีศักยภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

อย่างไรก็ตาม หากเรามุ่งแต่การพัฒนาการศึกษาเพียงอย่างเดียว โดยไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การพัฒนานี้ก็อาจจะไม่ประสบความสำเร็จได้ตามที่คาดหวัง โดยครอบครัวหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจเริ่มจากการให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเพียรในผู้เรียน เพราะว่าความเพียรนี้ถือได้ว่าเป็นคุณลักษณะที่จะช่วยให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จ ซึ่งก็จะต้องมีทั้งความเพียรทางด้านความคิดหรือความหลงใหล และมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย (Passion) มีความเพียรทางด้านพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความพยายาม ความอดทน และมุ่งมั่นอดสาหัส (Perseverance) ซึ่งนักเรียนที่มีความเพียรนี้จะเป็นนักเรียนที่มีความหลงใหลและมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย และมีความมุ่งมั่นในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งนักเรียนที่มีความเพียรในระดับที่สูงก็จะมีความอดทนต่องานยากลำบาก และค่อย ๆ ฝ่าฟันไปได้ดีกว่าผู้ที่มีความเพียรอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า (Duckworth et al., 2007) จึงทำให้นักเรียนที่มีความเพียร มักเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียน

นอกจาก ความเพียรในตัวผู้เรียนซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญไม่น้อยไปกว่ากันก็คือ การมีกรอบความคิดที่ดีต่อตนเองและการเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม การเรียน โดยถ้านักเรียนมีกรอบความคิดที่ดีนี้ นักเรียนจะเชื่อว่าความฉลาดและความสามารถสร้างได้ด้วยการเรียนรู้ และจะให้ความสำคัญกับความพยายาม (พวงชมพู โจนส์, 2559) นักเรียนจึงมีความกระตือรือร้น ใส่ใจกับสิ่งที่เรียน สนุกกับการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง แต่ถ้านักเรียนมีกรอบความคิดที่ไม่ดี ก็จะทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้ เพราะจะเชื่อว่าความฉลาดหรือทักษะต่าง ๆ นั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทำให้มีความตั้งใจในการทำสิ่งต่าง ๆ น้อยกว่าผู้อื่น (Dweck, 2012) ซึ่งกรอบความคิดนี้จะเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนมีพลังในการทำตามเป้าหมายของตนเอง จนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ ถึงแม้จะต้องพบเจอกับปัญหาหรืออุปสรรค

นอกเหนือจากการมีกรอบความคิดที่ดีแล้ว การสนับสนุนทางสังคมที่เหมาะสมและต่อเนื่อง โดยเฉพาะจากครอบครัว เพื่อน และคุณครูที่นักเรียนได้รับก็เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับนักเรียนในช่วงวัยนี้ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ถึงความรัก ความเอาใจใส่ ความห่วงใยจากบุคคลใกล้ชิด รู้สึกได้ถึงการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยการสนับสนุนทางสังคมที่นักเรียนได้รับการตอบสนองในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ นี้ จะทำให้นักเรียนรับรู้ได้ถึงความมั่นคงและมีคุณค่าในตนเอง สามารถเผชิญและตอบสนองต่อปัญหาต่าง ๆ ได้ ซึ่งสิ่งนี้จะทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียนและการปรับตัวในอนาคต เพื่อเตรียมพร้อมที่จะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับนักเรียนเพิ่มเติมก็เป็นเหมือนการเตรียมความพร้อม สร้างความมั่นใจ ความสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ให้แก่แก่นักเรียนได้ (มนัสนันท์ หัตถศักดิ์, 2564) ซึ่งสิ่งนี้ทำให้เห็นได้ว่า การที่นักเรียนได้รับการสนับสนุน และการเตรียมความพร้อมจากทุกภาคส่วนที่ดำเนินการร่วมกันนั้น ย่อมทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จและการประกอบอาชีพในอนาคต

จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูล ตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาในเรื่อง “กรอบความคิด การสนับสนุนทางสังคม และความเพียรในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์” เพราะว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นช่วงวัยที่จะต้องมีการเตรียมตัวสำหรับการเข้ารับการการศึกษาที่สูงขึ้นในระดับอุดมศึกษา และเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งจะมีความรับผิดชอบและการเปลี่ยนแปลงอีกหลายอย่างที่จะเกิดขึ้น หากนักเรียนมีกรอบความคิดที่ดี ร่วมกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่ดี นอกจากส่งผลต่อความเพียรของนักเรียนแล้ว ก็อาจส่งผลต่อมุมมองและการปรับตัวในการใช้ชีวิตของนักเรียนสำหรับสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน

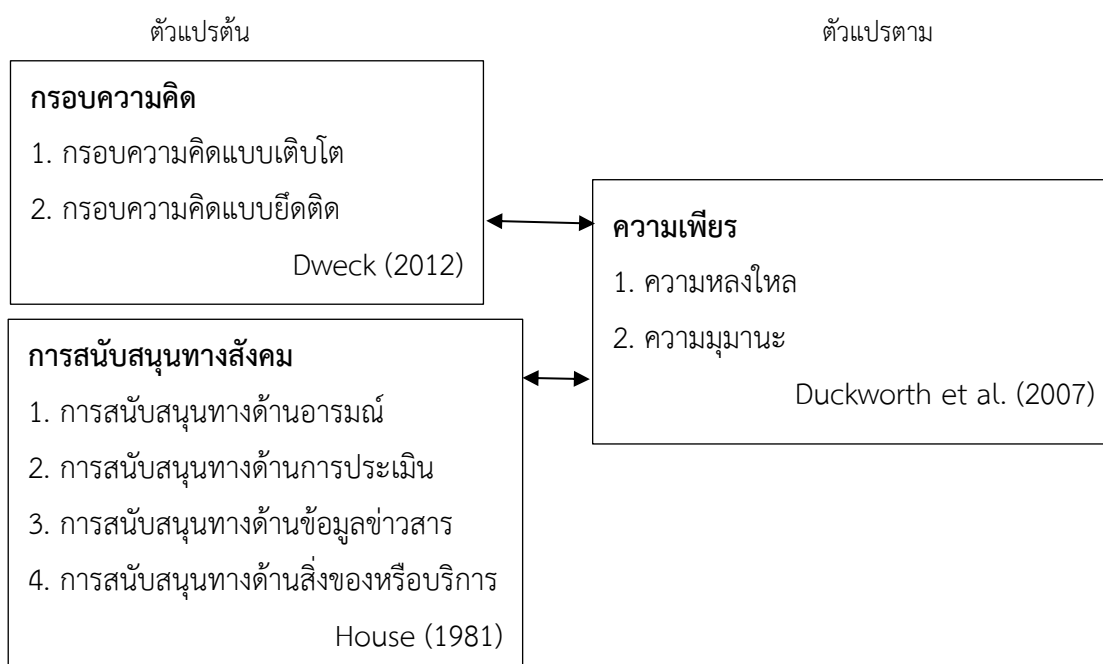
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับของกรอบความคิด การสนับสนุนทางสังคม และความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิดกับความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์

สมมติฐานการวิจัย

1. กรอบความคิดมีความสัมพันธ์กับความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์
2. การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์

กรอบแนวคิด

วิธีการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,906 คน

จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ จากสูตร Yamane (1967) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน นำมาคำนวณหาสัดส่วนโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) แยกตามระดับชั้นเรียน แบ่งออกเป็น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 105 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 106 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 120 คน หลังจากนั้น ทำการสุ่ม

ตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และเพื่อความถูกต้องแม่นยำและความน่าเชื่อถือของข้อมูล จึงได้สุ่มตัวอย่าง จำนวน 358 คน ซึ่งมากกว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณไว้

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียน 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับกรอบความคิด 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม และ 4) แบบสอบถามเกี่ยวกับความเพียร โดยมีรายละเอียดการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของคำถาม ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ในช่วง 0.67-1.00 จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขในด้านภาษา และความชัดเจน

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรง มาทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 30 คน (Try Out) และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Reliability Coefficient Alpha) โดยวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นแยกแต่ละด้าน ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

2.1 กรอบความคิดแบบเติบโต มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .842 และกรอบความคิดแบบยึดติด มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .626

2.2 การสนับสนุนทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .935 เมื่อวิเคราะห์แยกแต่ละด้าน ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .763 การสนับสนุนทางด้านการประเมิน มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .718 การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .810 และการสนับสนุนทางด้านสิ่งของและบริการ มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .826

2.3 ความเพียร มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .936 เมื่อวิเคราะห์แยกแต่ละด้าน ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้ ด้านความหลงใหล มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .892 และด้านความมุ่งมั่น มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .878

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตในการดำเนินการเก็บข้อมูลจากภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์ จากนั้นนำแบบสอบถามที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ไปแจกกลุ่มตัวอย่างร่วมกับอาจารย์ประจำวิชาแนะแนวการศึกษาตามจำนวนที่ได้คำนวณตามสัดส่วนไว้ พร้อมเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาบันทึกแบบลงรหัส แล้วนำมาวิเคราะห์ และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยการใช้หลักสถิติในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้ ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้ในการแปลความหมายระดับตัวแปร ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แสดงลักษณะการกระจายของข้อมูล โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลในแต่ละด้าน ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ

เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ใช้หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิดกับความเพียร และการสนับสนุนทางสังคมกับความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Level of Significance) ที่ยอมรับอย่างน้อยที่สุดที่ .05

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาระดับของกรอบความคิด การสนับสนุนทางสังคม และความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์

ผลการวิเคราะห์ระดับของกรอบความคิดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีกรอบความคิดแบบเติบโต อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.18) และกรอบความคิดแบบยึดติด อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.90) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับกรอบความคิดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายด้าน (n = 358)

กรอบความคิด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับกรอบความคิด
กรอบความคิดแบบเติบโต	33.18	3.88	สูง
กรอบความคิดแบบยึดติด	24.90	5.58	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ระดับของการสนับสนุนทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 123.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.60) การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 29.25) การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 29.92) และการสนับสนุนทางด้านการสิ่งของและบริการ อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.66) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการสนับสนุนทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายด้าน (n = 358)

การสนับสนุนทางสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการสนับสนุนทางสังคม
ด้านอารมณ์	31.60	4.60	สูง
ด้านการประเมิน	29.25	5.08	ปานกลาง
ด้านข้อมูลข่าวสาร	29.92	4.98	สูง
ด้านสิ่งของและบริการ	32.66	4.20	สูง
การสนับสนุนทางสังคมโดยรวม	123.44	16.15	สูง

ผลการวิเคราะห์ระดับของความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเพียรในการเรียนโดยรวม อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 79.66) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความหลงใหล อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 41.57) และด้านความมุ่งมั่น อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 38.08) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายด้าน (n = 358)

ความเพียร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเพียร
ด้านความหลงใหล	41.57	5.54	สูง
ด้านความมุ่งมั่น	38.08	5.88	สูง
ความเพียรโดยรวม	79.66	10.38	สูง

ตอนที่ 2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิดกับความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กรอบความคิดแบบเติบโต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเพียรโดยรวมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กรอบความคิดแบบเติบโต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านความหลงใหล และความมุ่งมั่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบความคิดแบบยึดติด ไม่มีความสัมพันธ์กับความเพียรโดยรวมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กรอบความคิดแบบยึดติด ไม่มีความสัมพันธ์กับด้านความหลงใหล แต่กรอบความคิดแบบยึดติดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านความมุ่งมั่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์กับความเพียร (n = 358)

กรอบความคิด	ความเพียร					
	ความหลงใหล		ความมุ่งมั่น		โดยรวม	
	r	p	r	p	r	p
กรอบความคิดแบบเติบโต	.63**	.00	.55**	.00	.65**	.00
กรอบความคิดแบบยึดติด	-.05	.40	.13*	.02	.05	.36

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเพียรโดยรวมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมทุกด้าน ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน การสนับสนุนทางสังคมข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเพียรทุกด้าน ได้แก่ ด้านความหลงใหล และด้านความมุ่งมั่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ กับความเพียร (n = 358)

การสนับสนุนทางสังคม	ความเพียร				โดยรวม	
	ความหลงใหล		ความมุ่งมั่น		r	p
	r	p	r	p		
ด้านอารมณ์	.40**	.00	.45**	.00	.47**	.00
ด้านการประเมิน	.32**	.00	.44**	.00	.42**	.00
ด้านข้อมูลข่าวสาร	.46**	.00	.50**	.00	.53**	.00
ด้านสิ่งของและบริการ	.48**	.00	.36**	.00	.46**	.00
โดยรวม	.48**	.00	.51**	.00	.55**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับของกรอบความคิด การสนับสนุนทางสังคม และความเพียรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีกรอบความคิดแบบเติบโต อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.18) และกรอบความคิดแบบยึดติด อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.90)

1.2 นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 123.44)

1.3 นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเพียรในการเรียนโดยรวม อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 79.66)

2. กรอบความคิดแบบเติบโต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเพียรโดยรวมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขณะที่กรอบความคิดแบบยึดติด ไม่มีความสัมพันธ์กับความเพียรโดยรวมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์

3. การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเพียรโดยรวมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยระดับของกรอบความคิด พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีกรอบความคิดแบบเติบโตโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 33.18$) และมีกรอบความคิดแบบยึดติดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 24.90$) โดยกรอบความคิดแบบเติบโตและกรอบความคิดแบบยึดติดเป็นกระบวนการทางความคิดที่ส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ในด้านกรอบความคิดแบบเติบโต ซึ่งอยู่ในระดับสูงนั้น นักเรียนจะมีความเชื่อมั่นตนเองว่า ถ้ามีความพยายามก็จะสามารถทำสิ่งต่าง ๆ สำเร็จได้ และความสามารถหรือความฉลาดที่ตนมีสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ จึงพร้อมที่จะรับฟังและนำคำแนะนำที่ได้รับมาพัฒนาตนเอง และยังมองว่า ความผิดพลาดเป็นบทเรียนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้

ในด้านกรอบความคิดแบบยึดติด อยู่ในระดับปานกลาง โดยนักเรียนมองว่า ความฉลาดหรือความสามารถของบุคคล เช่น ภาษา กีฬา ศิลปะ เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เป็นความสามารถเฉพาะบุคคล การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จึงไม่ส่งผลต่อความฉลาด หากมีอะไรผิดพลาดขึ้น ก็มองว่าเป็นเพราะตนเองไม่มีความถนัดหรือไม่มีความสามารถในเรื่องนั้น โดยกรอบความคิดของนักเรียนนั้นมักจะสะท้อนออกผ่านการกระทำและความสนใจของนักเรียน สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ ทิพวัน และวราพร เอรารวรรณ์ (2563) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดกรอบความคิดแบบเติบโต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยพบว่า นักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต จะมีตัวบ่งชี้ที่สะท้อนถึงความชอบและความสนใจของตนเอง คือ นักเรียนที่ชอบความท้าทาย มีตัวบ่งชี้ยอมรับความเสี่ยง รับรู้ว่าการท้าทายเป็นโอกาสในการเรียนรู้การรู้สิ่งใหม่ ๆ นักเรียนที่มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ จะมีตัวบ่งชี้ถึงความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ การใช้ความพยายาม นักเรียนที่กล้าเผชิญปัญหา มีตัวบ่งชี้พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรค การวิเคราะห์สาเหตุของความล้มเหลว มุ่งแก้ไขความผิดพลาด นักเรียนที่ชอบเรียนรู้จากคำวิพากษ์วิจารณ์ มีตัวบ่งชี้รับฟังการวิพากษ์วิจารณ์ ปรับปรุงและพัฒนา เป็นต้น

2. จากผลการวิจัยระดับของการสนับสนุนทางสังคม พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 123.44$) ทั้งนี้ เนื่องมาจากนักเรียนได้รับการดูแล เอาใจใส่ และมีคนรอบข้างคอยให้กำลังใจและห่วงใย รวมถึงการให้การสนับสนุนในสิ่งที่นักเรียนต้องการ ทั้งจากครอบครัว เพื่อน และครูอย่างสม่ำเสมอ เวลาที่นักเรียนพบเจอกับปัญหาอุปสรรคจึงช่วยทำให้นักเรียนมีกำลังใจ และมีความมั่นใจกลับมาเหมือนเดิมทุกครั้ง หรือหากนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ก็จะได้รับคำแนะนำ คำตักเตือน เพื่อให้เข้าไปปรับปรุง ซึ่งงานวิจัยของ กัญญ์สิริ จันทรเจริญ และสุกัญญา นัครามนตรี (2559) พบว่า นักศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2557 นี้ ได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง และการสนับสนุนทางสังคมนี้มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทักษะชีวิตของนักศึกษา ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการสนับสนุนทางสังคมจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลมีจิตใจที่มั่นคง ช่วยลดแรงกดดันและความเครียด ทำให้บุคคลมีความต้องการในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการได้รับการดูแล การเอาใจใส่

3. จากผลการวิจัยระดับของความเพียร พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเพียรในการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 79.66$) ทั้งนี้ เนื่องมาจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์รับรู้ได้ว่าการเรียนเป็นสิ่งที่มีความค่า เป็นประโยชน์กับชีวิตและความก้าวหน้าในอนาคต จึงมีความตั้งใจที่ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หากผิดหวังก็ไม่ได้ทำให้หมดกำลังใจในการเรียนและพร้อมที่จะสร้างกำลังใจให้ตัวเองกลับมามุ่งมั่นได้เหมือนเดิม นักเรียนจึงมีพฤติกรรมในการเรียนไปในทิศทางที่ดี ซึ่งแนวคิดของ Duckworth et. al. (2007) เสนอไว้ว่า ความเพียร (Grit) คือ คุณลักษณะที่จะช่วยให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จ ประกอบไปด้วย ความเพียรทางด้านความคิด ซึ่งเป็นการมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย (Passion) และความเพียรในด้านพฤติกรรม ซึ่งเป็นความพยายาม ความอดทน (Perseverance) โดยบุคคลที่มีความเพียรในระดับสูงจะมีความอดทนต่องานที่ยากลำบาก และค่อย ๆ ฝ่าฟันงานนั้นไปได้ดีกว่าบุคคลที่มีความเพียรในระดับต่ำ และจากงานวิจัยของ เบญจรัตน์ จงจำรัสพันธ์ (2559) พบว่า บุคคลที่มีความเพียรในระดับที่สูง เมื่อเกิดความเครียดจะรับรู้ได้ว่าตนเองมีความหวังและสุขภาวะโดยรวมสูงกว่าบุคคลที่มีความเพียรอยู่ในระดับปานกลางและระดับต่ำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความเพียรมีส่วนในการช่วยลดความเครียดและมีแนวโน้มช่วยให้บุคคลมีความหวัง และรับรู้ถึงเป้าหมายของตนเองได้

4. กรอบความคิดแบบเติบโตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเพียรโดยรวมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกรอบความคิดแบบยึดติดไม่มีความสัมพันธ์กับความเพียรโดยรวมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้านพบว่า กรอบความคิดแบบเติบโตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความหลงใหลในการเรียนและความมุ่งมั่นอดสาเห อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกรอบความคิดแบบยึดติดไม่มีความสัมพันธ์กับความหลงใหลในการเรียน แต่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความมุ่งมั่นอดสาเห อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า สำหรับนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตนั้น มักจะเป็นนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อตนเองและเป้าหมายที่ตัวเองตั้งไว้ เช่น ด้านการเรียน นักเรียนจะเชื่อว่าตนเองมีความรู้ จึงมีความอดทน มีความพยายามในการเรียนรู้ ถ้าเรื่องใดเป็นเรื่องที่

นักเรียนยังไม่รู้หรือว่าไม่ถนัด นักเรียนก็พร้อมที่จะมีการพัฒนาตนเอง ไม่ปิดกั้นโอกาสในการเรียนรู้ของตนเอง ส่วนนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบยึดติดนั้นก็ได้หมายความว่านักเรียนกลุ่มนี้จะไม่มีความเพียรในการเรียน เพียงแต่ว่านักเรียนอาจมีความรู้สึกไม่ชื่นชอบเวลาที่ต้องเรียนวิชายาก ๆ หรือว่าไม่ถนัด และมองว่าตนเองไม่มีความรู้ ความสามารถมากพอที่จะเรียนวิชานั้นได้ ทำให้นักเรียนอาจปิดกั้นโอกาสในการเรียนรู้ของตนเอง เวลาทำอะไรก็อาจจะลงมือทำหรือแสดงออกถึงความตั้งใจได้ไม่เต็มที่ เพราะกลัวความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นตามมา ซึ่งถ้านักเรียนกลุ่มนี้สามารถสร้างแรงจูงใจต่อเป้าหมายในการเรียนขึ้นมาได้ นักเรียนก็จะมี ความเพียรในการเรียนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งในบางครั้งเราก็อาจจะมี การจัดกิจกรรมหรือการแลกเปลี่ยน พูดคุยกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นศักยภาพของตัวเอง มองเห็นโอกาสต่าง ๆ ในการพัฒนาตนเองที่มากขึ้นกว่าเดิม สอดคล้องกับงานวิจัยมูทิตา อุดทน, วรากร ทรัพย์วิระพรรณ และจุฑามาศ แหนจอน (2561) ซึ่งพบว่า ผลจากการทดลองใช้โปรแกรมการพัฒนากรอบความคิดเติบโตนั้นสามารถพัฒนาให้นักเรียนมีกรอบความคิดเติบโตดีขึ้นและดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม โดยนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการพัฒนากรอบความคิดเติบโตมีคะแนนกรอบความคิดเติบโตสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมภายหลังสิ้นสุดการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dweck (2012) ที่พบว่า คนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth mindset) จะเป็น คนที่มีความกระตือรือร้น สนุกกับการแก้ไขปัญหา การเรียนรู้ และการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทาย ซึ่งมักจะประสบความสำเร็จกับสิ่งที่ทำ ขณะที่คนที่มีกรอบความคิดแบบยึดติด (Fixed mindset) จะเป็นคนที่มีโอกาสในการประสบความสำเร็จน้อยกว่า เพราะมีความเชื่อว่า ทักษะ ความสามารถของบุคคลเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ทำให้ความตั้งใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ของคนกลุ่มนี้ต่ำกว่าอีกกลุ่ม

5. การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความเพียรโดยรวมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้าน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมทุกด้าน มีความสัมพันธ์กับความหลงใหล และความมุ่งมั่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นเพราะว่าการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อนักเรียนมากที่สุด ส่วนหนึ่งควรจะมาจากบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนที่จะคอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา คำแนะนำต่าง ๆ รวมถึงการสนับสนุนด้านการเรียนและอุปกรณ์ในเรื่องการเรียนต่าง ๆ แก่นักเรียนด้วยความหวังดี เพราะจะทำให้นักเรียนรู้สึกได้ว่าตัวเองได้รับการยอมรับจากคนรอบข้าง ในยามเวลาที่นักเรียนประสบกับปัญหาหรือมีความกังวลในเรื่องการเรียน นักเรียนก็จะไม่รู้สึกโดดเดี่ยว และรับรู้ได้ว่ามีบุคคลที่พร้อมรับฟัง และให้การสนับสนุน ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อตนเองและการเรียน มีพฤติกรรมที่มุ่งมั่นและกระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทอดพงษ์ แดงไทย (2564) ศึกษาถึงผลของการปรึกษาทฤษฎีเล่าเรื่องต่อความเครียดเชิงวิชาการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเครียดเชิงวิชาการต่ำกว่านักเรียนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของธีระพงษ์ จันทร์ยาง (2560) ที่พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกรณีศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

แนวทางในการพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนให้นักเรียนมีกรอบความคิดที่ดี และมีความเพียร การปรับมุมมองความคิดในบางเรื่องเป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถเริ่มทำได้ตั้งแต่ตัวเอง บุคคลใกล้ชิดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจเริ่มจากการพัฒนาและส่งเสริมความเพียรของนักเรียน ร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยอาจดำเนินการได้ ดังนี้

1. การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเลือกอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น การอ่านหนังสือเกี่ยวกับทางด้านจิตวิทยา ความเพียร ความสำเร็จต่าง ๆ เพื่อนำคำแนะนำ วิธีคิด วิธีปฏิบัติตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ นำไปเริ่มฝึกเริ่มปรับใช้ได้ด้วยตนเอง

2. การฝึกวางกรอบความคิดใหม่ รู้จักการทบทวนปัญหา อุปสรรค และหาแนวทางแก้ไขจากข้อผิดพลาดต่าง ๆ โดยไม่ยึดติดกับผลหรือวิธีการที่ได้ว่าจะต้องเป็นไปในรูปแบบนั้นแต่เพียงอย่างเดียว

3. การสร้างสภาพแวดล้อมหรืออยู่กับบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดความเพียร ส่งเสริมให้นักเรียนอยู่ในสถานการณ์ที่ปลอดภัย รู้สึกผ่อนคลาย ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนาลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ และเต็มใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

4. การจัดกิจกรรมหรือมีวิธีการสื่อสารที่ให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนเองก็มีความรู้ ความสามารถในการเรียนไม่ต่างจากคนอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนค่อย ๆ เปิดมุมมองความคิดตัวเอง และยอมรับการเรียนรู้ด้วยความเต็มใจ พร้อมทั้งจะพัฒนาให้ตนเองได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองยังไม่มีควมถนัด โดยไม่ปิดกั้นโอกาสในการเรียนรู้ของตนเอง หากนักเรียนรู้สึกไม่ชื่นชอบหรือไม่สนใจเวลาเรียนวิชาใด ก็อาจมีการจัดกิจกรรมหรือมีเทคนิคในการเรียนใหม่ ๆ มาช่วยในการจดจำเนื้อหาของวิชาเรียนนั้น ๆ

5. การพูดคุยเกี่ยวกับการเรียน รวมถึงการแบ่งปัน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนระหว่างกัน เช่น ระหว่างเรียนเคยเจออะไรมาบ้าง หรือเคยทำกิจกรรมอะไรที่รู้สึกว่ามีส่วนช่วยให้ประสบความสำเร็จหลายอย่างในปัจจุบัน

6. สนับสนุนให้นักเรียนมีการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง หรือการทำซ้ำ จนทำให้การเรียนรู้เกิดจากความเข้าใจด้วยตัวของนักเรียนเอง และจะทำให้นักเรียนทราบถึงเป้าหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้ ทำให้รู้จักการวางแผน มีความอดทน เพียรพยายาม และเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเอง

7. ให้การสนับสนุนในรูปแบบของการให้คำแนะนำ การสนับสนุนในเรื่องของอุปกรณ์การเรียน การให้ความรักและกำลังใจกับนักเรียน รวมถึงการเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการใช้ชีวิต พร้อมสนับสนุนหากนักเรียนมีความประสงค์ที่อยากจะออกไปหาประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้มีแรงจูงใจในการเรียน อยากเพิ่มศักยภาพและทักษะในการใช้ชีวิต ขณะที่ทางโรงเรียนก็สามารถสนับสนุนเพิ่มเติมแก่นักเรียนเกี่ยวกับการหาข้อมูลสนับสนุนสำหรับการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย หรือการประกอบอาชีพในอนาคต เพื่อให้นักเรียนได้ตัดสินใจเลือกเรียนได้เหมาะสมกับสายอาชีพที่ต้องการทำงาน

8. การกำหนดความคาดหวัง หรือการบอกให้นักเรียนทราบถึงความคาดหวังที่มี ในบางครั้งสิ่งนี้จะส่งผลต่อการตั้งเป้าหมายของนักเรียน แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องพึงระวัง คือ การไม่กดดันนักเรียนว่าจะต้องได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้เสมอไป เพราะในบางครั้งการคาดหวังของพ่อแม่หรือผู้ปกครองก็เป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนมีความเพียรและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีได้ เพราะจะทำให้นักเรียนมีความตั้งใจที่จะทำตามเป้าหมายอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองภาคภูมิใจ

9. การเปิดโอกาสและให้การสนับสนุนในด้านการเรียน ให้นักเรียนมีโอกาสในการตัดสินใจและทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง และตรงกับความสนใจของนักเรียนอย่างแท้จริงนั้น จะทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน และมีความตั้งใจในการเรียน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของตนเองได้อย่างที่มุ่งหวัง

10. ผู้ปกครอง สามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยที่ได้นี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ส่งเสริม และให้การสนับสนุนกับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนรับรู้ได้ถึงความรู้และความหวังใจจากบุคคลใกล้ชิด และมีพฤติกรรมทางการเรียนที่พึงประสงค์

11. สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน และการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเพียร ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความเพียรกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่นเพิ่มเติม เช่น ลักษณะบุคลิกภาพ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ลักษณะแผนการเรียน เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมกับนักเรียนในแผนการเรียนที่ต่างกัน หรือนักเรียนจากโรงเรียน หรือจังหวัดอื่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้อย่างครอบคลุม
3. ควรมีการศึกษาวิจัยกับนักเรียนในระดับอาชีวศึกษา หรือระดับอุดมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบว่าเมื่อกลุ่มประชากรต่างกัน ผลของการวิจัยจะมีความเหมือนหรือแตกต่างกันในแง่ใดบ้าง และใช้เป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ
4. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพราะข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะทำให้เราเข้าใจข้อมูลเชิงลึกของแต่ละตัวแปร และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัญญ์สิริ จันทรเจริญ และสุกัญญา นัครามนตรี. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับทักษะชีวิตของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*. 3 (2). 85-99.
- จุฬาลักษณ์ ทิพวัน และวราพร เอรารวรรณ์. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้กรอบความคิดเติบโต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 26 (2). 119-133.
- เทอดพงษ์ แดงไทย. (2564). ผลการปรึกษาทฤษฎีเล่าเรื่องต่อความเครียดเชิงวิชาการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 38 (103). 184-194.
- ธีระพงษ์ จันทรียง. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนกรณีศึกษา. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 34 (95). 47-58.
- เบญจรัตน์ จงจำรัสพันธ์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างความหวังและสุขภาวะองค์รวม โดยมีความเพียรและความเครียดเป็นตัวแปรกำกับ. วิทยานิพนธ์ (จิตวิทยา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงชมพู โจนส์. (2559). การสร้างกระบวนการทางความคิด (Mindset) สำหรับบุคลากรในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*. 8 (1). 1-9.
- มนัสนันท์ หัตถศักดิ์. (2564). ความต้องการจำเป็นในการเรียนรู้การจัดการชั้นเรียนของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 38 (103). 227-236.
- มุกิตา อุดทน, วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์ และจุฑามาศ แหนจอน. (2561). ผลของโปรแกรมการพัฒนากรอบความคิดเติบโตในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 24 (2). 182-194.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2561 จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6420.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. บริษัท พรินทวามกราฟฟิค จำกัด. กรุงเทพฯ.
- Duckworth, A. L., Peterson, C., Matthews, M. D., & Kelly, D. R. (2007). Grit: perseverance and passion for long-term goals. *J Pers Soc Psychol*. 92 (6). 1087-1101. Doi: 10.1037/0022-3514.92.6.1087
- Dweck, C. S. (2012). *Mindset: How You Can Fulfil Your Potential*. Constable & Robinson Limited.
- House. (1981). *Work Stress and Social Support*. Massachusetts: Addison-Wesley.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. 4th. New York: Harper and Roe.

Guidelines for stakeholders' accountability in Cambodian students' reading literacy

Nil Damnang¹ Chayut Piromsombat²¹ Master degree student, Major in Educational Research Methodology,¹ Faculty of Education, Chulalongkorn University

Corresponding author, E-mail: damnang.nil@gmail.com

² Lecturer, Educational Research and Psychology Division,² Faculty of Education, Chulalongkorn University

Corresponding author, E-mail: chayut.p@chula.ac.th

Received: July 16, 2020; Revised: July 15, 2021; Accepted: August 4, 2021

Abstract

The objectives of this study were to measure the current practice level of stakeholders' accountability, to find out the relationship among stakeholders' accountability, and to seek the guidelines for stakeholders' accountability for students' literacy. To respond to study objectives, 29 primary schools were selected as a sample size and two instruments were face-to-face questionnaire with 5 liker-scale and reading tool which was accounted by students. The finding indicated that level of accountability, Monitor Teaching and Learning ($M = 4.36$, $SD = .41$), Collaboration ($M = 4.12$, $SD = .49$), and Mentoring Children ($M = 4.10$, $SD = .42$) had exceedingly altitude with reading literacy. Moreover, parents' accountability ($r=.209$, $p<.05$) showed strongly significant correlation among school principals' accountability ($r=-.178$, $p<.05$) and students' accountability ($r=.198$, $p<.05$) with reading literacy, while school teachers' accountability was non-significant ($r=.062$, $p = .199$). Hierarchical Stepwise Regression Analysis resulted that among 11 variables of all stakeholders' accountabilities, only 6 significantly at the statistical level of 0.05 accounted for 1.64 percentage points of students' reading literacy. Further research should select grade 6 students as sample and adopt reading tool from PISA for Development.

Keyword: Accountability, Reading Literacy, Cambodia**Introduction**

To improve the educational quality, Royal Government of Cambodia (RGC) had reformed general education system to 12 years (Partnership, 2017; Makmee, 2020); increased Program-based Budge (PB) from 10.8% to 12.3% (Naron, 2017; Partnership, 2017; Puyod et al, 2020); adapted and piloted Child Friendly School (CFS) program through supporting from international and national Non-Government Organization (NGO) (MoEYS & UNICEF, 2016; Longsuk et al, 2018; Phothirach et al, 2019; Samutwanit et al, 2020; Romsaitong, 2020). Along with, parents or care givers do not only participate in

one or more school associated activities but also take a role in communicating with their children with the aim of having a healthy relationship with them, so that the process of encouraging, mentoring, leading and inspiring may be genuine (Loeurt, 2016; Chanyang, 2017). As a result, the learning outcome of student had significantly increased while the total enrollment rate of female for the whole country was 49.3 % and completion rate of primary school was absolutely 79.87%, lower secondary school at 42.57%, and 20.16% for upper secondary education (MoEYS, 2017).

Despite significant success in almost achieving the Education Strategy Plan 2014-2018 goals, various challenges still need to have priority consideration including the capable technical officers in statistics, monitoring and evaluation at sub national especially school level are limited and the annual plan implementation of MoEYS with only 23.6% was completed, 61.8% on going and 14.5% not yet take any action in academic year of 2015-2016 (MoEYS, 2017). At present, public education expenditure in Cambodia is 18.3% of total general disbursement and this equates to 2.7% of the nation's gross domestic product (GDP) (MoEYS, 2018).

Moreover, state school teachers had conducted private supplementary tutoring in order to get additional income for supporting their livelihood due to low salaries, insufficient time to cover the curriculum, paying facilitation fees to their schools in order to receive their salary, and societal and cultural factors (Hammond, 2018; Hoeun et al, 2020) which caused students of lack of interest in school, an increase absenteeism, culture of dependency and evocative state of their lives (Hammond, 2018; Meerakar, 2020).

At the meantime, 70 % of parents reported that they did not get any regular information about their children's study and 60% of them notified that school did not manage any action to confer with them about school reintegration for their children after they dropped out (Heng, Sok, & No, 2016), while the role and responsibility of school support committee just only conducted fund raising and school infrastructure repairing activities (Partnership, 2017).

In addition, only 8% of student who aged under 15 years old achieved the minimum level of proficiency in reading, Level 1 b was just 41%; meanwhile, about 35% of students can arrive at Level 1a which alludes to students have the option to recover at least one independent pieces of data that are expressed, recognize the fundamental subject or the creator's expectation in a content about a well-known point or make a straightforward association by considering the connection between data in the content and regular ordinary information (MoEYS, 2018).

To respond to these challenges, related stakeholders in education sector—school principals, school teachers, students' parents or caregivers and students themselves—should strengthen their role and responsibility to account for learning outcome of children. School should operate its system according to a set of principle, and educators were accountable for adherence to standards of teaching. Moreover, information was the key to promote accountability at school level such as building connection between school and community, monitoring and increasing school performance, mobilizing additional resources, utilizing of school input effectively, and strengthening education service delivery

(Bacon et al, 2017; Naron, 2017; Suangsuwan et al, 2017; Sibmoo et al, 2019; Nammontree, 2020; Saichuay et al, 2020; Supayong et al, 2020; Wongsothorn et al, 2020).

Accountability is a mechanism of liability for ensuring the certain performance, action or consequential decision is satisfactory done with accepted standard and transparent result through using various information and engagement. Student's reading literacy illustrated as an ability in reading at minimum level according to their study grade and age mainly capacity to understand, use, reflect on and engage with written text.

Research objectives

To measure the current practice level of stakeholders' accountability; to find out the relationship among stakeholders' accountability; and to seek the guidelines for stakeholders' accountability for students' reading literacy are the three objectives of this study.

Conceptual framework

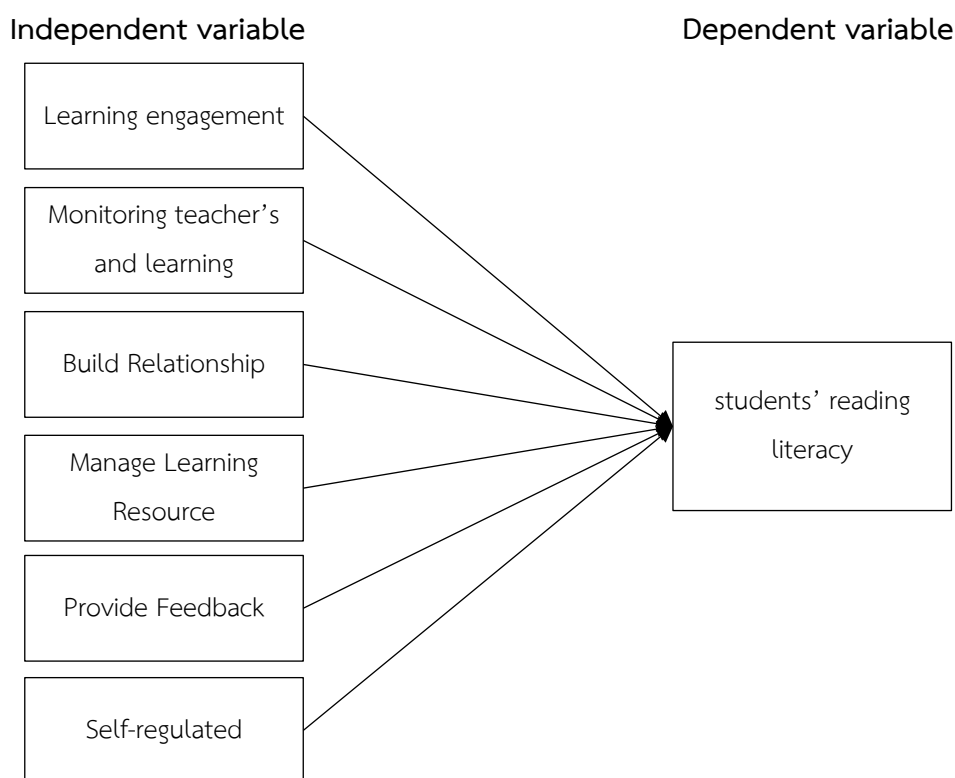

Figure 1 Conceptual framework

Research methods

The quantitative research was initiate with literature review, develop research instruments, validate research instruments and reliability analysis with pilot data, while actual data collection at field, data entry and analysis were used various analysis program and data interpretation.

Participants

The population of this research was 29 school principals, 41 teachers, and 427 students who are currently teaching and studying at grade 5 and 6; and with dyadic data, the number of parents/caregivers who agreed to share their perspective during data collection were the same as students.

Instruments

The first instrument was face-to-face questionnaire with 5 Likert-scale and it had 12 items for school principals, 13 items for school teachers, 12 items for parents or caregivers and only 9 items for students; while the second was reading task with 3 passages which accounted by students only. All instruments were made double translation from English to Khmer language.

The pilot result with 10 school principals, 18 school teachers, 92 parents/caregivers and students indicated that the KMO index was .683 and extraction of communalities ranked from .399 to .753 for instrument of school principals. The KMO index of instrument for teachers was .656 and extraction of communalities ranked from .303 to .721. In addition, instrument for parents/caregivers had KMO index at .702 and extraction of communalities ranked from .586 to .895. At the meantime, KMO index was .500 and extraction of communalities valued the same at .899 for instrument of student.

Data Analysis

To respond with research objective, the analysis of variance (ANOVA), correlation and regression will be used to analyze the differences among group means in a sample and the correlation among each stakeholders' accountabilities.

Results

1. Level of accountability of stakeholders and reading literacy

To measure the current practice level of stakeholders' accountability, a five-point Likert scale which range from (1) Strongly Disagree to (5) Strongly Agree of questionnaire was analyzed. According to Table 1. below illustrated that among three variables of school principals' responsibility, Monitor Teaching and Learning had highly positive level ($M = 4.36$, $SD = .41$) while the lowest was Manage Learning Resource ($M = 3.82$, $SD = .49$). School teacher's accountability had Collaboration ($M = 4.12$, $SD = .49$) as a maximum level and Lead Teaching and Learning ($M = 4.04$, $SD = .51$) as smallest. Also, Mentoring Children ($M = 4.10$, $SD = .42$) as a variable of parents' accountability had decidedly level and Support Moral ($M = 3.56$, $SD = .75$) was little. However, two variables of students' accountability — Self-regulated ($M = 3.95$, $SD = .68$), Learning Engagement ($M = 3.88$, $SD = .68$) — had slightly different level. In the meantime, Use Written Text ($M = 1.59$, $SD = 1.07$) had exceedingly level and followed by

Reflect and Engage with Written Text ($M = 1.55$, $SD = 1.41$) while Understand Written Text ($M = 1.19$, $SD = .99$) was the lowest level and all of these were the items of Reading Literacy.

Table 1 Descriptive Statistics

Items	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Sk</i>	<i>Ku</i>
School Principals' Accountability	4.0790	.38564	-.288	-.958
Monitor Teaching and Learning	4.3601	.41805	-.505	.217
Manage Learning Resource	3.8267	.49659	-.119	-1.123
Build Relationship	4.0504	.49716	-.671	.002
School Teachers' Accountability	4.1047	.32717	-.034	-.665
Lead Teaching and Learning	4.0433	.51263	-.330	-.531
Provide Feedback	4.0768	.40292	.400	-.577
Collaboration	4.1202	.49157	-.577	-.126
Parents' Accountability	3.6559	.59372	-.750	1.220
Monitor Learning	4.0433	.51263	-.330	-.531
Mentoring Children	4.1042	.42511	.230	-.540
Support Moral	3.5679	.75259	-.599	.360
Students' Accountability	35.2155	5.59220	-.870	1.055
Self-regulated	3.9502	.68925	-1.092	1.842
Learning Engagement	3.8829	.68667	-.697	.306
Reading Literacy	4.35	2.467	.272	-.895
Understand Written Text	1.1991	.99774	.889	1.950
Use Written Text	1.5972	1.07327	.227	-.720
Reflect and Engage with Written Text	1.5574	1.41533	.297	-1.243

2. Compare accountability of stakeholders and their background

To investigate the background of school principals, school teachers, parents and students had main effects on their accountability neither nor, the analysis of variance (ANOVA) had been used for answering.

Table 2. below indicated that background variables — Sex ($F(1, 22) = .510$, $p > .05$); Education ($F(2, 22) = .662$, $p > .05$); Age ($F(1, 22) = 1.038$, $p > .05$); and Experience ($F(2, 22) = 1.661$, $p > .05$) of school principals did not have a significant effect on their accountability.

In the meantime, among background variables of school teachers which included Age ($F(2, 33) = 1.898$, $p > .05$), Experience ($F(2, 33) = .753$, $p > .05$), and Education ($F(2, 33) = .321$, $p > .05$), only variable of Sex ($F(1, 33) = 5.510$, $p < .05$) that had a statistically effect on their accountability.

Also, the background variables of school teachers such as Education ($F(1, 361) = 7.076$, $p < .05$), Member in Family ($F(1, 361) = 6.695$, $p < .05$), and Number of Children ($F(1, 361) = 5.327$,

$p < .05$) had significant effect while Sex ($F(1, 361) = .242, p > .05$), Age ($F(2, 361) = .190, p > .05$), Relationship with Children ($F(1, 361) = .037, p > .05$), and Main Occupation ($F(1, 361) = .060, p > .05$) did not have an effect on their accountability.

For this model, the background variables of students had only three variables: Sex ($F(1, 423) = 13.415, p < .05$), Grade ($F(1, 423) = 6.742, p < .05$), and Age ($F(1, 423) = 2.686, p > .05$). Sex and Grade had a significant effect while Age had no effect on their accountability.

Table 2 Tests of Between-Subjects Effects of School Principals' Accountability

Source	Type IV Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Sex	0.073	1	0.073	0.510	.483	.023
Education	0.191	2	0.095	0.662	.526	.057
Age	0.150	1	0.150	1.038	.319	.045
Experience	0.479	2	0.239	1.661	.213	.131
Error	3.169	22	0.144			
Total	487.111	29				
Corrected Total	4.257	28				

3. Relationship between accountability of stakeholders and reading literacy

In order to investigate relationships between accountability of stakeholders and reading literacy, the correlation and regression analysis were used to verify this section.

Table 3 below indicated that parents' accountability ($r = .209, p < .05$) had strongly significant correlation among school principals' accountability ($r = -.178, p < .05$) and students' accountability ($r = .198, p < .05$) with reading literacy, while school teachers' accountability was non-significant ($r = .062, p = .199$).

Table 3 Correlation between accountability of each stakeholder and reading literacy

Items	1	2	3	4	5
1. School Principals' Accountability	-				
2. School Teachers' Accountability	.027	-			
3. Parents' Accountability	-.159**	.148**	-		
4. Students' Accountability	-.151**	.069	.557**	-	
5. Reading Literacy	-.178**	.062	.209**	.198**	-
<i>M</i>	4.07	4.10	3.65	35.21	4.35
<i>SD</i>	.38	.32	.59	5.59	2.46

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

In addition, table 4.3.2 Model summary below provided the result of Hierarchical Stepwise Regression Analysis that among 11 variables, there were 6 including Learning Engagement, Monitor Teaching and Learning, Building Relationship, Managing Learning Resource, Providing Feedback, and Self-regulated significantly accounted for 1.64 percentage points of students' reading literacy.

Table 4 Model summary

Model	Variable	<i>R</i>	<i>R</i> ²	Adjusted <i>R</i> ²	S.E.	<i>F</i>	<i>p</i>
1	Learning Engagement, Monitor Teaching and Learning, Build Relationship, Manage Learning Resource, Provide Feedback, Self-regulated	.405	.164	.152	2.272	13.739	.000

To anticipate the students' reading literacy, Hierarchical Stepwise Regression Analysis depended on variables such as Learning Engagement, Monitor Teaching and Learning, Build Relationship, Manage Learning Resource, Provide Feedback, and Self-regulated to product a significant regression equation at ($F(6, 420) = 13.739, p < .00$) with an R^2 of .164, while all of variables predicted on students' reading literacy.

Moreover, *b* value that indicated about the relationship between students' reading literacy and other predictors provided the information that Learning Engagement (.995), Build Relationship (1.219), and Provide Feedback (.868) had positive affection which means that when those predictors increase the students' reading literacy will be followed also; meanwhile, Monitor Teaching & Learning (-1.787), Manage Learning Resource (-.862), Self-regulated (-.407) have negative relation.

Among all predicted variables, Beta Coefficients of Monitoring Teaching and Learning maximally reached at -.303, while Self-regulated presented a smallest Beta Coefficients value of -.114, however, for this model, there were five factors including Learning Engagement, $t(417) = 4.797, p < .05$, Monitor Teaching and Learning, $t(417) = -4.958, p < .05$, Build Relationship, $t(417) = 3.886, p < .05$, Manage Learning Resource $t(417) = -3.322, p < .05$, and Provide Feedback $t(417) = 3.136, p < .05$ are significant predictors of students' reading literacy.

Table 5 Regression Results of Student Reading Literacy

Variables	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	<i>t</i>	<i>p</i>
	<i>B</i>	<i>SE</i>			
(Constant)	4.591	1.879		2.443	.015
Learning Engagement	.995	.208	.277	4.797	.000
Monitor Teaching and Learning	-1.787	.360	-.303	-4.958	.000
Build Relationship	1.249	.321	.252	3.886	.000
Manage Learning Resource	-.862	.259	-.173	-3.322	.001
Provide Feedback	.868	.277	.142	3.136	.002
Self-regulated	-.407	.206	-.114	-1.978	.049

According to Table 6 Excluded Variables below illustrated that in case of other 5 variables such as Lead Teaching and Learning, $t = -1.145$, $p > .05$, Collaboration, $t = -.932$, $p > .05$, Monitor Learning, $t = -1.145$, $p > .05$, Mentoring Children, $t = -1.397$, $p > .05$, and Support Moral, $t = 1.700$, $p > .05$ are entered into the model, they would not have any significant impact on the ability of model to predict students' reading literacy.

Table 6 Excluded Variables

Excluded Variables	<i>Beta</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	Partial correlation	tolerance
Lead Teaching and Learning	-.053	-1.145	.253	-.056	.911
Collaboration	-.146	-.932	.352	-.046	.082
Monitor Learning	-.053	-1.145	.253	-.056	.911
Mentoring Children	-.157	-1.397	.163	-.068	.158
Support Moral	.083	1.700	.090	.083	.827

Conclusion and discussion

There were three objectives being to measure the current practice level of stakeholders' accountability for students' reading literacy; to find out the relationship among stakeholders' accountability for students' reading literacy; and to seek the guidelines for stakeholders' accountability for students' reading literacy for this study.

According to research finding indicated that among various variables which are the accountabilities each stakeholder, there were only 6 variables that significantly effect on the students' reading literacy. However, all three stakeholders have interaction relationship with each other on the students' reading literacy due to in a group of 6 variables, Monitor Teaching and Learning, Manage Learning Resource, and Build Relationship are the accountability of school principals; Provide Feedback

is the accountability of school teacher; and Learning Engagement, and Self-regulated are accountability of children.

The general aim of this study was to propose the guidelines for stakeholders' accountability in Cambodian students' reading literacy by using MSEM with Dyadic Data, therefore the discussion of reading tool development was employed.

To evaluate the reading literacy level of students for this study, the reading tool was separated into three parts while the first one was the two short reading passages, followed by other two graphs and students need to answer 2 locating and 3 understanding questions. The second part of this tool was a medium passage about "bee" which had six paragraphs and students must respond for 2 locating and 2 understanding questions after went through the text. These two parts were occupied from PISA released Items-Reading, 2016, while the last one was a complex reading text about "Why children dropout of school in Cambodia?" which copied from UNICEF Cambodia, 2020, and followed by 1 locating, 1 understanding and 2 reflecting questions that student need to provide the answers. Students were allowed to do this test with one hour after they complete the first face to face questionnaire.

Based on the general observation of researcher, most of students who were studying at grade 5 during data collection were not familiar with this kind of test, especially using graphs to answer the question; in the meantime, some students both grade 5 and 6 were not able to understand the reflecting question. Moreover, the original test was developed in English language with a standard length of paragraph and appropriate time to complete it, but when it was translated to Khmer language, the text became longer and complex that cause some of students could not complete it during one hour.

In fact, Cambodia used to conduct this test in order to evaluate reading proficiency of students during 2018 for the whole country by using PISA for Development tool; however, the result was not good due to only 8% of student who aged under 15 years old achieved the minimum level (Level 2) while Level 1 b characterized as the ability to comprehend just the least demanding content understanding assignments and just 41% of students in Cambodia are best capable at this level than other level.

Reference

- Bacon, E., & Lertlit, S. (2017). A study utilizing an online application to improve student reading comprehension of undergraduate students in a Private International University. *Rangsit Journal of Arts and Sciences*. 1 (7). 23-32.
- Chanyang,T. (2017). A study of the relationship of factors effecting learning behavior: A case study of student's high school under Bangkok metropolitan administration. *Journal of Educational Measurement*. 95 (34). 47-58.

- Hammond, C. D. (2018). Corruption in the classroom: The dilemma of public school teachers in Cambodia providing private tutoring to their own students. *The journal of Rikkyo University Language Center*. 39. 3-13.
- Hoeun, B. C., Asavisanu. P., & Merritt. M. (2020). The development of an instructional leadership model for outcome-based education at private higher education institution in Cambodia. *Scholar: Human Sciences*. 2 (12). 408-427.
- Heng, K., Sok, S., & No, F. (2016). *School dropout in Cambodia: A case study of Phnom Penh and Kompong Speu*. KOICA Report.
- Loeurt, T. (2016). *Community participation in education: A case study in the four remote primary schools in Samlot District, Battambang Province, Cambodia*. Retrieved from <https://researcharchive.vuw.ac.nz/xmlui/bitstream/handle/10063/6184/thesis.pdf?sequence=1>
- Longsuk, J., & Jongkonklang, S. (2018). A study of behaviors and factors to support reading behaviours and guild for stupport on reading through grade 6 students of Nakhon Ratchamsima primary education service areas office 7. *NRRU Community Research Journal*. 2 (12). 148-162.
- Makmee, P. (2020). Causal relationships of organizational effectiveness for universities in Cambodia. *Journal of Yala Rajabhat University*. 2 (15). 171-180.
- Meerakar, A. (2020). The role of teacher in Phrapariyattidhamma schools of general education department in the 21st century. *Academic MCU Buriram Journal*. 1 (5). 221-231.
- MoEYS. (2017). *Public education statistics and indicators 2016-2017*. Phnom Penh: Ministry of edcuation, youth and sport.
- MoEYS. (2018). *Education in Cambodia: Findings from Cambodia's experience in PISA for development*. Phnom Penh: Ministry of edcuation, youth and sport.
- MoEYS, & UNICEF. (2016). *Joint formative evaluation of child-friendly school policy implementation in Cambodia*. Phnom Penh: Ministry of edcuation, youth and sport.
- Naron, H. C. (2017). *Education management reform strategies for enhancing the quality citizenship in Cambodia*. (Doctoral dissertation), Chulalongkorn University.
- Nammontree, N. (2020). Developing ability to read Thai for main idea of Cambodian students using reading for main idea exercises. *Humanities and Social Sciences Journal*. 2 (11). 87-103.
- Partnership, N. E. (2017). *Primary school budgets in Cambodia: A public expenditure tracking survey*. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/334361963>
- Phothirach, N., Suikraduang, A., & Athan, A. (2019). Action research report for solving reading problems of grade 1. *Journal of Roi Et Rajabhat University*. 3 (13). 196-204.
- Puyod, J. V., Sharma, S., Ajah, S., Chaisanrit, M., & Skuldee, B. (2020). Role of teacher support, classmate support, and self-efficacy in reducing speaking anxiety among university students using English as a foreign language. *Human Behavior, Development and Society*. 3 (21). 59-68.

- Romsaitong, P., & Brown, S. S. (2020). A systematic review of parental involvement in the education of their children. *Asean Journal of Education*. 1 (6). 33-40.
- Saichuay, s., Suphat, P., Wisaprom, M., & Sihawong, J. (2020). Factors affecting reading habit of grade 4-6 students in schools of integrated educational developing management network, Wang Hin 1 under Sisaket Primary Educational Services Area Office 1. *Journal of Roi Et Rajabhat University*. 1 (14). 221-232.
- Sibmoo, K., Poopan, S., & Srihaset, K. (2019). A synthesis of instructional research employing SQ4R technique for improving student reading comprehension outcomes: A meta-analysis. *Journal of Education Measurement*. 110 (36). 150-159.
- Samutwanit, S., & Sucharitrak, P. (2020). Leadership behavior of school administrator affecting motivation in performance of teachers in school in Kanchanaburi under secondary educational service area office 8. *Journal of Innovation and Management*. 5 (2). 169-184.
- Suangsuwan, J., Buasuwan, P., Damsuwarn, W., & Prajongjit, S. (2017). Development of hierarchical model of student reading literacy in ASEAN countries. *Journal of Educational Research*. 1 (11). 2020-237.
- Supayong, P., & Puenphasook, P. (2020). Development the promotion of parent's participation in managing Ban Klang School, Mae Salong Nok Sub-District, Mae Fah Luang District, Chiang Rai Province. *Journal of Educational Administration and Leadership SAKON NAKHIN RAJABHAT UNIVERSITY*. 32 (8). 3030-314.
- Wongsothorn, A., & Yordchim, S. (2020). Reading enhancement activities of students in the rural areas in Thailand. *THAITESOL Journal*. 1 (33). 1-19.

ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต Students' opinions on promoting democracy in rangsit university

ธนพรรณ คงชนะ¹ อرنันท์ กลันทपुरะ²

Thanapan Kongchana¹ Oranan Klanthapura²

¹ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารัฐศาสตร์) ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ Students at Kasetsart University. Master of Arts (Political Science), Department of Political Science and Public Administration. Kasetsart University E-mail: thanapan.kon@ku.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² Lecturer, Ph.D. Assistance Professor, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University
E-mail: oranankalan@gmail.com

Received: July 16, 2020; Revised: July 4, 2021; Accepted: September 11, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1.) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต 2.) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3.) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ค่านิยมพื้นฐานของประชาธิปไตยกับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยรังสิตจำนวน 3 คณะ ได้แก่ สถาบันรัฐศาสตร์ คณะนิติศาสตร์และวิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม จำนวน 297 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน คำนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 3 คณะ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิตในระดับมาก จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าตัวแปรทางด้าน เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิตที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ตัวแปรทางด้าน รายได้ต่อเดือน คณะและระดับชั้นปีศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิตไม่แตกต่างกัน และพบว่า ค่านิยมพื้นฐานของประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต

คำสำคัญ: การส่งเสริมประชาธิปไตย, นักศึกษา, ความคิดเห็น

Abstract

The objectives of the study were 1.) To study students' opinions on promoting democracy in Rangsit University. 2.) To compare students' opinions on promoting democracy in Rangsit University classified by personal factors. 3.) To study the relationship between Basic values of democracy and students' opinions on promoting democracy in Rangsit University. The samples used in the study were 3 faculties in Rangsit University which are the Institute of Political Science Faculty of Law and College of Social Innovation, amount 297 people. The data were collected by using a questionnaire and were processed by a computer package. The statistics used in this research were Percentage, Mean, Standard Deviation, T- test, One- Way ANOVA, and Pearson Product Moment Correlation. The statistical significance for this analysis was 0.05.

The result of the research shows that the students of the 3 faculties of Rangsit University had the result of research shows that the students of the 3 faculties of Rangsit University had high level of opinions regarding the promotion of democracy in Rangsit University. Significantly at the level of 0.05 From the hypothesis testing, it was found that different gender variables have different opinions on promoting democracy in Rangsit University. But the variable in Monthly Income Differences in faculty and grade year with differences in opinions on democracy promotion in Rangsit University. And found that the basic values of democracy are related to the opinions of students on the promotion of democracy in Rangsit University.

Key word: Democracy promoting, Student, Opinion

บทนำ

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2475 มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยนับเป็นการปกครองที่ได้รับการยอมรับจากนานาประเทศทั่วโลก ซึ่งในสังคมไทยใน แนวคิดประชาธิปไตย จะเป็นจริงได้ ก็ต่อเมื่อประชาชนต้องมีวิถีชีวิตแบบ ประชาธิปไตย รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพ ยอมรับใน ความแตกต่าง และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของ ตนเองและผู้อื่น และนำเหตุผลมาใช้ในการแก้ปัญหา และความขัดแย้ง (ธีร หฤทัยธนาสันต์, 2557: 21)

ระบอบประชาธิปไตย นับเป็นการปกครองในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน อำนาจการบริหารมาจากการเลือกของประชาชนเสียงส่วนใหญ่ โดยการปกครองระบอบนี้จะเน้นถึงความเสมอภาค เสรีภาพและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยถือว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิอย่างเท่าเทียมกัน จะล่วงล้ำสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นไม่ได้และประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองโดยการใช้อำนาจอธิปไตยดังกล่าวเป็นการใช้โดยอ้อมผ่านทางองค์กรหรือรัฐบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หากผู้ใช้ขาดจิตสำนึกไม่เข้าใจและไม่ได้รับการปลูกฝังให้มีความเชื่อมั่นศรัทธาตระหนักในคุณค่าของ ระบอบประชาธิปไตย ระบบและกลไกที่มีอยู่จึงส่งผลให้การพัฒนาประชาธิปไตยของไทยไม่เข้มแข็งและมักถูกบิดเบือนแอบอ้างนำไปใช้ในทางที่ผิด (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2556, หน้า 34)

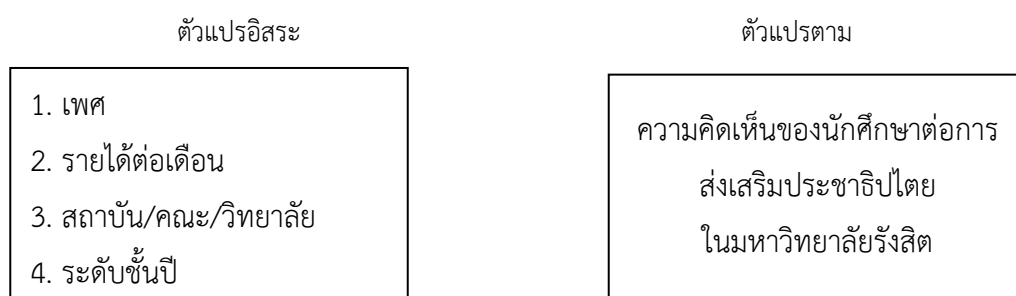
จากความสำคัญดังกล่าว การส่งเสริมประชาธิปไตย จะเกิดความสำเร็จได้ต้องเริ่มจากกลุ่มเยาวชน นักเรียนนักศึกษาที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตย ตั้งแต่การทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานโดยทั่วไปของประชาธิปไตย การได้รับความรู้จากครอบครัว ได้รับความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยจากการส่งเสริมของ

สถาบันการศึกษา ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีการเปิดกว้างในเรื่องของการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมต่าง ๆ อย่างไม่เป็นเหตุการณ์ใดที่เกิดขึ้นในสังคมไทยยุคปัจจุบัน จะเห็นได้ว่ามีคนรุ่นใหม่จำนวนมากที่ออกมาขับเคลื่อน แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องต่าง ๆ ไม่น้อยไปกว่าผู้ใหญ่ ได้เห็นว่านิสิต นักศึกษาไม่ว่าจะอยู่มหาวิทยาลัยใดก็มีการออกมาแสดงจุดยืนของตนเองอย่างยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อที่จะนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยต่อไปในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิตจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ค่านิยมพื้นฐานของประชาธิปไตยกับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต

กรอบแนวความคิดงานวิจัย

ภาพ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 3 คณะ ได้แก่ สถาบันรัฐศาสตร์ คณะนิติศาสตร์และวิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม โดยมีจำนวนประชากรทั้งหมดจำนวน 1,153 คน ผู้ศึกษาได้ทำการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาโดยคิดจากสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ , 2556) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง 297 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 4 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามด้านค่านิยมพื้นฐานของประชาธิปไตย จำนวน 7 ข้อ และส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 20 ข้อ

การทําวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบสะดวกสบาย (Convenience sampling) การหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทำการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีการการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient) ของ Cornbrash (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538, หน้า 132-133) ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุดเท่ากับ 0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาจากแนวคิด เอกสารข้อมูล และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการลงพื้นที่เก็บด้วยตนเอง ณ มหาวิทยาลัยรังสิต ดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถามทุกฉบับ นำแบบสอบถามทั้งหมด ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษานี้ ข้อมูลที่เก็บได้นำมาประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS ผู้ศึกษาได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่ง ประกอบด้วย ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที่การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษา ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต โดยนักศึกษามีระดับความคิดเห็นต่อความคิดเห็นด้านค่านิยมพื้นฐานของประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับมาก จากการทำวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยที่แตกต่างกัน และพบว่าค่านิยมพื้นฐานของประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นด้านค่านิยมพื้นฐานของประชาธิปไตย

ค่านิยมพื้นฐานของประชาธิปไตย	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นนับเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง	4.41	.698	มาก
2. ท่านปฏิเสธความคิดเห็นของผู้อื่น ที่แตกต่างจากตนหรือพวกของตน	2.23	.979	น้อย
3. ทุกคนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมายไม่ว่าจะอยู่ในฐานะแตกต่างกันอย่างไร	4.27	.703	มาก
4. ท่านยึดหลักการและเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น	4.17	.776	มาก
5. ท่านเชื่อในหลักการปกครองอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนยึดมั่นในเสียงส่วนใหญ่ เคารพเสียงส่วนน้อย	4.09	.739	มาก
6. ท่านยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ๆ เสมอแม้ว่าจะแตกต่างจากตนเอง	4.15	.711	มาก
7. การปฏิบัติตัวตามกฎหมายของสังคมทำให้มีความยุ่งยาก และบ่อยครั้งทำให้ท่านอึดอัดใจ	2.60	1.111	ปานกลาง
โดยรวม	3.70	.4194	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่านักศึกษา มีความคิดเห็นด้านค่านิยมพื้นฐานของประชาธิปไตย ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.70 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นนับเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 4.41 รองลงมา คือ ทุกคนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมายไม่ว่าจะอยู่ในฐานะแตกต่างกันอย่างไร มีค่าเฉลี่ย 4.27 และนักศึกษามีความคิดเห็น น้อยที่สุดต่อการปฏิเสธความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนหรือพวกของตน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 2.23

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. นักศึกษาคิดว่า วิชา RSU101 มีส่วนช่วยในการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย	4.01	.826	มาก
2. วิชา RSU 101 เปิดโอกาสให้นักศึกษา มีความเป็นภาวะผู้นำ ให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ	4.01	.769	มาก
3. วิชา RSU 101 มีส่วนทำให้นักศึกษาเข้าใจในการเมืองระบอบประชาธิปไตย สิทธิหน้าที่ ของพลเมือง ความเสมอภาค เสรีภาพ และหลักธรรมาภิบาล มากขึ้น	3.93	.794	มาก
4. นโยบายของมหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นักศึกษา มีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรม	3.98	.820	มาก
5. นักศึกษามีความพอใจในบรรยากาศของการเรียนที่ทำให้เกิด ความคิดที่หลากหลาย	4.02	.811	มาก
6. ในการเรียนการสอนส่วนใหญ่ อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น อย่างเปิดเผย	4.08	.778	มาก
7. ในการทำงานกลุ่มแต่ละครั้ง นักศึกษามีการยอมรับเหตุผลของกันและกัน	3.93	.755	มาก
8. มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมเสวนา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตยอย่าง สม่ำเสมอ	3.80	.766	มาก
9. นักศึกษามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัย	4.02	.813	มาก
10. มหาวิทยาลัยได้จัดกิจกรรมวันสำคัญต่างๆให้นักศึกษาเข้าร่วม	3.69	.891	มาก
11. มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถเข้าร่วมในชมรมที่ตนมีความสนใจ	3.68	.956	มาก
12. การที่อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นทำให้นักศึกษาได้แสดง ความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	4.13	.740	มาก
13. นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในสื่อสังคมออนไลน์เกี่ยวกับปัญหาบ้านเมือง	3.96	.785	มาก
14. นักศึกษามีการติดตามข่าวสารการประชุมสภาอย่างสม่ำเสมอ	3.84	.804	มาก
15. นักศึกษามีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันในประเด็นของปัญหาบ้านเมือง	3.87	.762	มาก
16. บางรายวิชาเรียนอาจารย์ได้เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเลือกหัวข้อการ อภิปรายด้วยตนเอง ในกรอบของเนื้อหาตามหลักสูตร เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	4.11	.808	มาก
17. ทางคณะ/วิทยาลัย ได้มีการเชิญนักการเมืองที่มีชื่อเสียง มาร่วมในการเสวนาทาง วิชาการ และให้นักศึกษาเข้าร่วมเป็นประจำ	3.85	.766	มาก
18. นักศึกษามีการจัดกิจกรรม ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม ให้คนทั่วไปได้เข้าใจถึงสิทธิ เสรีภาพ ของตนเองในระบอบประชาธิปไตย	3.96	.787	มาก
19. การจัดกิจกรรมของชมรมต่างๆ เช่น ค่ายอาสาพัฒนา มีส่วนในการสร้างการมีส่วนร่วม และการระดมความคิดเห็นของนักศึกษา เพื่อนำไปสู่การร่วมรับผิดชอบต่อสังคม	4.02	.860	มาก
โดยรวม	3.94	.469	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการที่อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นทำให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.13 รองลงมา คือบางรายวิชาเรียนอาจารย์ได้เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเลือกหัวข้อการอภิปรายด้วยตนเอง

ในรอบของเนื้อหาตามหลักสูตร เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.11 และนักศึกษามีความคิดเห็น น้อยที่สุดต่อการที่มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถเข้าร่วมในชมรมที่ตนมีความสนใจ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.68

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	P
ชาย	130	4.0515	0.39133	3.482	.000*
หญิง	167	3.8641	0.50753		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิตที่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน และเมื่อพิจารณาความแตกต่างเฉลี่ยพบว่า เพศชายและหญิง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต จำแนกตาม ตัวแปรทางด้านรายได้ต่อเดือน คณะและระดับชั้นปีศึกษา ที่แตกต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิตไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมพื้นฐานของประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต

ตัวแปร	ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตย	
	r	P
ค่านิยมพื้นฐานของประชาธิปไตย	0.31	0.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่านิยมพื้นฐานของประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก

อภิปรายผลการวิจัย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต

นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะในมหาวิทยาลัยมีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและมีเหตุผล มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน รวมทั้งอาจารย์ที่มีการยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลายจากนักศึกษาในการเลือกสิ่งที่เรียนในรอบของเนื้อหาตามหลักสูตรเพื่อที่จะให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์และนักศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสิทธิ เสรีภาพ ในการได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม และข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถเข้าร่วมในชมรมที่ตนมีความสนใจ ในประเด็นนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยรังสิตยังมีการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมในชมรมค่อนข้างน้อย ทำให้นักศึกษามีความสนใจที่ในการสมัครเข้าชมรมต่าง ๆ ไม่มาก จึงทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรมที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร

จากการศึกษาวิจัย ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต สามารถอภิปรายผล การวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรด้านเพศของนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิตทั้ง 3 คณะพบว่านักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิตที่แตกต่างกันโดยเพศชาย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x} = 4.05$) มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิตมากกว่า เพศหญิง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x} = 3.86$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับบุญ จันทรแก้ว (2551) พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลพิมลราช อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ปัจจัยที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแตกต่างกัน คือ เพศ โดยพบว่าเพศชาย มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง และสอดคล้องกับวินิจ ผาเจริญ (2561) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปรที่สามารถจำแนกความแตกต่างกันของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ เพศ ภูมิสำเนา ชั้นปี และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เท่านั้น

ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรด้านรายได้ต่อเดือนของนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิตทั้ง 3 คณะ พบว่า นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิตที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับนารินทร์ พรหมณะ,พรชนก อิ่มน้อย และสุภัชชา เชื้อพลายเวช (2557) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การแข่งขันขององค์กรและความเหนียวแน่นของทีม ในพนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) พบว่าส่วนใหญ่พนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความเหนียวแน่นของทีม ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับชนันนันธ์ รักชีพ ปพน ญฐเมธาวิน และศุภวัฒน์ คุณนพงศ์ (2557) ศึกษาลักษณะด้านประชากรศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่องานของพนักงานบริษัท เอซิส โปรเฟสชั่นนัล เซ็นเตอร์ จำกัด พบว่ารายได้ที่แตกต่างกัน มีความยึดมั่นผูกพันในงานไม่แตกต่างกัน

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ค่านิยมพื้นฐานของประชาธิปไตยกับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต

พบวาค่านิยมพื้นฐานของประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต เนื่องมาจากการมีความรู้เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานนั้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการนำไปสู่การส่งเสริมประชาธิปไตยทั้งภายในมหาวิทยาลัยและสังคมภายนอก และค่านิยมพื้นฐานของประชาธิปไตย ระดับความคิดเห็นด้าน ค่านิยมของประชาธิปไตย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านแล้วพบว่าประเด็นที่นักศึกษาให้ความสนใจมากที่สุด คือ การเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นนับเป็นสิ่งที่สำคัญ ซึ่งประเด็นนี้เป็นพื้นฐานของค่านิยมด้านประชาธิปไตยที่ทุกคนในสังคมพึงมี โดยเริ่มต้นจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาก็เป็นส่วนช่วยให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับพื้นฐานโดยทั่วไปของประชาธิปไตยที่ทุกคนจะสามารถนำไปปรับใช้กับการดำรงชีวิตประจำวันในสังคมไทย และประเด็นที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ การปฏิเสธความคิดเห็นของผู้อื่น ที่แตกต่างจากตนหรือพวกของตน ซึ่งประเด็นนี้เป็นสัญลักษณ์ของเผด็จการและอำนาจนิยมอย่างสมบูรณ์แบบ ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรมีการส่งเสริมให้เพิ่มวิชาเรียนที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ในการเข้าถึงพื้นฐานของประชาธิปไตย เพื่อนักศึกษาเหล่านี้จะเป็นกลุ่มคนที่ช่วยขับเคลื่อนประชาธิปไตยในการพัฒนาต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. มหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยในสถานศึกษา ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรมีการเพิ่มวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเบื้องต้นเป็นวิชาบังคับสำหรับนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรีทุกคณะสาขาวิชา เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการการเรียนรู้และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับนักศึกษาไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาไหน เพื่อให้เข้าใจถึงพื้นฐานของประชาธิปไตยเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมไทย

2. มหาวิทยาลัยควรมีการปรับปรุงในด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยประชาสัมพันธ์ไปยังคณะต่าง ๆ ทุกคณะในมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาตื่นตัวในกิจกรรมที่ส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยในทุกระดับชั้นปี เพื่อที่ทุกคนจะได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมและส่งเสริมให้ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยมากขึ้น ไม่ใช่จัดขึ้นเพียงแค่ว่าสำหรับคนบางกลุ่มแต่เพื่อทุก ๆ คนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมและสามารถพัฒนาประชาธิปไตยในอนาคตต่อไปได้

3. มหาวิทยาลัยควรมีการจัดสรรงบประมาณให้แก่นักศึกษาสำหรับการออกค่ายอาสาพัฒนาเพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับนักศึกษา มีการจัดนิทรรศการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย มีการรณรงค์เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานในการสร้างพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ในสถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกัน

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอิสระอื่น ๆ เช่น วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัย

3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัย เพื่อทราบถึงปัญหาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย และหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชนันนัทธ์ รักชีพ,พนน ญัฐเมธาวิณ, และศุภวัฒน์ คูณพงศ์ (2557). ลักษณะด้านประชากรศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับ

ความผูกพันต่องาน ของพนักงานบริษัท เอซิสโปรเฟสชั่นนัลเซ็นเตอร์จำกัด. *วารสารการวัดผลการศึกษา*.

31 (90). 60-68.

ธีร หฤทัยธนสันต์. (2557). แนวคิดประชาธิปไตยในบริบทการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย*

สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 25 (1). 21.

นาริรัตน์ พรหมณะ,พรชนก อิ่มน้อย, และสุภัชชา เชื้อพลายเวช. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล

การแข่งขันขององค์กรและความเหนียวแน่น ของทีม ในพนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน).

วารสารการวัดผลการศึกษา. 31 (90). 52-59.

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2556). *สังคมวิทยาการเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น. “การพัฒนาประชาธิปไตยกับการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย.”

มนูญ จันทรแก้ว.(2551). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลพิมลราช อำเภอบางบัวทอง*

จังหวัดนนทบุรี.สารนิพนธ์ (ศน.ม). นครปฐม:มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, สาขารัฐศาสตร์การปกครอง

วิจิตร ฝาเจริญ . (2561). คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้. *วารสาร*

ศึกษาศาสตร์ มมร. 6 (1). 146.

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2556). *วิธีและเทคนิควิจัยทางรัฐศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สมาธรรม.

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการคิดเชิงบวกของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Guidelines for promoting and developing the positive thinking of Undergraduate Students of Silpakorn University International College

วिरิน เคนดี¹ มนัสนันท์ หัตถศักดิ์²

Wirin Kendee¹ Manasanan Hatthasak²

¹ นิสิตปริญญาโท ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ Master Student at Kasertsart University. Master of Arts (Educational Psychology and Guidance), Department of Educational Psychology and Guidance, Kasertsart University.

Corresponding author, E-mail: wirin.k@ku.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² Lecturer, Ph.D, Assistant Professor, Department of Educational Psychology and Guidance, Kasertsart University. E-mail: hatthasak@gmail.com

Received: July 18, 2020; Revised: June 25, 2021; Accepted: July 19, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุที่ส่งผลต่อการคิดเชิงบวกของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการคิดเชิงบวกของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2562 งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้ดำเนินการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาและคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล จำนวน 22 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารวิทยาลัยนานาชาติ จำนวน 3 ท่าน อาจารย์ประจำวิทยาลัยนานาชาติ 5 ท่าน และนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 14 คน เก็บข้อมูลจากผู้บริหารและอาจารย์ประจำด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง และเก็บข้อมูลจากนักศึกษาจากการสนทนากลุ่ม โดยแบ่งนักศึกษาเป็น 2 กลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุที่ส่งผลต่อการคิดเชิงบวกของนักศึกษา จากความเห็นผู้บริหาร ได้แก่ 1) การอบรมเลี้ยงดู 2) ประสบการณ์ชีวิต 3) การรับรู้ความสามารถของตนเอง 4) สังคมและสิ่งแวดล้อม และ 5) กำลังใจจากคนรอบข้าง ครอบครัว ครูอาจารย์และกลุ่มเพื่อน จากความเห็นของอาจารย์ประจำ ได้แก่ 1) การอบรมเลี้ยงดู 2) ประสบการณ์ชีวิต 3) การรับรู้ความสามารถของตนเอง 4) สื่อในเชิงบวก 5) สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวของนักศึกษา 6) ครอบครัว 7) อาจารย์ผู้สอน 8) อิทธิพลจากเพื่อน และ 9) ความเข้าใจตนเองและสถานการณ์ต่าง ๆ และจากความเห็นของนักศึกษา ได้แก่ 1) การอบรมเลี้ยงดู 2) ประสบการณ์ชีวิต 3) การรับรู้ความสามารถของตนเอง 4) สังคมและสิ่งแวดล้อม 5) ครอบครัว ครูอาจารย์และกลุ่มเพื่อน และ 6) ความเข้าใจในตนเอง ผู้อื่นและสถานการณ์ต่าง ๆ ส่วนแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการคิดเชิงบวกของนักศึกษา จากความเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ประจำและกลุ่มนักศึกษาของวิทยาลัยนานาชาติ

ได้แก่ 1) การนำนักศึกษาออกศึกษานอกสถานที่ในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักศึกษาได้เปิดรับและเห็นมุมมองใหม่ ๆ 2) การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาของคณะวิชาเกิดความเข้าใจในตนเอง 3) การสนับสนุนให้นักศึกษาของคณะวิชาได้พัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ และ 4) การสอดแทรกเรื่องของการคิดเชิงบวกในเนื้อหาวิชาของคณะวิชาที่เปิดทำการสอน

คำสำคัญ : การคิดเชิงบวก การอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์ชีวิต การรับรู้ความสามารถของตนเอง

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study causes that affect positive thinking of undergraduate students of Silpakorn University International College 2) to study guidelines for promoting and developing the positive thinking of Undergraduate Students of Silpakorn University International College, Semester 2, Academic Year 2019. This research was done by qualitative method. The informants were selected through purposive sampling with selection criteria, which resulted with the total of 22 informants, consisted of 3 management staffs, 5 full-time lecturers and 14 students. The data were collected from management staffs and full-time lecturers by semi-structured interview, and students by focus group in which they were divided into 2 groups.

The results indicated that the causes that affect positive thinking of undergraduate students of Silpakorn University International College were: 1) oriented child rearing, 2) life experience, 3) self-efficacy, 4) society and environment, and 5) encouragement from peers, families, teachers and friends which were derived from the opinions of management staffs; and from the opinions of full-time lecturers were consist of 1) oriented child rearing, 2) life experience, 3) self-efficacy, 4) positive media, 5) the surrounding environment, 6) Family, 7) Lecturers, 8) friends' influences, and 9) self-understanding and the situations; and from the students' opinions consist of 1) oriented child rearing, 2) life experience, 3) self-efficacy, 4) society and environment, 5) family, lecturers and friends, and 6) Self-understanding, others people and the situations. As for the guidelines for promoting and developing positive thinking among students from the opinions of the management, full-time lecturers and students at the Silpakorn University International College include: 1) Arrange the field trips for those related subjects to encourage students to open their minds and perspective. 2) Organise activities outside the classroom to improve student self-understanding. 3) Support students to improve their personal development both in a physical and mental way. 4) Adding positive thinking in the faculty's course syllabus.

Keyword: Positive Thinking, Oriented Child rearing, Life experience, Self-efficacy

บทนำ

จากสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สังคมไทยในปัจจุบันจึงเต็มไปด้วยความเร่งรีบ รวมถึงการที่ต้องเจอกับอุปสรรคในชีวิตมากมายอันเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลและความเครียด ทำให้เกิดภาวะซึมเศร้า ซึ่งในปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยรุ่นที่เป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ การเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามพัฒนาการแห่งวัยมีผลต่อกระบวนการคิดและจิตใจของวัยรุ่น อาจทำให้เกิดความตึงเครียดอันมาจากอารมณ์ที่ค่อนข้างรุนแรงและเปลี่ยนแปลงง่าย (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2559) จากผลการสำรวจในปี 2559 สถานการณ์ปัญหาวัยรุ่นไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น การแก้ไขปัญหาทางสุขภาพจิตของวัยรุ่น จำเป็นต้องเริ่มจากครอบครัว ต่อเนื่องไปถึงสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กรมสุขภาพจิต, 2562) ทั้งนี้วัยรุ่นควรมีทักษะอื่น ที่ช่วยเป็นพลังใจให้ตนเองผ่านพ้นจากปัญหาอุปสรรคไปได้ พลังใจเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความหวังและกำลังใจในการต่อสู้ทางออกจากอุปสรรค เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง จนกระทั่งประสบผลสำเร็จเกิดเป็นความสุขในชีวิต ซึ่งหนึ่งในทักษะที่ทำให้เกิดพลังใจนั้นคือการคิดเชิงบวก (พิทักษ์ สุพรรณภาพ, 2561)

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่าการคิดเชิงบวกเป็นทักษะหนึ่งที่ทำให้เกิดพลังใจ ซึ่งการคิดเชิงบวกนั้นสามารถเรียนรู้และฝึกฝนให้เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง โดยการฝึกกระบวนการคิดไปในทิศทางบวก คิดในแง่ที่ดีและอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง (อลิชา โรเบิร์ตส์, 2555) ซึ่งถ้าวัยรุ่นได้หมั่นฝึกฝนตนเองให้เกิดการคิดเชิงบวกเป็นประจำ นำไปปฏิบัติอยู่เสมอจะทำให้มีสภาวะอารมณ์ที่มั่นคง สามารถเผชิญ กับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ส่งผลให้วัยรุ่นสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ดี (ดวงกมล ปิ่นเฉลียว, 2559) รวมถึงการมองโลกในแง่ดีและคิดในแง่ดี ซึ่งจะช่วยให้มีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต (ภัทรพรรณ บุญยะปานะสาร, 2559) อีกทั้งสามารถฟื้นฟูตนเองได้ดีหลังจากที่ต้องผ่านเหตุการณ์อันเลวร้ายหรือวิกฤต มีความสร้างสรรค์ เห็นคุณค่าในตนเอง ประสบผลสำเร็จในชีวิต (วิทยากร เชียงกูล, 2562)

นอกจากการคิดเชิงบวกจะเกิดขึ้นได้โดยการเรียนรู้และฝึกฝนด้วยตนเองแล้ว ยังมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลทำให้เกิดการคิดเชิงบวกของแต่ละบุคคล ดังผลการวิจัยที่พบว่ากรอบมโนคติอย่างส่งผลให้เกิดจิตสำนึกเห็นความสำคัญของส่วนรวม มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ซึ่งส่งผลทางบวกต่อการคิดเชิงบวก (นวรินทร์ ตาก้อนทอง, 2557) นอกจากนี้ปัจจัยที่เกิดจากตัวบุคคลอย่างการรับรู้ความสามารถของตนเองก็ส่งผลให้เกิดการคิดเชิงบวกได้ ดังผลวิจัยของชัตติยา น้ำทอง (2551, อ้างใน วันปิยะ เลิศปิยะวรรณ, 2560) พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นตัวแปรที่สำคัญในการส่งอิทธิพลสูงสุดต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคอันเป็นผลจากการคิดเชิงบวก และเมื่อบุคคลนั้นสามารถเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค จะเกิดความภาคภูมิใจไม่ย่อท้อ เชื่อมมั่นในตนเอง ทำให้ประสบผลสำเร็จดังเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ เกิดประสบการณ์ที่ดีต่อตนเอง ส่งผลต่อการคิดเชิงบวกได้ในที่สุด (จรัญญา ประสิทธิ์สุนทร และมนัสนันท์ หัตถศักดิ์, 2561)

ข้อดีที่เกิดขึ้นจากการคิดเชิงบวกที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาสาเหตุที่ส่งผลต่อการคิดเชิงบวกของนักศึกษา รวมถึงการหาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการคิดเชิงบวกของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อนำผลจากการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้สำหรับจัดกิจกรรมหรือการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการคิดเชิงบวกมากยิ่งขึ้น เนื่องมาจากการที่ได้สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักศึกษาทุกปี พบว่าจำนวนคงอยู่ของนักศึกษาเริ่มลดลงในช่วงสามปีที่ผ่านมา ปัญหาส่วนใหญ่เริ่มจากภาวะความเครียดและความวิตกกังวลของนักศึกษาจากการเรียน ปัญหาด้านสัมพันธภาพและเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้นักศึกษาไม่มีพลังใจในการต่อสู้กับปัญหา จนทำให้เกิดปัญหาทั้งด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามมา ส่งผลกระทบต่อนักศึกษาทั้งด้านการใช้ชีวิตประจำวันและด้านการเรียน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ถือเป็นปัญหาสำคัญที่ทางสถาบันต้องวางแนวทางในการป้องกันและแก้ไข ที่สำคัญที่สุดคือให้การช่วยเหลือนักศึกษาให้เกิดพลังใจที่จะสามารถก้าวข้ามปัญหาและอุปสรรคไปได้ด้วยตนเอง อันนำไปสู่สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี รวมถึงการนำวิธีการคิดเชิงบวกไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

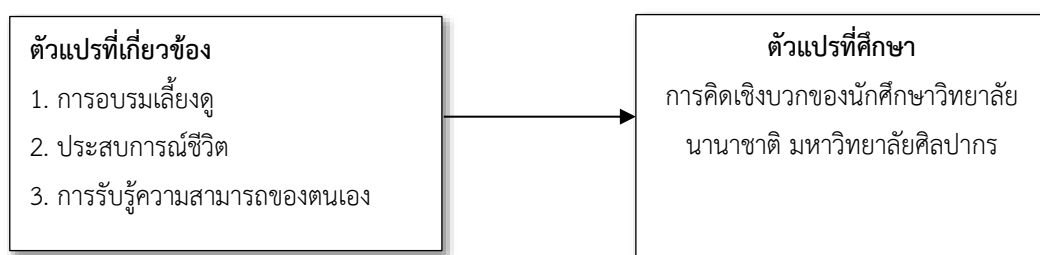
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสาเหตุที่ส่งผลต่อการคิดเชิงบวกของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาคิดเชิงบวกของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษสาเหตุและแนวทางการส่งเสริมพัฒนานักศึกษาของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร ให้เกิดการคิดเชิงบวก โดยกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการศึกษา ประกอบไปด้วย การอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์ชีวิต และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 ตัวแปร เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษา ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูของ Baumrind ที่กล่าวถึงรูปแบบการเลี้ยงดู 4 แบบ ทฤษฎีของบรูเนอร์ซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบ เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ชีวิต และทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง จากนั้นได้กำหนดกรอบแนวคิดดังรายละเอียดในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดเชิงบวกของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร เนื่องจากการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายจากสถาบันเดียว ไม่สามารถใช้เป็นตัวแทนของสถาบันอื่น ๆ ได้

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกพื้นที่สำหรับการวิจัยในครั้งนี้แบบเจาะจง คือ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร เนื่องจากเป็นสถานศึกษาที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ในสายสนับสนุน ตำแหน่งนักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ จากการสังเกตและการสำรวจข้อมูลของนักศึกษาพบว่าจำนวนคงอยู่ของนักศึกษาในช่วงสามปีที่ผ่านมาเริ่มลดลง อันเนื่องมาจากสาเหตุความวิตกกังวลและความเครียดที่นักศึกษาต้องเผชิญ จนเกิดภาวะซึมเศร้าและบางส่วนไม่สามารถศึกษาต่อไปได้ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาให้เกิดพลังใจในการต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรค โดยการเสริมสร้างและพัฒนาคิดเชิงบวก ดังนั้น จึงต้องการหาสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาเกิดการคิดเชิงบวก เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในรูปแบบของการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้เกิดการคิดเชิงบวกมากขึ้น

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ประจำ และนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร รวมทั้งหมด 22 คน โดยเหตุผลในการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เนื่องจากในส่วน

ของผู้บริหารและอาจารย์ประจำเป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับนักศึกษาโดยตรงจากทั้งการเรียนการสอน การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และการกำหนดนโยบายในการพัฒนานักศึกษาในแต่ละปี ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่มีประโยชน์โดยตรงเกี่ยวกับสาเหตุที่ส่งผลต่อการคิดเชิงบวกของนักศึกษา รวมทั้งข้อคิดเห็นในเรื่องแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการคิดเชิงบวกให้กับนักศึกษาจากมุมมองของผู้บริหารและอาจารย์ประจำ และในส่วนของนักศึกษา ข้อมูลจากตัวแทนของนักศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการส่งเสริมและพัฒนาการคิดเชิงบวก ข้อมูลที่ได้จากนักศึกษาจึงเป็นข้อมูลตรงที่สามารถนำมาใช้วิเคราะห์สาเหตุที่ส่งผลต่อการคิดเชิงบวกของนักศึกษาได้ รวมทั้งทำให้เห็นถึงแนวทางและวิธีการที่จะสามารถส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาเกิดการคิดเชิงบวกอย่างได้ผล เพราะเป็นการสะท้อนจากความคิดเห็นและความต้องการของนักศึกษาโดยตรง ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ผู้บริหารวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร ดำรงตำแหน่งรองคณบดีวิทยาลัยนานาชาติ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการกำกับดูแลและทำงานเกี่ยวข้องกับนักศึกษา ทั้งด้านวิชาการ ด้านกิจการนักศึกษา และด้านปฏิบัติการต่าง ๆ ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 ท่าน

อาจารย์ประจำวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การสอนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากร และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน

นักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร คัดเลือกตัวแทนนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 จากทั้ง 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาการจัดการโรงแรม สาขาวิชาการออกแบบสื่อสารดิจิทัล สาขาวิชาการตลาด การจัดงานและกิจกรรมสันทนาการ และสาขาวิชาการจัดการตราสินค้าหรูหรา โดยพิจารณาจากนักศึกษาที่ช่วยเหลือกิจกรรมของคณะวิชา ได้นักศึกษาผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งหมด 14 คน ประกอบด้วย

- 1) นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการโรงแรม ชั้นปีที่ 1-4 ชั้นปีละ 1 คน รวม 4 คน
- 2) นักศึกษาสาขาวิชาการออกแบบสื่อสารดิจิทัล ชั้นปีที่ 1-4 ชั้นปีละ 1 คน รวม 4 คน
- 3) นักศึกษาสาขาวิชาการตลาด การจัดงานและกิจกรรมสันทนาการ ชั้นปีที่ 1-4 ชั้นปีละ 1 คน รวม 4 คน
- 4) นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการตราสินค้าหรูหรา ชั้นปีที่ 1-2 ชั้นปีละ 1 คน รวม 2 คน เนื่องจากสาขาวิชาดังกล่าวเริ่มจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2560

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากผู้บริหารและอาจารย์ประจำวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และแนวประเด็นคำถามเกี่ยวกับการคิดเชิงบวกของนักศึกษา ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 9 ข้อ และได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นได้ทำการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่าผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามทั้ง 9 ข้อ มีค่าอยู่ที่ 1.00 แปลผลได้ว่ามีค่าความเที่ยงตรงผ่าน สามารถนำไปใช้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ปรับแก้คำถามตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน เพื่อให้ข้อคำถามมีความสมบูรณ์มากขึ้น ก่อนนำไปใช้ในการสัมภาษณ์

แบบสนทนากลุ่ม เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประกอบไปด้วย คำชี้แจงการดำเนินการสนทนากลุ่ม และประเด็นคำถามทั้งหมด 10 ข้อ โดยได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นได้ทำการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่าผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามทั้ง 9 ข้อ มีค่าอยู่ที่ 1.00 แปลผลได้ว่ามีค่าความเที่ยงตรงผ่าน สามารถนำไปใช้ได้ จากนั้นได้ทำการปรับแก้และเพิ่มเติมข้อคำถามให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ยึดตามแนวทางการแบ่งประเภทการสัมภาษณ์โดย Berg (รัตนะ บัวสนธ์, 2558 อ้างถึง Berg, 1995) สำหรับผู้บริหารและอาจารย์ประจำวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล จำนวนทั้งหมด 8 ท่าน โดยใช้ข้อคำถามปลายเปิดที่ได้กำหนดเป็นประเด็นหลักไว้ในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์เอง

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) วิธีการสนทนากลุ่มนี้ใช้กับกลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ได้เลือกแบบเจาะจงไว้ทั้งหมด 14 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย กลุ่มละ 7 คน ซึ่งนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลในแต่ละกลุ่มจะคณะสาขาวิชาและเพศ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดพร้อมทั้งหาข้อสรุปเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดการคิดเชิงบวกของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยใช้เวลาในการดำเนินการสนทนากลุ่มครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที ถึง 2 ชั่วโมง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการการสนทนากลุ่มเอง

การตรวจสอบข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) จากแหล่งบุคคลซึ่งอยู่ในสถานที่เดียวกันและมีความเกี่ยวข้องกันด้านการศึกษา ซึ่งแหล่งบุคคลประกอบไปด้วยบุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ประจำและนักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยการนำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์ประจำ จำนวน 8 ท่าน ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง และข้อมูลจากนักศึกษาโดยการดำเนินการสนทนากลุ่ม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน รวมทั้งหมด 14 คน มาเปรียบเทียบกัน เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้มามีความสอดคล้องและตรงกันหรือไม่ ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป (สุภางค์ จันทวานิช, 2561)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป โดยมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) เพื่อใช้ตีความและสร้างข้อมูลสรุป ซึ่งผู้วิจัยต้องทำการสรุปข้อมูลโดยทำการจดบันทึกเหตุการณ์ โดยมีขั้นตอนคือ 1) ใครทำอะไร 2) เมื่อไร 3) อย่างไร และ 4) กับใคร

การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) เพื่อให้เห็นถึงขั้นตอนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกันไปและชนิดข้อมูลที่คล้ายกัน โดยใช้การจำแนกแบบไม่ใช่ทฤษฎี ซึ่งจะแบ่งเป็นชนิดของเหตุการณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง สภาพแวดล้อม และระยะเวลา เป็นต้น ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้จำแนกเป็นแต่ละชนิด รวมทั้งความสม่ำเสมอของข้อมูล เพื่อใช้ในการบรรยายสร้างข้อสรุปต่อไป

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้วิธีการอื่น ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความชัดเจนและความเชื่อมโยงมากยิ่งขึ้น คือ การตีความข้อมูล (Interpretation) เพื่อมุ่งหาความหมายของข้อมูลว่าพฤติกรรมที่แสดงออกหรือการให้ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์นั้น สื่อถึงอะไรบ้างที่เป็นข้อเท็จจริงที่สามารถนำไปใช้สร้างข้อสรุป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการคิดเชิงบวกของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร แบ่งการนำเสนอผลเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ จากผู้บริหาร อาจารย์ประจำ และนักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผลการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุที่ส่งผลต่อการคิดเชิงบวก

ผลจากผู้บริหารวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้แก่ 1) การอบรมเลี้ยงดู ด้วยวิธีการให้ลองทำสิ่งต่าง ๆ ลองผิดลองถูกด้วยตนเอง ให้เหตุผล และการใช้คำพูดที่ดีในการสื่อสาร ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ “คิดว่าส่งผลแน่นอน เราให้การส่งเสริมแทนที่จะบอกว่าไม่ แต่บอกให้ลองดู เราต้องไป support อยู่ใกล้ ๆ คือเด็กรุ่นใหม่เท่าที่สังเกต ถ้าไม่ปล่อยให้ทำเอง พลาดเอง เขาจะยังไม่ค่อยเชื่อ จนกระทั่งเขาโดนด้วยตัวเองและเขาก็บอกว่าจริงด้วยทำไมคราวนั้นไม่เชื่อ แต่เขามาด้วยความ positive นะ” 2) ประสบการณ์ชีวิต จากการที่นักศึกษาได้พบเจอกับสิ่งที่ยากลำบากและสามารถผ่านพ้นมาได้สำเร็จ ประสบการณ์ใหม่ ๆ ประสบการณ์ที่ดี รวมไปถึงการได้รับคำปรึกษาที่ดี ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ “เรื่องของประสบการณ์ อันนี้ก็ค่อนข้างเห็นด้วย เช่น ถ้าเกิดมีเขาทำอะไรประสบความสำเร็จมาก่อน เขาก็จะเกิดความภูมิใจมั่นใจ พองานต่อไปเขาก็จะคิดแล้วแหละว่าเขาจะก้าวผ่านไปได้” 3) การรับรู้ความสามารถของตนเอง จากการที่นักศึกษารู้ว่าตนเองความสามารถทางด้านใด ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ “เด็กสมัยนี้อาจจะว่าเขามั่นใจ เพราะฉะนั้นสมมุติว่าถ้าเขาคิดว่าเขาทำได้ เขาคิดว่าเขาเก่งแล้วมันก็จะมียผล แต่ว่าผลเนี่ยมันก็จะทำให้เกิดทั้งบวกและลบ แต่อาจารย์กำลังคิดว่า ถ้าเขาคิดว่ามันดีแล้ว ผลในเชิงบวกก็จะมีมากกว่า”

ผลจากความเห็นของอาจารย์ประจำ ได้แก่ 1) การอบรมเลี้ยงดู ด้วยวิธีการปลูกฝังการคิดเชิงบวกแต่เด็ก ให้มองโลกตามความเป็นจริง ลองผิดลองถูก ทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น คติวิเคราะห์และสังเคราะห์ตนเองและคนรอบข้าง ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ “อาจารย์คิดว่ามันมีผลมากเลย โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว ครูอาจารย์ต่าง ๆ การเกิดการคิดเชิงบวกได้ การเลี้ยงดูต้องเริ่มจากที่บ้าน เวลาเราจะให้เด็กทำอะไร เราจะต้องมีการบอกเหตุผลประกอบ อาจารย์คิดว่าเด็กจะมีการคิดเชิงบวกในการทำหน้าที่ในมุมมองต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของสังคมมากขึ้น ทำให้เกิดเชิงบวกมากขึ้น” 2) ประสบการณ์ชีวิต จากอายุ การสังเกต การหล่อหลอมโดยครอบครัวและสังคม การใช้เหตุผลและความยุติธรรม การให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ และการรับรู้ของแต่ละบุคคล ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ “เรื่องของประสบการณ์ชีวิต มีผลมากนะคะ โดยเฉพาะเรื่องของสังคมตั้งแต่ตอนเด็ก ถ้าอยู่ในครอบครัวที่ดี มีการให้เหตุผลความเป็นธรรมกับคนในครอบครัว อย่างนี้เด็กส่วนใหญ่ก็มีความคิดเชิงบวก ก็จะมองโลกในแง่ดีเพราะประสบการณ์เขาได้รับความเป็นธรรม” 3) การรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยที่นักศึกษาสามารถวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของตนเอง ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและผู้ใกล้ชิด มีความเข้าใจต่อตนเองและสถานการณ์ต่าง ๆ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ “นักศึกษาต้องสามารถวิเคราะห์ตนเอง คือต้องรู้ว่าจุดแข็งจุดอ่อนอย่างไร เพราะฉะนั้นถ้าเขารู้จุดแข็งของตนเอง เข้าใจความสามารถของตนเองว่าเขาเก่งเรื่องอะไร ถ้าเขาประสบความสำเร็จในสิ่งที่เขาชอบทำ เขาก็จะมีความเชื่อมั่นในความคิดทางด้านบวก”

ผลจากนักศึกษาวិทยาลัยนานาชาติ ได้แก่ 1) การอบรมเลี้ยงดู ด้วยวิธีการปลูกฝังการคิดเชิงบวกแต่เด็ก เฝ้ายสถานการณ์และลองผิดลองถูกด้วยตนเอง มองโลกตามความเป็นจริง การสนับสนุนและช่วยเหลือจากบิดามารดา การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา และการให้อิสระทางความคิด ดังตัวอย่างจากการสนทนากลุ่ม “คุณพ่อคุณแม่จะเลี้ยงดูให้รับรู้ความเป็นจริงมากกว่า เพื่อวันหนึ่งเมื่อเราได้ไปเจอเราก็จะรู้สึกว่าเขา เราเคยโดนหนักมาก่อน คือให้เรารับรู้โลกภายนอก ให้ based On ความเป็นจริง” 2) ประสบการณ์ชีวิต จากอายุ การผ่านประสบการณ์ที่ยากลำบาก การได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ การรับรู้ การสังเกตและการได้รับการปรึกษาที่ดี ดังตัวอย่างจากการสนทนากลุ่ม “สำหรับหนูอาจจะเป็ผลในเชิงบวกที่เราผ่านประสบการณ์มาเยอะ ทำให้เรามองโลกหรือเรื่องต่าง ๆ ในมุมมองใหม่ ๆ ที่เราเข้าใจมันมากขึ้น หนูก็คิดว่ามันน่าจะส่งผลในทางที่ดี เพียงแค่เราใช้ประสบการณ์นั้นให้เป็นประโยชน์สำหรับเรา ให้เรามองลึกซึ้งมีเหตุมีผล” 3) การรับรู้ความสามารถของตนเอง จากการได้ใช้ความสามารถของตนเองในการช่วยเหลือผู้อื่น การตั้งเป้าหมายและลงมือทำงานสำเร็จ การรับรู้ว่าคุณชอบในสิ่งใดก็จะมุ่งมั่นในการทำสิ่งนั้น ดังข้อมูลดังตัวอย่างจากการสนทนากลุ่ม “พอเรารู้ว่าเราทำอะไรได้สักอย่าง เราก็จะรู้สึกว่าเรานั้นใจว่าเราทำได้ เราก็จะคิดเชิงบวกว่ายังไงเราก็ทำได้ ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น...ก็ส่งผลให้เราค่อนข้างมั่นใจในความสามารถของเราในระดับหนึ่ง”

ผลจากการตรวจสอบความสอดคล้องและตรงกันของข้อมูล

ผลจากการตรวจสอบข้อมูลจากผู้บริหาร อาจารย์ประจำและกลุ่มนักศึกษา พบว่ามีการให้ข้อมูลบางอย่างที่มีความสอดคล้องและตรงกัน ดังข้อมูลตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลจากการตรวจสอบความสอดคล้องและตรงกันของข้อมูลจากผู้บริหาร อาจารย์ประจำและกลุ่มนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ

สาเหตุที่ส่งผลต่อการคิดเชิงบวกของนักศึกษา	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล		
	ผู้บริหาร	อาจารย์ประจำ	กลุ่มนักศึกษา
วิธีการอบรมเลี้ยงดู			
- การให้ลองผิดลองถูกด้วยตนเอง	✓	✓	✓
- ให้มองโลกตามความเป็นจริง		✓	✓
- ปลุกฝังการคิดเชิงบวกให้กับนักศึกษาตั้งแต่วัยเด็ก		✓	✓
รูปแบบประสบการณ์ชีวิต			
- อายุและการรับรู้ส่วนบุคคล		✓	✓
- การสังเกตสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตนเอง		✓	✓
- นักศึกษาได้ลองทำสิ่งต่าง ๆ ที่ยากลำบากมาแล้ว	✓		✓
และประสบความสำเร็จ			
- การได้รับคำชมเชยและคำปรึกษาที่ดีจากคนรอบข้าง	✓	✓	✓
วิธีการรับรู้ความสามารถของตนเอง			
- การที่นักศึกษารู้จักจุดแข็งและจุดอ่อน		✓	✓
รวมถึงความชอบและความถนัดของตนเอง			
- บิดา มารดา และผู้ปกครองควรให้การสนับสนุน	✓	✓	
ในการให้นักศึกษาได้ลองค้นหาความสามารถที่แท้จริงของตนเอง			

ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบความสอดคล้องและตรงกันของข้อมูล ดังผลสรุปจากตารางข้างต้น ดังนี้ 1) บทสัมภาษณ์จากอาจารย์ประจำและกลุ่มนักศึกษาตามลำดับ เรื่องวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ลองผิดลองถูก “คิดว่าส่งผลแน่นอน เราให้การส่งเสริมแทนที่จะบอกว่าไม่ แต่บอกให้ลองดู เราต้องไป support อยู่ใกล้ ๆ คือเด็กรุ่นใหม่เท่าที่สังเกตถ้าไม่ปล่อยให้ทำเอง พลาดเอง เขาจะยังไม่ค่อยเชื่อ จนกระทั่งเขาโดนด้วยตัวเองและเขาก็บอกว่าจริงด้วยทำไมคราวนั้นไม่เชื่อ แต่เขามาด้วยความ positive นะ” “ไม่ได้เลี้ยงแบบสอนให้คิดเชิงบวกตรง ๆ แต่ให้ไปเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ เอง ส่วนผู้ปกครองก็จะเตือนไว้ก่อนว่ามันเป็นแบบนี้ให้เราค่อย ๆ ปรับค่อย ๆ เจอ โดยมีผู้ปกครองเป็นที่ปรึกษาให้” 2) บทสัมภาษณ์จากผู้บริหารและกลุ่มนักศึกษาตามลำดับ เรื่องรูปแบบประสบการณ์ชีวิต จากการศึกษาได้ลองทำสิ่งต่าง ๆ ที่ยากลำบากมาแล้วและประสบความสำเร็จ “เรื่องของประสบการณ์ อันนี้ก็ค่อนข้างเห็นด้วย เช่น ถ้าเกิดมีเขาทำอะไรประสบความสำเร็จมาก่อน เขาก็จะเกิดความภูมิใจมั่นใจ พองานต่อไปเขาก็คิดแล้วแหละว่าเขาจะก้าวผ่านไปได้” “สำหรับหนูอาจจะเห็นผลในเชิงบวกที่เราผ่านประสบการณ์มาเยอะ ทำให้เรามองโลกหรือเรื่องต่าง ๆ ในมุมมองใหม่ ๆ ที่เราเข้าใจมันมากขึ้น หนูก็คิดว่ามันน่าจะส่งผลในทางที่ดี เพียงแค่เราใช้ประสบการณ์นั้นให้เป็นประโยชน์สำหรับเรา ให้เรามองลึกซึ้งขึ้นมีเหตุผล” 3) บทสัมภาษณ์จากผู้บริหารและอาจารย์ประจำตามลำดับ เรื่องวิธีการรับรู้ความสามารถของตนเองจากการที่นักศึกษารู้จักจุดแข็งและจุดอ่อน รวมถึงความชอบและความถนัดของ

ตนเอง “เด็กสมัยนี้อาจจะว่าเขามั่นใจ เพราะฉะนั้นสมมุติว่าถ้าเขาคิดว่าเขาทำได้ เขาคิดว่าเขาเก่งแล้วมันก็จะมียผล แต่ว่าผลเนี่ยมันก็จะทำให้เกิดทั้งบวกและลบ แต่อาจารย์กำลังคิดว่า ถ้าเขาคิดว่ามันดีแล้ว ผลในเชิงบวกก็จะมีมากกว่า” “นักศึกษาต้องสามารถวิเคราะห์ตนเอง คือต้องรู้ว่ามียจุดแข็งจุดอ่อนอย่างไร เพราะฉะนั้นถ้าเขารู้จุดแข็งของตนเอง เข้าใจความสามารถของตนเองว่าเขาเก่งเรื่องอะไร ถ้าเขาประสบความสำเร็จในสิ่งที่เขาชอบทำ เขาก็จะมีความเชื่อมั่นในความคิดทางด้านบวก”

ในส่วนของลักษณะพฤติกรรมและผลที่สะท้อนให้เห็นถึงการคิดเชิงบวกของนักศึกษา คือ สามารถพึ่งพาตนเองได้ รู้จักผ่อนหนักให้เป็นเบา มีความมั่นใจ ภาคภูมิใจในตนเอง มีทัศนคติที่ดี มองโลกในแง่ดี มีความเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น มีเหตุผล อารมณ์ดี ใจเย็น มีความสุข เกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดความมุ่งมั่นและมีพลังใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จ ไม่ท้อถอย สามารถต่อสู้จนผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรคไปได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทธกษ สุพรรณโณภาพ (2561) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการคิดเชิงบวกไว้ว่า การคิดเชิงบวกเป็นการช่วยให้บุคคลเกิดความเข้าใจและมองเห็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงอย่างมีสติ มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ จนประสบผลสำเร็จและจะเป็นคนที่มีความสุขในชีวิตได้

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการคิดเชิงบวกของนักศึกษา

แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการคิดเชิงบวกของนักศึกษา ทางผู้บริหารวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความเห็นว่า 1) จัดกิจกรรมและการฝึกอบรมเกี่ยวกับการคิดเชิงบวกให้นักศึกษา เช่น การ Coaching 2) สอดแทรกเรื่องการคิดเชิงบวกลงในเนื้อหาวิชาที่ทำการเรียนการสอน 3) การสนับสนุนจากทางครอบครัวและสถาบันการศึกษา และ 4) พัฒนาความคิดของนักศึกษาให้เกิดการช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ในส่วนของอาจารย์ประจำวิทยาลัยนานาชาติ มีความเห็นว่า 1) ควรจัดกิจกรรมการออกศึกษานอกสถานที่เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ 2) ทำงานด้านกิจการนักศึกษาและด้านวิชาการ ควรออกแบบกิจกรรมให้กับนักศึกษาเพื่อพัฒนาการคิดเชิงบวกเป็นประจำทุกปี และ 3) การพูดคุยกับนักศึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อช่วยให้คำแนะนำและปรับทัศนคติ ส่วนกลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติมีความคิดเห็นว่า 1) การได้พบเจอกับผู้คนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในมุมมองที่ต่างกัน และการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ 2) การอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่คนรอบข้างมีการคิดเชิงบวก 3) การได้พัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ และ 4) การได้ฝึกวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองผ่านการเรียนรู้จากเนื้อหาในรายวิชาที่ทำการเรียนการสอน

อภิปรายผล

1. จากผลสรุปเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อการเกิดการคิดเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร จะเห็นได้ว่าผู้บริหาร อาจารย์ประจำ และนักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการคิดเชิงบวกจากการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ นักศึกษาจะมีอารมณ์ดี มีความมั่นใจในตนเอง สามารถผ่อนหนักให้เป็นเบา มีความพยายามในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองและดำเนินชีวิตต่อไปได้ นำข้อผิดพลาดของตนเองมาใช้เป็นบทเรียนในการแก้ไขปัญหาครั้งต่อไปได้ด้วยตนเอง สามารถต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ใจเย็น มีเหตุผล มีความคิดรอบคอบและไม่กลัวการเริ่มต้นในการทำสิ่งใหม่ ๆ และพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งลักษณะพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการคิดเชิงบวกดังกล่าว ได้มีความสอดคล้องและตรงกับคุณลักษณะบางประการจากงานวิจัยของพัทธกษ สุพรรณโณภาพ (2561) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการคิดเชิงบวก: ตัวแปรในการพัฒนาชีวิต และพบว่าความคิดเชิงบวกเป็นตัวแปรที่ได้บ่งบอกถึงคุณลักษณะของบุคคลไว้หลายประการ เช่น มีสุขภาพกายและจิตที่ดี การมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และมีความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งยัง

ช่วยให้บุคคลเกิดความเข้าใจและมองสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีสติ มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรค สามารถเปลี่ยนวิกฤตในชีวิตให้เป็นโอกาส พยายามหาหนทางแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบผลสำเร็จ และจะเป็นคนที่มีความสุขในชีวิตได้ ซึ่งพบคุณลักษณะที่มีความตรงกัน ได้แก่ สามารถต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังเห็นถึงคุณลักษณะที่เพิ่มเติมขึ้นมา ทำให้ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากผลการวิจัยของพิทักษ์ สุพรรณโณภาพ ได้แก่ ใจเย็น มีเหตุผล มีความคิดรอบคอบและไม่กลัวการเริ่มต้นในการทำสิ่งใหม่ ๆ สามารถผ่อนหนักให้เป็นเบา และพึ่งพาตนเองได้ เป็นต้น

2. จากผลสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการคิดเชิงบวกจากประสบการณ์ชีวิต ของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร ทำให้เห็นความแตกต่างจากผลการวิจัยของ ฉัฐวิณั สิริศิริอรธร, ไพรัช จันทเกตุ, นิษฐ์สินี กู้ประเสริฐ และ วิษณุ แพทย์คดี (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมส่งเสริมความคิดเชิงบวกในนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู โดยโปรแกรมส่งเสริมการคิดเชิงบวกที่ใช้การทดลอง จะให้นักศึกษาได้ใช้ประสบการณ์ของตนเองมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินกิจกรรม พบว่าผลจากโปรแกรมช่วยให้นักศึกษามีการคิดเชิงบวกมากขึ้น ช่วยสร้างความสุขความสบายใจให้กับนักศึกษา ส่งผลต่อการทำงานและการดำเนินชีวิต มีประโยชน์มากในสถานการณ์ที่บุคคลพบกับเหตุการณ์ที่ไม่ดีหรือเศร้าหมองหดหู่ เมื่อได้เทียบผลจากพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการคิดเชิงบวกจากประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ พบว่ามีข้อแตกต่าง โดยในส่วนของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ จะมีผลทำให้เกิดความภาคภูมิใจและความมั่นใจในตนเอง มีทัศนคติที่ดี มีการนำประสบการณ์ที่ได้มาใช้แก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ มีความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงมีพลังใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้นและสามารถผ่านพ้นสิ่งที่ท้าทายความสามารถไปได้ด้วยดี ไม่ย่อท้อที่จะต่อสู้กับปัญหา สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ เข้าใจสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น มีเหตุผลและมีความเห็นใจผู้อื่น แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของของพิทักษ์ สุพรรณโณภาพ (2561) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การคิดเชิงบวก: ตัวแปรในการพัฒนาชีวิต ซึ่งพบคุณลักษณะที่ตรงกัน ได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์ เกิดความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น พยายามหาหนทางแก้ปัญหาและเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ จนประสบผลสำเร็จ

3. จากความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ประจำและนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่เห็นตรงกันว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลทำให้นักศึกษาเกิดการคิดเชิงบวก นักศึกษาจะเกิดความมุ่งมั่นทำในสิ่งที่ตนเองชอบหรือสนใจจนประสบผลสำเร็จ และทำให้นักศึกษาเกิดความสุข ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Su-Oi Kim (2017) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องผลของการรับรู้ความสามารถของตนเองและการคิดเชิงบวกที่มีต่อความสุขในตนเองของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยจากการพยากรณ์ความสุขในตนเองสำหรับนักศึกษาพยาบาล พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง และการคิดเชิงบวกมีนัยสำคัญทางสถิติต่อความสุขในตนเองของนักศึกษาพยาบาล โดยเฉพาะการคิดเชิงบวกพบว่าสำคัญที่สุด และความมุ่งมั่นเป็นผลจากพฤติกรรมที่สะท้อนการคิดเชิงบวกที่มาจากการรับรู้ความสามารถของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิทักษ์ สุพรรณโณภาพ (2560) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง การมองโลกในแง่ดี ความมั่นคงทางอารมณ์ การมองโลกตามความจริง การมีจิตสาธารณะ และความมุ่งมั่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. นำผลจากแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการคิดเชิงบวก ไปดำเนินการวางแผนจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาของคณะวิชา ทั้งทางด้านวิชาการและกิจกรรมนักศึกษา เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ
2. นำผลการวิจัยไปจัดทำเป็นข้อมูลเพื่อเผยแพร่หรือจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรของคณะวิชา เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสนับสนุนนักศึกษาให้เกิดการคิดเชิงบวกได้
3. นำผลการวิจัยที่ได้ค้นพบเผยแพร่ให้กับบิดา มารดา และผู้ปกครองของนักศึกษา โดยการจัดทำเป็นสื่อออนไลน์เผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือจัดเป็นเอกสารประกอบการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ในแต่ละปีการศึกษา เพื่อสามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมทักษะที่สามารถทำให้นักศึกษาเกิดการคิดเชิงบวกได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. นำผลจากการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นปัจจัยในเชิงปริมาณ
2. ควรมีการศึกษาสาเหตุแต่ละสาเหตุให้ลงลึกในรายละเอียดมากขึ้น เช่น การอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์ชีวิต และการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีรูปแบบหรือวิธีการเฉพาะอย่างไรบ้าง จากนั้นทำการศึกษา เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และนำมาเป็นตัวแปรในการจัดทำโปรแกรมทดลองต่อไป
3. ควรมีการศึกษาแบบผสมวิธีโดยใช้งานวิจัยเชิงคุณภาพและผสมวิธีกับงานวิจัยเชิงทดลอง ในการส่งเสริมให้เกิดการคิดเชิงบวกกับนักศึกษา
4. นำผลจากแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการคิดเชิงบวกของนักศึกษา ไปใช้ในการสร้างโปรแกรมสำหรับการทดลอง

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2562). คู่มือการสร้างสรรค์พลังใจวัยทีน. กรุงเทพมหานคร: ปิยอนด์พับลิชชิง.
- จรัญญา ประสิทธิ์สุนทร และ มนัสนันท์ หัตถศักดิ์. (2561). “ผลของโปรแกรมความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.” *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. 29 (1). 44-54.
- ฉัฐวิมล สิทธิศิริอรธ, ไพรัช จันทะ, นิษฐ์สินี กุประเสริฐ และ วิษณุ แพทย์คดี. (2562). ผลการใช้กิจกรรมส่งเสริมความคิดเชิงบวกในนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู. *Journal of Humanities Thonburi University*. 13 (1). 158-164.
- ดวงกมล ปิ่นเฉลียว. (2559). “การสร้างเสริมสุขภาพจิตด้วยการคิดเชิงบวก.” *วารสารพยาบาลตำรวจ*. 8 (2). 223-230.
- นวรินทร์ ตาก้อนทอง. (2557). จิตสาธารณะ: คุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์. *วารสารวัดผลทางการศึกษา*. 31 (89). 33-45.
- พิทักษ์ สุพรรณธนาภ. (2560). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 11 (3). 605-619.
- พิทักษ์ สุพรรณธนาภ. (2561). การคิดเชิงบวก : ตัวแปรในการพัฒนาชีวิต. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 11 (3). 1958-1978.

- ภัทรพรรณ บุญยะปานะสาร. (2559). แนวทางวัดประเมินมองโลกในแง่ดี. *วารสารวัดผลทางการศึกษา*. 33 (93). 1-10.
- รัตน์ บัวสนธ์. (2558). วิธีเชิงคุณภาพทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: คำสมัย.
- วันปิยะ เลิศปิยะวรรณ. (2560). ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค: แนวทางการพัฒนาเครื่องมือวัดประเมิน. *วารสารวัดผลทางการศึกษา*. 34 (95). 15-27.
- วิทยากร เชียงกุล. (2562). พลังแห่งการคิดบวก. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: วิชั่น พรีเมส.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2559). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2559). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อลิชา โรเบิร์ตส์. (2555). คิดบวก เพื่อเปลี่ยนแปลงชีวิตสู่ความสำเร็จ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: เพชรประกาย.
- Su-Ol Kim. (2017). The Effect of Self-Efficacy and Positive Thinking on Subjective Happiness of Nursing Students. *Journal of Digital Convergence*. 15 (12). 435-443.

ผลของการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเอง เพื่อเสริมสร้างวินัย
ด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเชิงกระบือ

The Effects of Learner Development Activities by using self- regulation concepts to
promote discipline responsibility of Prathomsuksa 3, WatCherngkrabue School

รานี ลิ้มเจริญ¹ ปวีณา อ่อนใจเอื้อ²

Ranee Limcharoen¹ Paweena Onjai-uea²

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ Students at Kasetsart University. Master of Arts (Educational Psychology and Guidance), Department
of Educational Psychology and Guidance. Faculty of Education, Kasetsart University

Corresponding author, E-mail: ranee.chkb@gmail.com

² อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² Lecturer, Ph.D., Faculty of Education, Kasetsart University, E-mail: fedupny@ku.ac.th

Received: July 18, 2020; Revised: June 25, 2021; Accepted: July 23, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิด การกำกับตนเอง เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเชิงกระบือ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเชิงกระบือ จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ (2) แบบวัดการมีวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (3) แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ และ (4) แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบด้วยสถิติทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนจากแบบวัดการมีวินัยด้านความรับผิดชอบ ในระยะหลัง การทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดการมีวินัยด้านความรับผิดชอบในระยะหลังการทดลองอยู่ที่ 2.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 5.07 (2) การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบช่วยให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญและความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อให้มีวินัยความรับผิดชอบทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ วินัยความรับผิดชอบต่อตนเอง วินัยความรับผิดชอบต่อครอบครัว และวินัยความรับผิดชอบต่อสังคม อีกทั้งนักเรียนยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ (ภาษาไทย) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, การกำกับตนเอง, วินัยความรับผิดชอบ

Abstract

The purposes of this research were to study the effects of applying learner development activities by using self- regulation concepts to promote discipline responsibility of Prathomsuksa 3, WatCherngkrabue School. This research was a quasi-experimental research. The sample was 23 Prathom 3 students at Watchoengkrabue School. The instruments were: (1) The learner development activities by using self- regulation concepts to promote discipline responsibility. (2) The discipline responsibility test of Prathom 3 students. (3) The learning record of learner development activities by using self- regulation concepts to promote discipline responsibilities. and (4) the interview from gathering about using knowledge to apply to the student's daily life. Content analysis included average, standard deviation and Wilcoxon Signed Ranks test were used for data analysis. The research results indicated that: (1) The posttest scores of the students in sample group were higher than the pretest with a statistical significance level of .05. The mean of the discipline responsibility test of Prathom 3 students after the treatment were 2.45 and the standard deviation is 5.07. (2) The students recognize about the importance and knowledge of how to practice self-discipline and responsibility in 3 components. Such as responsibility for themselves, responsibility for family and responsibility for social. The students can apply the knowledge in their daily life appropriately.

Keyword: Learner Development Activities, Self- Regulation, Discipline Responsibility

บทนำ

การที่นักเรียนมีวินัยด้านความรับผิดชอบซึ่งมีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และความรับผิดชอบต่อสังคมทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดี และนำตนเองไปตามความคาดหวังของนักเรียน นักเรียนที่สามารถจะทำงานให้ได้ตามเป้าหมายโดยเกิดจากการที่นักเรียนมีความตั้งใจจริง มีความมุ่งมั่นเอาใจใส่ มีความพยายาม และสามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมรวมถึงอารมณ์เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งมั่น และมีพฤติกรรมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่จะเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นรวมถึงสร้างความรับผิดชอบต่อให้กับตัวผู้เรียน โดยการพัฒนาและเสริมสร้างวินัยนั้นควรที่จะเริ่มเสริมสร้างให้กับเยาวชนตั้งแต่ยังอยู่ในช่วงวัยเยาว์ เนื่องจากในวัยนี้เป็นวัยที่กำลังจะสร้างลักษณะนิสัยต่อเนื่อง ไปจนถึงวัยเรียนที่ทำให้เกิดกระบวนการในการเรียนรู้ การคิดอย่างมีเหตุผล และสามารถพัฒนาไปสู่ช่วงวัยที่สูงขึ้นต่อไป จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะต้องพัฒนาความมีวินัยให้แก่ผู้เรียนในการปลูกฝังการมีวินัยให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่อยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) อีกทั้งในแผนพัฒนาการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ยังได้กล่าวถึงปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษาประเทศไทยที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ทั้งแรงกดดันจากภายนอกในเรื่องของกระแส โลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และแรงกดดันจากภายใน ที่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่จะต้องปรับเปลี่ยน สนองและรองรับความเปลี่ยนแปลง การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศ จากการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยเข้าสู่สังคมที่เป็นยุคดิจิทัล ส่งผลให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้คนไทยบางส่วนไม่สามารถที่จะเลือกปรับใช้ในชีวิตประจำวัน จึงส่งผลให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่ ที่มีค่านิยมยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึง

สังคมส่วนรวม รักสนุกและความสบาย ขาดความอดทน ขาดวินัย และยอมรับคนที่มีฐานะมากกว่าคนดีที่มีคุณธรรม และมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลายประการที่ลอกเลียนแบบวัฒนธรรมจากต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการปรับเปลี่ยนให้คนมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมไทย

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางปัญญา ซึ่งมีความเชื่อพื้นฐานว่ากระบวนการทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรม และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นสามารถกระทำได้ โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ควบคู่ไปกับการใช้วิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น การพัฒนาและปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้น และมีความคงทนในตัวบุคคลเมื่อบุคคลเติบโตขึ้นในภายภาคหน้า (นวรินทร์ ตาก้อนทอง, 2557) และการกำกับตนเองเป็นหนึ่งในกระบวนการที่ใช้ในการการปรับพฤติกรรมพื้นฐานที่มีความคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคม มีความสำคัญในการทำให้พฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ส่งผลให้เกิดการควบคุมพฤติกรรมภายนอก ซึ่งเกิดขึ้นโดยผ่านการดำเนินการของตนเองและอิทธิพลภายนอก รวมทั้งแรงจูงใจ สังคม และคุณธรรม อีกทั้งการกำกับตนเองในการเรียนรู้จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จึงมีความสำคัญที่ควรส่งเสริมการกำกับตนเองให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติเพื่อปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (สาลินี จงใจสุธรรม, 2558) โดยการกำกับตนเองจะประกอบด้วย 3 กระบวนการย่อย คือ การสังเกตตัวเอง การตัดสินใจ และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง ทั้ง 3 กระบวนการเป็นปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2553) การกำกับตนเองจะส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนในการสร้างวินัย โดยสามารถที่จะสร้างวินัยของนักเรียนในการพัฒนาการเรียนรู้จากการกำกับตนเอง โดยที่จะต้องมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาผู้เรียนดังนี้ การเสริมแรงเชิงบวก การกระทำซ้ำอย่างต่อเนื่อง การร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้อง กับนักเรียน เพื่อที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านการเรียนรู้และพฤติกรรมของผู้เรียน (สุมาลี ตั้งคนานุรักษ์ อรทัย วิมลโนธ และเกรียงไกร นนจร, 2559)

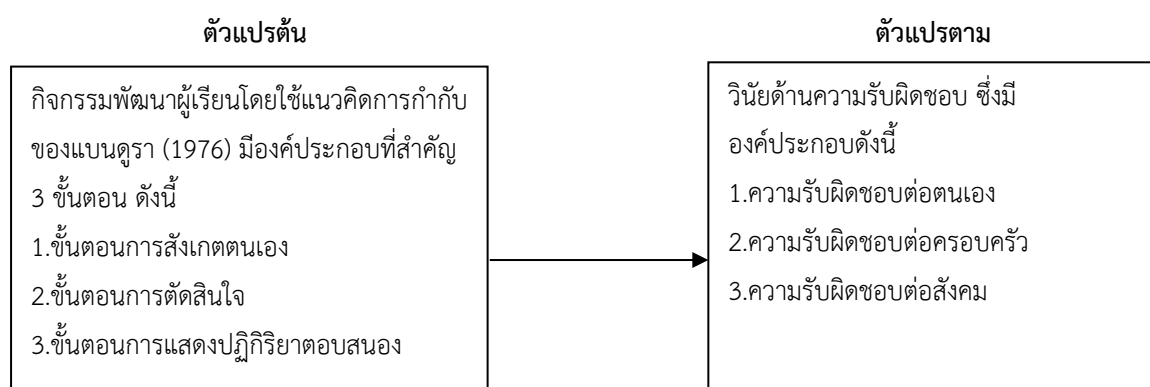
การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาองค์ความรู้จากทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย มีคุณธรรม และมีจิตสาธารณะที่ดีงาม เป็นคนที่มีปัญญา ใช้ทักษะในการใช้ชีวิต การคิดการสื่อสาร การแก้ไขปัญหา การใช้เทคโนโลยี และเป็นคนที่มีความสุขในการใช้ชีวิต อย่างพอเพียงและสามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา: 2553) เพื่อให้การสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาพลเมืองของประเทศไทยตามที่พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต, 2559) ได้ปาฐกถาถึง การขาดความมีวินัยที่เป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทย บนพื้นฐานของความมีวินัย วินัยมีความหมายถึงการฝึกตน การสร้างจิตสำนึกของการฝึกตนขึ้นมาเป็นแกนของการศึกษาก็จะทำให้เด็กไม่กลัวเรื่องที่ยาก เพราะถ้าหากว่าเจอบางอย่างก็มองว่าเป็นเครื่องฝึกตน เมื่อผ่านสิ่งที่ยากแล้วจะทำให้ได้สะสมประสบการณ์ ความชำนาญในการทำงานเพิ่มมากขึ้น และการฝึกวินัยให้ผู้เรียนเกิดความอดทนสามารถที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อพัฒนาตนเองได้ต่อไป โดยความหมายของความสามารถเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อการเผชิญกับความยากลำบาก มีความอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ความสามารถในการควบคุมและแก้ไขสถานการณ์เพื่อก้าวไปถึงความสำเร็จตามเป้าหมาย (วันปิยะ เลิศปิยะวรรณ, 2560) จะเห็นได้ว่าความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสามารถพัฒนาได้ด้วย การพัฒนาวินัยความรับผิดชอบในองค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อตนเองในเรื่องของความอดทนที่จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถที่จะพัฒนาตนเองให้มีความอดทนและความเพียรพยายามในการศึกษาเล่าเรียน โดยการฝึกวินัยจึงจำเป็นที่จะต้องฝึกให้ตั้งแต่ช่วงวัยเด็กซึ่งอุมาพร ตรังคสมบัติ (2554) ได้กล่าวว่าการอบรมเกี่ยวกับระเบียบวินัยเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตเด็กเราจะต้องสอนให้เด็กรู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ สอนให้เด็กรู้จักฝึกที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการสร้างวินัย เพื่อให้สามารถที่จะดำรงตนอยู่ในความถูกต้อง จะรู้ด้วยตนเองว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำ มีความสามารถที่จะบังคับตนเองและควบคุมตนเองได้ดี โดยไม่ต้องมีผู้อื่นหรือกฎเกณฑ์อื่น ๆ

มากอยควคุม (อุมาพร ตรังคมบัติ ,2554) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญในการสร้างวินัยในตัวผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีวินัยที่ดี โดยผ่านการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมผู้เรียนโดยใช้การกำกับตนเองเพื่อสร้างผู้เรียนให้มีวินัย โดยทางผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการสร้างวินัย จึงได้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดในการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาวินัยด้านความรับผิดชอบให้กับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 3

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบจะมีคะแนนจากแบบวัดการมีวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลของการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเอง เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเชิงกระบือ ประเภทของการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มทดลองเดี่ยว (One Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งมีการวัดค่าคะแนนของแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มประชากร กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเชิงกระบือ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 23 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเชิงกระบือ ซึ่งได้มาจากการเลือกอย่างเจาะจง ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่องผลของการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเอง เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเชิงกระบือ เครื่องมือที่ใช้การวิจัย 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ดังนี้

1.1. หลังจากการศึกษาแนวความคิด ทักษะและองค์ประกอบของการกำกับตนเอง และการสร้างวินัยจากหนังสือ เอกสารและข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเอง เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้องความสอดคล้องและดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.2. นำกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไข ไปตรวจสอบความเหมาะสมและความตรงเนื้อหาโดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและการแนะแนวในสถานศึกษา จำนวน 3 ท่าน ในการตรวจด้านความสอดคล้องความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ การดำเนินกิจกรรม การประเมินผล สื่อและอุปกรณ์ แล้วจึงรวบรวมข้อเสนอจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบและนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดโครงสร้างของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ

ชื่อกิจกรรม/ องค์ประกอบวินัยที่ได้รับ การพัฒนา	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการกำกับ ตนเองของแบบดูรา
1. ปฐมนิเทศ (Pre-test) - ไม่มี	1. เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้าน ความรับผิดชอบของนักเรียน 2. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน 3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยในหมู่นักเรียน	-
2. รู้จักวินัยสำรวจตัวเอง กันเถอะ - ความรับผิดชอบต่อ ตนเอง/ครอบครัว/สังคม	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักวินัยและสำรวจวินัยของตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนประเมินตนเองถึงการกระทำต่าง ๆ ของ ตนเองว่ามีวินัยความรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด	1. ขั้นตอนในการ สังเกตตนเอง
3. ระเบียบที่พึงมี - ความรับผิดชอบต่อ ตนเอง/ครอบครัว/สังคม	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมของการมีวินัย และผล ของการที่จะเลือกทำหรือไม่ทำในการกระทำต่าง ๆ 2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักเห็นถึงความสำคัญในการ พัฒนาการมีวินัยในตนเอง 3. เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงประโยชน์ของวินัยความรับผิดชอบ	1. ขั้นตอนในการ สังเกตตนเอง 2. ขั้นตอนการ ตัดสินใจ
4. ตัวฉันรับผิดชอบและ อดทน - ความรับผิดชอบต่อ ตนเอง	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงการมีความเพียรพยายามและความ อดทนในการทำสิ่งต่าง ๆ และวางแผนเพื่อที่จะพัฒนา ตนเองให้มีความรับผิดชอบและความอดทนที่มากขึ้น	1. ขั้นตอนในการ สังเกตตนเอง 2. ขั้นตอนการ ตัดสินใจ

ชื่อกิจกรรม/ องค์ประกอบวินัยที่ได้รับ การพัฒนา	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการกำกับ ตนเองของแบนคูรา
	2. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นถึงความสำคัญของการอดทนต่อ สิ่งต่าง ๆ และการควบคุมตนเองให้เหมาะสมอยู่เสมอ	
5. ฉันทักความสะอาด - ความรับผิดชอบต่อ ตนเอง/ครอบครัว	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักวิถีรักษาสุขอนามัยที่ดีทั้งของตนเองและ ที่อยู่อาศัย 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถแยกแยะพฤติกรรมของคนที่มี สุขอนามัยที่ดีได้ 3. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกถึงสุขอนามัยที่ดีและ การแต่งกายที่สะอาด เปรียบเทียบกับสิ่งที่ตนเองเคยปฏิบัติ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้ถูกต้อง	1. ขั้นตอนในการ สังเกตตนเอง 2. ขั้นตอนการ ตัดสินใจ 3. ขั้นตอนการแสดง ปฏิกิริยาตอบสนอง
6. ฉันทักครอบครัว - ความรับผิดชอบต่อ ครอบครัว	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงหน้าที่ของตนเองภายในครอบครัว 2. เพื่อให้นักเรียนวางแผนที่จะแบ่งเบาหน้าที่ภายใน ครอบครัวที่ตนเองสามารถที่จะทำได้	1. ขั้นตอนในการ สังเกตตนเอง 2. ขั้นตอนการ ตัดสินใจ
7. การปฏิบัติตนของฉันทัน - ความรับผิดชอบต่อ ครอบครัว/สังคม	1. เพื่อให้นักเรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมภายใน ครอบครัวเพื่อให้ครอบครัวมีความสุขได้ 2. นักเรียนสามารถที่จะบอกพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีได้	1. ขั้นตอนในการ สังเกตตนเอง 2. ขั้นตอนการ ตัดสินใจ
8. ส่วนเราส่วนรวม - ความรับผิดชอบต่อ สังคม	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการรักษา สาธารณสมบัติ 2. เพื่อให้นักเรียนสำรวจตนเองถึงการรักษา สาธารณสมบัติที่ เคยปฏิบัติ	1. ขั้นตอนในการ สังเกตตนเอง
9. ส่วนรวมสร้างสรรค์ - ความรับผิดชอบต่อ สังคม	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม กิจกรรมในชุมชน 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและ โรงเรียน 3. เพื่อให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนและโรงเรียนอย่าง มีความสุข	1. ขั้นตอนในการ สังเกตตนเอง 2. ขั้นตอนการ ตัดสินใจ 3. ขั้นตอนการแสดง ปฏิกิริยาตอบสนอง
10. วินัยในตัวฉันทัน (Post- test) - ไม่มี	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการมีวินัย ความรับผิดชอบและตัดสินใจที่จะพัฒนาตนเองไปสู่การมี วินัยความรับผิดชอบที่ดีได้ 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง และเพื่อในชั้นเรียน	-

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบ 3 ชุด ดังนี้

2.1. แบบวัดการมีวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบวัดที่มีลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้สอดคล้องลักษณะการปฏิบัติตนของผู้ที่มีวินัยด้านความรับผิดชอบในบริบทของนักเรียนระดับชั้นประถมปีที่ 3 กับองค์ประกอบของวินัยด้านความรับผิดชอบทั้ง 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และ 3) ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบวัดการมีวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

2.1.1. การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความหมาย แนวความคิด ทักษะและองค์ประกอบของการกำกับตนเอง และการสร้างวินัยจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำความรู้ที่ได้ มาสร้างแบบวัดการมีวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 24 ข้อ โดยข้อคำถามครอบคลุมองค์ประกอบของวินัยด้านความรับผิดชอบทั้ง 3 องค์ประกอบ

2.1.2. นำแบบวัดการมีวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เสนอต่อปฐกษการค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาของแบบวัด เพื่อรับฟังคำแนะนำเกี่ยวกับข้อที่ควรปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำ

2.1.3. นำแบบวัดการมีวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ปรับปรุงแก้ไขไปตรวจสอบความเหมาะสมและความตรงเนื้อหาโดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและการแนะแนวในสถานศึกษาจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจด้านความสอดคล้อง ความตรงตามเนื้อหา (IOC) แล้วจึงรวบรวมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาแก้ไข แบบวัดการมีวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยข้อคำถามมีค่าความตรงตามเนื้อหา (IOC) ตั้งแต่ 0.66-1.00 ภายหลังการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบวัดที่ได้ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อพิจารณาอีกครั้ง

2.1.4. นำแบบวัดการมีวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ปรับปรุงแล้วมาหาค่าความเที่ยงด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน จำนวน 30 คน ซึ่งนักเรียนกลุ่มดังกล่าวไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง โดยได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ 0.890

2.2. แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเอง เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ ดำเนินการโดยเมื่อเสร็จสิ้นโปรแกรมทดลองในแต่ละครั้ง ให้นักเรียนสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และความรู้ที่นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยแบบบันทึกการเรียนรู้ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนฯ ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าและผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ก่อนนำไปใช้ในการทดลอง

2.3. แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าและผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ก่อนนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยมีคำถามที่มีการจำแนกองค์ประกอบของวินัยด้านความรับผิดชอบทั้ง 3 องค์ประกอบ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และ 3) ความรับผิดชอบต่อสังคม จากนั้นดำเนินการโดยให้นักเรียนได้บอกถึงสิ่งที่นักเรียนได้ปฏิบัติ เมื่อได้รับความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ในการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวันอย่างไร

การดำเนินการทดลอง

1. ช่วงก่อนการทดลอง

1.1 ผู้ทำวิจัยทำหนังสือจากภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุมัติในการดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล และขออนุญาตในการใช้สถานที่ในการดำเนินการทดลอง

1.2 นำแบบวัดการมีวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดเชิงกระบือ จำนวนนักเรียน 23 คน และแจ้งให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ และสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมและนัดหมายกับนักเรียนกลุ่มทดลอง เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ประโยชน์ วัน เวลา และสถานที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเอง เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ

2. ช่วงการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการให้กลุ่มทดลองเข้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวม 10 ครั้ง

3. ช่วงหลังการทดลอง

3.1 ภายหลังการดำเนินการทดลองเสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยนัดหมายกลุ่มตัวอย่างเก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้ง โดยใช้แบบวัดการมีวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

3.2 ผู้วิจัยตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ คะแนนของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนทดลองและหลังการทดลอง และสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้และประโยชน์ที่ได้รับจากแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงแบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการนำความรู้ที่นักเรียนได้ใช้ไปปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเอง เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเชิงกระบือ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการทดลองที่มีกลุ่มทดลองเดียว (One Group Pretest-Posttest Design) ศึกษา นักเรียนกลุ่มทดลองจำนวน 23 คน วัดตัวแปรตาม คือ คะแนนจากแบบวัดการมีวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการทดลองกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเชิงกระบือ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจะนำเสนอในรูปแบบตารางและวิเคราะห์เนื้อหาโดยนำเสนอเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดการมีวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการเปรียบเทียบความแตกต่างจากแบบวัดการมีวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของกลุ่มตัวอย่างในระยะก่อนและหลังการทดลองซึ่งไม่เป็นอิสระต่อกัน

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนรวม จากแบบวัดการมีวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยการทดสอบด้วยสถิติทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test

ระยะการทดลอง	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.
ก่อนการทดลอง	23	2.13	6.40
หลังการทดลอง	23	2.45	5.07

ระดับคะแนนจากแบบวัด (ก่อนการทดลอง-หลังการทดลอง)	จำนวน	ค่าเฉลี่ยอันดับที่	ผลรวมอันดับที่	Z	p
อันดับของผลต่างที่มีเครื่องหมายลบ	0	0.00	0.00	-4.214	.001*
อันดับของผลต่างที่มีเครื่องหมายบวก	23	12.00	276.00		
รวม 23					

* $p < .05$

จากตารางผลการวิเคราะห์คะแนนก่อนและหลังการทดลองด้วยสถิติทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test พบว่าในระยะหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวทางการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ นักเรียนมีคะแนนรวมจากแบบวัดการมีวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบคะแนนในแต่ละองค์ประกอบของวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนและหลังการทดลอง พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนในแต่ละองค์ประกอบ จากแบบวัดการมีวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนการทดลองในทุกองค์ประกอบ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวทางการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแต่ละครั้ง

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่าในแต่ละครั้ง ผู้เรียนได้บันทึกการเรียนรู้ที่แสดงถึงความเข้าใจความรู้ที่นักเรียนได้รับในการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้งและสอดคล้องกับจุดประสงค์และขั้นตอนในการกำกับตนเองของกิจกรรมในแต่ละครั้งตามจุดประสงค์ของกิจกรรม จากการที่ผู้เรียนบันทึกความรู้ที่ได้ในแต่ละกิจกรรมและสามารถบันทึกความรู้ที่นักเรียนได้รับมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น ในกิจกรรมครั้งที่ 6 นักเรียนได้บันทึกความรู้ที่ตนเองได้รับในการปฏิบัติตนในครอบครัวและได้สำรวจตนเองว่าตนเองได้ช่วยเหลืองานใดบ้างในครอบครัว และมีงานใดที่นักเรียนสามารถช่วยเหลือเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองได้มากขึ้น

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนได้ข้อสรุปว่า เมื่อนักเรียนได้ผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวทางการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบมากขึ้น ในองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบ และสามารถที่จะนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งยังสามารถบอกได้ถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติ เพื่อที่จะแสดงความรับผิดชอบต่อตนเอง การแสดงความรับผิดชอบต่อครอบครัว และการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม จากตัวอย่างการสัมภาษณ์นักเรียนได้ให้คำตอบที่แสดงถึงการปฏิบัติตนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งในเรื่องของการดูแลรักษาโรงเรียน โดยการช่วยทำความสะอาดและไม่ทำสาธารณสมบัติของโรงเรียนเสียหายหรือการรักษารูขุมขนที่นักเรียนได้อาศัยอยู่โดยการช่วยเก็บขยะ ทิ้งขยะให้ลงถังและไม่ทำให้ชุมชนที่อยู่อาศัยสกปรก อีกทั้ง

นักเรียนยังแสดงถึงความเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งของโรงเรียนและชุมชน และนักเรียนยังสามารถที่จะปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวทางการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบสามารถที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีวินัยด้านความรับผิดชอบที่มากขึ้นได้

อภิปรายผลการทดลอง

ผลของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวทางการกำกับตนเอง เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเชิงกระบือ พบว่าภายหลังการทดลองกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวทางการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนจากแบบวัดการมีวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนในแต่ละองค์ประกอบพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนจากแบบวัดสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกองค์ประกอบ จากผลการทดลองดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแนวทางการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวทางการกำกับตนเอง เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ สามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนายวินัยด้านความรับผิดชอบในตนเองทั้ง 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และ 3) ความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งการนำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวทางการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบมาใช้ เพื่อพัฒนายวินัยด้านความรับผิดชอบ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดในการกำกับตนเองของแบนดูรา (Bandura) ที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการในการสังเกตตนเอง 2) ขั้นตอนการตัดสินใจ 3) ขั้นตอนการแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง สามารถนำมาใช้ในการพัฒนายวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนได้

งานวิจัยในครั้งนี้ยังได้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาในเรื่องของการสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบในตัวผู้เรียนให้มากขึ้นตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ได้กล่าวไว้ในการศึกษาสภาพปัจจัยในการเสริมสร้างวินัยในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยว่าแนวคิดทฤษฎีของแบนดูรา เกี่ยวกับการพัฒนายวินัยของนักเรียน จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้สังคมเชิงพุทธิปัญญาของแบนดูรา (Bandura) ในกระบวนการการกำกับตนเอง โดยการกำกับตนเองจะประกอบด้วย 3 กระบวนการย่อย คือ การสังเกตตัวเอง การตัดสินใจ และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง ทั้ง 3 กระบวนการเป็นปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Bandura, 1976) กระบวนการในการกำกับตนเองสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยได้โดยการปลูกฝังคุณธรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนายวินัยในแต่ละช่วงวัย และยังมีการเสริมแรงที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมควรทำการเสริมแรงโดยเฉพาะการเสริมแรงทางบวกและย้าพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้นักเรียนสามารถควบคุมกำกับตนเองได้ ผู้วิจัยได้นำแนวทางการกำกับตนเองมาใช้และสามารถพัฒนายวินัยด้านความรับผิดชอบได้ทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และ 3) ความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ได้กล่าวถึงการมีวินัยความรับผิดชอบในตนเองในคู่มือการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลาว่า หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่ได้กำหนดให้วินัยเป็นหนึ่งในจุดมุ่งหมายที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน การมีวินัยในตนเองเป็นการบังคับควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนจากการเรียนรู้และเป็นการยอมรับในคุณค่าโดยอาศัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับอุดมคติซึ่งเป็นการกำกับพฤติกรรมให้เป็นไปตามความตั้งใจ และตามข้อกำหนด ระเบียบ กฎเกณฑ์ ส่งผลให้มีความสุข ประสบความสำเร็จ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี

ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา ผลของโปรแกรมส่งเสริมการกำกับตนเองและการรับรู้ความสามารถของคนที่มีการเสริมสร้างความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยสิทธิพงศ์

วัฒนานนท์สกุล (2562) ผลการเสริมสร้างความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาสามารถที่จะมีพัฒนาการที่ดีขึ้นได้ ผลของโปรแกรมการฝึกกำกับตนเองต่อการทำงานให้สำเร็จในห้องเรียนของนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยนพภู พันธ์โพธิ์ (2562) ที่จัดกิจกรรมการฝึกกำกับตนเอง และผลของการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถที่จะมีพัฒนาการในการทำงานให้เสร็จลุล่วงได้ โดยผลของกิจกรรมที่จัดขึ้นมีความสอดคล้องกับ สาลินี จงใจสุธรรม (2558) ที่กล่าวว่า การกำกับตนเองในการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้พฤติกรรมภายในเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปเพื่อควบคุมพฤติกรรมภายนอก การกำกับตนเองในการเรียนรู้ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้น จึงมีความสำคัญที่ควรส่งเสริมนักเรียนให้ได้ปฏิบัติเพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากงานวิจัยดังกล่าวที่สอดคล้องกับผลของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวทางการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบตามขั้นตอนในแนวทางการกำกับตัวเองอย่างเป็นลำดับและส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมีพฤติกรรมที่มีวินัยด้านความรับผิดชอบที่มากขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องของผลการวิจัยในครั้งนี้กับแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวทางการกำกับตนเองมีความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาวินัยด้านความรับผิดชอบในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีวินัยด้านความรับผิดชอบที่จะช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของการมีระเบียบวินัยตั้งแต่ในวัยเด็กดังที่ อุมพร ตรังคมบัติ (2554) ได้กล่าวว่าการอบรมระเบียบวินัยเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตเราจะต้องสอนให้เด็กรู้จักฝึกที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเอง อีกทั้งวิจารณ์ พานิช (2556) ได้พูดถึงการมีวินัยไว้ในหนังสือการสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21 ว่า การมีวินัยยังส่งผลต่อคุณภาพการดำเนินชีวิตของนักเรียนในด้านอื่น ๆ เมื่อนักเรียนเติบโตขึ้นการมีวินัยเป็นส่วนหนึ่งในทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะเติบโตและมีวิจรรณญาณให้ดำรงตนเองอยู่ในเส้นทางที่ถูกต้องในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวทางการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน พบว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนฯ สามารถที่จะพัฒนาวินัยความรับผิดชอบทั้ง 3 องค์ประกอบ ดังนั้น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวทางการกำกับตนเองเพื่อพัฒนานักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อเป็นเป็นแนวทางในการพัฒนาวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาที่สนใจนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมวินัยด้านความรับผิดชอบ ให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนและการจัดการศึกษาในแต่ละโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

นวรินทร์ ตาก่อนทอง. (2557). จิตสาธารณะ: คุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์. *วารสารการวัดผลการศึกษา*.

31 (89). 33-45.

นพภู พันธ์โพธิ์. (2562). ผลของโปรแกรมการฝึกกำกับตนเองต่อการทำงานให้สำเร็จในห้องเรียนของนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. *วารสารรัชต์ภาคย์*. 13 (30). 267-278.

พระพรหมคุณาภรณ์(ป. อ. ปยุตโต). (2559). วินัย: เรื่องใหญ่กว่าที่คิด. กรุงเทพฯ: เพ็ทแอนด์โฮม.

วันปิยะ เลิศปิยะวรรณ (2560). ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค: แนวทางการพัฒนาเครื่องมือวัดประเมิน.

วารสารวัดผลทางการศึกษา. 34 (95). 15-28.

- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.
- สาธิต จงใจสุธรรม. (2558). กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนรู้โรศตวรรษที่ 21. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*. 7 (1). 16-26.
- สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล. (2562). ผลของโปรแกรมส่งเสริมการกำกับตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนที่มีต่อการเสริมสร้างความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*. 9 (2). 308-328.
- สุมาลี ตังคณารักษ์, อรทัย วิมลโนธ, และเกรียงไกร นะจร. (2559). การวิจัยและพัฒนารูปแบบเพื่อการพัฒนาความรับผิดชอบการควบคุมและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม. คณะครู-ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2553). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). คู่มือการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานด้านความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). สภาพและปัจจัยการเสริมสร้างวินัยในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: 21 พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2554). สร้างวินัยให้ลูกคุณ. กรุงเทพฯ: ชันดำการพิมพ์.
- Bandura, A. (1976). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

ผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทัน

สื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2

ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

The effects of using the guidance activities on analytical thinking

Process to promote social media literacy of mathayomsuksa 2 students,

satriwitthaya 2 school in under royal patronage of the king's mother

ปภานันท์ ฟักเจริญ¹ ปวีณา อ่อนใจเอื้อ²

Paphanan Fakjareon¹ Paveena Onjai-uea²

¹นิสิตปริญญาโท ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Master Student at Kasertsart University. Master of Arts (Educational Psychology and Guidance),

Department of Educational Psychology and Guidance, Kasertsart University.

Corresponding author, E-mail: paphanan.f@ku.th

²อาจารย์ ดร. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²Lecturer, Ph.D, Assistant Professor, Department of Educational Psychology and Guidance, Kasertsart University. E-mail: fedupny@ku.ac.th

Received: July 18, 2020; Revised: June 23, 2021; Accepted: July 15, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม 2) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์ฯ จำนวน 90 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มโดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ 2) แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3) แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมฯ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมฯ และต่อผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าสถิติพารามตริก t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมฯ มีคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ในระยะหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมฯ มีความคิดเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมฯ ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ มีความสามารถในการเข้าถึงสื่อได้อย่าง

หลากหลายและถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ แยกแยะ พิจารณาข้อมูลที่ได้รับจากสื่อสังคมออนไลน์ รู้จักการสร้างสรรค์สื่อรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนสามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมเกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น

คำสำคัญ : กิจกรรมแนะแนว การคิดวิเคราะห์ การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์

Abstract

The purposes of this research 1) to study The Effects of using the Guidance Activities on Analytical thinking to Promote Social Media Literacy of students Before and After joining the Program. 2) to study The Effects of using the Guidance Activities on Analytical thinking to Promote Social Media Literacy between experimental group and control group. The sample were 90 mathayomsuksa 2 students of Satriwitthaya 2 School, that consisted of experimental and control group. The instruments used in this research were: 1) Guidance Activities on Analytical Thinking Process to Promote Social Media Literacy. 2) The Social Media Literacy Test of Junior High School students. 3) The student's self-report of learning 4) The students opinion's towards the Guidance Activities and researcher. The statistics used for data analysis were the mean, standard deviation, parametric t-test and content analysis. The research results indicated that: 1) The posttest scores from the Social Media Literacy Test of experimental group were higher than their pretest scores at significance of level .05 2) The posttest scores from the Social Media Literacy Test of experimental group were higher than control group at significance of level .05 3) The participants agreed that program knowledge understanding of social media, access the media in a variety of ways and accurately, analyze consider information obtained from social media, create new media, use social media appropriately to benefit yourself and others.

Keyword: Guidance Activities, Analytical thinking, Social Media Literacy

บทนำ

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสารได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว สื่อได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในหลาย ๆ ด้าน เมื่อเทคโนโลยีในรูปแบบสื่อต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของคนมากขึ้น ปัญหาที่เกิดจากสื่อจึงเกิดขึ้นได้มาก โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อสังคมไทยอย่างมาก การแลกเปลี่ยนและส่งต่อข้อมูลในสื่อสังคมออนไลน์สามารถทำได้อย่างไร้ขีดจำกัดและไม่สามารถควบคุมได้ ผู้ใช้งานไม่เป็นเพียงแค่ผู้บริโภคสื่อ แต่เป็นผู้สร้างเนื้อหาและนำเสนอสื่อที่สร้างขึ้นโดยส่วนตัวหรือการเผยแพร่แบบส่งต่อสู่สาธารณะด้วย ทั้งนี้จากผลสำรวจ ศรีดา ตันทะอธิพานิช (2562) ได้พบว่า เด็กไทยอายุระหว่าง 6-18 ปี จำนวน 15,318 คน จากทั่วประเทศ ใช้อินเทอร์เน็ต 6-10 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 39 ถือได้ว่าเป็นสัดส่วนการใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ค่อนข้างสูง และส่วนใหญ่เด็กใช้ไปในเชิงของการพักผ่อนและความบันเทิง ทั้งที่เด็กในช่วงวัยดังกล่าวไม่ควรอยู่กับโซเชียลนานเกิน 3 ชั่วโมงต่อวัน อีกทั้งยังระบุว่าเด็กไทยที่เข้าร่วมการสำรวจ อายุ 6-18 ปี ร้อยละ 47 เข้าถึงสื่อลามกผ่านทางโลกออนไลน์ ทั้งนี้ตัวเยาวชนไม่ได้ตระหนักถึงภัยและอันตรายที่จะตามมา รวมทั้งการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์จนเสียการเรียนอีกด้วย

บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิต จึงจำเป็นต้องส่งเสริมทักษะชีวิตในหลายด้าน ๑ ให้กับเด็กและเยาวชน ซึ่งทักษะสำคัญที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นคือ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่ง พรทิพย์ เย็นจะบก (2552) ได้กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อเป็นการอ่านสื่อให้ออกเพื่อพัฒนาทักษะในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การตีความเนื้อหาของสื่อ การประเมินค่าและเข้าใจผลกระทบของสื่อรวมถึงความสามารถในการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ได้ การรู้เท่าทันสื่อเป็นกระบวนการที่จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาและเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชน เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์ ประเมินสื่อจากอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน และจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ (Renee, 1998; Center for Media Literacy, 2008; องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ, 2548; พรทิพย์ เย็นจะบก, 2552; ศรีดา ตันทะอธิพานิช, 2555; อุษา บิ๊กกินส์, 2555; นิธิดา วิวัฒน์พาณิชย์, 2558; สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560) พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ที่ควรส่งเสริมให้กับนักเรียนประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การเข้าถึงสื่อ 2) การวิเคราะห์สื่อ 3) การประเมินค่าสื่อ 4) การสร้างสรรค์สื่อ 5) การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์

การรู้เท่าทันสื่อจะต้องเน้นไปที่การพัฒนาทางด้านความคิด โดยเด็กควรได้รับการพัฒนาการคิดเพื่อให้สามารถคิดในเรื่องที่มีความลึกซึ้งและสลับซับซ้อนมากขึ้นได้ ซึ่งการคิดระดับกลางที่เด็กสามารถเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อการรู้เท่าทันสื่อได้นั้น คือ การคิดวิเคราะห์ (ชมพูนุท นุตาคม, 2557) สอดคล้องกับ พันทิพา เย็นญา (2562) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์สามารถพัฒนาได้ โดยใช้เทคนิคหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างงานวิจัยที่ได้นำเทคนิคต่าง ๆ มาพัฒนาการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน ซึ่งทักษะการคิดวิเคราะห์ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เอง แต่จะต้องได้รับการเรียนรู้และการฝึกฝน เพราะการคิดวิเคราะห์เป็นเทคนิคการคิดขั้นสูง และ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ คือ การมีความสามารถในการจำแนกแจกแจงองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การคิดวิเคราะห์จะมีขั้นตอนการคิดที่เป็นระบบ สามารถส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดในการรู้เท่าทันสื่อ และจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนของการคิดวิเคราะห์ จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ (Watson and Glaser, 1964; Marzano, 2001; สุวิทย์ มูลคำ, 2550; ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2553; ทิศนา แหมมณี, 2554) พบว่า ขั้นตอนที่สำคัญของการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การศึกษารวบรวมข้อมูล 3) การพิจารณาจำแนกแยกแยะข้อมูล 4) การสรุปผล 5) การประเมินข้อสรุปและนำไปใช้ และในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ การใช้กิจกรรมแนะแนวสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะชีวิตในด้านการรู้เท่าทันสื่อได้ เพราะเป็นทักษะที่ต้องจัดกิจกรรมในด้านส่วนตัวและสังคมสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการมีทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี เป็นทักษะที่นักเรียนต้องได้รับ การพัฒนาและได้กำหนดไว้ในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย, 2559) จะเห็นว่าในการจัดกิจกรรมแนะแนวจะต้องให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการรู้เท่าทันสื่อด้วย ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและนำกิจกรรมแนะแนวมาประยุกต์กับขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์

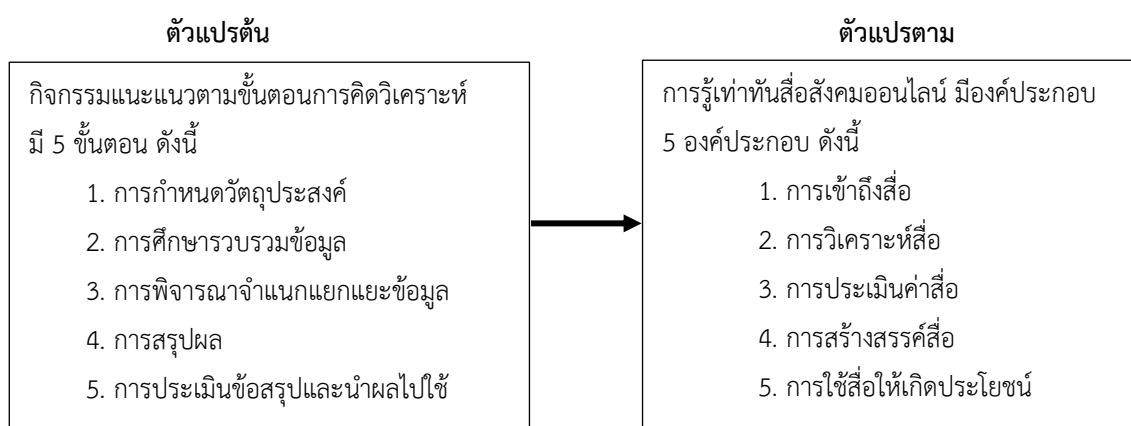
จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ พบว่าเด็กและเยาวชน มีการพิจารณาไตร่ตรองในการรับข้อมูลข่าวสาร การส่งต่อข้อมูลต่าง ๆ โดยไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อเท็จจริง การเข้าถึงสื่อได้อย่างสะดวกรวดเร็วแต่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มากเพียงพอ และจากการที่ผู้วิจัยสังเกตนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์ฯ ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นและให้ความสำคัญกับสื่อสังคมออนไลน์เป็นอย่างมาก สามารถเข้าถึงสื่อได้ตลอดเวลา ดังนั้น จึงควรจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้วิจัยจึงสนใจในการสร้างกิจกรรม แนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อ

ส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงศึกษาผลของกิจกรรมที่สร้างขึ้นให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์ฯ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ มีคะแนนจากแบบวัดการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ มีคะแนนจากแบบวัดการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในระยะหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์ฯ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) เพื่อศึกษาโดยใช้รูปแบบการทดลองที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งมีการวัดค่าตัวแปรตามก่อนและหลังการทดลอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์ฯ ปีการศึกษา 2562 มีจำนวน 17 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียน รวมทั้งสิ้น 727 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์ฯ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 90 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มจาก 17 ห้องเรียน แล้วจับฉลากให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 45 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 45 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา ๒ ในพระราชูปถัมภ์ฯ จำแนกได้ 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความหมาย แนวความคิด ทักษะและองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อจากหนังสือ วารสารต่าง ๆ
2. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ และการคิดวิเคราะห์
3. นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยดังกล่าว มาสร้างกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 10 ครั้ง
4. นำกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความสอดคล้องและดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
5. นำโปรแกรมที่ปรับปรุงแก้ไขไปตรวจสอบความเหมาะสมและความตรงตามเนื้อหา โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในการตรวจด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสมของแนวคิด วัตถุประสงค์ การดำเนินกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ การประเมินผล จากนั้นจึงรวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาแก้ไขกิจกรรม
6. นำกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ที่ผ่านการตรวจสอบนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อพิจารณาอีกครั้งแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข ก่อนที่จะนำไปทดลองกับกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 1 โครงสร้างของกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	ขั้นตอน การคิดวิเคราะห์	องค์ประกอบความรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับ การส่งเสริม
1	สานสัมพันธ์	1. เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และสร้างข้อตกลง ร่วมกันในการเข้าร่วมโปรแกรม 2. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครูและนักเรียน	-	-
2	รู้ทันสื่อออนไลน์	1. เพื่อให้นักเรียนกำหนดหัวข้อในการวิเคราะห์ ภัยจากสื่อสังคมออนไลน์ 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักสื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่าง ๆ และการใช้สื่อให้เป็นประโยชน์	ขั้นตอนที่ 1 การกำหนด วัตถุประสงค์	1. การเข้าถึงสื่อ 2. การวิเคราะห์สื่อ
3	เปิดกว้างสื่อออนไลน์	1. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักการเข้าถึงแหล่งข้อมูล ที่หลากหลาย 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการรวบรวมข้อมูลจากสื่อออนไลน์หลาย ๆ แหล่ง ก่อนตัดสินใจนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น	ขั้นตอนที่ 2 การศึกษา รวบรวมข้อมูล	1. การเข้าถึงสื่อ 2. การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	ขั้นตอน การคิด วิเคราะห์	องค์ประกอบความรู้เท่าทัน สื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับ การส่งเสริม
4	สืบเสาะเท็จจริง	1. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งในการตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูล 2. เพื่อให้นักเรียนได้ประเมินค่าของสื่อและส่งต่อข้อมูลในโลกออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม	ขั้นตอนที่ 2 การศึกษา รวบรวมข้อมูล	1. การวิเคราะห์สื่อ 2. การประเมินค่าสื่อ
5	เช็กก่อนแชร์	1. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลผลกระทบของการส่งต่อข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงบนโลกออนไลน์ 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์วิธีการเผยแพร่ที่ดี	ขั้นตอนที่ 3 การ พิจารณาจำแนก แยกแยะข้อมูล	1. การวิเคราะห์สื่อ
6	Social พิชากษา	1. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูลของผลกระทบจากการแสดงความคิดเห็นบนโลกออนไลน์ 2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และรู้จักหาวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ 3. เพื่อให้นักเรียนมีแนวทางในการใช้สื่อออนไลน์อย่างเหมาะสม	ขั้นตอนที่ 3 การ พิจารณาจำแนก แยกแยะข้อมูล	1. การวิเคราะห์สื่อ
7	คิด เลือก ใช้ให้ เป็น	1. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการสรุปข้อมูลของการใช้สื่อออนไลน์ที่เหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนได้รู้ข้อควรระวังในการใช้สื่อออนไลน์และมีแนวทางการใช้สื่อออนไลน์ให้เกิดประโยชน์	ขั้นตอนที่ 4 การสรุปผล	1. การเข้าถึงสื่อ 2. การประเมินค่าสื่อ 3. การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์
8	คิด click แชร์	1. เพื่อให้นักเรียนได้คิดสร้างสรรค์นำเสนอข้อมูลในสื่อสังคมออนไลน์ 2. เพื่อให้นักเรียนประเมินสื่อของตนและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์	ขั้นตอนที่ 5 การ ประเมินข้อสรุปและนำ ผลไปใช้	1. การสร้างสรรค์สื่อ
9	แชร์ให้เกิด ประโยชน์	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้วิธีการนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 2. เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้การสร้างสร้งสรรค์สื่อในรูปแบบต่าง ๆ 3. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกประเมินสรุปผลและสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน	ขั้นตอนที่ 5 การ ประเมินข้อสรุปและนำ ผลไปใช้	1. การประเมินค่าสื่อ 2. การสร้างสรรค์สื่อ 3. การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์
10	ก่อนจากกัน	1. เพื่อให้นักเรียนได้สรุปความรู้และเกิดความรู้ ตระหนักในการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์	-	-

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ชุด ดังนี้

1. แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็น แบบวัดที่มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 27 ข้อ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์องค์ประกอบของทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งวัดในองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ 1) การเข้าถึงสื่อ 2) การวิเคราะห์สื่อ 3) การประเมินค่าสื่อ 4) การสร้างสรรค์สื่อ 5) การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์
2. แบบบันทึกการเรียนรู้ที่มีต่อกิจกรรมฯ เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมการทดลองแต่ละครั้ง ให้นักเรียนสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้และประโยชน์รับหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง รวมถึงให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมครั้งต่อไป
3. แบบสอบถามความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมฯ ให้นักเรียนประเมินความคิดเห็น ความรู้สึกและประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมฯ เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง 10 ครั้ง มีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมก่อนนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง

การดำเนินการทดลอง

1. ช่วงก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมทำแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ในระยะก่อนการทดลองกิจกรรมฯ
2. ช่วงดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการให้นักเรียนกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมฯ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวม 10 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 27 มกราคม 2563 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563
3. ช่วงหลังการทดลอง
 - 3.1 ผู้วิจัยนำแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดในระยะหลังการทดลอง รวมทั้งให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบสอบถามความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมฯ
 - 3.2 ผู้วิจัยนำคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง รวมทั้งนำข้อมูลจากแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมฯ แต่ละครั้งของนักเรียนกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา ๒ ในพระราชูปถัมภ์ฯ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการทดลองที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งวัดตัวแปรตามก่อนและหลังการทดลอง ผลการวิจัยจะนำเสนอในรูปแบบตารางและการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนกลุ่มทดลองในระบะก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	จำนวน n	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	t	Sig
ก่อนการทดลอง	45	2.98	.18	-12.062	.000*
หลังการทดลอง	45	3.57	.33		

*p< .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า ในระยะหลังการทดลองกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง

กลุ่ม	จำนวน n	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	t	Sig
กลุ่มทดลอง	45	3.57	.33	9.606	.000*
กลุ่มควบคุม	45	3.02	.18		

*p< .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า ในระยะหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมฯ เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองในแต่ละครั้ง ผลการวิเคราะห์ พบว่า ภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมฯ ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในการในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ สามารถรับรู้ข่าวสาร โดยผ่านการคิด พิจารณาอย่างรอบคอบ และสามารถใช้อื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นได้ อาทิ

“...ได้รู้ว่าสื่อสังคมออนไลน์มีอย่างหลากหลาย และควรใช้อย่างถูกต้องเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อตนเอง...”

“...ได้เรียนรู้ว่าการที่จะแชร์ข้อมูลใด ๆ ให้ตรวจสอบให้รอบคอบก่อน ได้ฝึกการหาข้อมูลหรือข่าวลือต่าง ๆ ในโลกออนไลน์และประเมินว่าเป็นข้อเท็จจริงมากน้อยเพียงใด...”

“...ทุกกิจกรรมทำให้ได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อออนไลน์ มีความเข้าใจในการใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น พฤติกรรมแบบไหนที่ไม่ควรทำบนโลกออนไลน์ ได้ตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้สื่อออนไลน์ที่ไม่ถูกต้อง...”

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมฯ และต่อผู้วิจัย เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองกิจกรรม 10 ครั้ง พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.80-4.45

อภิปรายผล

จากการทดลอง พบว่า ในระยะหลังการทดลองกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ สูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมฯ มีคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 และจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดในแต่ละองค์ประกอบ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัด สูงกว่าก่อนการทดลองในทุกองค์ประกอบ และสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฯ จากผลการทดลองดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การนำกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ สามารถพัฒนาส่งเสริมให้นักเรียนมีการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสร้างกิจกรรมแนะแนวฯ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการคิดวิเคราะห์จากงานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนที่สำคัญดังนี้ 1. การกำหนดวัตถุประสงค์ 2. การศึกษารวบรวมข้อมูล 3. การพิจารณาจำแนกแยกแยะข้อมูล 4. การสรุปผล 5. การประเมินข้อสรุปและนำไปใช้ ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นนี้ นักเรียนได้รู้จักประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ นักเรียนสามารถกำหนดได้ว่าที่ต้อรู้จักสื่อต่าง ๆ นั้น จะนำไปใช้เพื่ออะไรและสามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง และนักเรียนต้องฝึกคิดพิจารณา แยกแยะข้อมูล ในการเข้าถึงสื่อหรือข้อมูลว่ามีข้อเท็จจริงอย่างไร ซึ่งกิจกรรมทั้ง 10 ครั้ง เป็นกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้ 1. การเข้าถึงสื่อ 2. การวิเคราะห์สื่อ 3. การประเมินค่าสื่อ 4. การสร้างสรรค์สื่อ 5. การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาแล้วว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้น กิจกรรมที่สร้างขึ้นจะเป็นลำดับขั้นตอนของการคิดวิเคราะห์ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งกิจกรรมนี้มีความสอดคล้องกับ จุฑามาศ เจริญธรรม (2549) ที่กล่าวว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่มีความสำคัญและมีบทบาทกับนักเรียนเป็นอย่างมาก จะช่วยให้รู้ข้อเท็จจริง ช่วยให้ไม่ด่วนสรุปสิ่งใดง่าย ๆ ช่วยในการพิจารณาสาระสำคัญอื่น ๆ ช่วยหาเหตุผลที่สมเหตุสมผล และช่วยประมาณการความน่าจะเป็น และช่วยให้เกิดปัญญานอกจากนี้ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่พบว่า การคิดวิเคราะห์ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้ อาทิ เช่น จารุตา จันทรแก้ว (2564:70-71) ได้ศึกษาศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ภาษาไทยสำหรับนักเรียนโรงเรียนนานาชาติโดยใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการและแบบ Big 5 Learning ผลการศึกษา พบว่า การนำทักษะการคิดวิเคราะห์ภาษาไทยไปใช้ในการเรียนรู้แบบบูรณาการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ นัทธิหทัย อุบล (2562) ได้ศึกษาแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการคิดวิเคราะห์กับการรู้เท่าทันสื่อหนังสือพิมพ์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายในภาพรวม จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5 ระหว่างความสามารถในการคิดวิเคราะห์กับการรู้เท่าทันสื่อหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การคิดวิเคราะห์มีความเหมาะสมที่จะนำมาเป็นขั้นตอนการเรียนรู้ และฝึกการคิดอย่างมีระบบได้ ผู้วิจัยจึงได้นำขั้นตอนการคิดวิเคราะห์มาใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จากการที่ผู้วิจัยสร้างกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์นั้นเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีศนา เชี่ยวสุทธิ (2563:159-160) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า 1. หลังการใช้ชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์ นักเรียนมีการเรียนรู้ที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 2. นักเรียนมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สุลักษณ์ ใจองอาจ (2561) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ มีคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ปัทมา รอดประพันธ์ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเยาวชนรู้เท่าทันสื่อตามแนวคิด การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อวัดระดับพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่อ ที่องค์ประกอบสำคัญดังนี้ 1) การเข้าถึงสื่อการรับสื่อ 2) การวิเคราะห์สื่อ 3) การเข้าใจสื่อ 4) การประเมินค่าสื่อและ 5) การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทดสอบการรู้เท่าทันสื่อหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จะเห็นว่าควรส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ให้กับนักเรียนในองค์ประกอบที่สำคัญ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับนักเรียนจากภัยที่มากับสื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์มีความสำคัญที่ควรส่งเสริมให้เกิดกับนักเรียน และขั้นตอนการคิดวิเคราะห์มีความเหมาะสมในการนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมนักเรียนในด้านต่าง ๆ รวมถึงการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ได้อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยในครั้งนี้

1. กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ความสำคัญกับขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมจะมีลำดับเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน และส่งผลต่อการเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในครั้งต่อไป ดังนั้น ผู้ที่สนใจนำกิจกรรมฯ ไปใช้ ควรศึกษาขั้นตอนและความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรม และคำนึงถึงการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้รับการพัฒนาเป็นไปตามขั้นตอน เพื่อให้การจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง ผู้สอนควรให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด พิจารณา ไตร่ตรอง ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ และบทบาทของผู้สอนในการช่วยเหลือ ชี้แนะผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพื่อสร้างกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เสริมสร้าง การรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ในระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย

2. จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า มีตัวแปรที่ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมหรือส่งเสริมพัฒนานักเรียนในการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ต่อไป เช่น จริยธรรมในการใช้สื่อ ความสามารถในการผลิตสื่อ การตระหนักในการใช้สื่อ เป็นต้น ดังนั้น อาจจะมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ ได้ เช่น การฝึกอบรมในการสร้างสรรค์สื่อ กิจกรรมที่ให้นักเรียนตระหนักถึงการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างถูกต้อง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). การคิดเชิงวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- จุฑามาศ เจริญธรรม. (2549). การจัดการเรียนรู้กระบวนการคิด. นนทบุรี : สุรัตน์การพิมพ์.

- จารุตา จันทร์แก้ว. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ภาษาไทยสำหรับนักเรียนโรงเรียนนานาชาติโดยใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการและแบบ Big 5 Learning. *วารสารการวัดผลการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 38 (103). 70-82
- ชมพูนุท นุตาคม. (2557). การคิดเพื่อรู้เท่าทันสื่อ ใน สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค ในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์. (บรรณาธิการ). *รู้เท่าทันสื่อ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- ทิตนา แคมมณี และคณะ. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: บริษัทมาสเตอร์ กรุปแมนเนจเม้นท์ จำกัด.
- นัทธ์หทัย อุบล. (2552). แบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการคิดวิเคราะห์กับการรู้เท่าทันสื่อหนังสือพิมพ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1. *ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- นิธิดา วิวัฒน์พาณิชย์. (2558). การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 9 (3). 209-219.
- ปัทมิตา รอดประพันธ์. (2559). การพัฒนาหลักสูตรเยาวชนรู้เท่าทันสื่อตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 18 (4). 156-170.
- ประพันธ์ศิริ สุเรัจ. (2553). *การพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริศนา เขียวสุทธิ. (2563). การศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารวัดผลทางการศึกษา*. 3 (101). 159-170.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2552). ถอดรหัสลับความคิดเพื่อการรู้เท่าทันสื่อ. กรุงเทพฯ: บริษัท ออฟเซ็ท ครีเอชั่น จำกัด.
- พันทิพา เย็นญา. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารการวัดผลการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 36 (99). 28-40
- ศรिता ตันทะอทิพานิช. (2562). สังคมแห่ใช้โซเชียลมีเดียสะท้อน ความรุนแรง-อันตราย สูงขึ้น. สืบค้น 21 สิงหาคม 2562, จาก <https://www.springnews.co.th/thailand/266350>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2560). *รู้เท่าทันสื่อ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2550). กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- สุลักษณ์ ใจองอาจ. (2561). ผลของโปรแกรมกิจกรรมแนะแนว ตามแนวการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแพรกประชาสรรค์. *วารสารวัดผลทางการศึกษา*. 35 (98). 38-53.
- อุษา ปีกินส์. (2555). การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ. *สุทธิปริทัศน์*. 26 (80). 147-161.
- Center for Media Literacy. (2008). *Literacy for the 21st century: An overview & orientation guide to media literacy education* (2nd ed.). Malibu, CA: Center for Media Literacy.
- Marzano, Robert J. (2001). *Design a new Taxonomy of Educational Objectives*. Thousand Oaks, California: Corwin Press Inc.
- Renee. (1998). *The seven great debates in the media literacy movement*.
- Watson, G.; & Glaser, E. M. (1964). *Wattson Glaser Critical Thinking. Appraisal Manual*. New York: Horcourt, Brace and World.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

Factors Affecting the Passion for Learning of Lower Secondary School Students of Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University

รวีวรรณ อรรถานิธิ¹ มณัสนันท์ หัตถศักดิ์²

Raweewan Autthanitee¹ Manassanan Hatthasak²

¹ นิสิตปริญญาโท ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ Students at Kasetsart University. Master of Arts (Educational Psychology and Guidance), Department of Educational Psychology and Guidance, Faculty of Education, Kasetsart University.

Corresponding author, E-mail: raweewan.aut@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² Lecturer, Assistant Professor Ph.D. Department of Educational Psychology and Guidance, Kasetsart University. E-mail: hatthasak@gmail.com

Received: July 18, 2020; Revised: June 23, 2021; Accepted: July 15, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ รูปแบบการเรียนรู้และความมุ่งมั่น และพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (2) เพื่อศึกษาตัวแปรสำคัญในการทำนายความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,247 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2562 จำนวน 354 คน ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ แบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ และแบบวัดความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิ์สัมพันธ์ เพียร์สัน ค่าทดสอบค่าที ค่าเอฟ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วยวิธี Stepwise

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 (2) นักเรียนส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 (3) นักเรียนส่วนใหญ่มีลักษณะความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนแบบกลมกลืนสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 (4) นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน มีลักษณะความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (5) นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน มีลักษณะความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (6) บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบและรูปแบบการเรียนรู้ ที่ร่วมกันพยากรณ์ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ บุคลิกภาพแบบแสดงออก บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

รูปแบบการเรียนรู้แบบอิสระ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือและรูปแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .522 และทั้ง 6 ตัวแปรร่วมกันพยากรณ์ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนได้ร้อยละ 52.20

คำสำคัญ : ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ รูปแบบการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of the Big Five or five-factor personalities, learning styles and the passion for learning of lower secondary school students. 2) to study the variables in predicting passion for learning of lower secondary school students. This research is a survey research. The population in this study was 1,247 lower secondary school students in the academic year 2019, 354 of which were subjects of the research. Sample random sampling method was used, and the research instruments were the Big Five personality test, learning styles test and the passion for learning test. The statistics used for analysis were mean score, standard deviation, correlation coefficient, t-test, one-way ANOVA, stepwise multiple regression.

Results revealed that: 1) students received the highest score of extraversion among the Big Five personalities at the average score of 3.78, 2) students received the highest score of collaboratives style among the learning styles at the average score of 3.67, 3) students received the unity harmonious passion the highest among the passion for learning at the average score of 3.57, 4) students with different personalities had passion for learning level significantly differently at 0.05, 5) students with different learning styles had passion for learning level significantly differently at 0.01, 6) the combination of personality and learning styles factors that indicated the prediction of passion for learning at the statistically significant level of 0.01 were the factors of extraversion, openness to experience, participant styles, independent styles, collaborative styles and avoidant styles with a multiple correlation coefficient equal to 0.522. Scores on the combination of these six variables allowed for predictability of passion for learning scores at the 52.20 percent level.

Keywords: Passion for Learning, Big Five Personalities, Learning Style

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาของเทคโนโลยีและการสื่อสาร การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในทุกด้านรวมถึงด้านการศึกษา โดยจะเน้นการให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูล เน้นการทำงานที่มีปฏิสัมพันธ์กัน บทเรียนมีความยืดหยุ่น เคารพคุณค่าความแตกต่างที่หลากหลาย การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และประสบความสำเร็จในการเรียน มิได้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น การศึกษาตัวแปรทางจิตวิทยาที่สามารถทำนาย ส่งเสริม พยากรณ์การประสบความสำเร็จทางการศึกษา เช่น สภาพความเป็นอยู่ทางสังคม บุคลิกภาพ ความสนใจ แรงจูงใจ การตั้งเป้าหมาย การสนับสนุนทางสังคม คุณภาพการสอน สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น โดยมีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงโมเดลของบุคลิกภาพพื้นฐานของมนุษย์

ที่ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (Neuroticism) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extraversion) บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (Openness to Experience) บุคลิกภาพแบบประนีประนอม (Agreeableness) และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก (Consciousness) ซึ่งนักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่างให้ความสนใจในทฤษฎีบุคลิกภาพเช่นเดียวกัน โดยเริ่มต้นจากงานเขียนของ Moris (1953) ที่กระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียน เพื่อการทำความเข้าใจในตัวนักเรียน รวมถึงการหาแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสมของนักเรียน ซึ่งในความเป็นจริงธรรมชาติของระบบการศึกษาสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพ อาจกล่าวได้ว่า ระบบการศึกษาเป็นสิ่งแวดล้อมบุคลิกภาพในตัวนักเรียน (พลพงศ์ สุขสว่าง และภัทราวดี มากมี, 2562)

บุคลิกภาพส่งผลกระทบต่อรูปแบบการเรียนรู้ของตัวนักเรียนอีกด้วย ดังนั้น บุคลิกภาพจึงมีความสำคัญอย่างมากในการทำนายการประสบความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนแต่ละคน อีกทั้งบุคลิกภาพเป็นผลของพัฒนาการที่สำคัญและเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล โดยรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Grasha และ Reichmann (1974) ได้เสนอรูปแบบของการเรียนรู้โดยแบ่งตามความชอบ ทักษะของผู้เรียนในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อนในการเรียนทางวิชาการเป็น 6 แบบ คือ แบบอิสระ (Independent Style) แบบหลีกเลี่ยง (Avoidant Style) แบบร่วมมือ (Collaborative Style) แบบพึ่งพา (Dependent Style) แบบแข่งขัน (Competitive Style) และแบบมีส่วนร่วม (Participant Style) ซึ่งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างของผู้เรียนในด้านบุคลิกภาพและรูปแบบการเรียนรู้จึงเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้เรียนและผู้สอนในแง่ของการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ซึ่งแนวทางของการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 การที่ผู้สอนมีความเข้าใจในตัวผู้เรียนและสามารถปรับการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสมของผู้เรียน จะส่งผลให้ผู้เรียนรักในการเรียนรู้ (อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2559 และ Susan A. Embrose, Michael W. Bridges, Michele DiPietro, Marsha C. Lovett และ Marie K. Norman, 2556) ซึ่งผู้เรียนในยุคปัจจุบันจะประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้นั้น จะต้องมีความ “Passion” ในการทำสิ่งนั้น ผู้เรียนต้องเรียนรู้และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การมี Passion จะก่อให้เกิดแรงบันดาลใจที่เป็นพลังขับเคลื่อนในการเรียนรู้สิ่งนั้น และสามารถฟันฝ่าอุปสรรคด้วยความอดทน มุ่งมั่นและไม่ย่อท้อจนประสบความสำเร็จ

“Passion” เป็นคำเก่าที่มีการใช้มายาวนานในหลายบริบท สำหรับในภาษาไทยยังไม่มีคำที่มีความหมายที่อธิบายได้ตรงมากนัก นักวิจัยไทยได้ให้คำจำกัด ทางด้านมุมมองของจิตวิทยามองว่า “Passion” เป็นแรงกระตุ้น (Motivator) หนึ่งในชีวิตของมนุษย์ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นที่ค่อนข้างมีพลัง เพราะมาจากความชอบจากภายในของบุคคลอย่างแท้จริง (Internal Motivator) จึงเป็นแรงกระตุ้นที่ดีกว่าแรงกระตุ้นที่มาจากภายนอก (External Motivator) ซึ่งผู้ที่มีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนจะแสดงถึงความกระตือรือร้น ความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและมีพลังขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ ดังนั้นความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน (Passion) จึงเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เนื่องจากเป็นความอยากที่มีพลังเกิดจากความชอบ ความรัก หรือความปรารถนาอันแรงกล้าที่เป็นแรงบันดาลใจให้บุคคลแสดงออก ถึงความมุ่งมั่น กระตือรือร้น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ซึ่งเป็นพลังที่จะขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จ (วาสิตา บุญสาธ, 2556) การศึกษาความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในงานวิจัยทางสังคมจิตวิทยา โดย Vallerand J. Robert ได้นำเสนอโมเดลคู่ของความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน (The Dualistic Model of Passion) โดยอธิบายความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน (Passion) ว่ามี 2 รูปแบบ คือ 1) ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนแบบกลมกลืน (Harmonious Passion) และ 2) ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนแบบครอบงำ (Obsessive Passion) ซึ่งตามทฤษฎีดังกล่าวความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทั้ง 2 รูปแบบเป็นสิ่งที่กระตุ้นต่อความสนใจของบุคคลในการทำกิจกรรมหรือสิ่งใดให้เกิดความมุ่งมั่น กระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นและไม่ย่อท้อ เพียงแต่ผลลัพธ์ต่อบุคคลเกิดความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในแต่ละแบบจะมีความแตกต่างกันออกไป (Vallerand J. Robert, 2016 และ ธนศักดิ์ จันทศิลป์, 2563) ในบริบทด้านการศึกษาของความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนจะเป็นตัว

ก่อให้เกิดปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจ สร้างการเปลี่ยนแปลง และช่วยยกระดับคุณภาพของการเรียนรู้ของผู้เรียนและคุณภาพการสอนของครูผู้สอน อีกทั้งยังเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนรู้ถึงความปรารถนาและความกระตือรือร้นที่เกิดขึ้นอย่างเต็มที่เพื่อจะเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งงานวิจัยพบว่าลักษณะบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบตามแนวคิดของ Costa & MacCrae สัมพันธ์กับความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนแบบกลมกลืน (Harmonious Passion) และแบบครอบงำ (Obsessive Passion) ตามแนวคิดของทฤษฎี The Dualistic Model of Passion (Julien Dap  , Martin Demers, Jérémie Verner-Filion และ Robert J. Vallerand, 2019) สำหรับในประเทศไทยพบว่า งานวิจัยเรื่องความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนในการวิจัยด้านการศึกษาไม่มากนัก

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน (Passion for Learning) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โดยศึกษาลักษณะส่วนบุคคล บุคลิกภาพและรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียน เพื่อประโยชน์และใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมหรือพัฒนาประสิทธิภาพทั้งผู้เรียนและผู้สอนให้ประสบผลสำเร็จ

วัตถุประสงค์

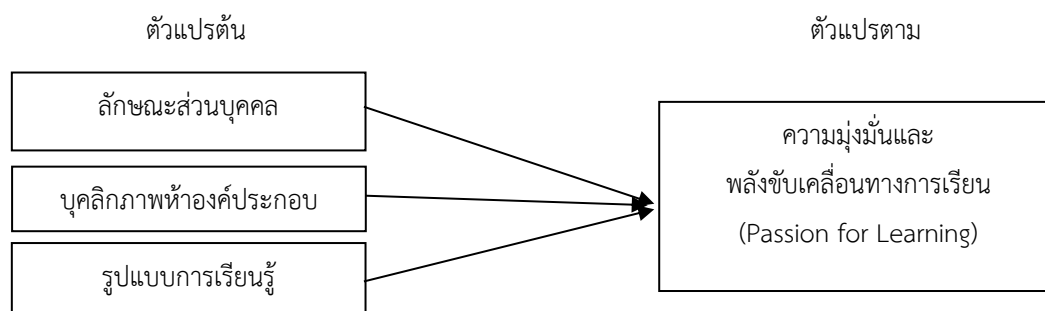
1) เพื่อศึกษาระดับของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ รูปแบบการเรียนรู้ และความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เพื่อศึกษาตัวแปรสำคัญในการทำนายต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ตัวแปรที่ใช้ศึกษาในงานวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ 1) ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้น 2) บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว บุคลิกภาพแบบแสดงออก บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ บุคลิกภาพแบบประนีประนอม บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก 3) รูปแบบการเรียนรู้ ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบอิสระ รูปแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพา รูปแบบการเรียนรู้แบบแข่งขัน รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน (Passion for Learning) แบบกลมกลืน (Harmonious Passion) และแบบครอบงำ (Obsessive Passion)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,247 คน ซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ในระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ไม่น้อยกว่า 5% โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทีกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวน 354 คน จากจำนวน 405 คน คิดเป็นร้อยละ 87.41

สมมติฐานในการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคล บุคลิกภาพห้องค้ประกอบ และรูปแบบการเรียนรู้ มีอย่างน้อยหนึ่งปัจจัยที่เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีการสร้างเครื่องมือการวิจัย

1) ศึกษาทฤษฎี บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพห้องค้ประกอบ รูปแบบการเรียนรู้ และความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแบบสอบถาม 2) ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาแบบสอบถามให้มีเนื้อหาที่เหมาะสมและครอบคลุมสอดคล้องกับความต้องการที่จะวัดนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 ด้าน คือ แบบสอบถามบุคลิกภาพห้องค้ประกอบของ วิลลา สบายยิ่ง (2542) แบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ของกานต์ฤทัย ชลวิทย์ (2553) และแบบสอบถามความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของธนศักดิ์ จันทศิลป์ (2562) 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและความถูกต้องของภาษา รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข 4) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสมบูรณ์ ความถูกต้องของภาษาและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา 5) นำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มาวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาด้วยวิธีการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหาตามโครงสร้าง แล้วนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่งเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม 7) นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย จำนวน 30 คน 8) นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Conbrach's Alpha Coefficient) ซึ่งแบบสอบถามตอนที่ 1 บุคลิกภาพห้องค้ประกอบ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคทั้งฉบับเท่ากับ 0.74 แบบสอบถามตอนที่ 2 รูปแบบการเรียนรู้ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 แบบสอบถามตอนที่ 3 ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 9) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือรับรองและแนะนำตัวจากภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อเสนอผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถามทางเว็บไซต์หรืออินเทอร์เน็ต (Web Based Questionnaire) โดยมีการกำหนดอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามไว้ที่ค่าเฉลี่ยขั้นต่ำร้อยละ 50 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ (นิศาชล รัตนมณี และ ประสพชัย พสุนนท์, 2019) ผู้วิจัยใช้ Google Form ซึ่งเป็น Web Application จากนั้นดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์

การวิจัยและขอความอนุเคราะห์ให้อาจารย์ประจำชั้นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นผู้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 405 คน และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวน 354 คน คิดเป็นร้อยละ 87.41 3) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทั้งหมดแล้วได้นำมาลงรหัสบันทึกข้อมูล และนำไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามสถิติ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ รูปแบบการเรียนรู้และความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน

	Mean	S.D.	ระดับ
บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ			
- แบบห้วนไหว	2.60	0.534	ต่ำ
- แบบแสดงตัว	3.78	0.513	สูง
- แบบเปิดรับประสบการณ์	3.49	0.566	สูง
- แบบประนีประนอม	3.45	0.430	สูง
- แบบมีจิตสำนึก	3.23	0.373	ปานกลาง
รูปแบบการเรียนรู้			
- แบบอิสระ	3.37	0.662	ปานกลาง
- แบบหลีกเลี่ยง	2.66	0.738	ปานกลาง
- แบบร่วมมือ	3.67	0.780	สูง
- แบบพึ่งพา	3.25	0.484	ปานกลาง
- แบบแข่งขัน	3.14	0.691	ปานกลาง
- แบบมีส่วนร่วม	3.47	0.755	สูง
ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน			
- แบบกลมกลืน (Harmonious Passion)	3.57	0.728	สูง
- แบบครอบงำ (Obsessive Passion)	3.27	0.646	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับสูงเท่ากับ 3.78 มีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับสูงเท่ากับ 3.67 มีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนแบบกลมกลืนสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่า 3.57

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามเพศ

เพศ	n	Mean	SD.	t	Sig.
ชาย	158	3.35	0.621	-1.825	.844
หญิง	196	3.48	0.638		

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศแตกต่างกันมีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน จำแนกตามระดับชั้น บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ และรูปแบบการเรียนรู้

ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระดับชั้น	ระหว่างกลุ่ม	.602	2	.301	.751	.473
	ภายในกลุ่ม	140.693	351	.401		
บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ	ระหว่างกลุ่ม	34.497	56	.616	1.713*	.002
	ภายในกลุ่ม	106.797	297	.360		
รูปแบบการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	52.251	49	1.066	3.641**	.01
	ภายในกลุ่ม	89.044	304	.293		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน มีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันมีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นที่แตกต่างกันมีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) สำหรับพยากรณ์ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน (Passion for Learning) โดยใช้ตัวแปรบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ และรูปแบบการเรียนรู้เป็นตัวทำนาย

ตัวแปร	ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน (Passion for Learning)				
	b	SE _b	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.095	.268		4.080	0.001
- รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	.126	.044	.150	2.863	0.004
- รูปแบบการเรียนรู้แบบอิสระ	.281	.040	.294	7.111	0.001
- รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ	.127	.037	.156	3.400	0.001
- รูปแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง	-.218	.040	-.254	-5.451	0.001
- บุคลิกภาพแบบแสดงออก	.153	.052	.124	2.907	0.004
- บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์	.138	.049	.123	2.831	0.005
ค่าคงที่ = 1.095	R = .722 R ² = .522		SE _{est} = .441	F = 63.129	

จากตารางที่ 4 พบว่า การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนพบว่า มี 6 ตัวแปรบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบและ

รูปแบบการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน (Passion for Learning) ได้แก่ ตัวแปรรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ($B = .150$) รูปแบบการเรียนรู้แบบอิสระ ($B = .294$) ตัวแปรรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ($B = .156$) ตัวแปรรูปแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง ($B = -.254$) ตัวแปรบุคลิกภาพแบบแสดงออก ($B = .124$) ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ ($B = .123$) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน ตัวแปรทั้ง 6 ด้านมีความสัมพันธ์กับความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .522 และสามารถรวมพยากรณ์ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน ได้ร้อยละ 52.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยสร้างเป็นสมการถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการทำนายในรูปแบบคะแนนดิบ

$$(Y_1) = .1095 + .126 \text{ รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม} + .281 \text{ รูปแบบการเรียนรู้แบบอิสระ} + .127 \text{ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ} + -.218 \text{ รูปแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง} + .153 \text{ บุคลิกภาพแบบแสดงออก} + .138 \text{ บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์}$$

สมการทำนายในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\text{คะแนนมาตรฐาน } Z = .150 \text{ รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม} + .294 \text{ รูปแบบการเรียนรู้แบบอิสระ} + .156 \text{ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ} + -.254 \text{ รูปแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง} + .124 \text{ บุคลิกภาพแบบแสดงออก} + .123 \text{ บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์}$$

กล่าวโดยสรุป คือ เมื่อพิจารณาตามสมการถดถอยพบว่า หากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีลักษณะรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รูปแบบการเรียนรู้แบบอิสระ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ บุคลิกภาพแบบแสดงออก บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์สูงแล้ว จะมีแนวโน้มว่าความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน (Passion for Learning) สูงด้วย ในขณะที่หากมีลักษณะรูปแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยงสูงแล้ว จะมีแนวโน้มว่าความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนต่ำลง

การอภิปรายผล

1. ระดับค่าคะแนนของตัวแปรบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ รูปแบบการเรียนรู้ และความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบแสดงออกสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับสูงเท่ากับ 3.78 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวนมากที่อาจารย์เน้นการเรียนการสอนและการให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน โดยทางโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ดำเนินการจัดโครงการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละระดับชั้นตลอดจนจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ อีกทั้งการจัดห้องเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะจัดห้องเรียนแบบละความสามารถของนักเรียน นักเรียนจึงต้องมีโอกาสสัมผัสกับบุคคลรอบข้าง มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีเพื่อการเรียนการทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์เพื่อการเข้าสังคมและการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นทำให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้ แบบร่วมมือสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับสูงเท่ากับ 3.67 และแบบหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นและในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลายเน้นการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัย

เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ โดยสอดคล้องกับกระบวนการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน การจัดโครงการและกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนส่วนใหญ่เรียนรู้ผ่านกระบวนการค้นคว้า คิดวิเคราะห์ข้อมูลหรือความรู้ที่ได้ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อการเรียนรู้และการทำงานร่วมกับผู้อื่น จึงส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนแบบกลมกลืนอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่า 3.57 และมีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนแบบครอบงำอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 แสดงให้เห็นถึงผลของการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Vallerand J. Robert, Geneviève A. Mageau, Sarah-Jeanne Salvy, Andrew J. Elliot, Pascale L. Denis, Andrew J. Elliot, Frédéric M E Grouzet, และ Céline M. Blanchard (2007) ได้ศึกษาพัฒนาการของความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนแบบกลมกลืน และความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนแบบครอบงำ ในบทบาทของการดำเนินกิจกรรมและตัวบ่งชี้ในการทำกิจกรรมที่จะนำไปสู่การพัฒนาความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน (Passion) ผลการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้จะส่งผลให้นักเรียนมีแนวโน้มของความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนแบบกลมกลืนสูงกว่าแบบครอบงำ

2. นักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้น แตกต่างกัน มีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศ ระดับชั้น แตกต่างกัน มีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีระยะเวลาในการศึกษาตลอด 1 ปีการศึกษา ซึ่งได้รับอิทธิพลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้น ตามโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาของสถาบัน มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนในชั้นเรียนและครูอาจารย์ รวมถึงมีการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมมาแล้วระยะหนึ่ง จึงอาจเป็นเหตุผลที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวันที่มีเพศ ระดับชั้น แตกต่างกัน มีระดับความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

3. นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน มีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนแตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน จำแนกตามบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ พบว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน มีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงออก แบบเปิดรับประสบการณ์ แบบประนีประนอม และแบบมีจิตสำนึกส่งผลเชิงบวกต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวจะส่งผลเชิงลบต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน โดยลักษณะบุคลิกภาพที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ซึ่งเป็นบุคลิกภาพที่ชอบอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีการแสดงออกที่ตรงไปตรงมา ชอบการมีกิจกรรมอยู่เสมอ ชอบแสวงหาความตื่นเต้น และการเป็นคนมีอารมณ์ด้านบวก อันหมายถึงการมีความสุขสนุกสนาน มีความสุข มีความหวัง และมองโลกแง่ดี ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Julien Daplé และคณะ (2019) ได้ศึกษาวิจัยบทบาทของลักษณะบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ (Big Five Model) ตามแนวคิดของ Costa & MacCrae ในบทบาทความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน แบบกลมกลืน (Harmonious Passion) และแบบครอบงำ (Obsessive Passion) ตามแนวทฤษฎี The Dualistic Model พบว่า ลักษณะของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบของแต่ละประเภทส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทั้ง 2 แบบ โดยลักษณะของบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก ลักษณะบุคลิกภาพแบบเปิดประสบการณ์ ลักษณะบุคลิกภาพ

แบบประนีประนอม และลักษณะของบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความมุ่งมั่นและ พลังขับเคลื่อนแบบกลมกลืน ในทางกลับกันลักษณะของบุคลิกภาพแบบหัวน้าว ลักษณะของบุคลิกภาพแบบประนีประนอม และ ลักษณะของบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความมุ่งมั่นและ พลังขับเคลื่อนแบบครอบงำด้วยเช่นกัน

4. นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน มีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนแตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน จำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้ พบว่านักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ต่างกัน มีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบอิสระ แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบมีส่วนร่วมส่งผลเชิงบวกต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ สูงที่สุด รองลงมา คือ รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งลักษณะรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นรูปแบบของผู้เรียน ที่ชอบการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความรู้ ชอบการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับผู้อื่น ส่วนรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบของผู้เรียนที่มีความรับผิดชอบในการเรียนสูง ผู้เรียนจะสนใจในเนื้อหาวิชาเรียนและทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด โดยจะมีส่วนร่วมหากกิจกรรมนั้นอยู่ในแนวทางเนื้อหา สาระที่เรียน

5. ลักษณะส่วนบุคคล บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ และรูปแบบการเรียนรู้ มีอย่างน้อยหนึ่งปัจจัยที่เป็นตัวแปรสำคัญในการทำนายความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

จากสมมติฐานการวิจัยที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้คือ ลักษณะส่วนบุคคล บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ และรูปแบบการเรียนรู้ มีอย่างน้อยหนึ่งปัจจัยที่เป็นตัวแปรสำคัญในการทำนายความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ จากผลการวิจัยพบว่า มีตัวแปรสำคัญในการทำนายความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนได้ดีที่สุด โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวนมี 6 ตัวแปรบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบและรูปแบบการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน ได้แก่ ตัวแปรรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รูปแบบการเรียนรู้แบบอิสระ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง ตัวแปรบุคลิกภาพแบบแสดงออก ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ มีอำนาจในการพยากรณ์ร่วมกันร้อยละ 52.20 หมายความว่า ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 6 โดยนักเรียนที่มีลักษณะรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รูปแบบการเรียนรู้แบบอิสระ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ บุคลิกภาพแบบแสดงออก บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์สูงแล้ว จะมีแนวโน้มว่าความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนสูงด้วย ในขณะที่หากมีลักษณะรูปแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยงสูงแล้ว จะมีแนวโน้มว่าความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนต่ำลง เมื่อพิจารณาจากลักษณะของรูปแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยงที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของบุคคลน้อย ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รูปแบบการเรียนรู้แบบอิสระ และรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่แสดงลักษณะของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของบุคคล มีความสอดคล้องกับลักษณะของบุคลิกภาพแบบแสดงออกและบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ที่ชอบพบปะสร้างความสัมพันธ์กับคนจำนวนมาก อีกทั้งให้ความสนใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว บุคลิกภาพและรูปแบบการเรียนรู้ที่กล่าวมาจึงส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนของบุคคลต่อความรู้สึกหรืออารมณ์ ความปรารถนาที่แรงกล้าที่มีต่อบุคคล สิ่งของ กิจกรรม และรวมถึงพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อตอบสนองความรู้สึกภายใน มีนัยทั้งทางบวกและทางลบต่อบุคคลนั้น ซึ่งผู้ที่มีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนจะแสดงออกถึงความกระตือรือร้น ความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และมีพลังที่จะขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จได้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับวิจัยของ Meera Komaraju, Steven J.

Karau, Ronald R. Schmeck และ Alen Avdic. (2011) ได้ศึกษาบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ รูปแบบการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extraversion) และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (Openness to Experience) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการเรียนรู้ กล่าวได้ว่าบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบทั้ง 5 ประเภท ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของระดับของรูปแบบการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าลักษณะของบุคลิกภาพและรูปแบบการเรียนรู้มีส่วนช่วยในการเรียนรู้ของบุคคล อีกทั้งสอดคล้องกับวิจัยของ Vallerand และคณะ (2007) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการแสดงของนักศึกษาวิชาศิลปะจากโรงเรียน โรงละครและวิทยาลัยต่าง ๆ ในคิวเบก ประเทศแคนาดา ผลการวิจัยพบว่า ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนแบบกลมกลืน (Harmonious Passion) ที่สัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการแสดง เป้าหมายการเรียนรู้ในระยะยาว และสุขภาวะที่ดีของบุคคล ซึ่งผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนแบบกลมกลืนเป็นแหล่งที่มาของความทุ่มเทในการทำกิจกรรมในเชิงบวก และสามารถทำนายประสิทธิภาพการแสดงของนักศึกษาวิชาศิลปะที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนแบบกลมกลืน (Harmonious Passion) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมืออยู่ในเกณฑ์ระดับสูง สะท้อนให้เห็นถึงการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ในการบูรณาการด้านการศึกษาของโรงเรียนที่ดีอยู่แล้ว โดยมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลายเน้นการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ โดยสอดแทรกกระบวนการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ 2) บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่ส่งผลเชิงบวกและสามารถพยากรณ์ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน ได้แก่ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ บุคลิกภาพแบบประนีประนอมและบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก ดังนั้น ผู้บริหาร อาจารย์ ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรม เพื่อเปิดโอกาสในการพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสมของนักเรียน เพื่อที่นักเรียนจะได้มีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนสูงขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นที่สัมพันธ์กับความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียน เช่น แรงจูงใจ การกำกับตนเอง ทักษะติดต่อครูผู้สอน เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียนที่สามารถนำมาจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป 2) ควรมีการศึกษาความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อนำไปเป็นฐานข้อมูลใช้ในการวางแผนทางรูปแบบการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น 3) ควรมีการวิจัยแบบกึ่งทดลองในเรื่องเกี่ยวกับความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน รูปแบบการเรียนรู้ และบุคลิกภาพ เพื่อสร้างโปรแกรมหรือวิธีการส่งเสริมความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียน โดยเฉพาะการพัฒนาความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนแบบกลมกลืน (Harmonious Passion) ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาวะที่ดีและมีความสุขกับการทำกิจกรรมที่บุคคลให้ความสนใจด้วยความมุ่งมั่นและกระตือรือร้น โดยมีความสมดุลกับการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ธนศักดิ์ จันทศิลป์, มนัสนันท์ หัตถศักดิ์ และปวีณา อ่อนใจเอื้อ. (2563). ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียน: การพัฒนาทฤษฎีและการวัด. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 20 (2). 146-159.
- นิสาชล รัตนมณี และประสพชัย พสุนนท์. (2019). อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในงานวิจัยเชิงปริมาณ. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*. 13 (3). 181-188.
- พูลพงศ์ สุขสว่าง และภัทราวดี มากมี. (2562). การพัฒนามาตรวัดบุคลิกภาพขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 25 (2). 180-192.
- วาสิตา บุญสาธ. (2556). การสร้างความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนเพื่อนำประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ สถาบันพัฒนาศาสตร์*. 7 (1). 307-355.
- อมรวิทย์ นาคทรพร. (2559). จากโลกสู่ไทย ทิศทางใหม่ของการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21 ปรับห้องเรียน เปลี่ยนอนาคต: เด็กยุคใหม่ต้องการอะไรจากครู Passion For Learning,. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้*. 2 (1). 3-11.
- Julien Dalpé, Martin Demers, Jérémie Verner-Filion and Robert J. Vallerand. (2019). From personality to passion: The role of the Big Five factors. *Personality and Individual Differences*. 183. 280-285. doi.org/10.1016/j.paid.2018.10.021
- Meera Komaraju, Steven J. Karau, Ronald R. Schmeck, Alen Avdic. (2011). The Big Five personality traits, learning styles, and academic achievement. *The Personality and Individual Differences*. 51 (4). 472-477. doi:10.1016/j.paid.2011.04.019
- Susan A. Embrose, Michael W. Bridges, Michele DiPietro, Marsha C. Lovett and Marie K. Norman. (2556). การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21: 7 หลักการสร้างนักเรียนรู้แห่งอนาคตใหม่ [How Learning Works : Seven Research-Based Principles for Smart Teaching] (วันวิสาข์ เคน, แปล). กรุงเทพมหานคร: โอเพ่นเวิลด์สพับลิชชิง เฮ้าส์. (ต้นฉบับพิมพ์ปี ค.ศ. 2010).
- Vallerand J. Robert, Geneviève A. Mageau, Sarah-Jeanne Salvy, Andrew J. Elliot, Pascale L.Denis, Andrew J. Elliot, Frédéric M E Grouzet, and Céline M. Blanchard. (2007) "On the Role of Passion in Performance". *Journal of Personality*. 75 (3). 505-534. doi:10.1111/j.1467-6494.2007.00447.x
- Vallerand J. Robert. (2015). The psychology of passion: A dualistic model: Series in Positive Psychology. New York: Oxford University.

ผลการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาที่มีต่อการ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

The effect of using electronic portfolios together with activities according to the stem educational approach on science process skill development of elementary school students

กิตติธัช อัมพันธ์¹ โชติกา ภาษีผล²

Kittitach Ampun¹ Shotiga Pasiphol²

¹นิสิตปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Students at Chulalongkorn University. Master of Education (Educational Measurement and Evaluation) The Graduate School of Chulalongkorn University

Corresponding author, E-mail: kittitach.2536@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²Lecturer, Ph.D. Associate Professor, Faculty of Education, Chulalongkorn University

Corresponding author, E-mail: aimornj@hotmail.com

Received: July 31, 2020; Revised: July 15, 2021; Accepted: July 20, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อพัฒนาคู่มือการสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มบนระบบ Google Sites 2) เพื่อศึกษาพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้จากการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ในแต่ละระยะที่แตกต่างกัน และ 3) เพื่อประเมินคุณภาพแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาของนักเรียนบนระบบ Google Sites โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) โครงร่างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ 2) คู่มือการจัดทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ 3) แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 4 ฉบับที่มีความเป็นคู่ขนาน และ 4) แบบประเมินคุณภาพแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดนกกกระเจา (ศิริสรณ์ประชาสรรค์) จำนวน 23 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสมัครใจในการจัดทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

สรุปผลการวิจัยในแต่ละระยะดังนี้ ระยะที่ 1 การพัฒนาคู่มือการสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นประกอบด้วยเมนูที่สำคัญ ได้แก่ 1.หน้าแรก 2.จุดมุ่งหมาย 3.ส่วนบันทึกผลงาน 4.ประเมินผลงาน และ 5.ประวัติผู้จัดทำ โดยการพัฒนาโครงร่างแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ ในการประเมินพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนบนระบบ Google Sites มีคุณภาพทั้ง 3 ด้าน โดยด้านการนำไปใช้มีคุณภาพมากที่สุด ส่วนด้านองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบแฟ้มสะสมงานฯ และด้านของขั้นตอนต่าง ๆ ของแฟ้มสะสมงานฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการพัฒนาคู่มือการจัดทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วย Google Sites ด้านเนื้อหาของคู่มือ และรูปแบบของคู่มือ มีคุณภาพมากที่สุด ส่งผลให้นักเรียน

ทุกคนสามารถสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียนด้วยระบบ Google Sites ได้อย่างมีคุณภาพ ระยะที่ 2 การศึกษาพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้จากการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาในแต่ละระยะที่แตกต่างกัน พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สูงขึ้นหลังจากการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ และนักเรียนยังมีระดับคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน ระยะที่ 3 การประเมินคุณภาพแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาของนักเรียนบนระบบ Google Sites พบว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถในการสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และในภาพรวมแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ที่นักเรียนสร้างขึ้นมีคุณภาพระดับดีมาก ทั้งนี้เมื่อจำแนกตามประเด็นการประเมินพบว่า มี 4 ประเด็น ที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ 1) ความสอดคล้องระหว่างผลงานกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 2) การจัดระบบแฟ้มผลงานในแฟ้มเป็นลำดับ 3) การอ่านแล้วเข้าใจง่าย และ 4) การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ส่วนประเด็นรูปลักษณ์ของแฟ้มมีคุณภาพอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ : แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์, กิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษา, ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

Abstract

The objectives of this research were 1) For the development of a manual for creating electronic portfolios together with activities according to the stem educational approach on the Google Sites system. 2) To study the development of scientific process skills of students obtained from using electronic portfolios in each phase. And 3) to assess the quality of electronic portfolios there are 3 phases of research procedures Phase 1: Creating electronic portfolios, Phase 2: Studying the results of using electronic portfolios, and Phase 3 evaluating the quality of electronic portfolios. The research instruments consisted of 1) electronic portfolios layout, 2) electronic portfolios guidebook, 3) 4 scientific process skill tests with parallel, and 4) quality evaluation forms. Electronic portfolio The sample in this study was students in grade 6 of Wat Nok Krachab School. (Sirisorn Prachasan), 23 people, which are students who can use technology and voluntarily create electronic portfolios.

Each phase of the research can be summarized as follows: Phase 1 Development of manuals for creating electronic portfolio found that the development of the layout of the electronic portfolio In evaluating the development of students' scientific process skills on the Google Sites system, there are 3 phases of quality, with the highest quality being used. As for the various components of the portfolio format And the aspects of the steps of the portfolio The quality is at a high level. As for the results of the guidebook development of electronic portfolio For Grade 6 with Google Sites for guide content. And the format of the guidebook The most quality, As a result, all students can create quality electronic student portfolios with the Google Sites system. Phase 2 A study of the development of students' scientific process skills by using electronic portfolios together with activities according to the stem educational approach. At different stages, it was found that students had higher scientific process skills after using electronic portfolios. And students also have a high level of relative development of scientific process skills. Phase 3 Assessing the quality of electronic portfolios together with activities according to the stem educational approach on the Google Sites system shows that all students can create electronic portfolios successfully for the purpose and the overall, the electronic portfolio

created by the students was of very good quality. However, when classified according to the evaluation issues, it was found that there are 4 issues with very good quality, which are 1) consistency between the work and the learning objectives, 2) the work file system arrangement in the file, respectively, 3) easy to reading understand and 4) linking relationships As for the quality of the portfolios

Keyword: electronic portfolios, the stem educational, science process skill

บทนำ

ในอดีตปัญหาการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากวิจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทย ได้แก่ (สุพรรณิ, 2551), (อติติย์, 2556), และต่างประเทศ ได้แก่ (Tosun, 2019), (Al Ismail, 2018) และ (Harahap, Nasution, และ Manurung, 2019) ส่วนมากจะประเมินโดยใช้แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ (multiple-choice paper and pencil tests) เพียงอย่างเดียวซึ่งไม่เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 26 ว่าด้วยให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควรควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม และเนื่องด้วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (STEM Education) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นนักรู้ นักคิด นักแก้ปัญหา และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ตามเจตนารมณ์ของชาติ โดยที่นักเรียนจะสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะได้อย่างสูงสุดตามศักยภาพ ต้องอาศัยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับให้นักเรียนรู้ว่าตนเองบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้เพียงใด และใช้เป็นข้อมูลในการสรุปผลการเรียนรู้ และเปรียบเทียบกับระดับพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

จากปัญหาที่กล่าวข้างต้นผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์พร้อมกับศึกษาระดับพัฒนาการเรียนรู้ จึงมีความสนใจในการแก้ปัญหาโดยการศึกษาการสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ระบบ Google Sites ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมผลงานของนักเรียนเพื่อใช้ในการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) และประเมินผลสรุปรวม (Summative Assessment) โดยมีข้อดี คือ นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถหลากหลายด้านผ่านการสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเองแสดงถึงพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและทำให้นักเรียนได้ปรับปรุงพัฒนาผลงานตนเอง โดยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบข้อความ รูปภาพ สื่อเสียง และ วิดีโอ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตทำให้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียนสามารถเผยแพร่ส่งต่อข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาให้มีคุณภาพ ในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งบูรณาการกับเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้คุณภาพของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาคู่มือการสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มบนระบบ Google Sites
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้จากการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาในแต่ละระยะที่แตกต่างกัน

3. เพื่อประเมินคุณภาพแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาของนักเรียนบนระบบ Google Sites

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยวิธีการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาจะมีพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังทำกิจกรรมสูงกว่าก่อนทำกิจกรรม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบการทดลองขั้นตอน (Pre-Experimental Design) แบบ Time Series Design ซึ่งมีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยดังนี้ ตัวแปรอิสระ คือ การใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษา ตัวแปรตาม คือ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน โดยศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ได้จากการวิเคราะห์กิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาเรื่อง เมืองจำลองในฝัน ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งหมด 9 ทักษะ ได้แก่ 1.การสังเกต 2.การวัด 3.การคำนวณ 4.การพยากรณ์ 5.การตั้งสมมติฐาน 6.การกำหนดและควบคุมตัวแปร 7.การทดลอง 8.การตีความหมายลงข้อสรุปผล และ 9.การสร้างแบบจำลอง

ผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาโครงร่างและคู่มือฯ คือ ผู้เชี่ยวชาญที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้และพัฒนาแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ หรือเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการสร้างเกณฑ์แบบรูปรีคและการให้ข้อมูลย้อนกลับ จำนวน 5 ท่าน ที่มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลทางการศึกษา หรือเทคโนโลยีทางการศึกษา

ตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดนกกะจาบ (ศิริสมณประชาสรรค์) จำนวน 23 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสมัครใจในการทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง ความสามารถทางด้านความคิดในการค้นหาความรู้ จากการสำรวจตรวจสอบ หรือจากการทดลองในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความเข้มแข็งด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษา หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมผลงานการปฏิบัติงานและภาระงานโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์บนระบบ Google Sites ซึ่งเป็นการประเมินพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน จากการจัดกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่อง เมืองจำลองในฝัน ในรูปแบบแบบบันทึกผลการทดลอง โดยมีกระบวนการการวางแผนจัดทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ การเก็บรวบรวมผลงาน การประเมินตนเองของนักเรียน การสะท้อนคิด การให้ข้อมูลแบบย้อนกลับ และการประเมินแฟ้มสะสมงานตัวเอง

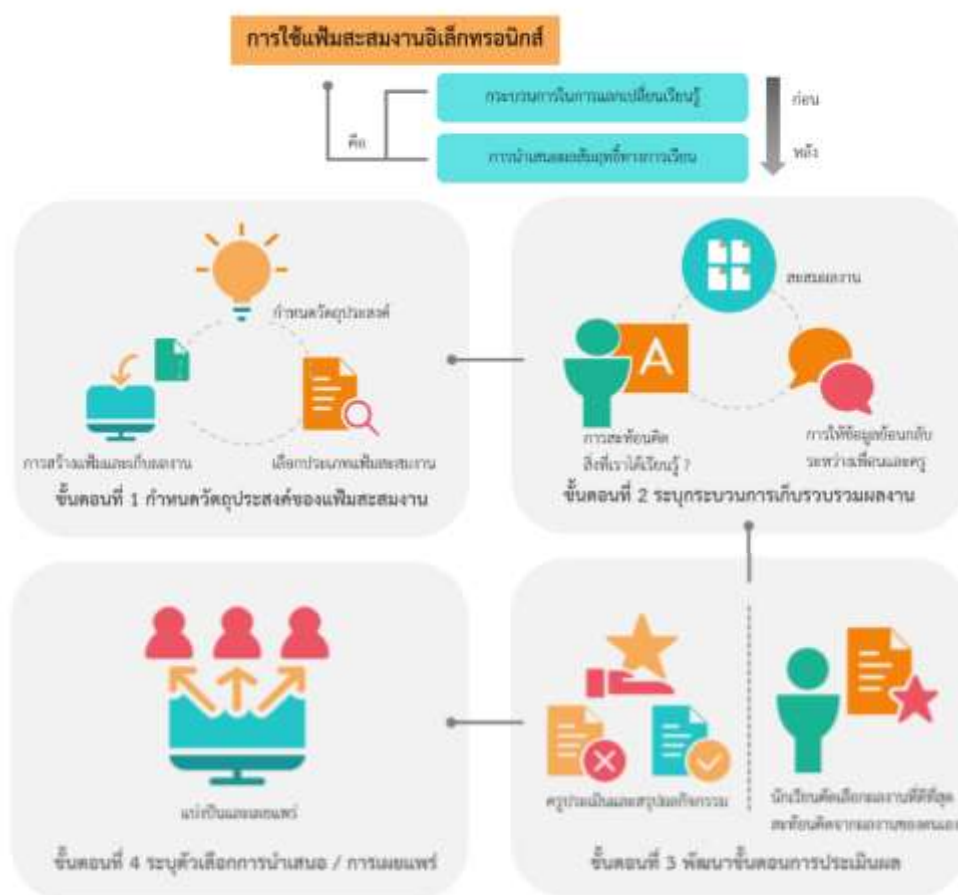
พัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง คะแนนการเปลี่ยนแปลง 4 ครั้งระหว่างทดสอบครั้งที่ 1 เป็นการทดสอบก่อนทำกิจกรรม, ทดสอบครั้งที่ 2 และ 3 เป็นการทดสอบระหว่างทำกิจกรรม และการทดสอบครั้งที่ 4 เป็นการทดสอบหลังทำกิจกรรม โดยวัดจากประเมินพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยวิธีการวัดคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (RG)

คู่มือการจัดทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มบนระบบ Google Sites หมายถึง เอกสารที่อธิบายการจัดทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มบนระบบ Google Sites ตามลำดับขั้นตอน เพื่อให้นักเรียนสามารถสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเองโดยใช้โปรแกรม Google Sites ได้ ประกอบด้วย 1. วิธีการสมัคร Google Site 2. วิธีการสร้างหน้าเว็บไซต์ใหม่ 3. วิธีการตกแต่งหน้าเว็บไซต์ 4. วิธีการเพิ่มหน้าเว็บไซต์ 5. วิธีการสะท้อนคิดและให้ข้อมูลย้อนกลับต่อผลงาน

คุณภาพแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมสะเต็มศึกษาในการประเมินพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนบนระบบ Google Sites หมายถึง คุณภาพของมาตรฐานของกระบวนการในการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ในการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนซึ่งได้มาจากการประเมินผลการดำเนินการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ในการประเมินพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนบนระบบ Google Sites โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน โดยพิจารณา 4 ด้าน ได้แก่ 1. ความสอดคล้องระหว่างผลงานกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 2. รูปลักษณ์ของแฟ้ม 3. การจัดระบบแฟ้ม 4. การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ โดยแบ่งคุณภาพออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ คุณภาพของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับดีมาก ดี พอใช้ และ ควรปรับปรุง

ทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยส่วนมากจะประเมินโดยใช้แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ (Multiple-choice paper and pencil tests) อาจเป็นเพราะง่ายต่อการวิเคราะห์ผลการประเมินมีความเป็นปรนัยและมีความเที่ยงสูง มักเป็นการประเมินเพื่อตัดสินทักษะกระบวนการหลังเรียน แต่การประเมินโดยใช้การประเมินจากผลงานของนักเรียน (Looking at students' work) ก็มีความสำคัญไม่แพ้กันเพราะการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาทักษะกระบวนการระหว่างเรียน ซึ่งการประเมินทั้ง 2 รูปแบบ ควรประเมินควบคู่กันไปจึงจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากผลงานของนักเรียน โดยใช้การวัดการพัฒนารูปแบบการวัดแนวใหม่ซึ่งเป็นการวัดเป็นระยะ ๆ ต่อเนื่องมากกว่า 2 ครั้งขึ้นไปและที่วิเคราะห์จากคะแนนที่แท้จริง (true score) คะแนนที่แท้จริงได้จากคะแนนการวัดที่สกัดคะแนนความคลาดเคลื่อนในการวัด (error score) ออก ใช้การวิเคราะห์คะแนนจากการวัด (observe score) โดยไม่ได้ตัดวัดความคลาดเคลื่อนออก โดยการวัดคะแนนพัฒนาที่การสัมพัทธ์ (relative gain score: RG) นิยมใช้ในการศึกษา โดยทำการวัดซ้ำเพื่อเปรียบเทียบหาคะแนนพัฒนาการ

ภาพ 1 ขั้นตอนในการพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ดัดแปลงจาก (Barrett, 2000)

ทั้งนี้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงและพัฒนาตนเอง รวมทั้งเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อนักเรียน ครู โดยการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการประเมินและการให้ข้อมูลย้อนกลับช่วยในการประเมินตนเองและการสะท้อนกลับในการเรียนรู้ โดยแนวทางของการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดย (Shute, 2008) มีดังนี้ การให้ข้อมูลย้อนกลับควรมีความสอดคล้องและเฉพาะเจาะจงกับงานที่ประเมิน และให้ข้อมูลที่อธิบายในการตอบของนักเรียนว่าถูกหรือผิด ข้อความที่ให้ข้อมูลย้อนกลับควรมีความชัดเจนเข้าใจง่ายและไม่ควรจำกัดรูปแบบ สามารถใช้เป็นภาพตัวอักษร หรือเสียงได้ โดยแต่ละรูปแบบมีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกัน ดังนั้น แฟ้มสะสมงานเพื่อการเรียนรู้จึงเป็นหลักฐานที่แสดงพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียน จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของ Google Sites สรุปได้ว่า Google Sites เป็นโปรแกรมของ Google ที่ปรับแต่งรูปแบบเว็บไซต์ได้หลากหลายและสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้หลายรูปแบบทั้งเป็นภาพ วิดีทัศน์ ซึ่งเหมาะในการใช้เป็นแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์เพื่อหลักฐานในการแสดงพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนได้หลากหลายรูปแบบสำหรับ (Theodosiadou และ Konstantinidis, 2015) ได้ให้คำแนะนำสำหรับขั้นตอนพื้นฐานสำหรับการพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์และทำหน้าที่เป็นโครงร่างที่ครูอาจปรับให้เหมาะสมตามบริบทของนักเรียนที่ดัดแปลงจาก (Barrett, 2000) ตาม 4 ขั้นตอนดังภาพ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

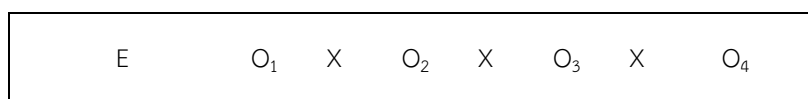

ภาพ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบกระบวนการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ 1) การใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ 2) กิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาระดับประถมศึกษา เรื่องเมืองจำลองในฝัน 3) เกณฑ์การประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยทั้ง 3 ส่วนเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ส่งผลต่อกันจึงต้องมีความสอดคล้องซึ่งกันและกัน โดยเริ่มจากการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีความสอดคล้องกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาที่ต้องการจะรวบรวมผลงาน จึงส่งผลให้เกณฑ์การประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จึงต้องครอบคลุมและสอดคล้องกับการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์และกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษา ซึ่งกระบวนการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 3 ส่วน จะทำให้นักเรียนเกิดผลการเรียนรู้ คือ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนทั้งหมด 9 ทักษะ

วิธีการดำเนินการในวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยขั้นต้น (Pre-Experimental Design) แบบ Time Series Design โดยแบบแผนการวิจัยดังนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลองโดยเก็บข้อมูลหลายครั้งในช่วงเวลาที่ต่างกันทั้งก่อนและหลังการทดลอง ทำให้ทราบพัฒนาการของกลุ่มทดลองในช่วงเวลาที่ต่างกัน

ภาพ 3 แผนการทดลอง

E หมายถึง กลุ่มทดลองซึ่งได้รับการสอนโดยใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษา บนระบบ Google Sites

O₁ หมายถึง การประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ครั้งที่ 1 (ก่อนทำกิจกรรม)

O₂ หมายถึง การประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ครั้งที่ 2 (ระหว่างทำกิจกรรม)

O₃ หมายถึง การประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ครั้งที่ 3 (ระหว่างทำกิจกรรม)

O₄ หมายถึง การประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ครั้งที่ 4 (หลังทำกิจกรรม)

X หมายถึง การใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาบนระบบ Google Sites

ขั้นตอนการดำเนินการ

การวิจัยระยะที่ 1 มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพโครงร่างแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ ในการประเมินพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนบนระบบ Google Sites 2) การทดสอบความเหมาะสมของโครงร่างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ก่อนนำไปทดลองใช้จริง และ ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาและตรวจสอบคู่มือจัดทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วย Google Sites

การวิจัยในระยะที่ 2 มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกในการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่มีการให้ข้อมูลย้อนกลับและแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 2) การสร้างและการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่มีความเป็นคู่ขนาน และ 3) การทดลองใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาในการประเมินพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนบนระบบ Google Sites

การวิจัยระยะที่ 3 การประเมินคุณภาพแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาในการประเมินพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนบนระบบ Google Sites

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาคู่มือการสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มบนระบบ Google Sites

1.1 ผลการพัฒนาโครงร่างแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ พบว่าแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ที่สร้างขึ้นประกอบด้วยเมนูที่สำคัญ ได้แก่ 1. หน้าแรก 2. จุดมุ่งหมาย 3. ส่วนบันทึกผลงาน 4. ประเมินผลงาน และ 5. ประวัติผู้จัดทำ ส่วนการประเมินคุณภาพโครงร่างแฟ้มสะสมงาน พบว่า ด้านการนำไปใช้มีคุณภาพมากที่สุด รองลงมา ด้านองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบแฟ้มสะสมงาน และด้านของขั้นตอนต่าง ๆ ของแฟ้มสะสมงาน

1.2 ผลการพัฒนาคู่มือการจัดทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของโครงร่างแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ และคู่มือ

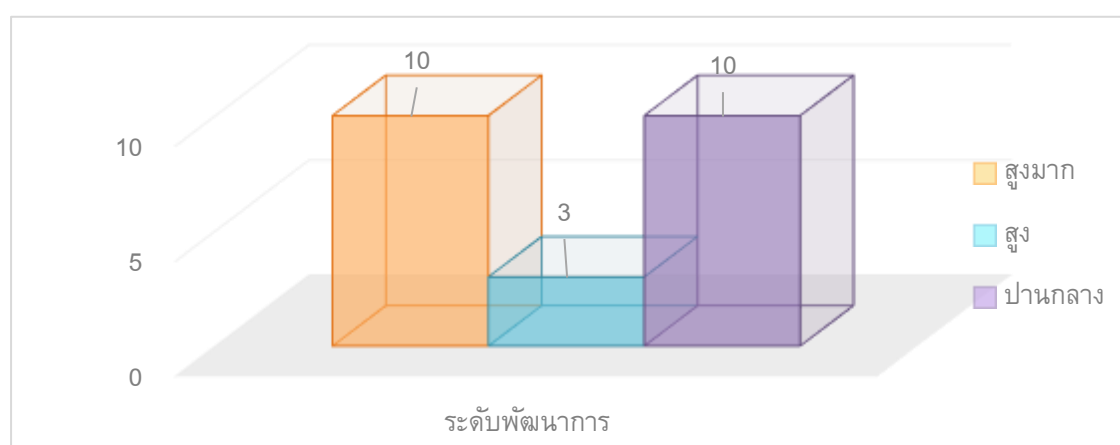
รายการการตรวจสอบความเหมาะสมของโครงร่างแฟ้มสะสมงาน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านองค์ประกอบของรูปแบบแฟ้มสะสมงาน	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
ด้านขั้นตอนต่าง ๆ ของแฟ้มสะสมงาน	4.60	0.55	เหมาะสมมากที่สุด
ด้านการนำไปใช้	4.80	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
รายการการตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านเนื้อหา	4.52	0.28	เหมาะสมมากที่สุด
ด้านรูปแบบของคู่มือ	4.65	0.16	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการปรับปรุงทั้งในด้านองค์ประกอบของรูปแบบแฟ้มสะสมงาน เนื่องจากมีคุณภาพในระดับต่ำที่สุด โดยปรับปรุงแก้ไขดังนี้ 1) ปรับแบบฝึกและแบบบันทึกกิจกรรมให้สอดคล้องกับโจทย์มีรูปแบบที่เป็นอิสระเพิ่มขึ้น 2) นำหัวข้อเหตุผลที่คัดเลือกผลงานออกตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และ 3) เพิ่มเติมสีสัน รูปภาพที่ใช้ในการอธิบายแต่ละกิจกรรมให้มีความน่าสนใจมากขึ้น

2. การศึกษาพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้จากการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาในแต่ละปีที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

การประเมินทักษะ		n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนและหลัง	ครั้งที่ 1	23	7.13	2.719	-11.067	0.000
	ครั้งที่ 4	23	14.17	3.214		
ครั้งที่ 1 และ 2	ครั้งที่ 1	23	7.13	2.719	-3.321	0.003
	ครั้งที่ 2	23	9.22	3.411		
ครั้งที่ 2 และ 3	ครั้งที่ 2	23	9.22	3.411	-2.969	0.007
	ครั้งที่ 3	23	11.35	3.973		
ครั้งที่ 3 และ 4	ครั้งที่ 3	23	11.35	3.973	-4.254	0.000
	ครั้งที่ 4	23	14.17	3.214		

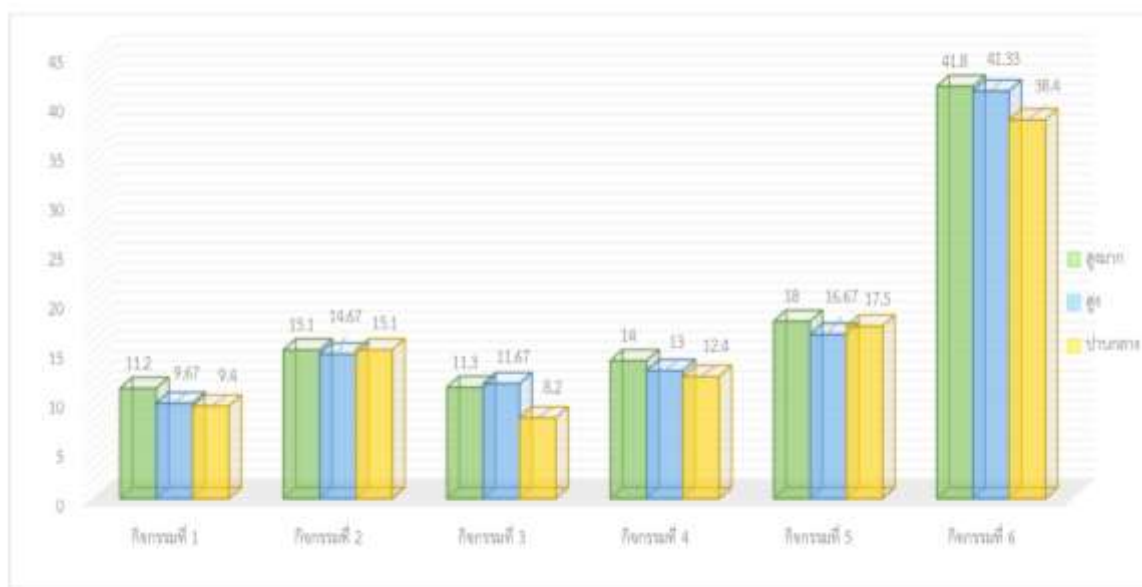
ภาพ 4 แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สูงขึ้นหลังจากการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ และนักเรียนยังมีระดับคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับสูง โดยผลการวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้ใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีระดับพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงมากจำนวน 10 คน นักเรียนที่มีระดับพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงจำนวน 3 คน และนักเรียนที่มีระดับพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ปานกลางจำนวน 10 คน ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมของคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์อยู่ในระดับสูง มีค่าเท่ากับ 67.11 กลุ่มนักเรียนที่มีระดับพัฒนาการสูงมาก มีค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงสุด รองลงมาคือ กลุ่มนักเรียนที่มีระดับพัฒนาการสูงและปานกลาง ดังภาพ 4

โดยผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ฯ เมื่อจำแนกตามระดับพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโดยภาพรวมพบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีระดับพัฒนาการสูงมากมีค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงสุด รองลงมาคือ กลุ่มนักเรียนที่มีระดับพัฒนาการสูงและปานกลาง ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 3 และ ภาพ 5

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนจำแนกตามกิจกรรม

ประเด็นในการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. ความสอดคล้องระหว่างผลงานกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.00	0.00	ดีมาก
2. รูปลักษณ์ของแฟ้ม	3.26	0.92	ดี
3.การจัดระบบแฟ้ม	4.00	0.00	ดีมาก
รวม	3.83	0.32	ดีมาก

ภาพ 5 แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

3. การประเมินคุณภาพแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาของนักเรียนบนระบบ Google Sites

ตารางที่ 4 ผลการประเมินคุณภาพแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ฯ ของนักเรียน

กิจกรรมสะเต็มศึกษา	น้ำหนักคะแนน	พัฒนาการระดับพัฒนาการ						รวม (n=23)	
		สูงมาก (n=10)		สูง (n=3)		ปานกลาง (n=10)			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
การอ่านแผนที่	20.00	11.20	1.87	9.67	2.08	9.40	1.43	10.22	1.86
การเขียนแผนที่	20.00	15.10	3.84	14.67	4.73	15.10	3.14	15.04	3.48
ทำหลอดไฟฟ้าชนิด LED ให้สว่าง	20.00	11.30	2.87	11.67	6.03	8.20	2.15	10.00	3.34
การต่อหลอดไฟฟ้าชนิด LED ๓	20.00	14.00	2.94	13.00	3.46	12.40	2.07	13.17	2.64
การเขียนแผนภาพวงจรไฟฟ้า	20.00	18.10	2.38	16.67	4.04	17.50	2.42	17.65	2.53
เมืองจำลองในฝัน	50.00	41.80	3.43	41.33	6.35	38.40	5.04	40.26	4.65
เฉลี่ยรวม	25.00	18.58	11.66	17.83	11.76	16.83	12.32	19.03	10.82

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และในภาพรวมแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ที่นักเรียนสร้างขึ้นมีคุณภาพระดับดีมาก ทั้งนี้เมื่อจำแนกตามประเด็น การประเมินพบว่า มี 4 ประเด็น ที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ 1) ความสอดคล้องระหว่างผลงานกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ 2) การจัดระบบแฟ้มผลงานในแฟ้มเป็นลำดับ 3) การอ่านแล้วเข้าใจง่าย และ 4) การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ส่วนประเด็นรูปลักษณ์ของแฟ้มอยู่ในระดับดี

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาผลการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 แสดงให้เห็นว่า คุณภาพโครงร่างแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ ในการประเมินพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนบนระบบ Google Sites ที่เกิดขึ้นอาจเป็นผล มาจากปัจจัยที่สำคัญดังนี้

ปัจจัยที่ 1 โครงร่างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ฯ มีกระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ฯ ที่มีคุณภาพและเป็นระบบ โดยผู้วิจัยได้มีการวางแผนการออกแบบการดำเนินการตามแนวทางที่วางไว้ โดยมีแนวทางจาก (กมลวรรณ ตังชนกานนท์, 2559) : ดังนั้นโครงร่างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้จริง

ปัจจัยที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านให้คำแนะนำที่ดีในการปรับปรุงแก้ไข ทั้งโครงร่างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ และคู่มือการจัดทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ จึงทำให้เครื่องมือทั้ง 2 เครื่องมือมีจุดแข็งที่สำคัญ โดยสรุปจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญได้ดังนี้ คู่มือมีความน่าสนใจ สีสันสวยงาม ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย อีกทั้งโครงร่างแฟ้มสะสมงาน อิเล็กทรอนิกส์ มีองค์ประกอบมีรายละเอียดครบถ้วนดีมาก และมีรูปแบบที่น่าสนใจ มีกิจกรรมที่หลากหลาย ใช้งานง่าย ไม่สับสน นักเรียนสามารถนำไปใช้งานได้จริง

การศึกษาผลการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่สูงขึ้นหลังจากการทดลองใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ และ นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ได้ใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมเพิ่มเติมศึกษาอยู่ในระดับสูง ซึ่งอาจเกิด จากปัจจัยที่สำคัญดังนี้

ปัจจัยที่ 1 การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เนื่องจากครูให้นักเรียน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างโอกาสให้นักเรียนได้สื่อสารผ่านการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้โดยการใช้แฟ้มสะสมงาน อิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงควบคู่กับการพัฒนา ทักษะการคิด การตั้งคำถาม การแก้ปัญหาและการหาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อค้นพบใหม่ ๆ พร้อมทั้งสามารถนำข้อค้นพบ นั้นไปใช้หรือบูรณาการกับชีวิตประจำวันได้ตามจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษา

ปัจจัยที่ 2 การใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการให้ข้อมูลย้อนกลับในการประเมินผลงานนักเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้เป็นไปตามศักยภาพของแต่ละบุคคล พบว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นเครื่องมือ ที่สามารถส่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง รวมทั้งยังเป็นการเรียนรู้ ร่วมกันระหว่างนักเรียน เพื่อนร่วมชั้นเรียน และครู นอกจากนี้ การใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการประเมิน และการให้ข้อมูลย้อนกลับยังช่วยอำนวยความสะดวกในการทบทวนบทเรียนด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการ เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีส่วนช่วยในการทำให้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นอยู่ในระดับสูง

การศึกษาผลการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 3 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถสร้างแฟ้มสะสมงาน อิเล็กทรอนิกส์ได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และผลการประเมินคุณภาพแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ในการประเมิน พัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่าในภาพรวมคุณภาพของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับ

ดีมาก เมื่อจำแนกตามประเด็นการประเมินพบว่า ความสอดคล้องระหว่างผลงานกับจุดประสงค์การเรียนรู้, การจัดระบบแฟ้มผลงานในแฟ้มเป็นลำดับ การอ่านแล้วเข้าใจง่าย และการเชื่อมโยงความสัมพันธ์อยู่ในระดับดีมาก ส่วนรูปลักษณะของแฟ้มอยู่ในระดับดี ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยที่สำคัญดังนี้

ปัจจัยที่ 1 นักเรียนได้ศึกษาการสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์จากคู่มือที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทั้งในด้านเนื้อหาและรูปแบบของคู่มือ ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจึงทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามได้และสามารถสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (โชติกา ภาชีผล และคณะ, 2558) ที่นักเรียนระดับประถมศึกษาสามารถสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์ในการประเมินและการจัดการเรียนรู้

ปัจจัยที่ 2 นักเรียนให้ความสนใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการใช้สื่อเทคโนโลยีและการสร้างผลงานด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ประยุกต์ จึงส่งผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียน อยากเข้ามามีส่วนร่วมในชั้นเรียน และนักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนรู้มากขึ้น เช่นกับงานวิจัยของ (อัจฉรา ประเสริฐสิน และอัญชลีพร ลพประเสริฐ, 2562) และ (กมลชนก ภาควง, 2561) ที่นำสื่อเทคโนโลยีมาช่วยพัฒนาทักษะการอ่านออกเขียนได้และการคำนวณให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนจนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นจากเดิม

ปัจจัยที่ 3 สภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี ทั้งในด้านอุปกรณ์แท็บเล็ต คลื่นสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สาย รวมไปถึงบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนพร้อมให้คำแนะนำนักเรียนอยู่เสมอ จึงทำให้นักเรียนสามารถสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์บนระบบ Google Sites ได้อย่างคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาผลการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีต่อพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษา พบว่านักเรียนมีพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สูงขึ้น และมีความสนใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการใช้สื่อเทคโนโลยีและการสร้างผลงานด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามามีส่วนร่วมในชั้นเรียน จึงทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนส่งผลให้นักเรียนเกิดความตั้งใจในการเรียนรู้ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานควรส่งเสริมให้ครูประเมินพัฒนาการของนักเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ และส่งเสริมในด้านการใช้สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยี สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพ เพียงพอ และเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน

1.2 โรงเรียนที่มีความพร้อมในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต สามารถนำรูปแบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ โดยการมอบหมายชิ้นงานและติดตามพัฒนาการของนักเรียน โดยนักเรียนสามารถรับข้อมูลย้อนกลับจากครูได้อย่างสร้างสรรค์และทันทั่วถึง ซึ่งทำให้ครูสามารถเก็บชิ้นงานของนักเรียนได้อย่างเป็นระบบ สะดวกในการตรวจและให้คะแนน อีกทั้งยังสามารถดูพัฒนาการของนักเรียนย้อนหลังทั้งในภาพรวมและรายบุคคลได้ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เป็นระบบทำให้ง่ายต่อการกำกับติดตามและส่งเสริมในการดูแลนักเรียน ซึ่งเป็นการลดภาระงานให้ครู

1.3 ครูที่มีความสนใจในการจัดการเรียนรู้ด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ควรมีทักษะและความสามารถด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีพื้นฐาน เนื่องจากต้องให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นระหว่างการสร้างแฟ้มสะสมงานและการเก็บสะสมผลงานของนักเรียนได้ อีกทั้งครูควรสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกที่มีการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจน และเข้าใจง่าย อีกทั้งครูควรสังเกตพฤติกรรม ความพึงพอใจของนักเรียนและสร้างแรงจูงใจในการใช้แฟ้มสะสมงานเพื่อให้การใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์สามารถส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบการให้ข้อมูลย้อนกลับในการศึกษานี้ เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับระหว่างครูกับนักเรียนตามฟอร์มที่ระบบ Google Sites กำหนด อาจทำให้มีข้อจำกัดในการขยายความ อธิบายคำพูดที่กระชับ นักเรียนบางคนยังไม่ได้เข้าใจหรือยังไม่คุ้นชินระบบ ทำให้การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาความรู้เพิ่มเติมในการสร้างแบบฟอร์มการให้ข้อมูลย้อนกลับโดยนำเทคนิค Think Aloud หรือ SMART เข้ามาใช้ในการจัดรูปแบบกิจกรรม เนื่องจากทั้ง 2 วิธีเป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนเปิดเผยวิธีการที่นักเรียนใช้ในการทำความเข้าใจมาใช้ในการศึกษาว่าความเข้าใจของนักเรียนและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม ซึ่งจะทำให้ผู้สอนรู้นักเรียนมีปัญหาข้อบกพร่องหรือต้องการความช่วยเหลือในด้านใด เพื่อจะได้หาวิธีที่จะช่วยเหลือแก้ไขโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับได้ถูกต้อง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนในครั้งต่อไปและทำการปรับปรุงและพัฒนาให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2.2 รูปแบบของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ในการศึกษานี้ มีรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถนำไปพัฒนาต่อให้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์มีความน่าสนใจมากขึ้น ได้แก่ 1) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาและพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบแอปพลิเคชันในการเข้าสู่ระบบเพื่อเป็นการเพิ่มความสะดวกในการใช้งานให้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น 2) ควรมีการพัฒนาสื่อที่ใช้ในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความน่าสนใจ มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น คลิปวิดีโอ หรือ สื่อภาพอินโฟกราฟิก เป็นต้น 3) ควรพัฒนารูปแบบของเครื่องมือให้มีความหลากหลายมากขึ้น เนื่องจากในการศึกษานี้มีแบบฝึกบางส่วนที่มีรูปแบบคำถามที่ตายตัวอาจจะเป็นการจำกัดความคิดของนักเรียน ในการวิจัยครั้งต่อไปควรปรับแบบฝึกและเกณฑ์การให้คะแนนให้มีหลากหลายและความยืดหยุ่นมากขึ้นตามความสามารถของนักเรียนที่แตกต่างกัน

2.3 ควรมีงานวิจัยที่ใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ช่วยแก้ไขปัญหาทางด้านการศึกษานักเรียนเพื่อติดตามพัฒนาการการเรียนรู้หรือ คุณลักษณะอื่น ๆ เช่น ทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนหรือต่อยอดโดยการเปรียบเทียบกับตัวอย่างที่หลากหลายและทดลองกับกิจกรรมการเรียนรู้หลาย ๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก ภาควณิ. (2561). การพัฒนาสื่อการสอนวีดิทัศน์ เรื่อง กราฟของฟังก์ชันเอกซ์โพเนนเชียลด้วยโปรแกรม Camtasia Studio สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 35 (97). 45-55.
- กมลวรรณ ตั้งธนาภานนท์. (2559). การวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559. พิมพ์ครั้งที่ 2.
- โชติกา ภาษีผล,ประกอบ กรณีกิจ และ พิทักษ์ โสตถยาคม. (2558). การพัฒนารูปแบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ที่สะท้อนข้อมูลย้อนกลับในการประเมินพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*.
- สุพรรณิ พรพุทธิชัย. (2551). อิทธิพลของการสอนวิชาโครงงานวิทยาศาสตร์ โดยใช้เทคนิคซิมเพล็กซ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เจตคติทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา. *จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร*
- อหิทัย ชูตระกูลวงศ์. (2556). ผลของการเรียนการสอนแบบสืบสอบโดยใช้คำถามตามการจำแนกประเภทวัตถุประสงค์ทางการศึกษาของบลูมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์และทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท). ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

- อัจศรา ประเสริฐสิน และคณะ. (2562) การสร้างแอปพลิเคชันการเรียนรู้คำศัพท์ผ่าน Flash Cards ที่มีต่อทักษะการอ่านออกเขียนได้ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 36 (99). 41-53
- Al Ismail, Mazen Ibrahim I. (2018). The impact of learners' characteristics on m-learning preferences, and how m-learning preferences form choices in different contexts.
- Barrett, Helen C. (2000). Create your own electronic portfolio. *Learning and leading with technology*, 27 (7). 14-21.
- Harahap, Fauziyah, Nasution, Nanda Eska Anugrah, & Manurung, Binari. (2019). The Effect of Blended Learning on Student's Learning Achievement and Science Process Skills in Plant Tissue Culture Course. *International Journal of Instruction*. 12 (1). 521-538.
- Shute, Valerie J. (2008). Focus on formative feedback. *Review of educational research*. 78 (1). 153-189.
- Theodosiadou, Dimitra, & Konstantinidis, Angelos. (2015). Introducing e-portfolio use to primary school pupils: Response, benefits and challenges. *Journal of Information Technology Education: Innovations in Practice*. 14 (1). 17-38.
- Tosun, Cemal. (2019). Scientific process skills test development within the topic “Matter and its Nature” and the predictive effect of different variables on 7th and 8th grade students’ scientific process skill levels. *Chemistry Education Research and Practice*. 20 (1). 160-174.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษา โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎี
การสร้างความรู้ด้วยตนเอง ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

A study learning achievement of educational research lesson by learning
management based on constructivism theory approach for students of education
faculty, loei rajabhat university

อนุภูมิ คำยัง

Anuphum Kumyoung

อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Lecturer, Ph.D. Faculty of Education, Loei Rajabhat University

Corresponding author, E-mail: Anuphum.kum@lru.ac.th

Received: July 31, 2020; Revised: July 12, 2021; Accepted: July 27, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษาในภาพรวม และแต่ละบทเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3-4 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม จำนวน 2 ห้องเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ซึ่งภายในห้องเรียนของแต่ละกลุ่มจะมีการจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ จากนั้นจับสลากเลือก 1 ห้องเรียนเป็นกลุ่มทดลองที่เรียนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง จำนวน 30 คน ส่วนนักศึกษาอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีการเรียนแบบปกติจำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษาของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในการทดสอบระดับ Multivariate ($\Lambda = 0.454$ Multivariate F-statistics = 4.504, $p = .000$) และเมื่อพิจารณาแยกแต่ละบทเรียน ในการทดสอบระดับ Univariate พบว่า ในบทที่ 2 และ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละบทเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในบทที่ 1, 3, 4, 5, 9, 10, 11 และ 12 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละบทเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในบทที่ 7 และ 8 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละบทเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิจัยทางการศึกษา

Abstract

The aim of the research was to compare experimental and control groups by comparing the differences between the posttests of the two groups. The posttests of each learning unit were compared. The students involving the experiment were three-year or fourth-year students in the five-year educational program. Two groups of 180 students were obtained through cluster random sampling from a total of nine classes. In each class, there were students of mixed abilities. Then one of the selected classes was drawn to be the experimental group. The experimental group was composed of 30 students, while the control group of 28. The research learning management based on constructivism theory approach lesson plans, the teacher's manual plans and post-tests to assess the learning achievement. Respectively data analysis was performed using multivariate analysis of variance (MANOVA). The research results revealed that, in all the units taught through learning management based on constructivism theory approach the posttest scores were significantly higher than the teacher's manual the level of .01 ($\Lambda = 0.454$ Multivariate F-statistics = 4.504, $p = .000$). When each hypothesis in each unit was tested, in all the units 2 and 6 taught through learning management based on constructivism theory approach the posttest scores were significantly higher than the teacher's manual the level of .05, in all the units 1, 3, 4, 5, 9, 10, 11, and 12 taught through learning management based on constructivism theory approach the posttest scores were significantly higher than the teacher's manual the level of .01, in all units 7 and 8 taught through learning management based on constructivism theory approach the posttest scores were no-significantly higher than the teacher's manual.

Key Word: constructivism theory, achievement, educational research

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24(5) ระบุให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาเรื่องที่น่าสนใจ และต้องการหาความรู้ใหม่ หรือต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การวิจัยจึงสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยฝึกกระบวนการคิด การจัดการ หาเหตุผลในการตอบปัญหา และรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและการแก้ปัญหา มาตรา 30 ระบุให้ผู้สอนทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้สอนนอกจากจัดกระบวนการเรียนการสอนแล้ว ยังใช้การวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาหรือต้องการรู้คำตอบ พัฒนาสิ่งที่ต้องการพัฒนาหรือแก้ปัญหา และศึกษาและพัฒนาสิ่งที่ปัญหา หรือต้องการพัฒนาควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการกระบวนการจัดการเรียนการสอน และวิจัยให้เป็นกระบวนการเดียวกัน

จากการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาการวิจัยทางการศึกษา ผู้วิจัยในฐานะของอาจารย์ผู้สอน พบว่าการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการวิจัยยังไม่ประสบผลสำเร็จ มีหลายสาเหตุ ประการแรก คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษาของนักศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ไม่เป็นที่น่าพอใจ ประการที่สอง การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการวิจัยทางการศึกษายังไม่มีความหลากหลาย อาจารย์ผู้สอนเน้นใช้การจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย เน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้จึงไม่น่าสนใจ นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย นักศึกษาขาดการมีส่วนร่วมในการเรียน และไม่ค่อยได้ค้นหาคำความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการวิจัยทางการศึกษา

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยการสร้าง รวบรวม ปรับเปลี่ยนสภาพการณ์รอบ ๆ ตัว มาอธิบายสิ่งที่กำลังศึกษา การเรียนรู้ตามแนวความคิดเห็นของค็อบบ์ ต้องเกิดจากการประสานสัมพันธ์กันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเป็นการสร้างความรู้ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ และสร้างสรรค์ความรู้ความเข้าใจขึ้นด้วยตนเองความแข็งแกร่ง ความเจริญงอกงามในความรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนอื่น ๆ หรือได้พบสิ่งใหม่ ๆ แล้วนำความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยง (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2540 : 42) นอกจากจากนั้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองยังสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 ที่กำหนดแนวการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ เติบโตตามศักยภาพ การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองผู้เรียนได้เป็นเจ้าของการเรียนรู้ที่แท้จริง ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตนเอง เป็นผู้เผชิญสถานการณ์ผ่านกระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติจนตกผลึกเกิดเป็นความรู้ใหม่ของตนเอง

จากการศึกษาทฤษฎีและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการวิจัยทางการศึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการวิจัยอย่างแท้จริง และผู้วิจัยคาดหวังว่า หลังจากที่นักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองแล้ว จะช่วยให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีการสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง มีเป้าหมายในการเรียนรู้ สามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษา และนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองแก่ อาจารย์ ครู นักวิชาการศึกษา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษาในภาพรวม และแต่ละบทเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองกับนักศึกษาที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

สมมุติฐานของการวิจัย

นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษาในภาพรวม และแต่ละบทเรียน สูงกว่านักศึกษาที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ทบทวนวรรณกรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) ได้มีนักวิชาการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน โดยมีความเห็นตรงกันว่าเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน หรือบุคคลนั้น ๆ เป็นผู้สร้างองค์ความรู้ จากสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แล้วมาเชื่อมโยงกันจึงก่อให้เกิดข้อค้นพบใหม่ ๆ หรือองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง หรือทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม หรือสร้างสรรค์นิยม ได้รับการอ้างอิงบ่อย ๆ ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละบุคคล หรือกลุ่มตีความหมายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เรียนรู้หรือได้รับประสบและสร้างสรรค์เป็นองค์ความรู้ (body of knowledge) ขึ้นด้วยตนเองบนรากฐานทางด้านวุฒิภาวะ สติปัญญา เศรษฐฐานะ และค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมของผู้เรียน ซึ่งเป็นแนวความคิดความเชื่อพื้นฐานที่ได้รับ

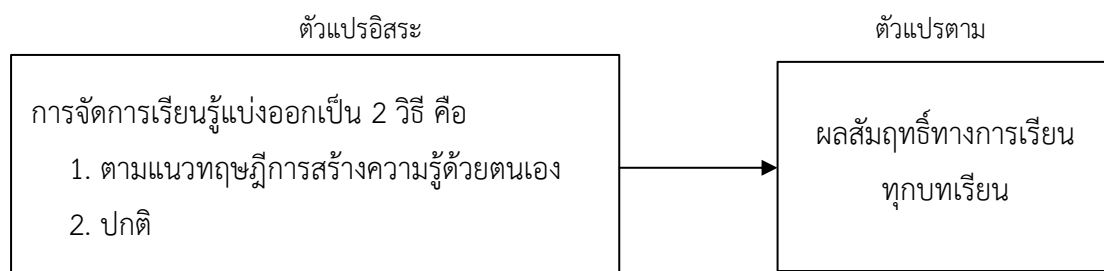
อิทธิพลจากวิธีการทางปรัชญาที่เรียกว่าปรากฏการณ์วิทยา (phenomenology) ของ Edmund Husserl (ค.ศ. 1859-1938) (องอาจ นัยวัฒน์, 2549 : 6) รวมทั้งนักทฤษฎีคนสำคัญอีกคนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความเคลื่อนไหวของกลุ่มคอนสตรัคติวิซึม ได้แก่ เดวิด ออซูเบล (David Ausubel) มีความเห็นว่าโครงสร้างส่วนบุคคลเป็นองค์ประกอบที่ผู้สอนได้วางแผนการสอน โดยใช้ความรู้เดิม และกลวิธีการเรียนรู้เดิมของผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้น ทรรศนะนี้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มคอนสตรัคติวิซึมเป็นอย่างยิ่ง ไวต์ (1992) ส่วนไวโกตสกี (Vygotsky) ได้ให้ความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในการที่ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจโดยตนเอง และความเป็นจริงที่มีอยู่ในโลกกว่าเป็นสิ่งจำเป็นในวิธีการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึมทางสังคม (social constructivism) และหากออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งเสริมความรู้และทักษะที่ต้องการได้เป็นอย่างดี (สรวรยา ตาขำ อนุภูมิ คำยัง และจุฑามาส ศรีจำนงค์. 2563 : 83) ถ้าการจัดการเรียนรู้เป็นรูปธรรม และผู้เรียนสามารถลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งการที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือค้นหาความรู้ด้วยตนเอง โดนผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้ข้อเสนอแนะนับว่าเป็นลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (พันทิพา เย็นญา และอัจฉรา ประเสริฐสิน. 2562: 31) ลักษณะสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีลักษณะที่สำคัญกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้ (พจนา ทรัพย์สมาน, 2550 : 16-22)

1. ยึดหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (constructionism) และทฤษฎีพหุปัญญา (theory of multiple intelligences)

2. กำหนดการจัดการเรียนรู้ โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง มีขั้นตอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการคิด และปฏิบัติจริง

3. กำหนดแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และจัดสภาพบรรยากาศที่เอื้อต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้ใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นหรือแตกต่างจากวิธีการสอนแบบเดิม ผู้วิจัยจึงนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎี การจัดการเรียนรู้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองมาพัฒนาในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิจัยทางการศึกษา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แผนการทดลองแท้จริง (true experimental design) โดยใช้แบบศึกษาโดยการสุ่มสองกลุ่ม วัดหลังทดลองครั้งเดียว (randomized posttest-only control group design)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3-4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำนวน 9 ห้องเรียน จำนวน 180 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3-4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit) ซึ่งภายในห้องเรียนของแต่ละกลุ่มจะมีการจัดห้องเรียนแบบความสามารถ จากนั้นจับสลากเลือก 1 ห้องเรียนเป็นกลุ่มทดลองที่เรียนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง จำนวน 30 คน ส่วนนักศึกษาอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีการเรียนแบบปกติจำนวน 28 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง
2. ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา การวิจัยทางการศึกษา โดยผู้วิจัยต้องการทำการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทุกบทเรียนพร้อมกันในครั้งเดียว ด้วยเงื่อนไขเหมือนมีตัวแปรตามมากกว่า 1 ตัว

นิยามปฏิบัติการ

1. การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เป็นเจ้าของการเรียนรู้ที่แท้จริง ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตนเองเป็นผู้เผชิญสถานการณ์ผ่านกระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติจนตกผลึกเกิดเป็นความรู้ใหม่ของตนเอง โดยมีขั้นตอนให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริงตามลำดับขั้น 5 ขั้น คือ

(1) จุดประกายความสนใจ เป็นกิจกรรมสร้างความรู้สึกรู้สึกอยากรู้ อยากเรียน ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า ความสำคัญ และประโยชน์ของสิ่งที่เรียน

(2) วางแผนการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้วางแผนการเรียนรู้ของตนเองโดยร่วมกันกำหนดขอบเขตแนวทาง วิธีการเรียนรู้ ประเด็นเนื้อหาหาย่อย แนวทางการบันทึกและสรุปผล การเรียนรู้พร้อมทั้งจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนรู้

(3) ลงมือเรียนตามแผน เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้ลงมือศึกษาค้นคว้า ศึกษารวบรวมข้อมูล ศึกษาปัญหา ศึกษาทดลอง ตามแผนที่วางไว้ ฯลฯ เพื่อแสวงหาและค้นพบความรู้ ข้อคิดแนวทางการปฏิบัติ ฯลฯ ด้วยตนเอง

(4) นำเสนอข้อมูลการเรียนรู้ คือกิจกรรมที่ผู้เรียนได้นำข้อมูล ข้อค้นพบที่ได้จากการเรียนรู้ มาร่วมกันวิเคราะห์ห่อภิปราย เปรียบเทียบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ประเมินค่า สรุปความคิดรวบยอด คุณค่าความสำคัญ แนวคิดแนวทางการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และสรุปขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

(5) จัดทำชิ้นงานเพื่อรายงานผลการเรียนรู้ การที่ผู้เรียนนำความรู้ ข้อค้นพบ ข้อสรุปที่ได้จากการเรียนรู้ มานำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ตามความสนใจ พร้อมทั้งบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการเรียนรู้ แสดงความรู้สึกต่อผลงาน และนำผลงานมาแสดงเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประเมินซึ่งกันและกัน รวมทั้งวางแผนการต่อยอดการเรียนรู้ตามความสนใจ

2. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง หมายถึง แนวทางทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สร้าง และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)

3. การวิจัยทางการศึกษา หมายถึง การจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความหมายและทฤษฎีการวิจัย ความมุ่งหมายของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย การค้นคว้า การศึกษางานวิจัยในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวิจัย รูปแบบของการวิจัย การออกแบบการวิจัย การเลือกปัญหา การกำหนดจุดมุ่งหมาย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การหาคุณภาพของเครื่องมือ สถิติเพื่อการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียน การฝึก

ปฏิบัติการวิจัย การนำเสนอผลงานวิจัย การใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา การเขียนเค้าโครงการวิจัย และการเขียนรายงานการวิจัย

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา วิทยาการศึกษาศาสตร์ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบ จากพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยในระดับของความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ของนักศึกษาที่เรียนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยประเมินจากคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนในแต่ละบทเรียน รวมทั้งหมด 12 บทเรียนตามสาระการเรียนรู้จากประมวลรายวิชา (Course Syllabus) โดยใช้แบบทดสอบปรนัย แบบ 5 ตัวเลือก บทเรียนละ 10 ข้อ

5. เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิจัยทางการศึกษา หมายถึง เอกสารที่มีเนื้อหาของบทเรียน วิชาการวิจัยทางการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 12 บทเรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ชุด คือ เอกสารประกอบการสอนสำหรับนักศึกษาที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เอกสารประกอบการสอนสำหรับอาจารย์ เอกสารประกอบการสอนสำหรับนักศึกษาที่เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งเนื้อหาที่เรียน แบบฝึกหัด ไม้มีความแตกต่างกัน แต่มีข้อแตกต่างกันคือในตัวเอกสารประกอบการสอนที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองจะมีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในตัวเล่ม ทั้งเอกสารของนักศึกษา และอาจารย์ผู้สอน

6. การจัดการเรียนรู้แบบปกติ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนโดยใช้วิธีการ บรรยาย อภิปราย และมีเอกสารประกอบการสอนวิชาการวิจัยทางการศึกษา แต่ไม่ใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ จำนวน 12 แผนการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง จำนวน 12 แผนการจัดการเรียนรู้ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจากการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในแผนการจัดการเรียนรู้ และผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละบทเรียน จำนวน 12 บทเรียน ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกข้อสอบและผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ตรวจสอบ (IOC ≥ 0.50) และทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำนวน 30 คน จากนั้นผลการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มาหาค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนในแต่ละบทเรียน โดยตัดเอาเฉพาะข้อสอบที่มีระดับค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และนำไปทดลองใช้อีกครั้งเพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยคำนวณจากสูตร KR-20 (Kuder Richardson-20) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละบทเรียน ตั้งแต่บทที่ 1 ถึง 12 ดังนี้

บทเรียน	พิสัยของค่าความยาก (p)	พิสัยของค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น (r_{tt})
บทที่ 1	0.30 – 0.80	0.44 – 0.71	0.85
บทที่ 2	0.28 – 0.79	0.35 – 0.59	0.80
บทที่ 3	0.23 – 0.80	0.20 – 0.52	0.69
บทที่ 4	0.43 – 0.73	0.29 – 0.70	0.80
บทที่ 5	0.31 – 0.72	0.28 – 0.74	0.78
บทที่ 6	0.27 – 0.73	0.22 – 0.50	0.70

บทเรียน	พิสัยของค่าความยาก (p)	พิสัยของค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น (r_{tt})
บทที่ 7	0.37 – 0.63	0.40 – 0.74	0.87
บทที่ 8	0.21 – 0.68	0.40 – 0.67	0.84
บทที่ 9	0.30 – 0.60	0.32 – 0.64	0.82
บทที่ 10	0.40 – 0.73	0.27 – 0.74	0.83
บทที่ 11	0.47 – 0.80	0.36 – 0.75	0.82
บทที่ 12	0.20 – 0.77	0.36 – 0.69	0.81

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (MANOVA) คือ การทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของเมตริกความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของประชากร (homogeneity of variance covariance matrix) จากสถิติทดสอบ Box's M พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \geq .05$) นั้นแสดงว่า เมตริกความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของประชากรเท่ากัน และผลการวิเคราะห์ Multivariate Test พิจารณาจากค่า Wilks's Lambda ($\Lambda = 0.454$ Multivariate F-statistics = 4.504**, $p = .000$) มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามจะมีความแตกต่างกันตามระดับของตัวแปรอิสระ เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ จึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

2) ดำเนินการวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยายของตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย และช่วงประมาณคะแนนเฉลี่ยที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

3) ทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนในกลุ่มทดลองกับ กลุ่มควบคุมเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (multivariate analysis of variance; MANOVA)

ผลการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษา โดยจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละบทเรียน และในภาพรวม ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย และช่วงประมาณคะแนนเฉลี่ยที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม รายละเอียดดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย และ ช่วงประมาณคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นของประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของกลุ่มทดลอง ($n = 30$) และกลุ่มควบคุม ($n = 28$)

บทเรียน	กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม 10			ช่วงประมาณคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นของประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%
		$\bar{X}$	S	$S_{\bar{X}}$	
บทที่ 1	กลุ่มทดลอง	7.730	1.721	0.314	7.090 – 8.380
	กลุ่มควบคุม	6.540	1.551	0.293	5.930 – 7.140
บทที่ 2	กลุ่มทดลอง	6.770	1.675	0.306	6.140 – 7.390
	กลุ่มควบคุม	5.680	1.588	0.300	5.060 – 6.290
บทที่ 3	กลุ่มทดลอง	5.870	1.814	0.331	5.190 – 6.540
	กลุ่มควบคุม	4.390	1.931	0.365	3.640 – 5.140
บทที่ 4	กลุ่มทดลอง	7.300	1.822	0.333	6.620 – 7.980
	กลุ่มควบคุม	5.570	2.559	0.484	4.580 – 6.560
บทที่ 5	กลุ่มทดลอง	5.900	2.264	0.413	5.050 – 6.750
	กลุ่มควบคุม	4.140	2.050	0.387	3.350 – 4.940
บทที่ 6	กลุ่มทดลอง	5.570	1.716	0.313	4.930 – 6.210
	กลุ่มควบคุม	4.460	2.117	0.400	3.640 – 5.290
บทที่ 7	กลุ่มทดลอง	5.700	2.914	0.532	4.610 – 6.790
	กลุ่มควบคุม	5.110	3.119	0.589	3.900 – 6.320
บทที่ 8	กลุ่มทดลอง	5.630	2.456	0.448	4.720 – 6.550
	กลุ่มควบคุม	4.320	2.736	0.517	3.260 – 5.380
บทที่ 9	กลุ่มทดลอง	5.470	2.460	0.449	4.550 – 6.390
	กลุ่มควบคุม	3.790	2.166	0.409	2.950 – 4.630
บทที่ 10	กลุ่มทดลอง	6.800	2.235	0.408	5.970 – 7.630
	กลุ่มควบคุม	3.860	1.799	0.340	3.160 – 4.550
บทที่ 11	กลุ่มทดลอง	7.600	1.404	0.256	7.080 – 8.120
	กลุ่มควบคุม	6.210	2.061	0.390	5.420 – 7.010
บทที่ 12	กลุ่มทดลอง	4.970	1.474	0.269	4.420 – 5.520
	กลุ่มควบคุม	3.430	1.425	0.269	2.880 – 3.980

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษาสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติทุกบทเรียน

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษา ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองกับนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติในภาพรวม และแยกเปรียบเทียบในแต่ละบทเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิจัยทางการศึกษา ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองกับนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติในภาพรวม และแยกเปรียบเทียบในแต่ละบทเรียน

Multivariate-test						
Group:	$\Lambda = 0.454$ Multivariate F-statistics = 4.504**, p = .000					
Univariate-test						
บทเรียน	SOV	SS	df	MS	F	p
บทที่ 1 การใช้วิทยาการทาง วิทยาศาสตร์ในการศึกษา	Group	20.772	1	20.772	7.712**	.007
	Error	150.831	56	2.693		
	Total	171.603	57	171.603		
บทที่ 2 การเลือกปัญหาวิจัย	Group	17.147	1	17.147	6.424*	.014
	Error	149.474	56	2.669		
	Total	166.621	57			
บทที่ 3 การตรวจสอบและการ ทบทวนเอกสาร	Group	31.458	1	31.458	8.981**	.004
	Error	196.145	56	3.503		
	Total	227.603	57			
บทที่ 4 ตัวแปรและสมมติฐาน	Group	43.274	1	43.274	8.872**	.004
	Error	273.157	56	4.878		
	Total	316.431	57			
บทที่ 5 เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง	Group	44.716	1	44.716	9.553**	.003
	Error	262.129	56	4.681		
	Total	306.845	57			
บทที่ 6 การออกแบบการวิจัย	Group	17.6	1	17.6	4.777*	.033
	Error	206.331	56	3.684		
	Total	223.931	57			
บทที่ 7 เครื่องมือที่ใช้ในการ รวบรวมข้อมูลและการหาคุณภาพ เครื่องมือ	Group	5.09	1	5.09	0.560	.457
	Error	508.979	56	9.089		
	Total	514.069	57			
บทที่ 8 สถิติเชิงพรรณนา	Group	24.926	1	24.926	3.702	.059
	Error	377.074	56	6.733		
	Total	402	57			
บทที่ 9 สถิติเชิงอ้างอิง	Group	40.922	1	40.922	7.584**	.008
	Error	302.181	56	5.396		
	Total	343.103	57			
บทที่ 10 การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัย	Group	125.427	1	125.427	30.246**	.000
	Error	232.229	56	4.147		
	Total	357.655	57			

บทที่ 11 การเขียนโครงการวิจัย	Group	27.81	1	27.810	9.059**	.004
	Error	171.914	56	3.070		
	Total	199.724	57			
บทที่ 12 การเขียนรายงานและการนำเสนอผลงานวิจัย	Group	34.262	1	34.262	16.284**	.000
	Error	117.824	56	2.104		
	Total	152.086	57			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ในภาพรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิจัยทางการศึกษา ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในการทดสอบระดับ Multivariate ($\Lambda = 0.454$ Multivariate F-statistics = 4.504, $p = .000$) และเมื่อพิจารณาแยกแต่ละบทเรียน ในการทดสอบระดับ Univariate พบว่า ในบทที่ 2 และ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละบทเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในบทที่ 1, 3, 4, 5, 9, 10, 11 และ 12 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละบทเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในบทที่ 7 และ 8 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละบทเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปและอภิปรายผล

จากงานวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการศึกษา โดยจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิจัยทางการศึกษา ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองในภาพรวม ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาแยกแต่ละบทเรียน ในบทที่ 2 และ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละบทเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในบทที่ 1, 3, 4, 5, 9, 10, 11 และ 12 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละบทเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี วิมลศิลป์ (2559) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนผ่านเว็บตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยตลาดวิชา พบว่า พิเชษฐศรีบุญงค์ ได้ศึกษาผลการเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับการใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและการเสริมต่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างถูกต้องตามหัวข้อเรื่อง มีการสรุปเนื้อหาที่นำเสนอได้ตรงประเด็น นักศึกษามีการจัดประเด็นการพูดอย่างเป็นระบบ รวมทั้งวิทยา วรพันธ์ และประสาธน์เนื่องเฉลิม ได้สังเคราะห์งานวิจัยด้านการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ของนิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า วิธีจัดการเรียนรู้ที่ศึกษามากที่สุดคือการใช้ทฤษฎี การสร้างความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 113

ค่า มีค่าขนาดอิทธิพลเป็นบวกทั้งหมดมีค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 5.06 ความแปรปรวนเท่ากับ 20.17 แสดงว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนโดยวิธีนี้เท่ากับ 5.06 เท่า ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระหว่างการทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน หรือระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งนี้เนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองจะช่วยให้ นักศึกษาได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองภายหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จึงเกิดความรู้ด้วยตนเอง เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีกระบวนการเกิดขึ้นภายในบุคคลเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยเหตุผลจากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็น กับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมเกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญาจากปัจจัยดังกล่าว จึงทำให้นักศึกษาที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติในภาพรวมและ ในทุก ๆ บทเรียน ในบทที่ 7 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและการหาคุณภาพเครื่องมือ และบทที่ 8 เรื่อง สถิติเชิงพรรณนา นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติอาจเนื่องมาจากทั้ง 2 บทนี้ นักศึกษาเคยเรียนมาแล้วในวิชา การวัดและประเมินผล จึงมีความรู้ความเข้าใจในการเรียนที่ใกล้เคียงกันเป็นทุนเดิม จึงทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่านักศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นักศึกษา สามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อเป็นการศึกษาหาความรู้และ เป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจได้ รวมทั้งยังสามารถประยุกต์ความรู้ความเข้าใจไปใช้ในการทำวิจัยทางการศึกษา
2. อาจารย์ และผู้สนใจทั่วไปสามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อนำความรู้ ที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากที่สุด
3. ผู้บริหาร สามารถนำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองไปใช้เป็นต้นแบบเพื่อการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินการศึกษาวิจัยกับกลุ่มผู้เรียนอื่น ๆ ในการเรียนจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ ด้วยตนเอง เช่น นักศึกษาระดับปริญญาโท นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ฯลฯ เพื่อขยายศักยภาพ ของการเรียนจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง
2. ควรศึกษาแผนแบบการทดลองอื่น ๆ ในการเรียนจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เช่น แผนแบบสุ่มอย่างสมบูรณ์ แผนแบบบล็อกสุ่ม ฯลฯ
3. ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการเรียนจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ในรายวิชาอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกับวิชา การวิจัยทางการศึกษา เช่น วิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาการวิจัย เชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากกองทุนสนับสนุนงานวิจัยของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย บริหารจัดการ โดยคณะครุศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2540). *วิธีสอนแบบ Constructivism. (ถ่ายเอกสารประกอบการประชุม)*. กรุงเทพฯ: ตึกอำนวยการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พจนา ทรัพย์สมาน. (2550). การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหา และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันทิพา เย็นญา และอัสรา ประเสริฐสิน. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. (36) 99. 28-40.
- สวรยา ตาขำ, อนุภูมิ คำยัง และจุฑามาส ศรีจำนงค์. (2563). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. (37) 102. 81-93.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2549). *วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การแสดงละครของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่

The development of learning achievement by using dramatization of mathayom
suksa iii students from surao ban rai school

สุพิชฌาย์ วงศ์สกุลเพชร¹ นันทธร บรรจงปรุ² สุพจน์ เกิดสุวรรณ³

Supitcha Wongsakulpetch¹ Nanthon Bunjongparu² Suphot Koedsuwan³

¹นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษามหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

¹Student at Saint John's University. Master of Education (Curriculum and Learning Management) College of Philosophy and Education, Saint John's University

Corresponding author, E-mail: suphitcha.wong@gmail.com

^{2,3} อาจารย์ ดร. วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

^{2,3} Lecturer, Ph.D., College of Philosophy and Education, Saint John's University

E-mail: ²nanthon.bun@gmail.com, ³supod123@hotmail.com

Received: July 29, 2020; Revised: July 1, 2021; Accepted: September 5, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้การแสดงละคร 2) เพื่อการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การแสดงละคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร แบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ การแสดงละคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้การแสดงละคร มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x}=4.90$ S.D.=0.31)

คำสำคัญ: การแสดงละคร, การจัดการเรียนรู้, ภาษาอังกฤษ

Abstract

The objectives of this research were two-fold 1) To make a comparison of learning between pre-test and post-test of Matthayom Suksa III to by English learning management by using drama ; and 2) To study satisfaction of student to English learning management by using drama. The sample consisted of 30 Mathayom Suksa III students from Surao Ban Rai School, obtained by purposive sampling technique. A sample was selected from student's cases were included as a sample. The employed research instrument comprised English lesson plans by using drama, assessing English for Communication skills by using drama, and assessing for satisfaction of student to learning management by using drama. The statistics used in data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

Research findings were as follows: 1) Students from Surao Ban Rai School That is learned by English learning management musing drama with the value of significant at the .05 level different. 2) The satisfaction of Mathayomm Suksa III students from Surao Ban Rai School to English learning management using drama performance in the overall level was at the highest level of satisfaction (To make a comparison of learning between pre-test and post-test of Matthayom Suksa III to by English learning management by using drama ; and 2) To study satisfaction of student to English learning management by using drama. The sample consisted of 30 Mathayom Suksa III students from Surao Ban Rai School, obtained by purposive sampling technique. A sample was selected from student's cases were included as a sample. The employed research instrument comprised English lesson plans by using drama, assessing English for Communication skills by using drama, and assessing for satisfaction of student to learning management by using drama. Research findings were as follows: 1) English learning management by using drama performances to encourage English Communication Skills developed by the researcher its content validity of the test as shown by the IOC = 0.56 2) Students of 30 from Surao Ban Rai School That is learned by English learning management musing drama with the value of significant at the .05 level different. 3) The satisfaction of Mathayomm Suksa III students from Surao Ban Rai School to English learning management using drama performance in the overall level was at the highest level of satisfaction ($\bar{x}=4.90$ S.D.=0.31)

Keywords: Dramatization, Learning Management, English

บทนำ

ภาษาคือเครื่องมือที่มนุษย์ใช้สื่อสาร แต่ในขณะเดียวกันภาษา คือ ทักษะของชีวิตเป็นเสมือน กุญแจดอกสำคัญ ที่ไขประตูเปิดรับโอกาสใหม่ ๆ ทำให้เราก้าวเข้าไปสู่ความสำเร็จได้ (ตฤณภัทร โลหะพงศธร, 2561) ในกฎบัตรอาเซียน ข้อ 34 บัญญัติว่า “The working language of ASEAN shall be English” “ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือ ภาษาอังกฤษ” ดังนั้น ภาษาอังกฤษจัดเป็นเครื่องมืออันดับหนึ่งสำหรับพลเมืองอาเซียนในการสื่อสารสร้างสัมพันธสู่โลกกว้างของภูมิภาคอาเซียน โลกแห่งมิตรไมตรีที่ขยายกว้าง ไร้พรมแดน โลกแห่งการแข่งขันไร้ขอบเขตภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่สองของ ชาวอาเซียน เคียงคู่ภาษาที่หนึ่งอันเป็นภาษาประจำชาติของแต่ละคน (สมเกียรติ อ่อนวิมล, 2555) จากการสำรวจและจัดทำดัชนีวัดความรู้ภาษาอังกฤษในปี 2018 ของสถาบันสอนภาษาอังกฤษระดับโลก (สถาบันสอนภาษาอังกฤษ Education First) เปิดเผยผลการจัดอันดับความสามารถทางการใช้

ภาษาอังกฤษประจำปีซึ่งสำรวจจากคนจำนวน 1.3 ล้านคนจาก 88 ประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก ผลการสำรวจพบว่า ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยอยู่ในระดับต่ำ โดยประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 64 ของโลก ซึ่งลดลงจากอันดับที่ 53 ในปี 2560 จากการสำรวจดัชนีความสามารถทางภาษาอังกฤษ (EF English Proficiency Index) ปรากฏว่าในปี 2017 เวียดนามเลื่อนไปสู่ระดับ “ปานกลาง” อยู่ในอันดับที่ 34 จาก 80 ประเทศ ในขณะที่ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 53 ตามหลังเวียดนามอยู่ 19 อันดับ (กรุงเทพธุรกิจ, 2561) หากเปรียบเทียบในระดับภูมิภาคเอเชียด้วยกันประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 16 จาก 21 ประเทศ

มิน ทราน ผู้อำนวยการอาวุโสฝ่ายงานวิจัย กล่าวว่า “ผลสำรวจพบว่าในระยะเวลา 1 ปี อันดับความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยตกลงไป 11 อันดับ” และยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า “การสำรวจดัชนีความสามารถทางภาษาอังกฤษแสดงให้เห็นว่าประเทศและบุคคลที่ลงทุนในการศึกษาภาษาอังกฤษ และตระหนักถึงความสำคัญของภาษา ซึ่งเป็นตัวผลักดันด้านการแข่งขันสู่การเป็นประเทศและบุคคลที่มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ปีซี ไทย, 2561) สอดคล้องกับคำกล่าวของ ปนัดดา ดิศกุล ที่ได้กล่าวไว้ช่วงหนึ่งของพิธีเปิดโครงการพัฒนาศักยภาพครูสอนภาษาอังกฤษภายใต้โครงการแบรนด์ซัมเมอร์แคมป์ 2018 (BRAND’S Tutor Summer Camp) ว่า “แม้ว่าจะมีการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับมัธยมศึกษาก็ตาม แต่พบว่านักเรียนไทยส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถนำทักษะการใช้ภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ไปประยุกต์ใช้เพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างคล่องแคล่ว โดยครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ซึ่งทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้โดยตรง จะต้องเพิ่มเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนสนใจ และเข้าใจในบทเรียนได้อย่างง่าย รวดเร็ว และมีความสุข” (บัลลังก์ โรหิตเสถียร, 2561) การพัฒนาภาษาอังกฤษในประเทศไทยนั้นควรให้ความสำคัญกับ 3 สิ่ง คือ 1) การสอนภาษาอังกฤษควรใช้ภาษาอังกฤษในการสอน 2) ควรสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ให้มีการโต้ตอบ และฝึกฝนจริง ไม่ใช่การท่องจำไวยากรณ์ 3) ครูต้องส่งเสริมให้นักเรียนใช้สื่อภาษาอังกฤษ นอกห้องเรียน เช่น ข่าว หนังสือ และเพลง (ประชาชาติธุรกิจ, 2560) ซึ่งวิธีการสอนภาษาอังกฤษด้วยการใช้กิจกรรมที่น่าสนใจนั้นจะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสนุกสนานกับวิธีการสอนของครูได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากรูปแบบของกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พูด เคลื่อนไหว ร่างกาย เกิดจินตนาการ รวมไปถึงการที่ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับผู้เรียนและครูซึ่งการแสดงละครเป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่ผู้เรียนจะได้เกิดการเรียนรู้ตามที่กล่าวไว้ข้างต้น (Robin Schroeter, 2018) ได้นำเสนอเกี่ยวกับการแสดงละครสร้างสรรค์สำหรับเด็กว่าการแสดงละครจัดได้ว่าเป็นศิลปะที่ผู้แสดงต้องเต็มที่ที่สุดในทุก ๆ ด้าน ของผู้เรียน ทั้งทางด้านสติปัญญาและความคิด ด้านการแสดงอารมณ์แสดงความรู้สึกทั้งทางร่างกายและวาจา รวมไปถึงด้านการทำงานร่วมกันให้เกิดผลดีต่อสังคมอย่างเต็มที่ในฐานะนักแสดง ผู้เรียนมีโอกาที่จะได้สวมบทบาทหลากหลาย จึงทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ เข้าใจถึงปัญหาและคุณค่าที่แท้จริงของตัวละครเหล่านั้น ซึ่งผู้เรียนอาจไม่เคยได้รับรู้มาก่อน นอกจากนั้นยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เนื่องจากละครสร้างสรรค์ให้ความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้มากกว่าส่วนอื่น ๆ ครูผู้สอนจึงควรใช้เวลาไปกับชั้นเรียนตามที่เห็นว่าเหมาะสม ไม่ควรสร้างข้อจำกัดด้านเวลา ไม่ควรจะต้องรีบร้อน เมื่อมีนักเรียนในชั้นเรียนที่อยากจะเป็นคนดูแทนที่จะเข้าร่วมแสดงเพราะความอายหรือเพราะความกลัว ครูผู้สอนก็ไม่ควรไปบังคับเด็กแต่ควรหาวิธีชักจูงให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมด้วยตัวเอง และไม่ว่าเวทีไหน ๆ ครูผู้สอนก็สามารถเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการเป็นผู้นำได้ โดยให้เด็ก ๆ ผลัดกันสวมบทบาทผู้นำกิจกรรม ส่วนครูก็ผันตัวเองมาเป็นหนึ่งในผู้ร่วมแสดงละครช่วยให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึก การแก้ปัญหาและความสัมพันธ์ ความเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ประสบการณ์ที่ได้จากการแสดงการเล่นละคร ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองและพัฒนาการด้านความคิดและจินตนาการมากยิ่งขึ้น) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกมล ศรีทองสุข (2563) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับละครสร้างสรรค์สู่การพัฒนาเด็ก ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ทำให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง มีความกล้าแสดงออก มีพัฒนาการด้านความคิดและจินตนาการ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมี

เหตุผลซึ่งเกิดจากการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง อีกทั้งงานวิจัยของ สหาศัย พงศ์หิรัญ (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาศาสตร์และการสื่อสารการแสดง เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม เรื่อง มหาตมะ บพพระราชินีในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การนำเสนอในรูปแบบของละคร และสื่อผสมของตะวันตก สามารถนำไปใช้เพื่อบูรณาการองค์ความรู้ให้เข้ากับการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อีกทางหนึ่งด้วยการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการแสดงในรูปแบบละครเวที และยังสามารถเป็นตัวอย่างของเครื่องมือในการสื่อสารการสื่อสารสำหรับการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้าใจตลอดจนเป็นแนวทางในการลดปัญหาความขัดแย้งในสังคมและปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคนในชาติไทยเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีของสังคมไทยในอนาคตได้ ดังที่ (ทิศนา แคมมณี, 2550) ได้กล่าวว่า “วิธีสอนโดยใช้การแสดงละคร คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการให้ผู้เรียนแสดงละคร ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเนื้อหาและบทละครที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องทำให้เรื่องราวนั้นมีชีวิตขึ้นมาและสามารถทำให้ทั้งผู้แสดงและผู้ชมเกิดความเข้าใจและจดจำเรื่องนั้นได้นาน”

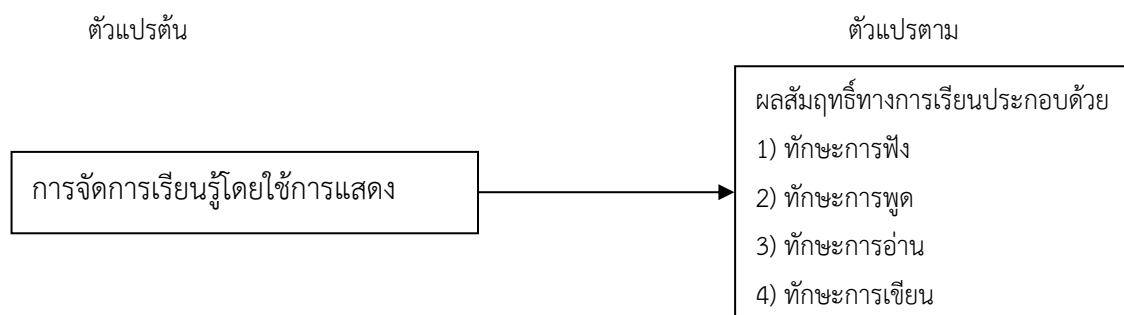
ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้ดีขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละครจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความตึงเครียด ได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ครบทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้การแสดงละครจึงเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้วิธีการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนมีความน่าสนใจมากขึ้น นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และบทละครที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นจนจบได้ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละครช่วยส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้งในด้านความคิดและการปฏิบัติได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจที่ดีในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ การแสดงละคร

สมมติฐานงานวิจัย

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละครหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้อง นักเรียนทั้งหมด 60 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 30 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละครที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 9 แผน ๆ ละ 50 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 18 ครั้ง

2. แบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบคนละ 40 นาที

3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร 18 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ พุทธศักราช 2561 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) (กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา

จากแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 แผน ปรากฏว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นทั้งหมดมีค่าระหว่าง 0.50-1.00 โดยเฉลี่ยค่า IOC เท่ากับ 0.8 เมื่อเทียบระดับเกณฑ์คุณภาพอยู่ในระดับ ใช้ได้ ถือว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม และผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละครที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองนำร่องโดยทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้การแสดงละครกับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

แบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร จำนวน 40 ข้อ โดยมีค่า IOC เท่ากับ 0.58 ซึ่งผู้วิจัยนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำคะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร มาวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) โดยได้ข้อสอบที่มีระดับความยากอยู่ระหว่าง 0.2-0.8 และค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละครทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.76 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับ พอใช้ สามารถนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้

ผู้วิจัยนำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ การแสดงละคร ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแบบประเมิน ความสามารถในการนำไปใช้ของข้อคำถามแต่ละข้อ ปรากฏว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้การแสดงละครที่สร้างขึ้นทั้งหมดโดยเฉลี่ยค่า IOC เท่ากับ 1.00 เมื่อเทียบระดับเกณฑ์คุณภาพอยู่ในระดับ ใช้ได้

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร แบบทดสอบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร พร้อมทั้งชี้แจง จุดประสงค์ของรายวิชาและวิธีการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละครกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการ ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จัดกิจกรรมเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การ แสดงละครกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 9 แผน สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 18 ครั้ง เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละครตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วผู้วิจัยจึงทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ คนละ 40 นาที กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

วิธีการทางสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร
2. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ การแสดงละครโดยวิธีหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โดยใช้การแสดงละคร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ห้อง 1 โดยใช้การแสดงละคร โดยการทดสอบด้วยสถิติ T-test แบบ Dependent Sample

การทดสอบ	N	คะแนนของนักเรียน			t	sig
		คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.		
ก่อนเรียน	30	40	19.90	3.65	12.228	.000
หลังเรียน	30	40	25.13	3.84		

$p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียน สุเหร่าบ้านไร่ ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้การแสดงละครหลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร ดังตารางที่ 2 โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนเป็นข้อคำถามชนิดประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจมาก

คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตารางที่ 2 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย		การแปลความหมาย
ความพึงพอใจรวมด้านครูผู้สอน	4.90	0.31	พึงพอใจมากที่สุด
ความพึงพอใจรวมด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.90	0.31	พึงพอใจมากที่สุด
ความพึงพอใจรวมด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.67	0.53	พึงพอใจมากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจรวมของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละครที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า ความพึงพอใจรวมด้านครูผู้สอน และความพึงพอใจรวมด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90, S.D.=0.31 แสดงว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และลำดับสุดท้ายความพึงพอใจรวมด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67, S.D.=0.53 แสดงว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การแสดงละครของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ มีผลการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ที่เรียนรู้ผ่านการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า คะแนนก่อนเรียน ($\bar{X} = 19.90$ S.D.=3.65) และคะแนนหลังเรียน ($\bar{X} = 25.13$ S.D.=3.84) ผลปรากฏว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณาเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ความพึงพอใจด้านครูผู้สอน และความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ ($\bar{X}=4.90$ S.D.=0.31) และความพึงพอใจด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.67$ S.D.=0.53) เป็นลำดับสุดท้าย

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การแสดงละครของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ในครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลตามสมมติฐาน ซึ่งคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละครสูงกว่าก่อนเรียน ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนฝึกซ้อมการแสดงละครโดยมีการใช้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองหลังจากที่มีการเรียนรู้ผ่านบทเรียนตามบทบาทของตัวละครที่ตนเองได้รับมอบหมาย ซึ่งครูผู้สอนจะคอยให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนพบปัญหาในระหว่างฝึกซ้อมการแสดงละคร เมื่อฝึกซ้อมการแสดงละครเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูผู้สอนจึงให้นักเรียนนำเสนอผลงานการแสดงละครตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จงรัก ขาววาปี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโต้ตอบทางสรีระและแบบปกติ โดยพบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 78.08

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การแสดงละครของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละครมีเรื่องราวให้เลือกหลากหลาย จึงสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนในทุกระดับชั้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลินกับการเรียนภาษาอังกฤษ
2. ก่อนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละคร ครูผู้สอนควรอธิบายขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ให้ละเอียด เนื่องจากการจัดการเรียนรู้มีวิธีการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียนทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน จึงอาจทำให้นักเรียนเกิดความสับสนในการเรียนได้
3. การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การแสดงละครมีลักษณะที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรเน้นกระบวนการกลุ่ม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน และจะนำไปสู่การช่วยกันแก้ปัญหาได้ดีและทำให้นักเรียนมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน เพื่อประเมินข้อดีและข้อเสียของการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ
2. ควรคำนึงถึงความรู้พื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน เพื่อจะได้ส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น โดยหากนักเรียนมีความรู้แตกต่างกัน ครูผู้สอนควรจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิมด้วยการให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ
3. ควรคำนึงถึงระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่ต้องใช้เวลาในการจัดกิจกรรมค่อนข้างมาก ครูผู้สอนจึงต้องบริหารเวลาในการทำกิจกรรมให้เหมาะสม ครูผู้สอนจึงควรเตรียมเครื่องมือให้พร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอนทุกครั้ง

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร. (2561). ไขปัญหาทักษะ 'ภาษาอังกฤษ' คนไทย 'ร่วง' ซ้ำซ้อน เพราะอะไร?. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2562. จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/865234>.
- โกมล ศรีทองสุข. (2563). ละครสร้างสรรค์สู่การพัฒนาเด็ก. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 24 (ฉบับที่ 2). 127.
- จงรัก ขาววาปี และคณะ. (2559). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโต้ตอบทางสรีระและแบบปกติ. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 22 (ฉบับพิเศษ). 49-57.
- ตฤณภัทร โลหะพงศธร. (2561). ความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัล และก้าวต่อไปของ Wall Street English สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2562. จาก <https://adaybulletin.com/talk-guest-wall-street-english-> โอฬาร/17802.

- ทศนา แหมมณี. (2550). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. (พิมพ์ครั้งที่4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัลลังก์ โรหิตเสถียร. (2560). โครงการพัฒนาศักยภาพครูสอนภาษาอังกฤษ BRAND's Tutor Summer Camp. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <https://www.moe.go.th/websm/2017/jun/335.html>.
- บีบีซี ไทย. (2561). ทำไมคะแนนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยจึงย่ำแย่มาติดกัน 8 ปีแล้ว. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2562. จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-46093794>.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2560). EF ดัชนีภาษาอังกฤษไทยควรเพิ่มทักษะการสื่อสาร. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2562. จาก <https://www.prachachat.net/facebook-instant-article/news-84893>.
- สทาศัย พงศ์หิรัญ. (2562). การศึกษาและปฏิบัติการสื่อสารการแสดง เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม เรื่อง มหาตมะบพพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 23 (ฉบับที่ 1). 37.
- สมเกียรติ อ่อนวิมล. (2555). การการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอื่นในภูมิภาคกับอนาคตของไทยในอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2562. จาก http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2013/5/2060_5264.pdf.
- Robin Schroeter. (2561). การแสดงละครสร้างสรรค์สำหรับเด็กที่กรุงเทพ. สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2562. จาก <https://robinschroeter.de/th/2018/12/24/การแสดงละครสร้างสรรค์>

รายงานการประเมินผลโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

The evaluation report of the english program of kanchanapisek wittayalai nakhon pathom school (pratumnak suankularn matthayom) under the secondary educational service area office 9

สุญาดา เฮงชัยโย

Suyada Hengchaiyo

รองผู้อำนวยการโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม)

Deputy Director, Academic Affairs, Kanjanapisek Wittayalai Nakhon Pathom School

Corresponding author, E-mail: suyada@kjin.ac.th

Received: August 3, 2020; Revised: July 15, 2021; Accepted: July 29, 2021

บทคัดย่อ

การประเมินผลโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินผลด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ 2) ประเมินผลด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ 3) ประเมินผลด้านกระบวนการของโครงการ 4) ประเมินผลด้านผลผลิตของโครงการ 5) ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ โดยใช้รูปแบบการประเมินซิปป์ (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) กลุ่มประชากร คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และนักเรียนโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม) จำนวน 2,655 คน การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 346 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 5 ฉบับ สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินโครงการ พบว่า 1) ผลการประเมินด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.44) 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.54) 3) ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.61) 4) ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.52) 5) ความพึงพอใจต่อโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.54)

คำสำคัญ ประเมินโครงการ, โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program)

Abstract

The purposes of this research were to evaluate the context, input, process, product and satisfaction of the English program (developed the Ministry of Education) of Kanchanapisek Wittayalai Nakhon Pathom School (Pratumnak Suankularn Matthayom) under the Secondary Educational Service Area Office 9 by using CIPP Evaluation Model of Daniel Stufflebeam. The population of the study was comprised of 2,655 participants including the committee of the basic educational school, teachers and students of Kanchanapisek Wittayalai Nakhon Pathom School (Pratumnak Suankularn Matthayom). The sample for this study included 346 of the population selected by purposive sampling. The research instruments applied in this study were the five questionnaires with five rating scales in term of the context, input, process, product and satisfaction of the English program. The data were analyzed with Frequency, Percentage, Means, and Standard Deviation (S.D.) The findings of the study were as follows: 1) The Context Evaluation of the project were at the most appropriate level ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.44). 2) The Input Evaluation of the project were at the most appropriate level ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.54). 3) The Process Evaluation of the project were at the very appropriate level ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.61). 4) The Product Evaluation of the project were at the very appropriate level ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.52). 5) The satisfaction of the committee of the basic educational school, teachers and students toward the English Program were at the high level ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.54).

Keywords: Program evaluation, English Program

บทนำ

การเตรียมคนไทยยุค 4.0 เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีพัฒนาการอย่างมีคุณภาพสูงก็คือ การเสริมสร้างการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาทักษะการเรียนรู้ กระบวนการคิดและการสื่อสาร ที่สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชนและสังคม โดยการปรับที่เหมาะสมควรคำนึงถึงกรอบแนวคิด เพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาคีเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) ให้ครอบคลุมแนวคิดสำคัญและทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2557 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศ เรื่อง นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือเข้าถึงองค์ความรู้และก้าวทันโลก รวมถึงพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) ดังนี้ 1) ใช้กรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล ได้แก่ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบความคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทย ทั้งในการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน การทดสอบ การวัดผล การพัฒนาครู รวมถึงการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ 2) ปรับจุดเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้โดยเน้นการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) โดยปรับการเรียนการสอนจากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสื่อสารที่เริ่มจากการฟัง ตามด้วยการพูด การอ่าน และการเขียนตามลำดับ 3) ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานหลัก ด้วยหลักสูตร แบบเรียน สื่อการเรียนการสอน แต่ด้วยวิธีการ

ที่แตกต่างกันได้ ทั้งนี้ตามความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา และแสดงถึงความถนัดและความสนใจของผู้เรียน 4) ส่งเสริมการยกระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษที่ขยายโครงการพิเศษด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ได้แก่ 1) English Program (EP) 2) Mini English Program (MEP) และ 3) International Program (IP) สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถทางวิชาการสูง 4) English Bilingual Education (EBE) เป็นต้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษในด้านภาษาอังกฤษ ให้สามารถพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ โดยให้โรงเรียนที่มีความพร้อมและมีศักยภาพเพียงพอในทุกด้าน ดำเนินการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนสองภาษาฉบับย่อตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ เนื่องจากความสำคัญว่า สังคมโลกปัจจุบันเป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้” ภาษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเป็นสื่อกลางการค้นคว้า ศึกษาหาความรู้ เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีผู้นิยมทั่วโลก การที่นักเรียนมีความรู้ความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างดี นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ดังนั้น การเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนไทยมีความพร้อมและศักยภาพทางด้านภาษา เพื่อโลกปัจจุบันและโลกอนาคต นับเป็นภารกิจสำคัญที่กระทรวงศึกษาธิการต้องเร่งดำเนินการ นโยบายโครงการโรงเรียนสองภาษาซึ่งจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการพัฒนาศักยภาพ คือ การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถานศึกษาด้วย English Program/Mini English Program (EP/MEP) ซึ่งปัจจุบันมีสถานศึกษาทั้งรัฐและเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน/อาชีวศึกษาที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวจำนวนมาก

โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ของกระทรวงศึกษาธิการมีแนวคิดในการจัดตั้ง ดังนี้ 1) การพัฒนาสู่ความเป็นสากลนั้น นอกจากพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถทางภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์แล้ว ยังหมายรวมถึงการพัฒนากระบวนการคิด และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนด้วย 2) ความสำเร็จในการดำเนินโครงการมุ่งถึงความคุ้มค่าของการดำเนินงานในเชิงคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ครูผู้สอนทั้งโรงเรียนมีความร่วมมือกัน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องประสานครูทุกคนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโครงการโรงเรียนสองภาษา 5) การจัดการเรียนการสอนโครงการโรงเรียนสองภาษาเป็นโครงการหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนต้องบริหารจัดการโดยมิให้เกิดการแปลกแยก 6) ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถมากกว่า 2 ภาษาในอนาคต 7) ให้ศึกษานิเทศก์เข้าไปทำงานร่วมกับโรงเรียน โดยพัฒนาครูให้มีความสามารถในการพัฒนาผู้เรียน โดยหลักสูตรของโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นแกน และพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับการสอนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในวิชาต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนกำหนดยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เฉพาะสาระที่เกี่ยวกับความเป็นไทย ประเพณีและวัฒนธรรม ดำเนินการสอนโดยครูต่างประเทศที่มีความสามารถในการใช้ภาษาหลัก หรือครูไทยที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเช่นกัน เป็นผู้ร่วมในการสอน (team teaching) หรือสอนโดยครูไทยที่มีความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาอังกฤษ โดยกำหนดจำนวนนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา ไม่เกิน 25 คน ต่อกลุ่ม/ห้อง ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไปไม่เกิน 30 คน ต่อกลุ่ม/ห้อง

จากนโยบายที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษอันจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ประเมินผลโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมอญ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) เพื่อได้ทราบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของสถานศึกษาตามโครงการ English Program เพื่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องสำหรับอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ (Context Evaluation)
2. เพื่อประเมินผลปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input Evaluation)
3. เพื่อประเมินผลกระบวนการดำเนินงานของโครงการ (Process Evaluation)
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation)
5. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการ

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผลการประเมินด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ (Context Evaluation) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input Evaluation) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
3. ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการ (Process Evaluation) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
4. ผลการประเมินผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
5. ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

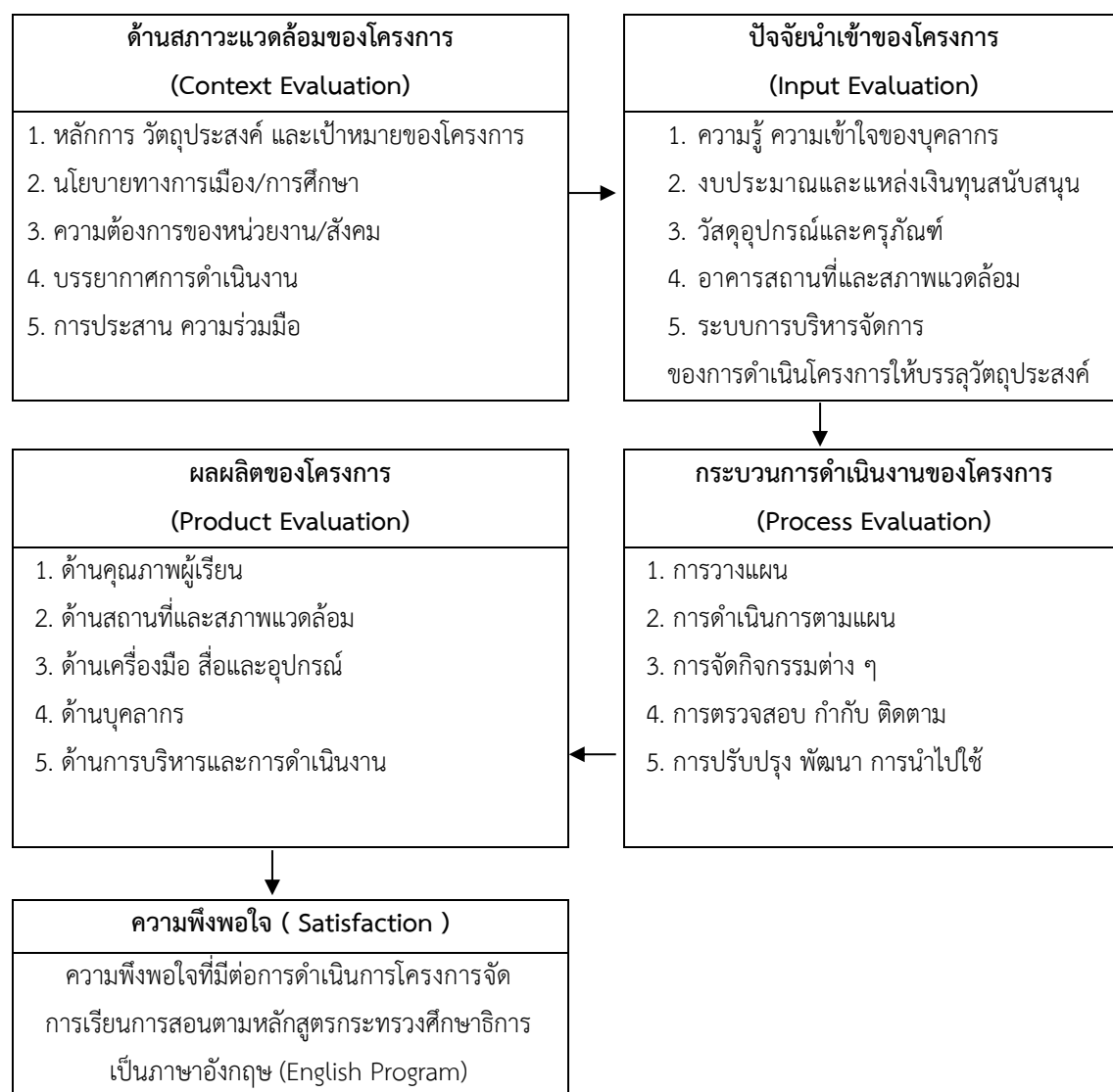
กลุ่มประชากร คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และนักเรียนโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมอญ) ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,655 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน ผู้ประเมินกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และนักเรียนโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมอญ) ปีการศึกษา 2562 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 346 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กรอบแนวคิด

การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งรัฐและเอกชน

การประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) รูปแบบการประเมินซีบีพี (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) โดยทำการประเมิน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ประเมินด้านสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) 2) ประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) 3) ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และ 4) ประเมินผลผลิต (Product Evaluation) และความพึงพอใจ (Stufflebeam, Daniel L, 2017) เป็นกรอบแนวคิด ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้เป็นแบบประเมินที่ผู้ประเมินสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP) ของสตัฟเฟิลบีม (Danial L. Stufflebeam) โดยทำการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process Evaluation) ด้านผลผลิต (Product Evaluation) และแบบประเมินความพึงพอใจ (Satisfaction) แบบประเมินทั้งหมด จำนวน 5 ฉบับ ดังนี้

1. แบบประเมินฉบับที่ 1 เป็นแบบประเมินด้านสถานะแวดล้อมของโครงการ (Context Evaluation) สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและครู เป็นผู้ประเมินช่วงระยะเวลาก่อนดำเนินโครงการ จำนวน 8 ข้อ
2. แบบประเมินฉบับที่ 2 แบบประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input Evaluation) สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและครู เป็นผู้ประเมินช่วงระยะเวลาก่อนดำเนินโครงการ จำนวน 16 ข้อ
3. แบบประเมินฉบับที่ 3 แบบประเมินด้านกระบวนการของโครงการ (Process Evaluation) สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและครู เป็นผู้ประเมินช่วงระยะเวลาระหว่างดำเนินโครงการ จำนวน 23 ข้อ

4. แบบประเมินฉบับที่ 4 แบบประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation) สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษา ครู เป็นผู้ประเมินช่วงระยะเวลาหลังการดำเนินโครงการ จำนวน 29 ข้อ

5. แบบประเมินฉบับที่ 5 แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัยยม) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและครู เป็นผู้ประเมินช่วงระยะเวลาหลังการดำเนินโครงการ จำนวน 34 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) เพื่อกำหนดขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือตามรูปแบบการประเมินซิปป์ (CIPP) ของสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) โดยทำการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process Evaluation) ด้านผลผลิต (Product Evaluation) และแบบประเมินความพึงพอใจ (Satisfaction)

2. สร้างแบบสอบถามการประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัยยม) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ สอบถามเกี่ยวกับ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับวุฒิการศึกษา 4) ประสบการณ์ทำงาน 5) บทบาทหน้าที่ในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัยยม) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีจำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านสภาวะแวดล้อม 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ 4) ด้านผลผลิต ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนของคำถามแต่ละข้อตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Best & Kahn, 2006: 310-311) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง การประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) มีความสอดคล้อง/มีความเพียงพอ เหมาะสม/มีประสิทธิภาพ/และมีประสิทธิผล ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) มีความสอดคล้อง/มีความเพียงพอ เหมาะสม/มีประสิทธิภาพ/และมีประสิทธิผล อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) มีความสอดคล้อง/มีความเพียงพอ เหมาะสม/มีประสิทธิภาพ/และมีประสิทธิผล ระดับปานกลาง

2 หมายถึง การประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) มีความสอดคล้อง/มีความเพียงพอ เหมาะสม/มีประสิทธิภาพ/และมีประสิทธิผล อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง การประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) มีความสอดคล้อง/มีความเพียงพอ เหมาะสม/มีประสิทธิภาพ/และมีประสิทธิผล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. สร้างเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจ ลักษณะแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มีความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 34 ข้อ

4. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย (แบบสอบถามความคิดเห็น) โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบโดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป แล้วนำมาปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับข้อเสนอแนะมาปรับปรุง มาจัดพิมพ์ให้สมบูรณ์แล้วนำไป ทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 30 คน แล้วนำมาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามความคิดเห็น ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ของแบบสอบถามความคิดเห็นแล้วปรับปรุงแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

6. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ผลการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ (Context Evaluation) อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.44) ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ข้อที่ 4 วัตถุประสงค์ของโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน ($\bar{x} = 4.95$, S.D. = 0.23) ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 8 สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของชุมชนในการพัฒนาโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.65)

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input Evaluation) อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.54) ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ($\bar{x} = 4.95$, S.D. = 0.23) ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 5 นักเรียนมีความพร้อม ความสนใจและความสามารถพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.83) และข้อที่ 8 ชุมชนมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.83)

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ (Process Evaluation) อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.61) ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ข้อที่ 12 มีการกำกับติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน ($\bar{x} = 4.95$, S.D. = 0.23) ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 8 มีการแลกเปลี่ยนระหว่างครูชาวไทยและชาวต่างชาติ ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.71)

4. ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation) อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.52) ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ข้อที่ 23 แหล่งสนับสนุนการเรียนรู้มีเพียงพอ ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.49) ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 22 ห้องสมุดมีหนังสือและวัสดุอุปกรณ์เหมาะสม และเพียงพอที่จะส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.53)

5. ความพึงพอใจต่อโครงการ อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.54) ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ข้อที่ 2 สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.49) ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 32 การคัดเลือกครูชาวไทยและครูชาวต่างประเทศมีความรู้ความสามารถในการสอนภาษาอังกฤษ ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.23)

อภิปรายผล

จากการประเมินผลโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมอญ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อภิปรายผลการประเมินได้ ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ (Context Evaluation) อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.44) ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ข้อที่ 4 วัตถุประสงค์ของโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน ($\bar{x} = 4.95$, S.D. = 0.23) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการโครงการ ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาข้อมูล บ่งชี้ และความต้องการจำเป็น เพื่อหาทางเลือกในการแก้ปัญหา แล้วกำหนดเป็นกิจกรรม โดยคำนึงถึงความพร้อม ความเหมาะสมของบริบทที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน จึงสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของสตฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2017: 2) ในด้านบริบทที่ประเมินความชัดเจนและความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างเป้าหมาย และในส่วนของนักประเมินก็ต้องใช้ผลการประเมินบริบท เพื่อกำหนด วัตถุประสงค์ได้อย่างเหมาะสมและมีความสัมพันธ์กับแผนงานโครงการหรือสิ่งที่แทรกแซง สอดคล้องกับ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2562 : 12) ได้กล่าวถึงการประเมินรูปแบบ สตฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ในด้านที่ 1 คือ การประเมินบริบทหรือ สภาวะแวดล้อม (Context evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจในการวางแผนกำหนด เป็นผลลัพธ์ที่คาดหวังของโครงการ หรือวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ การประเมินบริบทเป็นการประเมิน เกี่ยวกับนโยบาย ปรัชญาเป้าหมาย แรงกดดันทางเศรษฐกิจและสังคม ความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแรงกดดันทางการเมือง และสอดคล้องกับ นพรัตน์ อรรถโชติ (2562 : 222-227) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program: EP) ของ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าผลการประเมินรูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยรวมรูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีความเป็นไปได้อย่างอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจะส่งผลต่อภาพรวมขององค์กรเป็นสิ่งที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อวิธีการ ดำเนินงาน สภาพแวดล้อมด้านการดำเนินงาน มีผลต่อการตัดสินใจขององค์กร การมีสารสนเทศที่ได้ไปสู่การตัดสินใจของ ผู้บริหารในการที่จะปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป และช่วยให้เข้าใจได้ดีขึ้นในบริบทของการ ดำเนินงานทั้งในปัจจุบัน อนาคต และความยั่งยืนขององค์กร

ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 8 สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของชุมชนในการพัฒนาโครงการ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.65) ทั้งนี้อาจมีสาเหตุเนื่องจากโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมอญ) เปิดการจัดการเรียนการสอนโครงการ English Program ในปีการศึกษา 2560 ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลาไม่นานมากนัก ส่งผลให้ภาพ ความสำเร็จด้านคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบช่วงชั้น ยังไม่ปรากฏผลชัดเจนต่อสาธารณชนมากนัก

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input Evaluation) อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.54) ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ($\bar{x} = 4.95$, S.D. = 0.23) อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และสื่อสารภาษาอังกฤษได้ รวมทั้งบริหารโครงการ English

Program แบบมีส่วนร่วม โดยสถานศึกษามีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนโครงการ English Program มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและกลยุทธ์ของโครงการ English Program โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีแผนพัฒนาคุณภาพโครงการ English Program ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง กำหนดโครงสร้าง ระบบการบริหารจัดการและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องไว้อย่างชัดเจนและมีกลยุทธ์ ที่สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับโครงการ English Program ได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหาร ครู และบุคลากร ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดหลักการกระจายอำนาจ ระบบการบริหารจัดการแบบมุ่งเน้นผู้เรียน และหลักการบริหารจัดการโครงการที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารสร้างความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนของโครงการส่งเสริมให้ ครู และบุคลากรสามารถดำเนินการโครงการให้เป็นไปอย่างอิสระและคล่องตัว ผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ โดยบุคลากรมีส่วนร่วมในคิด การตัดสินใจ และแก้ปัญหาการดำเนินงานภายในโครงการ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและทักษะด้านการบริหารจัดการโครงการ EP ประสานความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกกับผู้ทรงคุณวุฒิในการขอความช่วยเหลือในพัฒนาโครงการร่วมกันปฏิบัติตามโครงสร้างระบบบริหารจัดการองค์การในการบริหารงานโครงการ มีการจัดทำคู่มือการดำเนินงานที่ครอบคลุมขอบข่ายงานของโครงการไว้อย่างชัดเจน มีการจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการ สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานร่วมกับองค์กร ภาควิชา เครื่องช่วย ในการดำเนินงานของโครงการ สอดคล้องกับสิริรัฐ กลิ่นมัลลย์ และวิภาภรณ์ ภู่วัฒนกุล (2559) ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคลากรครูชาวต่างชาติของผู้บริหารในโรงเรียนโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ในส่วนของสภาพการดำเนินงานผู้บริหารที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการบริหารบุคลากรที่ดีกว่าระดับปริญญาตรี และมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารบุคลากรน้อยกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป มีการดำเนินการบริหารบุคลากรดีกว่า และมีปัญหาการบริหารบุคลากรน้อยกว่าผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ 1-5 ปี และผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินการบริหารบุคลากรที่ดีกว่า และมีปัญหา การบริหารบุคลากรน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น การดำเนินงานโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ให้ประสบความสำเร็จ ควรดำเนินการโครงการโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายตั้งแต่การวางแผนร่วมกัน รวมทั้งการชื่นชมในความสำเร็จร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557: 4-5) นำเสนอมาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษมาตรฐานที่ 2 สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และสื่อสารภาษาอังกฤษได้ รวมทั้งบริหารโครงการ English Program แบบมีส่วนร่วม

ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 5 นักเรียนมีความพร้อม ความสนใจและความสามารถพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.83) และข้อที่ 8 ชุมชนมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.83) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโครงการนี้มีค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากการส่งเสริมการเรียนในรูปแบบปกติ ไม่ว่าจะเป็นการจัดจ้างครูชาวต่างประเทศ กิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้ในระบบ การหาทุนสนับสนุนจากภายนอกทั้งรัฐและเอกชน เกิดการขาดสภาพคล่องของโครงการจนนำไปสู่การบริหารโครงการที่ไม่ประสบความสำเร็จ

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ (Process Evaluation) อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.61) ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ข้อที่ 12 มีการกำกับติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน ($\bar{x} = 4.95$, S.D. = 0.23) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ขณะที่ดำเนินการ

โครงการ ได้มีการตรวจสอบ กำกับติดตาม โดยมีขั้นตอนดังนี้ กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบรวบรวมข้อมูล ประเมินผล เพื่อแสดงจำนวนและคุณภาพเปรียบเทียบกับแผนที่กำหนดไว้ สรุปและรายงาน จากนั้นคณะกรรมการนำผลการตรวจสอบ กำกับติดตาม การพัฒนาโครงการ มาพิจารณา ถ้าผลการตรวจสอบเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมาย ก็ดำเนินการค้นหาสาเหตุ เพื่อทำการแก้ไข ปรับปรุง แก้ไขวิธีการทำงานอย่างสม่ำเสมอและโรงเรียนได้มุ่งการบริหารงานไปที่ผลสำเร็จของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการตามนโยบายของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและครู พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ มีการนิเทศ กำกับติดตามครูผู้สอนเพื่อคุณภาพของผู้เรียนทุกภาคเรียน จัดการเรียนการสอนในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อให้ นักเรียนมีวิสัยทัศน์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นพลโลก (World Citizen) รวมไปถึงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ จึงจัดให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษจริงนอกห้องเรียน จึงมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ การประเมินเป็นกระบวนการที่จะตัดสินคุณค่าของกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ได้มาจากการวัดโดยอาศัยวิธีการที่มีระบบแผนในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อทำการประเมินหรือตัดสินว่ากิจกรรมนั้นมีผลเป็นอย่างไรดีหรือไม่ดี เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของธีรศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ (2559: 95) ที่กล่าวถึงการประเมินกระบวนการว่าเป็นการประเมินขณะดำเนินโครงการ เพื่อศึกษาว่าอะไรเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการ ซึ่งจะทำได้หากกำกับติดตาม (Monitoring) ควบคุม และปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของโครงการได้ สารสนเทศที่ได้จากการประเมินกระบวนการจะช่วยให้ผู้บริหารทราบความก้าวหน้า จุดแข็ง จุดอ่อนของโครงการ เพื่อกำกับดูแลการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงวิธีการดำเนินโครงการ และเร่งรัดการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ทรัพยากรและเวลาที่กำหนดไว้

ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 8 มีการแลกเปลี่ยนระหว่างครูชาวไทยและชาวต่างชาติ ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.71) ทั้งนี้อาจมีเหตุเนื่องจากครูชาวไทยของโรงเรียนมีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างง่ายเท่านั้น การสื่อสารแลกเปลี่ยนระหว่างครูชาวไทยและชาวต่างชาติ จึงเกิดขึ้นไม่น้อยมาก ดังนั้น เพื่อให้เกิดการสื่อสารเชิงทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน มีความจำเป็นที่ต้องใช้ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษขั้นสูง โรงเรียนควรกระตุ้นการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในและต่างประเทศและการให้ขวัญกำลังใจแก่ครูชาวไทย ใกล้เคียงกับงานวิจัย เพ็ญนภา กุลวงศ์ (2560) ดำเนินการประเมินโครงการพัฒนาความรู้ด้านการวัดและประเมินผลของครูวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา โดยใช้แนวคิดของเคิร์ก แพทริก ข้อเสนอแนะว่า ครูควรมีเทคนิคใหม่ ๆ ที่นำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation) อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.52) ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ข้อที่ 23 แหล่งสนับสนุนการเรียนรู้มีเพียงพอ ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.49) ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีสถานที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งสถานบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา อาทิเช่น วิทยาลัยนานาชาติ มหิดล เป็นต้น เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลทำให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงออก เกิดความมั่นใจสามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้เพราะผู้เรียนมีความรู้ภาษาอังกฤษดีขึ้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง ก็สามารถใช้อังกฤษในชีวิตประจำวันกับการสื่อสาร ค้นคว้า มีความรู้เพิ่มเติมได้อย่างมีประสิทธิภาพและผู้เรียนจะสามารถพัฒนาตนเองโดยใช้อังกฤษเป็นสื่อกลาง รวมทั้งมีโครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนต่างชาติมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมณัญญา บุญประสพ, สุรัชย์ ไชยพจน์ และKhonchalard, K.1 (2561) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษภาคภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ศึกษาทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ นโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหาร

คุณลักษณะของโรงเรียน คุณลักษณะของครู คุณลักษณะของนักเรียน ยุทธวิธีการสอนของครูและการเรียนรู้เชิงลึกของนักเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อตัวแปรผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 22 ห้องสมุดมีหนังสือและวัสดุอุปกรณ์เหมาะสม และเพียงพอที่จะส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.53) ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนมีห้องสมุดที่ใช้ร่วมกับนักเรียนภาคปกติ แต่ไม่มีห้องสมุดเฉพาะนักเรียนโครงการ English Program ที่อาจมีสื่อด้านภาษาอังกฤษไม่มากนัก

5. ความพึงพอใจต่อโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัยธัม) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.54) ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ข้อที่ 2 สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.49) ที่เป็นเช่นนี้ เพราะกระบวนการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เน้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติประสบความสำเร็จ

ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 32 การคัดเลือกครูชาวไทยและครูชาวต่างประเทศมีความรู้ความสามารถในการสอนภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.23) ทั้งนี้เนื่องมาจากการจ้างบริษัทเอกชนเป็นผู้สรรหา รายปี ซึ่งก่อให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ อาจไม่สามารถนำเอาศักยภาพของบุคลากรในองค์กร มาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ ส่วนปัญหาด้านขาดการวิเคราะห์งาน เพื่อนำมาวางแผนในการจัดอัตราค่าจ้างนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นปัญหาสำคัญเพราะการจัดการวางแผนอัตราค่าจ้างควรจะเริ่มจากการวิเคราะห์งาน ทั้งนี้เพื่อให้ทราบปริมาณของงาน ค่าความสำคัญของงาน คุณสมบัติของผู้ที่จะนำมาปฏิบัติงาน ตลอดจนความต้องการของสถานศึกษาในช่วงนั้น ๆ และดำเนินการวางแผนให้เกิดประโยชน์สูงสุด การสรรหาบุคลากร โรงเรียนมีการสรรหาบุคคลโดยใช้ภาคีเครือข่ายจากองค์กรเอกชนภายนอก ซึ่งการหาครูชาวต่างประเทศที่มีคุณภาพที่จบตรงสาขานั้นยังเป็นเรื่องยาก และค่าจ้างแพง นอกจากนี้ยังพบปัญหาเกี่ยวกับระเบียบราชการที่มีความยุ่งยาก ได้แก่ การขอใบอนุญาตการสอน การขอวิชา การขอใบประกอบวิชาชีพ เป็นต้น โดยมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปัญหาครูชาวต่างประเทศที่มีระยะเวลาในการทำงานในสถานศึกษาไม่ต่อเนื่อง ดังนั้น โรงเรียนควรมีการวางแผนบริหารบุคลากรล่วงหน้าเพียง 1 ปีการศึกษา ซึ่งอาจไม่เพียงพอ ควรมีการวางแผนบริหารงานบุคคลอย่างต่อเนื่อง โดยมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างน้อย 3 ปีการศึกษา และควรมีการสร้างแรงจูงใจในด้านการให้ความตระหนักแก่ครูไทยที่ควรจะมีทักษะภาษาอังกฤษในระดับการสื่อสาร จนสามารถจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ และมีมาตรการในการทำให้บุคลากรครูไทยพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาทดแทนอัตราค่าจ้างในอนาคตประกอบกับด้วยเหตุผลความจำเป็นในการขาดแคลนบุคคลเข้าประกอบวิชาชีพครูของสถานศึกษา ซึ่งต้องใช้บุคคลเข้าประกอบอาชีพ เพื่อจัดการเรียนการสอนด้วยเหตุผลที่ไม่สามารถสรรหาผู้ที่มีใบอนุญาตประกอบอาชีพเข้ามาดำเนินการสอนได้สำหรับครูชาวต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการมีความเป็นไปได้ที่จะสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ ดังนั้น ควรมีระยะเวลาที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ ควรได้รับการสนับสนุนจาก สพฐ. ด้านงบประมาณ กำลังบุคลากร ระเบียบราชการในบางเรื่องเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการฯ อาทิ ระเบียบการเงิน ระเบียบพัสดุ เรื่องการจัดจ้างบุคลากร เป็นต้น หากมีการยกเว้นระเบียบบางอย่างได้ก็จะทำให้การดำเนินการคล่องตัวขึ้น การเปลี่ยนแปลงของบุคลากรทั้งฝ่ายบริหาร ครูไทย ทำให้ความต่อเนื่องของโครงการไม่สามารถดำเนินไปอย่างราบรื่น บุคลากรที่เข้ามาใหม่

ต้องใช้เวลาในการศึกษาโครงการฯ และวางแผนทำงานต่อไปเป็นไปอย่างดีที่สุด แต่ก็ต้องใช้เวลาในระยะเริ่มต้น ระบบการสรรหาครูต่างชาติที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ควรมีระบบการพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าโครงการ ครูต่างชาติ และครูไทย คุณภาพของครูผู้สอนในโครงการยังมีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ครูชาวต่างประเทศที่เป็นเจ้าของภาษาไม่เข้าใจหลักสูตร ขาดคุณสมบัติทางการศึกษา (teacher education) ขาดจิตวิญญาณของความเป็นครู

1.3 ควรมีการกำกับติดตามและประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ของสถานศึกษา เพื่อนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาปรับปรุงโครงการอย่างต่อเนื่อง

1.4 ควรสร้างเครือข่ายสถานศึกษาที่จัดโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ภายในกลุ่มจังหวัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) ซึ่งกันและกัน และทำการเปรียบเทียบ มาตรฐานระหว่างสถานศึกษา (Benchmarking)

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และชุมชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการ

2.2 ควรประเมินหลักสูตรสำหรับโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ของโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ. (2559). การประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นพรัตน์ อรรถโชติ. (2562). รูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program: EP) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พิชิต ฤทธิธรรณ. (2562). การประเมินโครงการ : แนวคิดและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: แฮสส์ ออฟ เคอร์มิสท์.
- เพ็ญญา กุลวงศ์. (2560). การประเมินโครงการพัฒนาความรู้ด้านการวัดและประเมินผลของครูวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. *วารสารการวัดผลการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 34 (96). 45-54.
- ศมณัญญา บุญประสพ, สุรัชย์ ไชยพจน์ และ Khonchalard, K.1. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษภาคภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเทศไทย. *วารสารศึกษาศาสตร์*. 29 (2). 158-174
- สิริรัฐ กลิ่นมาลัย และวิภากรณ ภูวัฒนกุล. (2559). สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคลากรครู ชาวต่างชาติของผู้บริหารในโรงเรียนโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษสังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย*. 11 (1). 53-58.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Stufflebeam, Daniel L. and Guili Zhang. (2017). The CIPP Evaluation Model: How to Evaluate for Improvement and Accountability. New York: The Guilford Press.

ทักษะทางสังคมและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน

Social skills and creativity of early childhood students by organizing learning experiences through storytelling

ธนิตฐา แจ่มอุทัย¹ สุพจน์ เกิดสุวรรณ² ทองปาน บุญกุศล³

Thanittha Chaemu-thai¹ Suphot Koedsuwan² Tongpan Boonkusol³

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

¹ Student at Saint John's University. Master of Education (Curriculum and Learning Management), College of Philosophy and Education, Saint John's University Department of Curriculum and learning management College Philosophy and Education, Saint John's University

Corresponding author, E-Mail: thepopperzst@gmail.com

^{2,3} อาจารย์ ดร. วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

^{2,3} Lecturer, Ph.D., College of Philosophy and Education, Saint John's University

E-Mail: ² supod123@hotmail.com, ³ thongpanboonkusol@gmail.com

Received: August 3, 2020; Revised: July 15, 2021; Accepted: August 25, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแผนกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด มีระดับความสามารถในการแก้ปัญหาหลังจากได้รับการสอนสูงกว่าก่อนได้รับการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนได้ออกมาเล่านิทานให้เพื่อนฟัง นักเรียนชอบตัวละครที่มีอยู่ในนิทาน และนักเรียนสนุกสนานกับนิทาน จึงสรุปได้ว่าการเล่านิทานสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัยได้

คำสำคัญ: ทักษะทางสังคม, ความคิดสร้างสรรค์, การจัดประสบการณ์เรียนรู้, นิทานประกอบภาพ

Abstract

The purpose of this research was to study the development of social skills and creativity of early childhood students by organizing learning experiences through storytelling. The research instrument was activity plans organizing storytelling experiences. The results of the research showed that students taught by using open-story storytelling activities had a higher level of problem-solving

ability after being taught than before being taught at a statistical significance of .01 level. The storytelling activities is a high level. The average top 3 ways were, the students told stories to their friends, students like the characters that are in the story, and students enjoyed the story. Therefore, it can be concluded that storytelling can improve the social and creative skills of preschool students.

Keywords: social skills, creativity, learning experience, storytelling

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในหัววงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่ส่งสมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาถึงความเจริญทางด้านวัตถุมิการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้รูปแบบการดำรงชีวิตในปัจจุบันมุ่งแสวงหาความสุขบนพื้นฐานของวัตถุนิยมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2533)

นิทานมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อเด็ก ทำให้เด็กสนุกสนาน เพลิดเพลินเกิดความหวัง สบายใจ ให้ความอบอุ่นทางใจ ช่วยเสริมสร้างอุปนิสัยที่ดี เป็นคนมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตากรุณา มีน้ำใจกว้างขวางมากขึ้น นิทานบางเรื่องอาจช่วยให้เด็กเป็นคนมองโลกในแง่ดี ช่วยให้เด็กพูดจาไพเราะ และใช้เหตุผลมากขึ้น รู้จักอดทนรอคอยในสิ่งที่ยังไม่มาถึง (พรทิพย์ วินโกมินทร์, 2542: 5-6) จะเห็นได้ว่าการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมสำคัญที่ครูควรจัดให้เด็กทุกวัน เป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี เด็กได้เรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข อีกทั้งยังเป็นการวางรากฐานการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไปในอนาคต ดังนั้น จึงควรที่จะปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นในตัวเด็กทุกคน เด็กวัยนี้ควรได้รับโอกาสฝึกฝนและเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบจากตัวแบบ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นตัวแบบที่มีชีวิตเท่านั้น อาจเป็นตัวอย่างสัญลักษณ์ เช่น หนังสือหรือภาพก็ได้ (ทิศนา เขมมณี, 2536: 63) สอดคล้องกับสมศักดิ์ สีนุชเวชญ์ (2541: 11-12) กล่าวว่ารูปภาพยังสามารถช่วยกระตุ้นการทำงานของสมองทั้งสองซีกพร้อม ๆ กันอย่างมีระบบ กล่าวคือในขณะที่ฟังเพื่อนพูดเด็กต้องใช้สมองซีกซ้ายในการรับรู้ จินตนาการตามภาพจากเรื่องที่ฟัง และการมองเห็นภาพโดยรวมจะส่งผลให้เกิดพัฒนาการทางภาษา โดยเฉพาะทักษะทางภาษาด้านการฟังและการพูดอย่างมาก ดังที่ปรากฏในบทความเรื่องประโยชน์ของนิทาน (กิ่งแก้ว อรรถากร, 2540) สามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) นิทานช่วยปลูกฝังให้เด็กเป็นคนช่างคิด ช่างถามและช่างสังเกต มีความมั่นใจ ฉลาด กล้าแสดงความคิดเห็น คือ มีความฉลาดทั้งทางปัญญา (IQ) และฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ด้วย 2) นิทานทำให้เด็กเรียนรู้ภาษาได้เร็วขึ้น เพราะการเล่านิทานเปรียบเสมือนเป็นการสอนภาษาไปในตัว เมื่อเด็กได้ยินได้ฟังรูปประโยค หรือการใช้ภาษา ก็จะทำให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษามากขึ้น 3) นิทานทำให้เด็กจับประเด็นและวิเคราะห์เรื่องราวต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เพราะการเล่านิทานซ้ำ ๆ จนเด็กจำได้ทั้งเรื่องนั้น จะทำให้เด็กมองเห็นภาพรวมของเรื่องและจับประเด็นสำคัญจากเรื่องได้ง่ายขึ้น 4) นิทานช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการในขณะที่พ่อแม่เล่านิทานนั้น น้ำเสียงที่ใช้เล่าเรื่องจะกระตุ้นให้เด็กเกิดจินตนาการเป็นภาพ ดังนั้น การเล่านิทานหลาย ๆ เรื่องจึงเป็นการสร้างจินตนาการใหม่ ๆ ให้กับเด็กไปพร้อมกันด้วย 5) นิทานช่วยสร้างสมาธิให้แก่เด็ก เพราะช่วงเวลาในการเล่านิทาน เด็กจะตั้งใจฟังนิทานอย่างใจจดใจจ่อ ยิ่งเมื่อเล่านิทานที่มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กด้วยแล้ว เด็กก็จะเข้าใจเรื่องในนิทานได้ง่ายขึ้น ถือเป็นการสร้างสมาธิให้กับเด็กอีกวิธีหนึ่ง คือการเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมสอดคล้องกับบุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2527: 196) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก

ควรเป็นลักษณะการบูรณาการให้เด็กได้ปฏิบัติ ได้ลงมือกระทำจริง หรือจัดให้เด็กมีโอกาสผ่านการรับรู้หลาย ๆ ทาง กิจกรรมต้องท้าทาย ชวนคิด มีความยากง่ายสลับซับซ้อนพอเหมาะกับวัย และความสามารถของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาการครบทุกด้าน

อีริกสัน (Erikson อ้างอิงจาก สุธากร วสุโกติน 2554: 21) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่เริ่มพัฒนาความสามารถเฉพาะตัวในด้านต่าง ๆ มีความเป็นตัวของตัวเอง แต่ในเวลาเดียวกันก็ยังทำอะไรได้ไม่เต็มที่ ตามที่ตนปรารถนา ยังคงมีความต้องการที่จะได้รับความรัก ความสนใจ ความเอาใจใส่ ดูแลจากผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้เป็นความขัดแย้งภายในจิตใจระหว่างความคิดริเริ่มกับความรู้สึกละอาย (Initiative versus Guilt) ด้วยเหตุนี้ การผ่อนปรน ความขัดแย้ง ให้เกิดความสมดุลสำหรับเด็กวัยนี้ พ่อแม่ ผู้ปกครองและ ผู้ดูแลเด็กจะต้องจัดสภาพแวดล้อมเด็กที่สนับสนุน ส่งเสริมการคิดริเริ่มที่ท้าทายอย่างเหมาะสม เพื่อตอบสนอง ความอยากรู้อยากเห็น ให้เด็กได้ทดลอง ค้นหาลองสิ่งใหม่ ๆ ในบรรยากาศที่เด็กรู้สึกว่ามันคง อบอุ่นและปลอดภัยแต่อยู่ภายใต้กฎกติกา จะทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็นไปตามลำดับขั้นตามวัย

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาทักษะทางสังคมและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัยโรงเรียนสาธิตสาธิตวิเทศมินบุรี โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน เพื่อพัฒนากระบวนการคิดและความสามารถทางความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยและเป็นการปูพื้นฐานทางด้านการคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งพัฒนาสติปัญญาให้กับเด็กปฐมวัย อันเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดขั้นสูงได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมและความคิดสร้างสรรค์ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมและความคิดสร้างสรรค์ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานกับเกณฑ์ร้อยละ 70

สมมติฐานงานวิจัย

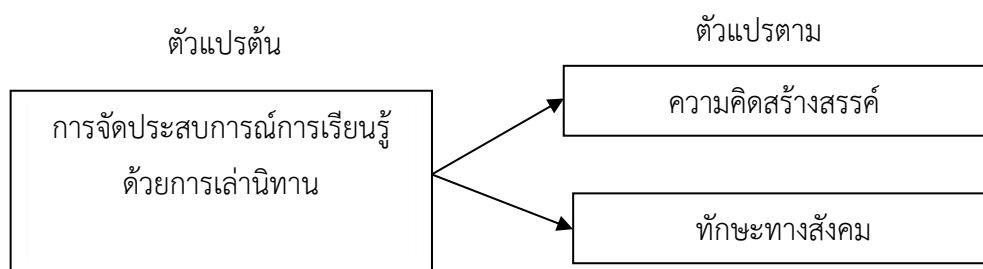
ความคิดสร้างสรรค์และทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนในเครือสาธิตสาธิตวิเทศมินบุรี หลังผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางด้านความคิดสร้างสรรค์หลังจากการได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน
2. สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยต่อไปได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาทักษะทางสังคมและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัยโรงเรียนสาธิตสาธิตวิเทศมินบุรี โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยการเล่านิทาน ซึ่งแยกออกมาเป็นแผนการจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที ประกอบด้วย

1. การเล่านิทานด้วยปากเปล่า, การใช้หนังสือประกอบ, การใช้ภาพประกอบ และการใช้สื่อใกล้ตัว
2. แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้กิจกรรมการเล่านิทาน
3. แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์
4. แบบประเมินทักษะทางสังคม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนในเครือข่ายสารสาสน์ เขต 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนสารสาสน์วิเทศมีนบุรี, โรงเรียนสารสาสน์วิเทศนิมิตใหม่, โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสายไหม และโรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า

กลุ่มตัวอย่าง เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 38 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศมีนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีนบุรีเขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 38 คนซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยห้องเรียนและชั้นเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที เป็นเวลา 15 ชั่วโมงในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน

การดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ทักษะทางสังคมและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานโรงเรียนสารสาสน์วิเทศมีนบุรี การศึกษาวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งมีแบบแผนการวิจัย ดังนี้

การทดลองวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน และการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จะให้แต่ละกลุ่มทดลองที่เป็นกลุ่มย่อยของนักเรียนเพศชายและกลุ่มย่อยของนักเรียนเพศหญิง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางกลุ่มตัวอย่างและรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศ มีนบุรี กรุงเทพมหานคร

เพศ	รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน			
	การเล่านิทานด้วยปากเปล่า (คน)	การเล่านิทานโดยใช้หนังสือประกอบ (คน)	การเล่านิทานโดยใช้ภาพประกอบ (คน)	การเล่านิทานโดยใช้สื่อใกล้ตัว (คน)
ชาย	15	15	15	15
หญิง	23	23	23	23
รวม	38	38	38	38

การวิจัยทดลองพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยผ่านการเล่านิทานกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศมีนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นไปตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมการ ครูปฐมวัยจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมการเล่านิทาน และบอกนักเรียนถึงการเรียนที่จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม
2. ขั้นกิจกรรม ดำเนินการเล่านิทานทั้ง 4 รูปแบบ โดยคัดเลือกนิทานที่มีองค์ประกอบทั้ง 4 แบบ รูปแบบเล่าทั้งหมด 1 เรื่อง รวมเวลา 45 นาที และมีการทดสอบ ครูจะสอบถามโดยการให้นักเรียนแสดงทักษะทางความคิด มีการตั้งคำถามอาจจะเป็นคำถามนำ หลังจากนั้นคัดเลือกนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาแสดงหน้าชั้นเรียน ครูจะประเมินพฤติกรรมเพื่อรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นสรุป ครูปฐมวัยแจ้งคะแนนรวมของความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยได้รับทราบ และให้รางวัลสำหรับนักเรียนทุกคนเพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับนักเรียน
4. ผู้วิจัยจะทำการประเมินความคิดสร้างสรรค์และทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยครูจะประเมินพฤติกรรมทั้งหมดเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน
5. การเก็บข้อมูลจากการประเมินความคิดสร้างสรรค์และทักษะทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้ผู้สังเกตจำนวน 2 คน คือ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตความคิดสร้างสรรค์และทักษะทางสังคมร่วมกับผู้วิจัยขณะที่ผู้วิจัยกำลังทำการสอน
6. เก็บข้อมูลพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันในสังคมจากเด็กปฐมวัยจำนวน 25 คน โดยแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์และทักษะทางสังคมจากการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ปกติเป็นเวลา 1 สัปดาห์ก่อนการทดลอง
7. ทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมในแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์และทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยขณะดำเนินการจัดกิจกรรมประเมินความคิดสร้างสรรค์และทักษะทางสังคมวันละ 25 คน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมเด็กทั้งกลุ่มจะสลับกันสังเกตโดยการแบ่งสังเกตเด็กทั้ง 25 คน ดังนี้
 - วันที่ 1 ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมเด็กเลขที่ 1-13 ผู้ช่วยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมเด็กเลขที่ 14-25
 - วันที่ 2 ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมเด็กเลขที่ 14-25 ผู้ช่วยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมเด็กเลขที่ 1-13
8. ในการสังเกตและบันทึกแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์และทักษะทางสังคมโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตเด็กพร้อมกัน
9. เมื่อสิ้นสุดในแต่ละสัปดาห์นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นฐานทุกด้าน เพื่อศึกษาแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงความคิดสร้างสรรค์และทักษะทางสังคมตลอดช่วงระยะเวลา 10 สัปดาห์

วิธีการทางสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้นำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติพื้นฐานด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบค่าที (T-Test) ส่วนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

2. ประมวลผล แปลผล และวิเคราะห์ข้อมูล

3. อภิปรายผล โดยใช้ตารางและการพรรณนา

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติพื้นฐานเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

1.2 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร (ธำนิษฐ์ ศิลป์จารุ, 2553)

1.4 สถิติทดสอบค่าที (T-Test)

2. สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย, 2539)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้กิจกรรมการเล่นิทานปลายเปิดด้วย วิธีการทดสอบ t-test

การทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	จำนวน (n)	t	df	Sig. (1-tailed)
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน				
ก่อนเล่นิทาน	6.9	1.20	10	-6.09	9	0.00036*
หลังเล่นิทาน	8.2	0.92	10			

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน มีระดับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หลังจากได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ก่อนเล่นิทาน $\bar{X} = 6.9$ S.D. = 1.20 หลังเล่นิทาน $\bar{X} = 8.2$ S.D. = 0.92 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ตารางความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนชอบตัวละครที่มีอยู่ในนิทาน	3.00	0.00	มาก
2. นักเรียนชอบน้ำเสียงที่ครูเล่า	2.50	0.71	มาก
3. นักเรียนชอบหนังสือภาพที่ครูนำมาเล่า	2.80	0.42	มาก
4. นักเรียนสนุกสนานกับนิทานที่ครูเล่า	2.90	0.32	มาก

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
5. นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น	2.70	0.48	มาก
6. นักเรียนได้ตอบคำถามในการแก้ปัญหา	2.80	0.42	มาก
7. นักเรียนชอบเนื้อหาในนิทาน	2.90	0.32	มาก
8. นักเรียนชอบแสดงบทบาทสมมติ	2.80	0.42	มาก
9. นักเรียนได้ตอบคำถามในนิทาน	2.80	0.42	มาก
10. นักเรียนได้ออกมาเล่านิทานให้เพื่อนฟัง	3.00	0.00	มาก
เฉลี่ยรวม	2.82	0.41	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน มีค่าเท่ากับ 2.82 ซึ่งอยู่ใน ระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนได้ออกมาเล่านิทานให้เพื่อนฟัง นักเรียนชอบตัวละครที่มีอยู่ในนิทาน และนักเรียนสนุกสนานกับนิทานที่ครูเล่า

สรุปผลการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด มีระดับความสามารถ ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 ในการแก้ปัญหาลงหลังจากได้รับการสอนสูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความพึงพอใจของเด็ก ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วย โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนได้ออกมาเล่านิทานให้เพื่อนฟัง นักเรียนชอบตัวละครที่มีอยู่ในนิทานและนักเรียนสนุกสนานกับนิทานที่ครูเล่า

อภิปรายผล

จากการพัฒนากิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าสนใจมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน จากการที่เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผลปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเท่ากับ 6.9 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเท่ากับ 8.2 คะแนน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด มีระดับความสามารถในการแก้ปัญหาหลังจากได้รับการสอนสูงกว่าก่อนได้รับการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมการเล่านิทานทำให้ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น เนื่องจากเด็กสนใจในกิจกรรมร่วมสนทนา ตอบคำถามที่ครูนำมาถามซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดที่เน้นการแก้ปัญหา ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ น้ำฝน ปิยะ (2543) และจันทร์ดี ถนอมน้อย (2559) ที่ได้ศึกษาการใช้นิทานปลายเปิด เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลระยอง พบว่าทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยทั้งสองกลุ่มสูงขึ้น และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด แบบเน้นกระบวนการกลุ่มมีทักษะการแก้ปัญหาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดแบบไม่เน้นกระบวนการกลุ่ม และผลการวิจัยของ พิมพ์บุญ ไหวว่อง (2550) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่สอนโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า เด็กปฐมวัย หลังได้รับการสอนโดยกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่า

ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพฤติกรรมการเล่นของเด็กปฐมวัย ในด้านการมีส่วนร่วม ความกระตือรือร้น และกล้าแสดงออก อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังพบว่า หลังจากเด็กได้ผ่านกิจกรรมการสอนแบบ เล่านิทานปลายเปิด เพื่อทดสอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เด็กมีการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาขึ้น จากผลการวิจัยดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนา

3. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน จากการที่ ผู้วิจัยได้ให้เด็กทำแบบสอบถามความพึงพอใจของเด็ก ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน จำนวน 10 ข้อ โดยใช้แบบ มาตรา ส่วนประมาณค่า 3 ระดับตัวเลือก คือ มาก ปานกลาง และน้อย แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจของเด็ก มีค่าเท่ากับ 2.81 ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วย โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนได้ออกมา เล่านิทานให้เพื่อนฟัง นักเรียนชอบตัวละครที่มีอยู่ในนิทาน และนักเรียนสนุกสนานกับนิทานที่ครูเล่าซึ่ง พรณิ ชูทัย เจนจิต (2538) กล่าวว่า เจตคติเป็นเรื่องของความรู้สึก ทั้งที่พอใจ และไม่พอใจที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งมีอิทธิพล ทำให้แต่ละคนสนองตอบสิ่งเร้าแตกต่างกันไป บุคคลจะมีเจตคติที่ดี หรือไม่ดีเกี่ยวกับสิ่งนั้น บุคคลรอบข้างมีอิทธิพล อย่างยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรธรณ สุ่มประดิษฐ์ (2533) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบ วินัย และระดับขั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการประสบการณ์ การเล่นแบบไทยและการเล่นที่จัดอยู่ทั่วไป โดยศึกษากับเด็กอายุ 5-6 ปี จำนวน 24 คน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความเอื้อเฟื้อ และแบบบันทึกระดับการเล่น ทางสังคม ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับคือ 1) ระดับเล่นคนเดียว 2) ระดับดูคนอื่นเล่น 3) ระดับเล่นคู่ขนาน 4) ระดับเล่นร่วมกับ เพื่อน 5) ระดับเล่นร่วมกับเพื่อนอย่างมีจุดมุ่งหมาย ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยได้รับการเล่นแบบไทยมีพฤติกรรมทาง สังคมด้านความเอื้อเฟื้อและด้านความมีระเบียบวินัยสูงกว่าเด็กที่ได้รับการเล่นแบบทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นแบบไทยมีระดับขั้นการเล่นทางสังคมแตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่น แบบทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมที่พบว่าเปลี่ยนแปลงไปตามวัยของเด็กก็คือพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ ซึ่งหลายรูปแบบ เช่น การแบ่งปันสิ่งของ การช่วยเหลือ และบางครั้งก็รวมการปลอบใจด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดกิจกรรมเล่านิทานครั้งต่อไปครูควรประยุกต์ใช้เรื่องราวใกล้ตัว กิจกรรมในโรงเรียน วิถีชีวิตใน โรงเรียนมาเล่าเป็นนิทานเพื่อให้เด็กเรียนรู้ จากสถานการณ์จริง ซึ่งจะทำให้เด็กได้เห็นการแก้ปัญหาทางสังคมในสภาพ จริงตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 5
2. ควรมีการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ ในการเล่านิทานไว้ล่วงหน้า โดยควรเป็นสื่อที่เป็นของจริงจากธรรมชาติ หรือ สิ่งจำลอง ที่สามารถจับต้องสัมผัสได้ และมีสีสันสวยงาม ทั้งนี้เพื่อสร้างความสนใจ และส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของ เด็กยิ่งขึ้น
3. การจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่าเรื่อง สนทนาตอบคำถาม ร่วมแสดงความคิดเห็นประกอบ นิทานประกอบภาพส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยด้านความเอื้อเฟื้อ สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ครูผู้สอนควรมีความ เข้าใจ ในขั้นตอน และกระบวนการทางจิตพิสัย คือ การคิด ไปสู่ความรู้สึกและพร้อมที่จะกระทำ
4. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 1 ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรหาแนวทางการพัฒนานิทานประกอบภาพส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยและคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยเพิ่มการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่าเรื่อง สนทนาตอบคำถาม ร่วมแสดงความคิดเห็น ประกอบนิทานประกอบภาพส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยด้านความมีวินัย และความขยันหมั่นเพียร สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะด้านสังคมและความคิดสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กิ่งแก้ว อัทธการ. (2540). เอกสารการศึกษาคติชนวิทยา. หน่วยงานพิเศษ สภาสถาบันราชภัฏ.
- จันทร์ดี ถนอมน้อย. (2559). การพัฒนาวินัยในตนเองด้านความอดทนของเด็กก่อนประถมศึกษาที่มีสติปัญญาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการเล่านิทานประกอบหุ่นมือโดยมีการใช้คำถามก่อนระหว่างและหลังการเล่านิทาน. ปรินญาณพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). เทคโนโลยีทางการศึกษา ทฤษฎีและการวิจัย. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- ทิตนา แหมมณี และคณะ. (2536). หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: บิซิเนส อาร์แอนด์ดี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเชิด ภิญโญนนท์พงษ์. (2527). การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พรทิพย์ วินโกมินทร์. (2542). นิทานละครและหุ่นสำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 3. ปทุมธานี: ภาควิชาอนุบาลศึกษาวิทยาลัยครู เพชรบุรีวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ สันธะเวช. (2541). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สุชากร วสุโกสิน. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้ปกครองในการเสริมสร้างความสามารถทางสังคมของเด็กปฐมวัยออทิสติก. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). กรุงเทพฯ.
- อรรธรณ สุ่มประดิษฐ์. (2533). พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และระดับการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับประสบการณ์การเล่นแบบไทยและการเล่นที่จัดอยู่ทั่วไป. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

การอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนของนักเรียนวงเมโลเดียนระดับประถมศึกษาโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของซูซูกิ

Sight reading notes and melodeon skills for melodeon band of students in primary school by using the activity packages based on suzuki method

จารุเนตร อินพหล¹ สุพจน์ เกิดสุวรรณ² ทองปาน บุญกุศล³

Charunet Inpahon ¹ Suphot Koedsuwan² Thongpan Boonkusol³

¹นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

¹Student at Saint John's University. Master of Education (Curriculum and Learning Management) College of Philosophy and Education, Saint John's University

Corresponding author, E-mail: jajabring2017@gmail.com

^{2, 3}อาจารย์ ดร. วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

^{2, 3}Lecturer, Ph.D., College of Philosophy and Education, Saint John's University

E-mail: ²supod123@hotmail.com, ³thongpanboonkusol@gmail.com

Received: August 13, 2020; Revised: July 4, 2021; Accepted: September 5, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนของนักเรียนวงเมโลเดียนระดับชั้นประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้โดยมีค่าเฉลี่ย 95.8/90.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) เพื่อเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนของเรียนวงเมโลเดียนระดับชั้นประถมศึกษา ของผู้เรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80 หลังใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของซูซูกิ ตัวอย่างคือ นักเรียนวงเมโลเดียน ประเภทเครื่องลิ่มนิ้วระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนกรุงเทพพิทยาคม จำนวน 20 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรม WHAT IS IN THE SONG จำนวน 4 เรื่อง ชุดกิจกรรม HOW TO PLAY MELODEON จำนวน 4 เรื่อง เพลงสำหรับการบรรเลงจำนวน 1 เพลง แบบประเมินชุดกิจกรรม WHAT IS IN THE SONG แบบประเมินชุดกิจกรรม HOW TO PLAY MELODEON และแบบประเมินการบรรเลงเพลงหลังการใช้ชุดกิจกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า มีนักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 90.20 ของคะแนนทั้งหมด และคิดเป็นร้อยละ 100 ของนักเรียนทั้งหมดของนักเรียน

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรม, การอ่านโน้ต, วงเมโลเดียน, แนวคิดของซูซูกิ

Abstract

This research aims to 1) to develop the activity packages for reading notes and Melodeon practice skills for primary school students to achieve the 80/80. The activities packages based set were effective according to the criteria with mean of 95.87/90.20 higher than the standard. 2) To compare the achievement, Sight Reading notes and Melodeon skills for Melodeon band students of primary school with the criteria 80 percent after by using the activity packages based on the Suzuki Method. The sample was Melodeon band students, the type of Keyboard instruments in Prathomsuksa 1-6 of primary school in the first semester of the academic year 2019 at Krungtheppittaya School total 20 people which acquired by using the method of Purposive Sampling. The research instruments are “WHAT IS IN THE SONG” activity packages total 4 sets, “HOW TO PLAY MELODEON” activity packages total 4 sets, a song of Instrumental music, “WHAT IS IN THE SONG” activity packages Assessment, “HOW TO PLAY MELODEON” activity packages Assessment, and Instrumental music Assessment after by using the activity packages. Statistics used in data analysis was percentage. The result of the research was the achievement of using activity packages, there were 20 students have passed with a minimum of 80 percent, accounted for 90.20 percent of the total score, and accounted for 100 percent of students have passed.

Key words: Activities, Sight notes, Melodeon Band, Suzuki Method

บทนำ

ดนตรีเป็นสื่อภาษาสากลที่ชนทุกชาติทุกภาษาสามารถเข้าใจได้ดี ไม่แบ่งอายุ ชั้น วรรณะ และเชื้อชาติ ดังจะเห็นได้จากการบรรเลงดนตรีร่วมวงกันระหว่างนานาชาติซึ่งพูดกันคนละภาษา แต่สามารถร่วมบรรเลงดนตรีด้วยกันได้ เพราะทุกคนเข้าใจภาษาดนตรี ดนตรีเป็นพลังงานในรูปของคลื่นเสียงที่ไม่สามารถจับต้องและไม่สามารถมองเห็นได้ ต้องอาศัยโสตประสาทเท่านั้น รับรู้จิตมนุษย์จึงสามารถรับรู้และรู้สึกได้ทันที โดยไม่ต้องแปล ดนตรีเป็นศิลปะที่อาศัยเสียงเพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ไปสู่ผู้ฟัง ง่ายต่อการสัมผัส ก่อให้เกิดความสุขความปลื้มปิติ ฟังพอใจให้แก่มนุษย์ได้ เพราะในขณะที่ฟังเสียงดนตรีนั้น สมองจะหลั่งฮอร์โมนเอนโดर्फิน (Endorphin) ซึ่งเป็นสารก่อให้เกิดความสุขออกมา นอกจากดนตรี จะให้ความบันเทิงแล้ว ดนตรียังถูกนำมาใช้ประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน (คมสันต์ วงศ์วรรณ, 2553) เช่น ด้านการแพทย์ การศึกษา เป็นต้น สอดคล้องกับประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ (2561) กล่าวว่า เป็นการสอนดนตรีไม่ว่าในลักษณะใด ย่อมมีหลักการที่ผู้สอน ยึดเป็นแนวปฏิบัติ การศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ย่อมช่วยให้การสอนดนตรีมีประสิทธิภาพขึ้นได้ควรคำนึงถึงตัวผู้เรียนเป็นหลักว่า ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้สิ่งใดได้ มิฉะนั้น ถ้าบทเรียนยากเกินความสามารถของผู้เรียน แม้พยายามใช้การเสริมแรงหรือสร้างแรงจูงใจอย่างไร ก็ไม่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้สิ่งนั้น ๆ ได้ ทั้งนี้ผู้สอนควรจะมีหลักในการแนะนำผู้เรียนเป็นครั้งเป็นคราว มิฉะนั้นผู้เรียนอาจไม่สามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้องเลยก็เป็นได้ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่สนใจ เรียนดนตรีอีกต่อไป ซึ่งอีกหนึ่งสิ่งที่สำคัญและเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้สามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีได้ ก็คือ การอ่านโน้ตสากล ซึ่งปัญหาที่พบอย่างมากในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาคือ การที่นักเรียนไม่สามารถอ่านโน้ตที่เป็นตัวโน้ตสากลได้ สอดคล้องกับ อิสระ กิตา (2561) กล่าวว่า การอ่านเขียนโน้ตสากลเบื้องต้น ที่เป็นพื้นฐานสากลทั่วโลกที่เป็นภาษาทางดนตรี การเรียนการสอนโน้ตดนตรีสากลในระดับชั้นประถมศึกษา ผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญกับการอ่านโน้ตพื้นฐานดนตรีสากลจะให้ความสำคัญกับการฝึกปฏิบัติ

เครื่องดนตรีและไปแสดงในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ได้ก่อน จึงเกิดปัญหาขึ้นเวลาผู้เรียนจะสอบเข้าศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ผู้เรียนบรรเลงเพลงได้แต่ไม่สามารถอ่านโน้ตได้และยังสอดคล้องกับ รัตติยา บุญหลง และคณะ (2563) ปัญหาที่พบคือความสามารถของนักเรียนในการอ่าน การเขียน และการร้องโน้ตแต่ละคนมีไม่เท่ากัน นักเรียนบางคนสามารถจดจำที่ครูสอนในห้องเรียนได้และนำไปฝึกฝนด้วยตนเองได้ แต่นักเรียนบางคน ไม่สามารถจดจำที่ครูสอนในห้องเรียนได้ ทำให้เกิดการขาดการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะสร้างเครื่องมือที่จะช่วยในการเรียนการสอนเพื่อให้ นักเรียนสามารถอ่านโน้ตสากลได้นั้นคือ ชุดกิจกรรม

กมลชนก ภาคภูมิ (2561) กล่าวว่าครูต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้หลากหลาย เพราะการเรียนรู้เกิดได้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ กัน ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องรอรับความรู้จากผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว ผู้เรียนสามารถรู้ได้ด้วยตัวเอง และยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ครูจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถยิ่งขึ้น เพื่อสามารถผลิตสื่อการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสม สอดคล้องกับ กู๊ด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรม หมายถึง โปรแกรมทางการสอนทุกอย่างที่จัดไว้เฉพาะมีวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการสอน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน คู่มือครู เนื้อหา แบบทดสอบ ข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนได้อย่างชัดเจน ชุดกิจกรรมนี้ครูเป็นผู้จัดให้นักเรียนแต่ละคนได้ศึกษาและฝึกฝนด้วยตนเองโดยครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำเท่านั้น สอดคล้องกับ ชโนทัย บ่วงเพชร (2563) กล่าวว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ควรจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฮุสตันและคนอื่นๆ (Houston; Other, 1972) กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้ 1) คำชี้แจง (prospectus) อธิบายถึงความสำคัญของจุดมุ่งหมายขอบข่ายในส่วนชุดกิจกรรม 2) จุดมุ่งหมาย (objectives) คือ ข้อความที่แจ่มชัดและไม่กำกวมที่กำหนดว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จอะไรหลังจากเรียน 3) การประเมินผลเบื้องต้น (pre-assessment) มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนอยู่ในระดับใดในการเรียนการสอนนั้นและดูว่าสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมาย 4) การกำหนดกิจกรรม (enabling activities) คือ การกำหนดแนวทางและวิธีเพื่อนำไปสู่จุดหมายที่วางไว้โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย 5) การประเมินผลขั้นสุดท้าย (post-assessment) เป็นข้อสอบเพื่อวัดผลหลังเรียน ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ พบว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิ (Suzuki Method) เป็นการจัดการเรียนรู้การสอนดนตรีรูปแบบหนึ่ง ที่มีความน่าสนใจและตรงตามวัยของกลุ่มตัวอย่างเพราะช่วงประถมศึกษาเป็นช่วงวัยที่ต้องการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่องและยังต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ปกครองอีกด้วย สอดคล้องกับ สิขมณเฑาะว์ ยานเดิม (2558) กล่าวว่าแนวคิดทฤษฎีการสอนดนตรีที่สำคัญในหลักการของซูซูกิคือ การเน้นกระบวนการแม่สอนลูก คือให้ผู้ปกครองเป็นผู้สอนลูกทุกวันอย่างต่อเนื่องเหมือนการฝึกพูดในขั้นต้นของการเรียน โดยครูมีบทบาทเป็น ผู้แนะแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้ปกครอง และผู้ปกครองต้องอยู่ในห้องเรียนกับเด็กขณะครูสอนพร้อมจัดสภาพแวดล้อมทางดนตรีด้วยการฟังเพลงก่อนเรียนเพลงนั้นอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แสดงดนตรีหน้าสาธารณชน ส่วนในขั้นต่อมาผู้เรียนก็จะเรียนกับครูดนตรีโดยตรง ควบคู่กับการฟังเพลง การเล่นตรงจังหวะ การสร้างคุณภาพเสียง และเข้าใจสัญลักษณ์ทางดนตรี ผู้วิจัยจึงนำมาประยุกต์ใช้การสอนทักษะการปฏิบัติทางดนตรีและการฝึกอ่านโน้ตสากลและการปฏิบัติเมโลเดียนวิธีการจัดการเรียนรู้นี้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การฟัง (Listening) คือ การฟังเพลงแบบซ้ำ ๆ ขั้นที่ 2 เลียนแบบ (Imitation) คือการสังเกตและจดจำจากครูที่เป็นต้นแบบ ขั้นที่ 3 ทำซ้ำ (Reiteration) คือการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ ฝึกซ้ำแล้วซ้ำอีกจนเป็นธรรมชาติและขั้นที่ 4 จดจำฝังใจ (Memorize) คือสามารถอ่านโน้ตสากลได้สามารถปฏิบัติดนตรีโดยเสียงไม่เพี้ยนและสามารถปรับได้เมื่อรู้ว่าเสียงนั้นไม่ถูกต้องขณะปฏิบัติ อีกทั้งจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบวิจัยต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงข้อดีและข้อเสียของวิธีการสอนทักษะการอ่านโน้ตดนตรีสากลโดยใช้ชุดฝึกทักษะตามแนวคิดของซูซูกิ กับการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ตดนตรีสากลทั่วไปในวิธีต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้พบถึง

ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยต่อไปตามผลการทดสอบที่ได้เสนอแนะไว้ในหัวข้อ การอ่านโน้ตดนตรีสากล และการปฏิบัติเมโลเดียนของนักเรียนวงเมโลเดียนระดับประถมศึกษาโดยการใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชุกิไว้ใช้ ในโอกาสต่อไป ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า ในการจัดการเรียนการสอนการอ่านโน้ตสากลนั้น มีสื่อการสอนโดยใช้น้ตสากล น้อยมาก และสื่อการสอนที่ใช้ในปัจจุบันเป็นสื่อการสอนที่ผู้สอนนำมาประยุกต์ใช้ตามความสามารถของผู้สอนเอง เป็นส่วนใหญ่ อาจกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนการสอนการอ่านโน้ตดนตรีสากล จัดขึ้นตามความรู้ความสามารถ และ ประสบการณ์ของผู้สอนเองก็ได้ และจากประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี ควบคุมการฝึกซ้อม วงเมโลเดียนและสอนเนื้อหาต่าง ๆ

ดังนั้น ผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญและมีความสนใจที่จะสร้างชุดกิจกรรมการอ่านโน้ตสากลและ ทักษะการ ปฏิบัติเมโลเดียนของนักเรียนวงเมโลเดียนระดับประถมศึกษาโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชุกิ เพื่อเสริมสร้างทักษะ การอ่านโน้ตสากลและทักษะการบรรเลงเพลงได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านโน้ตดนตรีสากลและการปฏิบัติเมโลเดียนตามแนวคิดของชูชุกิให้มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบการบรรเลงเพลง ของผู้เรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80 ก่อนและหลังใช้ ชุดกิจกรรม การอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนของนักเรียนวงเมโลเดียนระดับประถมศึกษา โดยใช้ชุดกิจกรรมตาม แนวคิดของชูชุกิ

สมมติฐานงานวิจัย

นักเรียนที่ได้รับการเสริมทักษะโดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนตามแนวคิด ของชูชุกิ มีทักษะการบรรเลงเพลงสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนของนักเรียนวงเมโลเดียน ระดับ ประถมศึกษาโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชุกิ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนวงเมโลเดียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนกรุงเทพพิทยาคมจำนวน 35 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนวงเมโลเดียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนกรุงเทพพิทยาคม โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เฉพาะนักเรียนที่ปฏิบัติเครื่องเมโลเดียนจำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนของนักเรียนวงเมโลเดียนระดับประถมศึกษาโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชุกี มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 ประกอบไปด้วย ชุดกิจกรรม ดังนี้

1. ชุดกิจกรรม WHAT IS IN THE SONG จำนวน 4 เรื่อง ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง

เรื่องที่ 1 Note & Rest, Dotted Note & Tied Note

เรื่องที่ 2 Staff & Leger, Lines & Bar Line

เรื่องที่ 3 Accidentals, Time Signature & Tempo

เรื่องที่ 4 Notation & Treble Clef, Major & Letter Name Not

2. ชุดกิจกรรม HOW TO PLAY MELODEON จำนวน 4 เรื่อง ๆ ละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 4 ชั่วโมง

เรื่องที่ 1 เรื่อง ทำทางการจับเมโลเดียน

เรื่องที่ 2 เรื่อง การหายใจ

เรื่องที่ 3 เรื่อง การใช้ลิ้น

เรื่องที่ 4 เรื่อง การใช้นิ้ว

3. บทเพลงบรรเลง จำนวน 1 เพลง จำนวน 4 ชั่วโมง

4. แผนการจัดการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนของนักเรียนวงเมโลเดียนระดับประถมศึกษาโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชุกี จำนวน 10 แผน 18 ชั่วโมง โดยชั่วโมงแรก และชั่วโมงสุดท้ายมีการประเมินทักษะการบรรเลงเพลงก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการอ่านโน้ตสากลและทักษะ การปฏิบัติเมโลเดียนของนักเรียนวงเมโลเดียนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดของชูชุกี

5. แบบประเมินการเสริมทักษะการอ่านโน้ตสากล WHAT IS IN THE SONG

6. แบบประเมินการเสริมทักษะการปฏิบัติเมโลเดียน HOW TO PALY MELODEON

7. แบบประเมินทักษะการบรรเลงเพลงของนักเรียนวงเมโลเดียนก่อน-หลังใช้ชุดกิจกรรม การอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนของนักเรียนวงเมโลเดียนระดับประถมศึกษาโดยใช้ ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชุกี

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนตามแนวคิดของชูชุกี จำนวน 2 ชุด ได้แก่ ชุดกิจกรรม WHAT IS IN THE SONG 4 เรื่อง และชุดกิจกรรม HOW TO PLAY MELODEON 4 เรื่อง โดยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมินผลตามวิธีของลิเคอร์ท (Linkert) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ยระดับคุณภาพความเหมาะสม 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์พิจารณา และยอมรับว่า เป็นชุดกิจกรรมที่น่าไปใช้ได้ ซึ่งพบว่าชุดกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยที่ 4.51 ซึ่งมีคุณภาพความเหมาะสมมากที่สุด และเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม วิเคราะห์ผลการประเมิน

ชุดกิจกรรมจากนั้นดำเนินการหาค่าประสิทธิภาพตามความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการและผลลัพธ์ โดยพิจารณาเฉลี่ยเป็น 80/80 โดยทดสอบแบบการหาประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1 : 1) การหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มย่อย (1 : 4) และการหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มใหญ่ นำไป Try Out กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน จากนั้นนำชุดกิจกรรมที่ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

แผนการจัดการการอ่านโน้ตสากลและปฏิบัติเมโลเดียนตามแนวคิดของชูชุกิจจำนวน 10 แผน ใช้เวลา 18 ชั่วโมง โดยนำแผนเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ยระดับคุณภาพความเหมาะสม 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์พิจารณา และยอมรับว่าเป็นแผนการจัดการเสริมทักษะที่นำไปใช้ได้ ซึ่งพบว่าแผนการการอ่านโน้ตสากลและทักษะปฏิบัติเมโลเดียนตามแนวคิดของชูชุกิจมีคะแนนเฉลี่ยที่ 4.49 ซึ่งมีคุณภาพความเหมาะสมมาก เมื่อผ่านแล้วจึงนำไปทดลองกับนักเรียนวงเมโลเดียน จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นนักเรียนวงเมโลเดียน ปี 2561 ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแก้ไขแล้ว จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

แบบประเมินการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียน ได้แก่ แบบประเมินการบรรเลงเพลงแบบประเมินการอ่านโน้ตสากล และแบบประเมินการปฏิบัติเมโลเดียนโดยศึกษาหลักการและวิธีการสร้างแบบประเมินทักษะจากเอกสาร ตำราหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดกรอบในการสร้างแบบประเมินชุดกิจกรรม วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา จุดประสงค์การเสริมสร้างทักษะ เวลาที่ใช้และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงแก้ไข หาค่าความสอดคล้อง และจากการวิเคราะห์พบว่า แบบประเมินการอ่านโน้ตสากลและการปฏิบัติเมโลเดียนโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชุกิจ มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 อยู่ในเกณฑ์ที่รับได้ จึงนำไปทดลองกับนักเรียนปี 2561 ซึ่งไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (Pre-Experimental Research) แบบหนึ่งกลุ่ม ประเมินก่อนและหลังการใช้ ชุดกิจกรรม (One Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2553) ซึ่งมีแบบแผนการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัย

ประเมินก่อนการใช้ชุดกิจกรรม	ระหว่างการใช้ชุดกิจกรรม		ประเมินหลังใช้ชุดกิจกรรม
T ₁	E ₁	E ₂	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

T ₁	แทน	การประเมินก่อนการใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชุกิจ
E ₁	แทน	การใช้ชุดกิจกรรม WHAT IS IN THE SONG
E ₂	แทน	การใช้ชุดกิจกรรม HOW TO PLAY MELODEON
T ₂	แทน	การประเมินการบรรเลงเพลงหลังการใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชุกิจ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ปฐมนิเทศนักเรียน ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน และรายละเอียดเกี่ยวกับการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชุกิจ
2. ดำเนินการประเมินทักษะการบรรเลงเพลง กับกลุ่มทดลอง ด้วยบทเพลงสำหรับการบรรเลง จำนวน 1 บทเพลง

3. ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียน โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยตนเอง ตามแผนการสอนการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียน พร้อมชุดกิจกรรม WHAT IS IN THE SONG และชุดกิจกรรม HOW TO PLAY MELODEON ตามแนวคิดของชูชุกี กับกลุ่มทดลองดังกล่าว จำนวน 10 แผน ชุดกิจกรรมจำนวน 2 ชุด ใช้เวลาทั้งหมด 16 ชั่วโมง โดยใช้เวลาหลังเลิกเรียน วันละ 1 ชั่วโมง รายละเอียดดังนี้ แผนที่ 1 เรื่อง Note & Rest, Dotted Note & Tied Note (ชุดกิจกรรม WHAT IS IN THE SONG, แผนที่ 2 เรื่อง Staff & Leger, Lines Bar & Line (ชุดกิจกรรม WHAT IS IN THE SONG), แผนที่ 3 เรื่อง Accidentals, Time Signature and Tempo (ชุดกิจกรรม WHAT IS IN THE SONG), แผนที่ 4 เรื่อง Notation & Treble Clef, C Major & Letter Name Note (ชุดกิจกรรม WHAT IS IN THE SONG), แผนที่ 5 เรื่อง ทำทางการจับเมโลเดียน (ชุดกิจกรรม HOW TO PLAY MELODEON), แผนที่ 6 เรื่อง การหายใจ (ชุดกิจกรรม HOW TO PLAY MELODEON), แผนที่ 7 เรื่อง การใช้ลิ้น (ชุดกิจกรรม HOW TO PLAY MELODEON), แผนที่ 8 เรื่อง การวางนิ้ว (ชุดกิจกรรม HOW TO PLAY MELODEON), แผนที่ 9 เรื่อง ประเมินการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียน ด้วยการบรรเลงเพลงพระราชนิพนธ์ไกลกังวล (WHEN)

4. เมื่อเสร็จสิ้นการใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชุกี การอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนแล้ว ผู้วิจัยทำการประเมินทักษะย่อยในแต่ละชุดกิจกรรม

5. เมื่อเสร็จสิ้นการใช้ชุดกิจกรรมการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนตามแนวคิดของชูชุกีแล้ว ผู้วิจัยทำการประเมินการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียน โดยใช้บทเพลงเดียวกันกับการประเมินทักษะการบรรเลงเพลงก่อนการใช้ชุดกิจกรรม

วิธีการทางสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินทักษะหลังการใช้ชุดกิจกรรม WHAT IS IN THE SONG และ ชุดกิจกรรม HOW TO PLAY MELODEON ทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

2. ประมวลผล แปลผล และวิเคราะห์ข้อมูล

3. อภิปรายผล โดยใช้ตารางและการพรรณนา

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

1.2 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

2. สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2539)

3. การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดกิจกรรม

วิธีการคำนวณหาประสิทธิภาพทำได้โดยใช้สูตรดังนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2537)

E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดการสอนคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัด และหรือประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียน

E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (ทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนของผู้เรียนหลังใช้ชุดกิจกรรม) คิดเป็นอัตราส่วนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนและหรือประกอบกิจกรรมหลังเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 2 ตารางผลการวิเคราะห์ผลการประเมินทักษะการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียน ของนักเรียนวงเมโลเดียนระดับประถมศึกษาโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชูกิ

นักเรียนคนที่ 1-20	ผลการประเมินทักษะ (ร้อยละ)		
	ผลการบรรเลงเพลงก่อน ใช้ชุดกิจกรรม	ระหว่างใช้ชุดกิจกรรม	
		WHAT IS IN THE SONG	HOW TO PLAY MELODEON
		ผลการบรรเลงเพลง หลัง ใช้ชุดกิจกรรม	
	31.50	95.00	96.75
			90.20

จากตารางที่ 2 พบว่าผลคะแนน / ร้อยละ การประเมินทักษะการบรรเลงเพลงโดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนของนักเรียนวงเมโลเดียนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดของชูชูกิ พบว่า ก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการอ่านโน้ตสากล นักเรียนทำคะแนนได้เพียง ร้อยละ 31.50 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม WHAT IS IN THE SONG คิดเป็นร้อยละ 95.00 ชุดกิจกรรม HOW TO PLAY MELODEON คิดเป็นร้อยละ 96.75 และผลคะแนนร้อยละของการบรรเลงเพลงหลังการใช้ชุดกิจกรรม นักเรียนทำคะแนนได้เพิ่มขึ้นถึง ร้อยละ 90.20 ซึ่งสูงกว่าเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนตามแนวคิดของชูชูกิ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 2 ชุดกิจกรรมกับ 1 บทเพลง และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 95.8/90.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้
2. ผลการเปรียบเทียบการบรรเลงเพลงหลังใช้ชุดกิจกรรมการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนของนักเรียนวงเมโลเดียนระดับประถมศึกษา หลังใช้ชุดกิจกรรมมีระดับคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรม

อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนของนักเรียนวงเมโลเดียนระดับประถมศึกษา โดยการใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชูกิ ในครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลตามสมมติฐาน ซึ่งสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากการวิจัย พบว่า ชุดกิจกรรมการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนตามแนวคิดของชูชูกิ มีประสิทธิภาพ 95.87/90.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้
2. ผลการเปรียบเทียบการบรรเลงเพลง หลังใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชูกิ มีระดับคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรม เนื่องจากเหตุผลต่อไปนี้

2.1 แผนการฝึกวงเมโลเดียนตลอดเวลาที่ทำการวิจัยมีเกณฑ์ที่ต้องพิจารณาและวางแผนการเสริมสร้างทักษะการอ่านโน้ตสากลและการปฏิบัติเมโลเดียน โดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชูกิ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงได้จัดทำตารางเรียนที่แน่นอนและชัดเจนเพื่อสะดวกต่อการปฏิบัติทั้งครูผู้สอนและนักเรียน โดยเรียนทุกวันจันทร์-พฤหัสบดี ใช้เวลา 1 ชั่วโมงหลังเลิกเรียนในการฝึกการอ่านโน้ตสากลและปฏิบัติเมโลเดียนตามชุดกิจกรรมที่มีสื่อหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ภาพตัวโน้ต บัตรลักษณะตัวโน้ต รวมถึง สื่อวีดิทัศน์ สอดคล้องกับ ปรีศนา เขียวสุทธิ (2563)

และดุนซา สลิวส์ (2561) ว่าครูผู้สอนสามารถสร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้นหรือเพื่อส่งเสริมความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เพราะเป็นสื่อที่มีความเหมาะสมช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียน เกิดความสนุกสนานในการเรียน เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมการเรียนรู้มากกว่าวิธีการสอนในห้องเรียน ซึ่งวีดิทัศน์เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมอย่างสูง เนื่องจากสื่อวีดิทัศน์มีการถ่ายทอดข้อมูลทั้งภาพ เสียง อักษร และภาพเคลื่อนไหว ช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระได้ดียิ่งขึ้น การเรียนการสอนจึงมีคุณภาพ รวมถึงการเรียนการสอนเป็นการเรียนรู้แบบช่วยเหลือและแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ รัฐภัทร อภิชาติตระกูล (2563) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนสอนกันเองนี้ นักเรียนจะเรียนรู้อะไรต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน ทำให้ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการอ่านโน้ตสากลและการปฏิบัติเมโลเดียนโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของซูซูกิ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นฝึกฝนในทักษะปฏิบัติ จนสามารถทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาของ การอ่านโน้ตสากลและการปฏิบัติเมโลเดียนอย่างดียิ่งขึ้น เนื่องจากการปฏิบัติแบบซ้ำอย่างต่อเนื่องตามแนวคิดของซูซูกินั้น จะทำให้นักเรียนเกิดความชำนาญจนถึงขั้นจดจำแบบฝังใจ จึงส่งผลให้ผลการบรรเลงเพลงหลังใช้ชุดกิจกรรมสูงขึ้น สอดคล้องกับสุกรี เจริญสุข (2542) ที่กล่าวถึงแนวคิดของซูซูกิไว้ว่า การพัฒนาความสามารถที่สูงขึ้นนั้นทำได้ด้วยการฝึกที่ถูกต้อง ความสามารถไม่ได้มาจากความคิดหรือทฤษฎี แต่มาจากการฝึกซ้อมที่ถูกต้อง ในการฝึกซ้อมนั้นต้องได้รับการฝึกที่ดีและถูกต้อง ไม่ต้องรีบร้อนแต่ไม่หยุดฝึกการซ้อมอย่างสม่ำเสมอ สำหรับการวางแผนการฝึกวางแผนเมโลเดียนได้มุ่งเน้นเนื้อหาในด้านการอ่านโน้ตสากลและการปฏิบัติเมโลเดียนให้ถูกต้องทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ ควบคู่กันไปจนสามารถบรรเลงเพลงได้

2.2 ชุดกิจกรรม WHAT IS IN THE SONG และ HOW TO PALY MELDION ที่นำมาจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียน มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีส่วนกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถพัฒนาการอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติเมโลเดียน จนนำไปสู่การอ่านโน้ตเพลงอย่างเข้าใจ สามารถบรรเลงเพลงตามโน้ตได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นการเสริมให้ทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนมีคุณภาพมากขึ้น โดยพบว่านักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละร้อย ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม WHAT IS IN THE SONG คิดเป็นร้อยละ 95.00 และจากการใช้ชุดกิจกรรม HOW TO PALY MELODION พบว่า มีนักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 เช่นกัน ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม HOW TO PALY MELODION คิดเป็นร้อยละ 96.75 สอดคล้องกับ อภิญา เคนบุผา (2546) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครู และส่งเสริมการเรียนของนักเรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมจากชุดกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายที่จะเรียน แต่มีความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าหาคำตอบด้วยตัวเอง ทำให้นักเรียนมีโอกาสในการฝึกทักษะปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ได้ด้วย และยังสอดคล้องกับ มีคส์ (1972) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบวิธีสอนแบบใช้ชุดกิจกรรมกับวิธีสอนแบบธรรมดา ผลการวิจัย พบว่า วิธีสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพมากกว่าการสอนแบบธรรมดา

2.3 การบรรเลงเพลงนั้นเปรียบเสมือนการเล่าเรื่องราวผ่านตัวโน้ตและเสียงดนตรี เมื่อผู้เรียนไม่สามารถอ่านโน้ตได้ถูกต้องจึงทำให้การบรรเลงเพลงไม่มีคุณภาพเช่นกัน ซึ่งชุดกิจกรรมทั้ง 2 ชุด ที่นำมาใช้นี้เหมาะสมอย่างมากกับนักเรียนในระดับประถมศึกษา เพราะเป็นกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ทฤษฎี ดนตรีสากลที่เข้าใจง่าย ไม่ยากเกินไป อีกทั้งยังได้ปฏิบัติจริง ลงมือทำจริงในทุก ๆ กิจกรรมและแบบฝึกหัด ส่งผลให้การบรรเลงเพลงผ่านตามเกณฑ์ 80 ที่กำหนดไว้ คิดเป็นร้อยละ 90.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการอ่านโน้ตสากลและปฏิบัติเมโลเดียนตามแนวคิดของซูซูกิ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 2 ชุดกิจกรรม กับ 1 บทเพลง และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 95.87/ 90.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ และผลการเปรียบเทียบ ทักษะการบรรเลงเพลงของนักเรียน วงเมโลเดียนโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของซูซูกิ หลังการใช้ชุดกิจกรรมมีระดับคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรม

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าครูเป็นศูนย์กลางเกินไป จึงทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างเต็มที่ ครูควรทำหน้าที่ดูแลและให้คำแนะนำเสริมก็เพียงพอแล้ว ให้นักเรียนมีบทบาทเป็นหลัก อาจมีการเสริมคำถามหรือแบบฝึกหัดเพื่อกระตุ้นความตื่นตัวให้นักเรียนพร้อมที่จะพัฒนาทักษะเนื้อหามากขึ้น อีกทั้งควรปรับช่วงชั้นให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ และควรเพิ่มระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองให้เหมาะสมกับกิจกรรม เนื่องจากการบรรเลงเพลงจะเน้นการปฏิบัติ ผู้เรียนจะต้องใช้เวลาในการฝึกฝนค่อนข้างมาก และต้องฝึกซ้อมตนเองสม่ำเสมอ เพื่อให้การบรรเลงเพลงมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียนที่เล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี เพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้และฝึกฝนพัฒนาความสามารถของตนเองต่อไป และปรับชุดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีบทบาทการเป็นผู้นำมากขึ้น แบ่งช่วงชั้นให้ชัดเจน โดยการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านโน้ตสากลและการบรรเลงวงเมโลเดียนโดยเน้นกระบวนการคิด

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก ภาควณิ. (2561). การพัฒนาสื่อการสอนวีดิทัศน์ เรื่อง กราฟของฟังก์ชันเอกซ์โพเนนเชียลด้วยโปรแกรม Camtasia Studio สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 35 (97). 2.
- คมสันต์ วงศ์วรรณ. (2553). ดนตรีตะวันตก. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชนนัทย์ บ่วงเพ็ชร. (2563). ผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 37 (101). 186-201.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2537). *การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน*. เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาหน่วยที่ 1-5. กรุงเทพมหานคร: สสวท. (ม.ป.ป.). เทคโนโลยีทางการสอนและการศึกษา. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.
- ฐิรภัทร อภิชาติตระกูล. (2563). ผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อความสามัคคี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 37 (101), 2.
- ดนุชา สลึงค์. (2561). การพัฒนาสื่อการสอน เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.ตอนต้น. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 35 (98), 3.
- เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย. (2539). *ระเบียบวิธีวิจัย*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุริยาสาน.
- ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. (2561). ทฤษฎีการสอนดนตรี. [ออนไลน์]. จาก <https://suppavit014.wordpress.com/> [สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2563]

- ปริศนา เชี่ยวสุทธิ. (2563) การศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 37 (101), 159-170.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2553). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตติยา บุญหลง และคณะ.(2563). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสัญลักษณ์ทางดนตรีสากล ด้วยการเรียนเชิงรุก โปรแกรม Music Learning ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*. 21 (1), 2.
- สีขนิณเสก ย่านเดิม. (2558). แนวคิดทฤษฎีการสอนดนตรี. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 19 (2), 8.
- สุกรี เจริญสุข (2542) *สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรม*. วารสาร. กรุงเทพฯ: สันติสิริการพิมพ์
- อภิญา เคนบุปผา. (2546). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการทดลองวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารและสมบัติของสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาศาสตร์ศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- อิสระ กิตา (2561). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดการสอนการอ่านเขียนโน้ตดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลทัพทัน. *วารสารชุมชนวิจัย*.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.
- Houston, R.W.and others. 1972. "Developing Instructional Modules." A Moduler System for WritingModules College of Education. Houston: University of Houston.
- Meeks, S.E. (1972). *Learning package versus conventional method of instruction.Dissertation Abstracts International*. 32 (9): 4995-A.

ผลการบูรณาการการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะ เพื่อลดภาวะซึมเศร้าในผู้ต้องขังหญิง

The Effect of Integrated Cognitive Behavior Therapy Counseling with Art on Reduction of Depression among Female Prisoners.

ชุติกานุจน์ อินทร์ทิม¹ เพ็ญนภา กุลนภาดล² ภรภัทร เฮงอุดมทรัพย์³

Chutikarn Inthim¹ Pennapha Koolnaphadol² Pornpat Hengudomsab³

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹Student (B.Sc.) Counseling Psychology, Faculty of Education, Burapha University

E-mail : p.chutikarn.i@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²Associate Professor of Counseling Psychology, Faculty of Education, Burapha University

E-mail : drpennapha@yahoo.com

³รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³Associate Professor of Psychiatric and Mental Health Nursing, Faculty of Nursing, Burapha University

E-mail : pornpat12@yahoo.com

Received: August 21, 2020; Revised: July 1, 2021; Accepted: July 21, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะและผลการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมในการลดภาวะซึมเศร้า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ต้องขังหญิง เรือนจำแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรีที่มีอายุ 18-75 ปี โดยผู้ต้องขังหญิงทำแบบวัดประเมินภาวะซึมเศร้า ซึ่งมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 20 คน สุ่มเป็นกลุ่มการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะ 10 คน และกลุ่มการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรม 10 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะมีค่าคะแนนเฉลี่ยภาวะซึมเศร้าต่ำกว่าผู้ต้องขังหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของภาวะซึมเศร้าภายในของทั้ง 2 กลุ่มพบว่าผู้ต้องขังหญิง มีค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่าในการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมเพื่อลดภาวะซึมเศร้านั้น ผู้ให้การปรึกษาคควรบูรณาการร่วมกับศิลปะ อันจะช่วยให้ประสิทธิผลในการลดภาวะซึมเศร้าได้ผลดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ภาวะซึมเศร้า, ผู้ต้องขังหญิง, การปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรม, ศิลปะ

Abstract

This experimental research has an aim to compare the effectiveness of the program between the integrated cognitive behavior therapy counseling with art and cognitive behavior therapy counseling in reducing depression among the female prisoners. The inclusion criteria for the sample included being female prisoners whose ages ranged from 18-75 years, had depression scores classified in the moderate level (17-30 scores) by using Beck Depression Inventory and voluntarily participated in this study. The 20 participants were randomly assigned into the group of integrated cognitive behavior therapy counseling with art and cognitive behavior therapy counseling group. The results revealed that the depression scores among the female prisoners in the group of integrated cognitive behavior therapy counseling with art were significantly lower than those in the cognitive behavior therapy counseling group at posttest and follow-up phases at level .50. This study results suggested that in the use of counseling through cognitive and behavioral therapy to reduce depression, the counselors should also integrate arts. This would be more effective in reducing depression.

Keywords: Depression, Female Prisoners, Cognitive Behavior Therapy Counseling, Art

บทนำ

จากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพของปัญหากลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยสนใจคือผู้ต้องขังหญิง ที่เรือนจำแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี มีผู้ต้องขังที่มีภาวะทางจิตเวชเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี รวมถึงภาวะซึมเศร้าที่เป็นหนึ่งในโรคทางจิตเวช ดังสถิติย้อนหลัง 6 ปี เมื่อปีพ.ศ. 2556-2561 มีผู้ต้องขังป่วยจิตเวชจำนวน 10,11,14,13,17 และ 33 คน ตามลำดับ (กลุ่มงานพยาบาลเรือนจำพิเศษ จังหวัดชลบุรี, 2562) จากสถิติสังเกตได้ว่าจำนวนผู้ต้องขังป่วยจิตเวชมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปช่วยเหลือกลุ่มผู้ป่วยจิตเวชอย่างเร่งด่วน มุ่งเน้นการแก้ไขก่อนพ้นโทษเพื่อผู้ต้องขังสามารถกลับสู่สังคมได้โดยปราศจากภาวะซึมเศร้าและเมื่อผู้ต้องขังนั้นมาเผชิญกับสิ่งแวดล้อมในเรือนจำในสภาพที่แออัด มีกฎระเบียบถูกจองจำสูญเสียอิสรภาพมีผู้ต้องขังอื่นที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน การพลัดพรากจากคนที่รัก ขาดที่ปรึกษา ทำให้เกิดการเรียนรู้คิดว่าเกิดจากความผิดพลาดของตนเองและคิดว่าตนไร้ค่า หมดหวังชีวิต มีแต่ความทุกข์ยากทั้งในปัจจุบันและในอนาคตและเกิดเป็นภาวะซึมเศร้าได้ที่สุดในที่สุด และเมื่อพิจารณาถึงการเกิดภาวะซึมเศร้าหลังจากการลงพื้นที่จริงพบว่า ผู้ต้องขังมีแนวโน้มซึมเศร้าน่ามากขึ้นและได้มีการพยายามทำร้ายร่างกายของตนเองทุกปี โดยผู้ต้องขังที่พบภาวะซึมเศร้าส่วนใหญ่มาจากการไม่มีญาติเข้าพบและการไม่ยอมรับว่าตนเองจะต้องมารับโทษ ใช้ชีวิตต่อจากนี้โดยปราศจากอิสระ จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงปัญหาและต้องการช่วยเหลือผู้ต้องขังที่มีภาวะซึมเศร้า ผู้วิจัยจึงเห็นว่าทัศนสถานแห่งนี้เหมาะสมกับการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยา จากข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดภาวะซึมเศร้าและการถูกกักขังในเรือนจำดังที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าเมื่อผู้ต้องขังกระทำความผิดและถูกตัดสินให้เข้าไปอยู่ในเรือนจำเป็นภาวะวิกฤตของชีวิตเพราะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตทั้งอาชีพ การงาน ครอบครัวแตกแยก ขาดการยอมรับจากสังคมญาติพี่น้อง ขาดคนรักและเข้าใจ และรู้สึกผิดหวังในตนเองจึงส่งผลให้ผู้ต้องขังคิดว่าตนเองไร้ค่า หดหู่ ไร้ความหวังมองโลกในแง่ร้ายและเมื่อต้องมาอยู่ในเรือนจำ ต้องเผชิญกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย แออัด ต้องปรับตัวเข้ากับผู้ต้องขังอื่น ๆ ขาดอิสรภาพในการดำเนินชีวิต

ปัจจุบันสังคมไทยประสบปัญหาภาวะซึมเศร้าน่ามากขึ้น ด้วยอัตราจำนวนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้ามีอัตราสูงขึ้น ภาวะซึมเศร้าส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและยังก่อให้เกิดปัญหามากมายและในกลุ่มผู้ต้องขังยังเกิดปัญหาทางจิตใจได้ง่าย

เมื่อต้องมาพบกับภาวะวิกฤตชีวิตซึ่งควรได้รับการช่วยเหลือ (ชมพูนุช ครองขจรสุข, 2563) ทั้งนี้หากไม่ได้รับการช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงที ระดับภาวะซึมเศร้าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนไปถึงระดับรุนแรงได้ ตามแนวคิดของเบค (Beck, 1967) ภาวะซึมเศร้าเกิดจากการที่บุคคลมีโครงสร้างทางด้านความคิดที่ผิดปกติของกระบวนการใช้เหตุผลมาใช้ในเหตุการณ์ปัจจุบัน ทำให้เกิดความคิดอัตโนมัติทางลบประกอบกับมีภาวะวิกฤตเกิดขึ้นในชีวิตจึงนำโครงสร้างความคิดที่ผิดปกติมาใช้ในเหตุการณ์ปัจจุบัน เมื่อไม่ได้รับการแก้ไขจึงเกิดความคิดอัตโนมัติทางลบมากขึ้น ส่งผลให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ การลดภาวะซึมเศร้าสามารถทำได้หลายวิธี โดยวิธีที่มีประสิทธิภาพอีกหนึ่งวิธีคือการปรึกษาโดยผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรม นำมาใช้เพื่อปรับความคิดอัตโนมัติเชิงลบของผู้ต้องซึ่งที่มีระดับภาวะซึมเศร้าน้อยถึงปานกลาง โดยภาวะซึมเศร้าระดับน้อยถึงปานกลาง จะเป็นระดับภาวะที่เกิดจากความคิดอัตโนมัติเชิงลบที่ส่งผลให้ผู้มีภาวะซึมเศร้าเริ่มมีความคิดอัตโนมัติเชิงลบที่รุนแรงขึ้น โดยกระบวนการปรึกษาจะมุ่งเน้นการช่วยเหลือระหว่างบุคคลในการปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผลที่เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (วรศรา ชีพสมุทร, 2563) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรม มาประกอบใช้ร่วมกับศิลปะ โดยศิลปะจะเป็นการแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างชัดเจนและเหมาะสม ผู้ต้องซึ่งจะสามารถใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางในการแสดงความรู้สึกของตนเองได้ และทำให้เกิดความเข้าใจและเรียนรู้ในตัวเองด้านอารมณ์ ความรู้สึกและการแสดงออกของตนเองได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้การใช้ศิลปะยังสามารถเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ให้การศึกษาและผู้ต้องซึ่งได้ ผ่านการใช้ภาพวาดหรือสีสันท่าง ๆ ได้ อีกทั้งยังเป็นการให้ผู้ต้องซึ่งเล่าเรื่องราวผ่านจินตนาการที่ตนเองได้แสดงออกมาอีกด้วย โดยผู้ให้การศึกษาจะสามารถรับรู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึกเศร้า หรือสิ่งที่วิตกกังวลอยู่ภายในจิตใจของผู้ต้องซึ่งได้ง่ายขึ้น และกระบวนการของศิลปะจะได้ผลดีขึ้นเมื่อนำมาใช้ร่วมกับทฤษฎีการปรึกษา ซึ่งการปรึกษาแนวคิดทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรม เป็นทฤษฎีที่ผู้วิจัยเชื่อว่ามีเหมาะสมเนื่องจากเป็นทฤษฎีการแก้ไขความคิดที่ส่งผลโดยตรงกับภาวะซึมเศร้าและมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ถูกแสดงออกจากความคิดอัตโนมัติเชิงลบและเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการปรึกษาแล้วผู้ต้องซึ่งสามารถปรับแก้ปัญหาที่เข้ามากระทบความคิดของตนเองได้และแก้ไขปัญหาได้ในระยะยาว

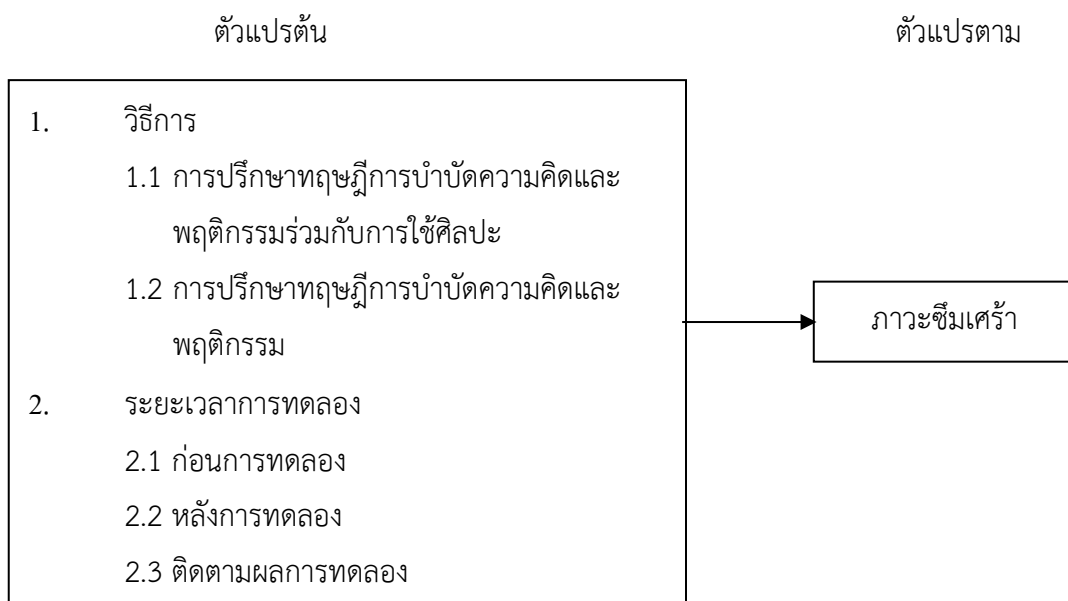
วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบผลการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะและผลการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมในการลดภาวะซึมเศร้า

สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องซึ่งกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะมีระดับคะแนนภาวะซึมเศร้่าต่ำกว่าผู้ต้องซึ่งกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรม
2. ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องซึ่งหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล ต่ำกว่าระยะก่อนทดลอง
3. ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องซึ่งหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล ต่ำกว่าระยะก่อนทดลอง

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร คือ ผู้ต้องขังหญิงที่อาศัยในเรือนจำแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้
 - 1.1 ผู้ต้องขังหญิงที่มีอายุ 18-75 ปี
 - 1.2 อาศัยในเรือนจำ
 - 1.3 ไม่อยู่ในระยะใกล้พ้นโทษ 6 เดือนนับจากวันเริ่มลงพื้นที่
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ต้องขังหญิงที่มีอายุ 18-75 ปีและอาศัยในเรือนจำ จำนวน 247 คน และมีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยให้ผู้ต้องขังทำแบบวัดประเมินภาวะซึมเศร้าของเบค และมีคะแนนที่แสดงถึงการมีภาวะซึมเศร้าในระดับปานกลางลงมา (ค่าคะแนน 17-30 คะแนน)
 - 2.2 สัมภาษณ์เข้าร่วมการวิจัย
 - 2.3 นำคะแนนจากแบบวัดประเมินภาวะซึมเศร้าของเบค และมีคะแนนระดับน้อยถึงปานกลาง (17-30 คะแนน) มาจัดเรียงคะแนนและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่าง อย่างง่ายโดยการ จับฉลาก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ได้รับการศึกษาร่วมกับการใช้ศิลปะ จำนวน 10 คน และกลุ่มที่ได้รับการศึกษาจำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดประเมินภาวะซึมเศร้าของเบค (Beck Depression Inventory)
2. โปรแกรมการศึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะ
3. โปรแกรมการศึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรม

การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือ มีดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับอาการ ความรู้สึกของผู้ที่มีภาวะซึมเศร้า รวมถึงลักษณะที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง

2. ศึกษาแบบประเมินภาวะซึมเศร้าที่สร้างขึ้นโดยจิตแพทย์ เออรอน ที. เบค (Aaron T. Beck, 1967) เผยแพร่โดยศูนย์ปัญญาบำบัด (Center for Cognitive Therapy) ลักษณะแบบประเมินดังกล่าวเป็นแบบเลือกตอบ 21 ข้อ ใช้ประเมินอาการหรือทัศนคติของบุคคลที่มีภาวะซึมเศร้า ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับอาการทางจิตใจ จำนวน 15 ข้อ อาการทางกาย 6 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยข้อความที่ใช้ประเมินตนเอง 4 ตัวเลือก โดยแต่ละตัวเลือกมีการกำหนดคะแนนเป็น 0,1,2 และ 3 คะแนน

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. **ความตรง (Validity)** ผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะรายละเอียดของแบบประเมินภาวะซึมเศร้าของเบค ฉบับภาษาไทยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ได้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและโครงสร้างแบบประเมินดังกล่าว อย่างไรก็ตามแบบประเมินของเบคได้ผ่านกระบวนการการหาคุณภาพมาแล้ว พบว่ามีความตรงเชิงโครงสร้างระดับสูง เพราะสามารถประเมินอาการและทัศนคติที่เกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าได้อย่างกว้างขวาง

2. **ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)** ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินภาวะซึมเศร้าของเบคโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งค่าความตรงของเครื่องมือต้นฉบับ (Content Validity) เท่ากับ 0.84 ค่าความเชื่อมั่นโดยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Reliability Cronbach's Coefficient Alpha) เท่ากับ 0.92 และรายงานผลให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ทราบ หลังจากได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แล้ว ผู้วิจัยจึงนำแบบประเมินดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินการทดลองต่อไป

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ ทำแบบประเมินผลภาวะซึมเศร้าของเบค คัดเลือกผู้ต้องขังหญิงที่มีคะแนนระดับน้อยถึงปานกลาง และทำการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้วิธีจับฉลาก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะ จำนวน 10 คน กลุ่มการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรม จำนวน 10 คน คะแนนที่ได้จากการวัดครั้งนี้จะเป็นคะแนนของระยะก่อนการทดลอง

2. ระยะทดลอง

2.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะกับกลุ่มทดลอง โดยโปรแกรมแบ่งออกเป็น 12 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที รวมระยะเวลาการปรึกษาทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ สถานที่ คือ ห้องสมุดแดนหญิงของเรือนจำ

2.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรม โดยโปรแกรมแบ่งออกเป็น 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวมระยะเวลาการปรึกษาทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ สถานที่ คือ ห้องสมุดแดนหญิงของเรือนจำพิเศษพัทยา

3. ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้ผู้ต้องขังหญิง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดประเมินภาวะซึมเศร้าของเบค หลังจากการทดลองในครั้งที่ 12 ซึ่งเป็นขั้นยุติการปรึกษา คะแนนจากการทำแบบวัดครั้งนี้จะเก็บผลเป็นคะแนนหลังการทดลอง

4. ระยะติดตามผล หลังการทดลองเสร็จเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้ผู้ต้องขังหญิงกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดประเมินภาวะซึมเศร้าของเบค เพื่อเก็บผลคะแนนเป็นคะแนนในระยะติดตามผล และนำข้อมูลที่ได้ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated Measures Analysis of Variance : One Between Subjects Variable and One Within Subjects Variable) ของฮาเวล (D. C Howell, 2007) เมื่อพบความแตกต่างทำการทดสอบรายคู่แบบนิวแมนคูลส์ (Newman-Keuls Procedure)

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองแบบสองตัวประกอบแบบวัดซ้ำหนึ่งตัวประกอบ (Two-Factor Experimental with Repeated Measures on One Factor) อ้างอิงจาก Winer, Brown, and Michels (1995, p. 509) เพื่อศึกษาผลการบูรณาการการปรึกษาหารือการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะเพื่อลดภาวะซึมเศร้าในผู้ต้องขังหญิง ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางและแผนภูมิตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลและค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนภาวะซึมเศร้าของกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาร่วมกับศิลปะและกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษา ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม			
ผู้ต้องขังหญิงคนที่	ระยะก่อนทดลอง	ระยะหลังทดลอง	ระยะติดตามผล	ผู้ต้องขังหญิงคนที่	ระยะก่อนทดลอง	ระยะหลังทดลอง	ระยะติดตามผล
1	20	5	9	1	19	9	12
2	25	13	16	2	17	4	16
3	17	4	6	3	22	9	13
4	17	7	12	4	19	14	10
5	19	8	7	5	25	11	17
6	20	4	5	6	20	12	10
7	27	9	20	7	29	16	20
8	25	13	15	8	26	19	16
9	30	13	12	9	26	12	18
10	29	14	22	10	28	10	13
รวม	229	90	124	รวม	231	116	145
$\bar{x}$	22.90	9.00	12.40	$\bar{x}$	23.10	11.60	14.50
SD	4.88	4.00	5.83	SD	4.22	4.10	3.40

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษาร่วมกับศิลปะ มีค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าในระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผลเป็น 22.90 , 9.00 และ 12.40 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษา มีค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าในระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผลเป็น 23.10 , 11.60 และ 14.50 ตามลำดับ

เมื่อนำผลรวมคะแนนภาวะซึมเศร้า มาทำเป็นแผนภูมิเพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยในระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษาร่วมกับศิลปะ และกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษา

ตารางที่ 2 การทดสอบผลย่อยผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยของภาวะซึมเศร้าในกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษาร่วมกับศิลปะ และกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษา ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของภาวะซึมเศร้า การทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลอง ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล และผลทดสอบย่อยของระยะเวลาในผู้ต้องขังหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษาร่วมกับศิลปะกับกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษา ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล

	Source of variation	df	SS	MS	F
ระยะก่อนทดลอง	Between groups	1	.200	.200	0.009
	Error	54	1085.10	20.09	
ระยะหลังทดลอง	Between groups	1	33.800	33.800	1.682
	Error	54	1085.10	20.09	
ระยะติดตามผล	Between groups	1	20.050	22.050	1.098
	Error	54	1085.10	20.09	

ปรับค่า df เป็น 29, $F_{.05} (1,29) = 4.18$ ด้วยวิธีการของ Welch-Satterwaite (Howell, 2007, p. 459)

จากตารางที่ 2 พบว่า ระยะก่อนการทดลอง ผู้ต้องขังหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษาร่วมกับศิลปะและกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนของภาวะซึมเศร้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ในระยะก่อนการทดลอง ผู้ต้องขังหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษาร่วมกับศิลปะ และกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษามีคะแนนภาวะซึมเศร้าไม่แตกต่างกัน

ในระยะหลังการทดลอง พบว่า ผู้ต้องขังหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษาร่วมกับศิลปะและกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าไม่แตกต่างกัน

ในระยะติดตามผล พบว่า ผู้ต้องขังหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษาร่วมกับศิลปะและกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนแบบประเมินภาวะซึมเศร้าที่ได้รับการปรึกษาร่วมกับศิลปะ เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Procedure)

$\bar{X}$	ระยะก่อนการทดลอง	ระยะติดตามผล	ระยะหลังการทดลอง
	22.90	12.40	9.00
22.90	-	-10.5*	-13.9*
12.40		-	-3.4
9.00			-
r		2	3
$q_{.95}(r,18)$		2.97	3.61
$q_{.95}(r,18)\sqrt{\frac{MS_{error}}{n}}$		4.51	5.49

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าของกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาร่วมกับศิลปะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 คู่ คือ 1) คะแนนเฉลี่ยในระยะหลังการทดลองต่ำกว่าระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) คะแนนเฉลี่ยในระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่พบความแตกต่าง

แสดงว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าที่ได้รับการปรึกษาร่วมกับศิลปะในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าที่ได้รับการปรึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Procedure)

$\bar{X}$	ระยะก่อนการทดลอง	ระยะติดตามผล	ระยะหลังการทดลอง
	23.10	14.50	11.60
23.10	-	-8.6*	-11.5*
14.50		-	-2.9
11.60			-
r		2	3
$q_{.95}(r,18)$		2.97	3.61
$q_{.95}(r,18)\sqrt{\frac{MS_{error}}{n}}$		4.51	5.49

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าของกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 คู่ คือ 1) คะแนนเฉลี่ยในระยะหลังการทดลองต่ำกว่าระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) คะแนนเฉลี่ยในระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่พบความแตกต่าง

แสดงว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าที่ได้รับการรักษาในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

สมมติฐานข้อที่ 1 ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังกลุ่มทดลองที่ได้รับการรักษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะมีระดับคะแนนภาวะซึมเศร้าต่ำกว่าผู้ต้องขังกลุ่มทดลองที่ได้รับการรักษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรม

ผลการวิจัยพบว่า ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองที่ได้รับการรักษาร่วมกับศิลปะมีค่าเฉลี่ยแบบประเมินภาวะซึมเศร้าต่ำกว่าผู้ต้องขังหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการรักษาในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล มีค่าเป็น 9.00 และ 12.40 ตามลำดับ ส่วนผู้ต้องขังหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการรักษา มีค่าเป็น 11.60 และ 14.50 ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้นำการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมมาปรับใช้ร่วมกับศิลปะเพื่อนำมาลดระดับภาวะซึมเศร้า โดยวิธีที่ผู้วิจัยนำมาใช้คือการปรับความคิดอัตโนมัติเชิงลบของผู้ต้องขังหญิงที่มีการใช้ทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรม จะช่วยในการแก้ไขภาวะซึมเศร้าได้ดีและตรงประเด็นมากที่สุด อิทธิพลธรรมชาติของมนุษย์ตามแนวคิดทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรม เชื่อว่า การที่มนุษย์มีความรู้สึกวิตกกังวล เกิดจากความคิดที่ไม่สมเหตุสมผล ทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรม จึงมุ่งเน้นการแก้ไขการปรับความคิดอย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ อารอน ที เบค (Aaron T. Beck, 1967) ที่เชื่อว่ามนุษย์มีความคิดอัตโนมัติ โดยความคิดอัตโนมัติจะถูกกระตุ้นจากความเชื่อพื้นฐานที่อยู่ในระดับลึก (core beliefs) ซึ่งเป็นความคิดพื้นฐานส่วนบุคคลที่พัฒนามาตั้งแต่เด็ก เป็นความคิดต่อตนเองและผู้อื่น ต่อโลกและอนาคตของแต่ละคน โดยบุคคลจะเชื่อว่าความคิดเหล่านั้นของตนเองเป็นจริงที่สุด เช่น คนที่เชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเชื่อในระดับกลาง (Intermediate beliefs) ซึ่งเป็นลักษณะกฎหรือข้อสรุปส่วนตัว โดยความเชื่อพื้นฐานที่อยู่ในระดับลึกจะกระตุ้นความคิดอัตโนมัติ (automatic thought) ให้เสริมแรงความเชื่อมากยิ่งขึ้น และความคิดอัตโนมัติสามารถกระตุ้นแรงความคิดทางบวกให้กลายเป็นทางลบได้ โดยโปรแกรมการปรึกษาการบำบัดความคิดและพฤติกรรมจะมุ่งเน้นการแก้ไขความคิดอัตโนมัติเชิงลบของผู้รับการศึกษา

ตัวอย่างของผู้ต้องขังหญิงท่านหนึ่ง ที่ได้รับการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการสำรวจอารมณ์ ได้ทำกิจกรรมใบงานวงล้ออารมณ์เพื่อสำรวจอารมณ์ของตนเอง โดยผู้วิจัยให้ผู้ต้องขังใช้สีแทนอารมณ์ต่าง ๆ ของตนเอง ตามที่ได้รับบุไว้ในใบงานวงล้ออารมณ์ จากการสังเกตพบว่าผู้ต้องขังหญิงท่านนี้ระบายสีไม่เต็มวงล้อ ซึ่งขาดไป 3 ช่วงอารมณ์ ได้แก่ ประหลาดใจ ตื่นเต้น และภูมิใจ แสดงให้เห็นว่าผู้ต้องขังหญิงท่านนี้ไม่ได้มีอารมณ์ความรู้สึกดังกล่าว จึงไม่สามารถระบายสีแทนได้ และผู้วิจัยจึงให้ผู้ต้องขังหญิงเล่าถึงวงล้อของตนเองและพูดถึงอารมณ์ที่ตนเองไม่ได้ระบายสีลงไป ผู้ต้องขังหญิงท่านนี้เล่าว่าตั้งแต่ตนเองมารับโทษในเรือนจำ อารมณ์ความรู้สึกของช่องที่ตนเองไม่ได้ระบายสีก็ไม่ได้สัมผัสและเกิดอารมณ์ดังกล่าวอีกเลย การปรึกษาครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงสภาวะอารมณ์ของผู้ต้องขังหญิงท่านนี้ และเมื่อเห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับสภาวะอารมณ์นี้ทำให้ผู้วิจัยสามารถวางแผนการแก้ไขและจัดการกับปัญหาได้อย่างเหมาะสมในครั้งต่อไป และสอดคล้องกับแนวคิดของ เลิศศิริ บวรกิตติ (2551) ที่มุ่งเน้นกระบวนการและผลลัพธ์ทางจิตวิทยา 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เข้าถึงปัญหาทางใจ (Recognizing and Containing) ในขั้นตอนนี้เน้นการทำศิลปะที่แสดงออกทางอารมณ์ ความนึกคิด และการสำรวจตัวตน 2) การเข้าใจยอมรับ (Accepting and Connecting) ในขั้นตอนนี้จะเน้นการเชื่อมโยงงานศิลปะกับความคิด โดยเฉพาะทฤษฎีสัญลักษณ์ภาพของ Carl Jung และการค้นพบตัวตน เข้าใจ และรับรู้ปัญหา 3) แบ่งปันเหตุแห่งผล (Sharing and Counseling) ในขั้นตอนนี้จะเน้นการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ระหว่างกัน สร้างการรับรู้โดยการ

แบ่งปันปัญหา อารมณ์ ความคิด และเหตุผลที่มีอยู่อย่างเข้าใจจิตสำนึกตน 4) เสริมสร้างเพื่อปรับเปลี่ยน (Building and Changing) ในขั้นตอนนี้จะเน้นการเสริมสร้างแนวคิดและการรับรู้เชิงบวก อาจจะมีการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้รับการปรึกษาและพัฒนาทักษะความคิดหรือสติปัญญาเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่การมีสุขภาพจิตปกติที่มีความสมดุลและมั่นคง โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดมาปรับใช้ผ่านการพัฒนาโปรแกรมการปรึกษาร่วมกับศิลปะ ทำให้โปรแกรมการปรึกษาร่วมกับศิลปะสามารถเข้าถึงการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงประเด็นและเข้าถึงการถ่ายทอดอารมณ์ของผู้ต้องขังหญิงในกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะได้ดียิ่งขึ้น โดยที่ ภาณุ สหสสานนท์ (2558) กล่าวว่า การนำศิลปะมามีส่วนร่วมในการบำบัดที่เน้นการปฏิบัติ (Active Participation) การเน้นการลงมือทำเพื่อให้บุคคลได้สำรวจประเด็นของตนเองและสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง โดยการลงมือทำงานศิลปะต่าง ๆ ทั้งการเขียน การวาดภาพระบายสี การเต้น การเล่นต่าง ๆ ซึ่งการปฏิบัตินั้นจะช่วยให้บุคคลมีแรงกระตุ้นในการทำสิ่งต่าง ๆ ช่วยเบี่ยงเบนความสนใจ ช่วยลดความเครียด และช่วยให้มีสมาธิกับพฤติกรรม เป้าหมายและประเด็นต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น และเมื่อนำมา ร่วมกับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมก็จะยิ่งช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างตรงประเด็นและตรงจุดมากยิ่งขึ้น โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ของทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมเป็นหลักในการมุ่งเน้นแก้ไข เช่น การปรับความคิด ซึ่งมุ่งเน้นการปรับความคิดอัตโนมัติเชิงลบโดยตรง ทำให้ผู้รับการปรึกษาได้เรียนรู้และสำรวจตนเองผ่านงานศิลปะและเห็นปัญหาของตนเองได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อผู้รับการปรึกษาเห็นถึงปัญหาของตนเองแล้ว ก็จะนำเทคนิคการปรับความคิดมาใช้ได้อย่างตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปผลได้ว่า การปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะสามารถช่วยลดภาวะซึมเศร้าได้ดีมากกว่าการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรม ในเรื่องของความเห็นปัญหาในรายบุคคลได้อย่างชัดเจนผ่านการใช้ศิลปะที่เป็นตัวช่วยในการแสดงออกทางอารมณ์ ทำให้ผู้รับการปรึกษาเห็นถึงสภาวะอารมณ์และปัญหาต่าง ๆ ของตัวเองได้อย่างชัดเจนและร่วมมือกันแก้ไขได้อย่างตรงจุดกับผู้วิจัย ซึ่งพบว่าการนำศิลปะเข้ามาประยุกต์ใช้ร่วมกับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมนั้นได้ผลดียิ่งขึ้นกว่าการใช้การปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมเพียงอย่างเดียว ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะลดลงมากกว่าผู้ต้องขังหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมเพียงอย่างเดียว จึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1

สมมติฐานข้อที่ 2 ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล ต่ำกว่าระยะก่อนทดลอง

จากผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบประเมินภาวะซึมเศร้าของเบค ผู้ต้องขังที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะในระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยได้นำศิลปะมา ร่วมกับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรม ซึ่งพบว่าผู้ต้องขังกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาร่วมกับศิลปะมีระดับภาวะซึมเศร่าลดลงในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล โดยสังเกตได้จากค่าคะแนนเฉลี่ย 22.90 , 9.00 และ 12.40 ตามลำดับ โดยการนำศิลปะมาเป็นสื่อกลางร่วมกับผู้ต้องขังหญิงและผู้วิจัยนั้นใช้ได้ผลดี ซึ่งทำให้ผู้ต้องขังได้มีกิจกรรม ได้แสดงออกทางอารมณ์และเห็นภาพอารมณ์ความรู้สึกของตนเองเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยจะชี้ให้ผู้ต้องขังหญิงเห็นการแสดงออกทางอารมณ์ของตนเองผ่านการใช้สีและความหมายของแต่ละสีที่ผู้ต้องขังหญิงได้เลือกใช้ และผ่านการเล่าเรื่องราวระหว่างที่ผู้ต้องขังได้แสดงออกทางอารมณ์ผ่านงานศิลปะตามหัวข้อที่ผู้วิจัยได้กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชชา คำเครือ (2550) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มโดยใช้ศิลปะบำบัดร่วมกับทฤษฎีเกสตัลต์ต่อภาวะซึมเศร้าของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ติดเชื้อเอชไอวีกลุ่มทดลองมีคะแนนภาวะซึมเศร้าในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผลน้อยกว่าระยะก่อนการทดลองและน้อยกว่ากลุ่มควบคุม ผู้ติดเชื้อ

เอชโอวีกลุ่มทดลองมีคะแนนภาวะซึมเศร้าในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน และเมื่อได้นำศิลปะมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการศึกษาก็จะสามารถลดระดับภาวะซึมเศร้าในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลได้

กรณีผู้ต้องขังหญิงท่านหนึ่ง ได้เข้ารับการศึกษาร่วมกับศิลปะในครั้งที่ 4 ในการค้นหาความคิดอัตโนมัติเชิงลบ โดยเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ต้องขังหญิงได้ใช้สีระบายระบายโดยวิธีการฝนสีด้วยมือของผู้ต้องขังและนึกถึงเหตุการณ์ในวัยเด็กของตนเองไปด้วย ผู้ต้องขังหญิงได้ใช้สีระบายทั้งหมด 5 สี มาแต้มเป็นจุดต่าง ๆ โดยระหว่างการทำงานศิลปะ ผู้ต้องขังหญิงท่านนี้ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าสีแต่ละสี จุดสีแต่ละจุดก็เหมือนกับชีวิตของตนที่ผ่านมาตั้งแต่เด็กจนถึงปัจจุบัน มีเหตุการณ์เกิดขึ้นมากมายทั้งสุขและทุกข์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยเข้าใจสิ่งที่ผู้ต้องขังต้องการแสดงออกมากยิ่งขึ้น ผ่านการใช้สีและการเล่าเรื่องราวของตัวผู้ต้องขัง ซึ่งสอดคล้องกับประโยชน์ของศิลปะที่ โยจิน จารุจุฑารัตน์ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า ศิลปะมีประโยชน์ในการใช้ประเมินสภาพในเรื่องสภาวะจิตใจ ความรู้คิด อารมณ์ความรู้สึก สภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของผู้รับการปรึกษา

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าการนำศิลปะมาใช้จะช่วยให้ผู้วิจัยได้เข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้ต้องขังในเรื่องต่าง ๆ ได้มากขึ้นและแก้ไขปัญหของผู้ต้องขังได้อย่างตรงจุดและตรงประเด็น มองภาพปัญหาที่ถูกแสดงออกผ่านงานศิลปะของตนเองอย่างชัดเจน และได้มีประเด็นการสนทนาที่ชัดเจนขึ้นระหว่างผู้วิจัยและผู้ต้องขังหญิง จึงทำให้การศึกษาร่วมกับศิลปะสามารถลดระดับภาวะซึมเศร้าได้จริงในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล ซึ่งทำให้ระดับภาวะซึมเศร้าในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลต่ำกว่าในระยะก่อนการทดลอง จึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 3 ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล ต่ำกว่าระยะก่อนทดลอง

จากผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบประเมินภาวะซึมเศร้าของเบค ผู้ต้องขังที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมในระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยได้ทำการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมตามโปรแกรมที่ได้พัฒนาขึ้น ซึ่งพบว่าผู้ต้องขังกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษามีระดับภาวะซึมเศร่าลดลงในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล โดยสังเกตได้จากค่าคะแนนเฉลี่ย 23.10 , 11.60 และ 14.50 ตามลำดับ จากค่าคะแนนเฉลี่ยภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังหญิงกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมพบว่า มีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัดเนื่องจากได้รับการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมที่มุ่งเน้นการแก้ไขระดับความคิดการปรับความคิดอัตโนมัติเชิงลบของผู้ต้องขังหญิง เมื่อความคิดอัตโนมัติเชิงลบได้ถูกแก้ไขแล้วจึงส่งผลต่อเนื่องมาถึงการปรับพฤติกรรมในการดำรงชีวิต รวมถึงการปรับพฤติกรรมที่ส่งผลมาจากความคิดให้สมเหตุและสมผลมากยิ่งขึ้น

กรณีผู้ต้องขังหญิงท่านหนึ่งได้แจ้งกับผู้วิจัยว่าตนเองนั้นมีปัญหาในเรื่องของอารมณ์คือรู้ว่าตนเองหงุดหงิดง่ายและเกี่ยวกับการที่จะต้องพูดคุยกับเพื่อนผู้ต้องขังด้วยกัน ตนเองต้องการเก็บตัวและอยู่คนเดียวในบางครั้ง และหลาย ๆ ครั้งจึงมักจะมีปัญหากับเพื่อนผู้ต้องขังด้วยกันในเรื่องของภาวะอารมณ์ที่ตนเองควบคุมไม่ได้ และเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนผู้ต้องขังด้วยกันก็จะมีอาการแสดงออกทางอารมณ์ในทิศทางที่ผิด เช่น การด่าทอกันด้วยถ้อยคำหยาบคาย และมักจะมีปากเสียงกันเสมอ ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิคการถามคำถามแบบโสเครติส เพื่อปรับความคิดของผู้ต้องขังได้เรียนรู้ตนเองและกระตุ้นผู้ต้องขังให้เห็นถึงผลเสียจากความคิด ที่ส่งผลต่ออารมณ์ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ดาราวรรณ ต๊ะปินตา (2555) ในการใช้เทคนิคการถามคำถามแบบโสเครติสเพื่อปรับความคิด โดยการตั้งคำถามช่วยให้ผู้ต้องขังเห็นถึงการเชื่อมโยงความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมของตนเองที่นำไปสู่ปัญหาทางอารมณ์ของผู้ต้องขัง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมสามารถช่วยลดระดับภาวะซึมเศร้าได้ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล จึงทำให้คะแนนระดับภาวะซึมเศร้าในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง เนื่องจากการปรับแก้ทางความคิดอัตโนมัติเชิงลบและการปรับแก้อารมณ์และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ จึงส่งผลต่อระดับภาวะซึมเศร้าในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล จึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยนำโปรแกรมการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะไปใช้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้ต้องขังก่อนที่จะพ้นโทษและกลับไปใช้ชีวิตในสังคม เนื่องจากผู้ต้องขังที่ใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำเป็นเวลานาน อาจมีระดับภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับที่จะพัฒนาเพิ่มขึ้นได้ จึงควรนำโปรแกรมการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะมาใช้เพื่อปรับสภาวะจิตใจก่อนเตรียมพ้นโทษ

เอกสารอ้างอิง

- ชมพูนุช ครองขจรสุข. (2563). ผลการปรึกษากลุ่มทฤษฎีมุ่งเน้นทางออกระยะสั้นต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา. *วารสารวัดผลการศึกษา*. 146-158.
- ณัชชา คำเครือ. (2550). ผลการให้คำปรึกษากลุ่มโดยใช้ศิลปะบำบัดร่วมกับทฤษฎีเกสต์สต่อภาวะซึมเศร้าของผู้ติดเชื้อเอชไอวี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดารารวรรณ ต๊ะปิ่นตา. (2555). ภาวะซึมเศร้า: การบำบัดและการให้การปรึกษาโดยการปรับความคิดและพฤติกรรม. จังหวัดเชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
- ภานุ สหสสานนท์. (2558). ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวปัญญาพฤติกรรมนิยมที่มีศิลปะบำบัดเป็นสื่อต่อภาวะซึมเศร้าและความร่วมมือในการรับประทานยาต้านไวรัสในชายรักชายผู้ติดเชื้อเอชไอวี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยา. คณะจิตวิทยา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โยธิน จารุจุฑารัตน์. (2560). ศิลปะบำบัดเพื่อยุติความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมในหัวข้อ “สื่อสารด้วยงานศิลป์”. กรุงเทพมหานคร: กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.
- เลิศศิริร์ บวรกิตติ. (2551). ศิลปะบำบัด. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กรุงเทพเวชสาร.
- วริศรา ชีพสมุทร. (2563). การส่งเสริมการปรับตัวทางอารมณ์ของสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัวด้วยการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีการพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม. *วารสารวัดผลการศึกษา*. 127-135.
- Beck, A. T. (1967). *Depression: Clinical, experimental, and theoretical aspects*: Hoeber Medical Division, Harper & Row.
- Howell, D. C. (2007). *Statistical methods for psychology* CA: Thomson Wadsworth.
- Winer, B. (1991). In Brown DR, Michels Km. *Statistical principle in experimental design*.

การประเมินอภิมาน และการประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินอภิมาน

Meta-evaluation and the application of Meta-evaluation

สุวิชญา สิริยานนท์¹ รุ่งฤดี กล้าหาญ²Suwitchaya Siriyanon¹ Rungrudee Klaharn²¹ นักวิชาการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ¹ Educator, Educational and Psychological Test Bureau, Srinakharinwirot University

Corresponding author, E-Mail: suwitchaya@g.swu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ² Assistant Professor, Ph.D., Educational and Psychological Test Bureau, Srinakharinwirot University,
E-Mail: rungrudee@g.swu.ac.th

Received: August 21, 2020; Revised: June 27, 2021; Accepted: July 25, 2021

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินอภิมาน และการประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินอภิมาน การประเมินอภิมานเป็นเครื่องมือในการพิจารณาตัดสินคุณภาพของการประเมิน สำหรับประเทศไทยทำการประเมินอภิมานค่อนข้างน้อย ทำให้มีรายงานการประเมินอภิมานไม่มากนัก การประเมินอภิมานมีประโยชน์ต่อนักประเมิน ทำให้สามารถตรวจสอบคุณภาพของการประเมินตามมาตรฐานของการประเมินอภิมาน ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเหมาะสม มาตรฐานด้านความถูกต้อง และมาตรฐานด้านความรับผิดชอบ ผลการประเมินสามารถนำไปพัฒนาการประเมินให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งทำให้ทราบถึงจุดเด่นและจุดด้อยของการประเมิน

คำสำคัญ: การประเมินอภิมาน

Abstract

This article is a study of Meta-evaluation. And the application of meta-evaluation. Meta-evaluation is a tool for determining the quality of the evaluation. In Thailand, very few Meta-evaluations were conducted. Causing rarely reported meta-evaluation. A meta-evaluation is useful for assessors. Checking the quality of the evaluation, in accordance with the standards of the meta-evaluation consists of utility standards, feasibility standards, propriety standards, accuracy standards and evaluation accountability standards. In order to improve the quality evaluation and reporting the strengths and weaknesses of the evaluation.

Keywords: Meta-evaluation

บทนำ

ในประเทศไทยการประเมินนิมิตเป็นที่ยอมรับกันดีในแวดวงสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน การประเมินนิมิตมีความสำคัญ สามารถใช้การประเมินนิมิตตรวจสอบและตัดสินโครงการต่าง ๆ อย่างหลากหลายทั้งสินค้าและบริการ นักประเมินนิมิตมีบทบาทสำคัญในสังคมเช่นเดียวกับวิชาชีพ แพทย์ หนายความ วิศวกร และนักบัญชี การประเมินนิมิตมีความจำเป็นในการประเมินงานทุกประเภท เช่น โครงการ ผลิตภัณฑ์ ระบบ สถาบัน ทฤษฎี แบบจำลอง นักศึกษา และบุคลากร (Stufflebeam, 2001) การประเมินนิมิต เป็นการประเมินขั้นตอนการประเมินหรือการประเมินงานประเมิน การประเมินนิมิตเป็นเครื่องมือตัดสินคุณภาพของการประเมิน และประเมินคุณภาพของงานประเมิน ซึ่งแพร่หลายในต่างประเทศ การประยุกต์ใช้การประเมินนิมิตเพื่อตรวจสอบคุณภาพของการประเมินสามารถใช้เกณฑ์มาตรฐานของการประเมินเพื่อตัดสินคุณภาพ ทำให้ทราบถึงจุดเด่นและจุดด้อยของการประเมิน การประเมินนิมิตจึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ในด้านการติดตามและตรวจสอบงานประเมินทุกประเภทดังกล่าวข้างต้นให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของการประเมิน ทำให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดความมั่นใจในการใช้ผลการประเมินและคุณภาพของการประเมินสามารถนำผลการประเมินนิมิตไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือปรับปรุงการประเมินให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และสร้างความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ต่อสาธารณชน บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประเมินนิมิต และการประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินนิมิต โดยนำเสนอในประเด็นดังต่อไปนี้ คือ ความหมายของการประเมินนิมิต ประเภทของการประเมินนิมิต เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินนิมิตและเกณฑ์มาตรฐานการประเมินนิมิต ขั้นตอนการดำเนินงานประเมินนิมิต ประโยชน์ของการประเมินนิมิต แนวทางในการดำเนินงานประเมินนิมิต และข้อควรระวังในการประเมินนิมิต

ความหมายของการประเมินนิมิต

นักวิชาการด้านการประเมินได้ให้ความหมายของการประเมินนิมิตไว้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Scriven เป็นผู้บัญญัติศัพท์คำว่า metaevaluation ตั้งแต่ปี ค.ศ.1969 (Stufflebeam, 2001) Scriven (Scriven, 1969 อ้างถึงใน Stufflebeam, 2001) ให้ความหมายว่า การประเมินนิมิตว่า หมายถึง การประเมินงานประเมินหลาย ๆ เรื่อง หรือการประเมินโดยผู้ประเมินหลาย ๆ คน หรือเป็นการประเมินขั้นตอนการประเมิน

Cook and Gruder (1978) ให้ความหมายว่า การประเมินนิมิต หมายถึง การประเมินของการประเมินผลสรุปรวมที่มีการออกแบบการประเมินอย่างเป็นระบบ โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากผู้เกี่ยวข้องในกิจกรรม

Patton (1997) กล่าวว่า การประเมินนิมิต คือ การประเมินงานประเมิน ซึ่งอิงตามเกณฑ์มาตรฐานและหลักการของวิชาชีพการประเมิน

Stufflebeam (2001) ให้ความหมายว่า การประเมินนิมิต หมายถึง กระบวนการบรรยาย การได้รับและประยุกต์ใช้ข้อมูลสารสนเทศเชิงบรรยาย และข้อมูลสารสนเทศเชิงการตัดสินใจเกี่ยวกับบรรดประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องของการประเมิน เพื่อชี้แนะทางการประเมินและรายงานจุดแข็งจุดอ่อนของการประเมินต่อสาธารณะ แสดงให้เห็นถึงความสามารถ ความซื่อสัตย์สุจริต ความน่าเชื่อถือ และความรับผิดชอบต่อสังคม

ศิริชัย กาญจนวาสี (2552) ให้ความหมายว่า การประเมินนิมิต หมายถึง การตัดสินคุณภาพของการประเมิน ถ้าการประเมินใดมีคุณภาพ การประเมินนั้นจะต้องประกอบด้วยคุณภาพของการกำหนดคำถามวิธีการ ประเมินและผลการประเมิน การประเมินงานประเมินจึงอาจใช้เป็นกลไกของการควบคุมคุณภาพของการประเมิน โดยการติดตามตรวจสอบการประเมิน การวิพากษ์วิจารณ์ การเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของการประเมินหรือการประเมินซ้ำ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2559) ให้ความหมายว่า การประเมินนิมิต หมายถึง การตัดสินคุณค่าภายนอกและคุณค่าภายในของงานประเมิน

จากความหมายของการประเมินอภิมานดังกล่าว สรุปได้ว่า การประเมินอภิมาน หมายถึง กระบวนการประเมินซ้ำ หรือการประเมินงานประเมิน เพื่อตัดสินคุณภาพของการประเมินโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานการประเมิน สามารถนำผลการประเมินอภิมานไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการประเมินหรือนักประเมิน ให้ข้อเสนอแนะ ทั้งจุดเด่นและจุดด้อยของการประเมิน

ประเภทของการประเมินอภิมาน

การประเมินอภิมานเป็นกระบวนการ การประเมินอภิมาน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การประเมินอภิมานแบบก้ำวหน้า (formative meta-evaluation) และการประเมินอภิมานแบบสรุปรวม (summative meta-evaluation) โดยนักวิชาการได้อธิบายสาระสำคัญไว้ ผู้เขียนสรุปได้ดังนี้

1. การประเมินอภิมานแบบก้ำวหน้า

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2559) กล่าวว่า การประเมินอภิมานแบบก้ำวหน้า เป็นการวางแผนก่อนปฏิบัติการประเมิน ช่วยให้นักประเมินตัดสินใจว่าจะประเมินอะไร นิยามปัญหาที่ประเมิน กำหนดผู้เกี่ยวข้องในการประเมิน หรือ ลูกค้านของการประเมิน ระบุวัตถุประสงค์ของการประเมินให้กระจ่าง กำหนดข้อสัญญา กำหนดข้อมูลที่ต้องการ กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดตารางประเมิน เตรียมข้อสรุปและข้อเสนอแนะ สอดคล้องกับที่ Stufflebeam (2001) และ Gallegos (1994) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินอภิมานแบบก้ำวหน้า เป็นการประเมินงานที่มีลักษณะการใช้การประเมินเชิงสร้างสรรค์ โดยเป็นการวางแผนก่อนปฏิบัติการประเมิน การประเมินอภิมานแบบก้ำวหน้า ช่วยให้นักประเมินตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่ประเมินว่าจะประเมินอะไร นิยามปัญหาที่จะประเมินอย่างไร การกำหนดผู้ใช้ ผลการประเมินและผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน การทำให้วัตถุประสงค์ของการประเมินชัดเจน รวมทั้งข้อตกลงสัญญาและเงื่อนไขในการประเมิน กำหนดวิธีรวบรวมข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดตารางของการประเมิน จัดหาทีมประเมิน กำหนดงบประมาณ เตรียมข้อสรุปและข้อเสนอแนะ และเลือกรูปแบบและวิธีการรายงานผลการประเมิน

2. การประเมินอภิมานแบบสรุปรวม

การประเมินอภิมานแบบสรุปรวม มีความสำคัญเพราะได้แสดงให้เห็นถึงคุณค่ารวมของงานการประเมิน ทำให้มองเห็นว่าการประเมินนี้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของการประเมินหรือไม่ พร้อมทั้งจะให้ตรวจสอบและมีการรายงาน การประเมินผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนได้ทราบถึงความเป็นมาตรฐานของงานประเมิน ผลการประเมิน อภิมานแบบสรุปรวมช่วยให้ผู้ใช้ผลการประเมินมีความมั่นใจและตัดสินใจได้ว่าควรยอมรับผลประเมินและข้อเสนอแนะ จากงานประเมินมากน้อยเพียงใด (Gallegos, 1994; Stufflebeam, 2001) เช่นเดียวกับสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2559) ได้อธิบายไว้สอดคล้องกันว่า การประเมินอภิมานแบบสรุปรวม เป็นการแสดงถึงคุณค่ารวมของงานประเมิน ซึ่งแสดงถึงความพร้อมที่ให้ตรวจสอบได้ของนักประเมิน โดยรายงานให้สาธารณชนทราบถึงความเป็นมาตรฐานของงานประเมิน ผลการประเมินอภิมานแบบสรุปรวม ช่วยให้ผู้ที่ใช้ผลการประเมินตัดสินใจได้ว่าควรยอมรับผลการประเมินและข้อเสนอแนะ จากงานประเมินมากน้อยเพียงใด

เมื่อพิจารณาประเภทของการประเมินอภิมานจากนักวิชาการ ผู้เขียนสรุปได้ว่า การประเมินอภิมานเป็น กระบวนการ นักวิชาการแบ่งประเภทของการประเมินอภิมานตามช่วงเวลาในการประเมิน โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การประเมินอภิมานแบบก้ำวหน้า ซึ่งเป็นการประเมินในระยะแรกเริ่มโครงการ เป็นการวางแผนก่อนปฏิบัติการประเมิน ทำให้ผู้ประเมินเห็นทิศทางการประเมินว่าจะประเมินอะไร ประเมินอย่างไร และกำหนดผู้เกี่ยวข้องและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน เช่น วัตถุประสงค์ของการประเมิน วิธีรวบรวมข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ตารางการประเมิน งบประมาณ รูปแบบการประเมิน และวิธีการรายงานผลการประเมิน ส่วนอีกประเภทคือ การประเมินอภิมานแบบสรุปรวม เป็นกระบวนการประเมินในระยะต่อมา ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุป แสดงถึงคุณค่ารวมของงานประเมินว่าเป็นไปตาม

เกณฑ์มาตรฐานการประเมินหรือไม่ ช่วยให้ผู้ใช้ผลการประเมินสามารถพิจารณาตัดสินใจที่จะยอมรับผลประเมินและข้อเสนอแนะจากงานประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอภิมานและเกณฑ์มาตรฐานการประเมินอภิมาน

Hanssen (2008 อ้างถึงในพินดา วราสุนันท์, 2556) ได้ให้แนวทางสำหรับคำถามเพื่อใช้ในการนำไปสู่การประเมินอภิมาน ประกอบด้วย 1) อะไรคือจุดแข็ง จุดอ่อนในการประเมิน และจะพัฒนาอย่างไร 2) การประเมินมีประโยชน์อย่างไร และ 3) กรอบการประเมิน วิธีการประเมินมีมาตรฐานหรือไม่ น่าเชื่อถือหรือยอมรับได้หรือไม่ จากคำถามนี้มีความเกี่ยวข้องกับเครื่องมือและมาตรฐานการประเมิน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินได้พัฒนาเครื่องมือและกำหนดมาตรฐานการประเมินไว้ ทำให้ผู้ประเมินคนอื่น ๆ สามารถพัฒนาเครื่องมือนี้และปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของการประเมินในแต่ละโครงการ สำหรับการประเมินโครงการต่าง ๆ โดยเฉพาะการประเมินอภิมาน นักประเมินส่วนใหญ่ได้พัฒนาเครื่องมือในการประเมินอภิมานโดยอิง 2 แนวคิดหลักของนักประเมินคนสำคัญ คือ Scriven และ Stufflebeam ซึ่งแนวคิดนี้เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย ผู้เขียนขอเสนอแนวคิดดังกล่าว ดังนี้

Scriven (2007) ได้พัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน มีชื่อว่า Key Evaluation Checklist (KEC) แบบตรวจสอบรายการประเมินนี้เป็นแบบฟอร์มประกอบด้วยข้อรายการซึ่งกำหนดสิ่งที่มีในรายการประเมิน เพื่อให้ผู้ประเมินใช้ตรวจสอบว่าได้มีการดำเนินงานตามข้อรายการเหล่านั้นหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อมิให้ละเลยหรือลืมทำในสิ่งที่พึงกระทำ เป็นการตอกย้ำให้ผู้ประเมินปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดหรือแนวทางที่ควรปฏิบัติ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) จากการทบทวนวรรณกรรม Scriven (2005, 2007, 2015) พบว่า Scriven ได้พัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินเป็นระยะ คือ ค.ศ. 1991 Scriven เสนอรายการตรวจสอบการประเมินหลัก KEC เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพงานประเมินอภิมาน โดยแบ่งเป็น 13 รายการ ได้แก่ 1) การบรรยาย 2) ความเป็นมาและบริบท 3) ผู้เกี่ยวข้อง 4) แหล่งที่มา 5) คุณค่าของการประเมิน 6) กระบวนการประเมิน 7) ผลลัพธ์ของการประเมิน 8) ความคุ้มค่าของการประเมิน 9) การเปรียบเทียบผลการประเมิน 10) การสรุปอ้างอิงผลการประเมิน 11) ความสำคัญของการประเมิน 12) ข้อเสนอแนะการประเมิน และ 13) การรายงาน

ค.ศ. 2015 Scriven ได้เสนอแบบตรวจสอบรายการการประเมินหลักฉบับใหม่ ประกอบด้วยรายการตรวจสอบ 18 รายการ โดยแบ่งเป็น 4 หมวดหมู่หลัก ได้แก่ 1) การตรวจสอบเบื้องต้น มีรายการตรวจสอบ 3 รายการ ประกอบด้วย บทสรุป ความชัดเจน การออกแบบและเครื่องมือ 2) การตรวจสอบพื้นฐาน มีรายการตรวจสอบ 5 รายการ ประกอบด้วย ความเป็นมา คำอธิบาย ผู้ได้รับผลกระทบ ความเหมาะสมของการใช้ทรัพยากร และคุณค่าของการประเมิน 3) การประเมินย่อย มีรายการตรวจสอบ 5 รายการ ประกอบด้วย กระบวนการประเมิน ผลลัพธ์ของการประเมิน ความคุ้มค่าของการประเมิน การเปรียบเทียบผลการประเมิน และการสรุปอ้างอิงผลการประเมิน และ 4) การสรุป มีรายการตรวจสอบ 5 รายการ ประกอบด้วย การสังเคราะห์การประเมิน ข้อเสนอแนะการประเมิน ความรับผิดชอบและเหตุผล การรายงานการประเมิน และการประเมินอภิมาน

สำหรับเกณฑ์มาตรฐานการประเมินอภิมาน Scriven (2015) ใช้เครื่องมือชื่อแบบตรวจสอบการประเมินหลักฉบับใหม่ (Key evaluation checklist: KEC) เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพงานประเมินในการประเมินอภิมาน โดยแบ่งเป็น 4 หมวดหมู่หลัก จำนวน 18 รายการ มีรายละเอียดดังนี้

หมวดที่ 1 การตรวจสอบเบื้องต้น (Preliminaries) รายการตรวจสอบ 3 รายการ ประกอบด้วย บทสรุป ความชัดเจน การออกแบบและเครื่องมือ

หมวดที่ 2 การตรวจสอบพื้นฐาน (Foundations) รายการตรวจสอบ 5 รายการ ประกอบด้วย ความเป็นมา คำอธิบาย ผู้ได้รับผลกระทบ ความเหมาะสมของการใช้ทรัพยากร และคุณค่าของการประเมิน

หมวดที่ 3 การประเมินย่อย (Subevaluations) รายการตรวจสอบ 5 รายการ ประกอบด้วย กระบวนการประเมิน ผลลัพธ์ของการประเมิน ความคุ้มค่าของการประเมิน การเปรียบเทียบผลการประเมิน และการสรุปอ้างอิงผลการประเมิน
หมวดที่ 4 การสรุป (Conclusions & Implications) รายการตรวจสอบ 5 รายการ ประกอบด้วย การสังเคราะห์การประเมิน ข้อเสนอแนะการประเมิน ความรับผิดชอบเหตุผล การรายงานการประเมิน การประเมินอภิมาน

ตัวอย่างแบบตรวจสอบรายการประเมินอภิมานฉบับใหม่ ชื่อ Key evaluation checklist รูปแบบของแบบตรวจสอบรายการมี 4 หมวดหมู่หลัก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวอย่างแบบตรวจสอบรายการประเมินอภิมานฉบับใหม่ของ Scriven (2015)

	รายการตรวจสอบ	การประเมิน	การอธิบายเหตุผลในการประเมิน
หมวดที่ 1 การตรวจสอบเบื้องต้น	บทสรุป		
	ความชัดเจน		
	การออกแบบและเครื่องมือ		
หมวดที่ 2 การตรวจสอบพื้นฐาน	ความเป็นมา		
	คำอธิบาย		
	ผู้ได้รับผลกระทบ		
	ความเหมาะสมของการใช้ทรัพยากร		
	คุณค่าของการประเมิน		
หมวดที่ 3 การประเมินย่อย	กระบวนการประเมิน		
	ผลลัพธ์ของการประเมิน		
	ความคุ้มค่าของการประเมิน		
	การเปรียบเทียบผลการประเมิน		
	การสรุปอ้างอิงผลการประเมิน		
หมวดที่ 4 การสรุป	การสังเคราะห์การประเมิน		
	ข้อเสนอแนะการประเมิน		
	ความรับผิดชอบเหตุผล		
	การรายงานการประเมิน		
	การประเมินอภิมาน		

ส่วน Stufflebeam ได้เขียนบทความเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมิน และจัดทำแบบตรวจสอบรายการ ชื่อ Checklists Development Checklist (Stufflebeam, 2000) ซึ่งบทความดังกล่าวได้ให้ข้อคิดเห็นว่าแบบตรวจสอบรายการประเมิน ช่วยทำให้เกิดความเป็นปรนัย ความน่าเชื่อถือ และการทำซ้ำได้ เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนงาน การกำกับ และให้แนวทางการปฏิบัติงาน และช่วยประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น แบบตรวจสอบรายการเป็นประโยชน์ต่อการประเมินความก้าวหน้าและการประเมินผลสรุป แบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย จุดตรวจสอบ 12 จุด แต่ละจุดตรวจสอบยังมีจุดตรวจสอบย่อยอีกหลายจุด แบบตรวจสอบรายการ CDC ของ Stufflebeam ประกอบด้วย 1) การกำหนดจุดเน้นของงานที่ต้องการตรวจสอบ 2) การสร้างรายการแสดงจุดตรวจสอบ 3) การจัดประเภทและจัดเรียงข้อรายการที่เป็นจุดตรวจสอบ 4) การนิยามและสร้างความกระจ่างในแต่ละกลุ่มข้อรายการ 5) การกำหนดลำดับของกลุ่มข้อรายการ 6) การทบทวนแบบตรวจสอบรายการขั้นต้น 7) การปรับปรุงเนื้อหาในแบบ

ตรวจสอบรายการ 8) การจัดทำรูปแบบของแบบตรวจสอบรายการ 9) การประเมินแบบตรวจสอบรายการ 10) การทดลองใช้แบบตรวจสอบรายการที่สร้างเสร็จ 11) การเผยแพร่แบบตรวจสอบรายการ และ 12) การทบทวนและปรับปรุงแบบตรวจสอบรายการเป็นระยะ ๆ

นอกจากนี้ Stufflebeam และคณะ ได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการประเมินเพื่อใช้ในการพิจารณาตัดสินคุณค่างานประเมิน สำหรับมาตรฐานการประเมินโปรแกรมที่เป็นที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลายซึ่งมีการตีพิมพ์ครั้งแรก (ค.ศ. 1988) มี 21 มาตรฐาน คือ มาตรฐานการประเมินบุคลากร (Personnel Evaluation Standards) และครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1994) คือ มาตรฐานการประเมินโครงการ (Program Evaluation Standards) มี 30 มาตรฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานการประเมินอภิมาน มี 4 ด้าน คือ มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ (Utility Standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) ต่อมาใน ค.ศ. 2011 ได้พิจารณาเพิ่มมาตรฐานการประเมินอภิมาน 1 ด้าน คือ มาตรฐานด้านความรับผิดชอบ (Evaluation Accountability Standards) ตามหนังสือชื่อว่า The program evaluation standards: A guide for evaluators and evaluation users อยู่ภายใต้ลิขสิทธิ์ของ JCSEE (Yarbrough, Shulha, Hopson, and Caruthers, 2011) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ เป็นมาตรฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขอบเขตผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการที่ได้รับประโยชน์จากกระบวนการและผลผลิตของแบบประเมินที่ตอบสนองความต้องการ ประกอบด้วยเกณฑ์ จำนวน 8 ข้อ ดังนี้

U1 ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน ผู้ประเมินควรถูกประเมิน โดยบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และน่าเชื่อถือต่อการบริหารการประเมิน

U2 ความสนใจต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การประเมินควรให้ความสนใจต่อบุคคล และกลุ่มคนที่ลงทุนในโครงการ ได้รับผลกระทบจากการประเมินอย่างเต็มที่

U3 วัตถุประสงค์การเจรจาต่อรอง การระบุวัตถุประสงค์ของการประเมินและปรับตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

U4 คุณค่ามีความชัดเจน การประเมินควรชี้แจง ระบุคุณค่าส่วนบุคคล และคุณค่าด้านวัฒนธรรมทั้งในด้านวัตถุประสงค์ กระบวนการและการตัดสินให้ชัดเจน

U5 สารสนเทศที่ตรงประเด็น การประเมินมีข้อมูลควรตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามที่กำหนดไว้

U6 กระบวนการและผลผลิตที่มีความหมาย การประเมินควรสร้างกิจกรรม การอธิบาย และการตัดสินในรูปแบบที่กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมสามารถค้นพบ ตีความใหม่หรือทบทวนความเข้าใจ

U7 การสื่อสารและการรายงานที่ทันเวลาและเหมาะสม การประเมินควรพิจารณาความต้องการข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

U8 คำนึงถึงผลที่ตามมา การประเมินควรส่งเสริมการใช้แบบประเมินด้วยความรับผิดชอบ การปรับใช้ ในขณะที่เดียวกันควรป้องกันผลกระทบด้านลบ และการใช้งานในทางที่ไม่เหมาะสม

2. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ เป็นมาตรฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการประเมิน ประกอบด้วยเกณฑ์จำนวน 4 ข้อ ดังนี้

F1 การบริหารโครงการ ผู้ประเมินควรใช้กลยุทธ์การจัดการโครงการที่มีประสิทธิภาพ

F2 กระบวนการปฏิบัติจริง การปฏิบัติประเมินควรทำได้จริง และตอบสนองต่อวิธีการดำเนินโครงการ

F3 ความเป็นไปได้เชิงบริบท การประเมินควรรับรู้ ติดตาม และสร้างความสมดุลให้กับผลประโยชน์ทางวัฒนธรรม ผลประโยชน์ทางการเมือง รวมถึงความต้องการส่วนตัวและความต้องการของกลุ่ม

F4 การใช้ทรัพยากร การประเมินควรใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. มาตรฐานด้านความเหมาะสม เป็นมาตรฐานที่สนับสนุนว่า ในการประเมิน อะไรคือสิ่งที่มีความเหมาะสม ความยุติธรรม และความถูกต้อง ประกอบด้วยเกณฑ์ จำนวน 7 ข้อ ดังนี้

P1 มุ่งเน้นการบริการที่ตอบสนองและความครอบคลุม การประเมินควรตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชน

P2 ข้อตกลงอย่างเป็นทางการ การประเมินควรเจรจาข้อตกลงเพื่อสร้างความชัดเจนให้กับภาระหน้าที่ของผู้กพัน คำนึงถึงความต้องการ ความคาดหวังและบริบททางวัฒนธรรม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ

P3 สิทธิทางมนุษยชนของความเคารพนับถือ ผู้ประเมินควรออกแบบการประเมิน ดำเนินการเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชน สิทธิตามกฎหมาย รักษาศักดิ์ศรีของผู้เข้าร่วมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

P4 ความชัดเจนและยุติธรรม การประเมินควรเข้าใจได้ โดยพิจารณาถึงความต้องการและวัตถุประสงค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

P5 ความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล การประเมินควรให้คำอธิบายข้อค้นพบข้อจำกัด และข้อสรุปต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด เว้นแต่ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดกฎหมายและภาระผูกพัน

P6 ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ การประเมินควรระบุและแสดงถึงความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ที่อาจส่งผลกระทบต่อประเมินอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา

P7 ความรับผิดชอบต้องบประมาณ ผู้ประเมินควรคำนึงถึงทรัพยากรที่ใช้ทั้งหมด ปฏิบัติตามกระบวนการ และขั้นตอนทางการเงินที่ดี

4. มาตรฐานด้านความถูกต้อง เป็นมาตรฐานมีวัตถุประสงค์ เพื่อความเชื่อถือและความไว้วางใจของการประเมิน ข้อเสนอแนะข้อค้นพบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเป็นการสนับสนุนการตีความและการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพ ประกอบด้วยเกณฑ์จำนวน 8 ข้อ ดังนี้

A1 การสรุปและการตัดสินใจอย่างยุติธรรม การสรุปผล สรุปการตัดสินใจควรเป็นไปอย่างเป็นธรรม และเหมาะสมตามบริบทที่การประเมินมีผลสืบเนื่อง

A2 ความถูกต้องของข้อมูล ข้อมูลการประเมินผลควรตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ และสนับสนุนการตีความอย่างถูกต้อง

A3 ข้อมูลที่เชื่อถือได้ การให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ และสอดคล้องกับความต้องการใช้งาน

A4 รายละเอียดเชิงบริบทและโครงการชัดเจน การจัดทำเอกสารอธิบายโครงการและบริบทของโครงการอย่างเหมาะสม รายละเอียด และมีขอบเขตของวัตถุประสงค์ในการประเมิน

A5 การจัดการข้อมูล การใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การทบทวน การตรวจสอบและการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

A6 การออกแบบและการวิเคราะห์ที่น่าเชื่อถือ มีการใช้การประเมิน การออกแบบที่เหมาะสมเฉพาะด้าน และเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน

A7 การให้เหตุผลทางการประเมินมีความชัดเจน การประเมินควรสมเหตุสมผล ควรจัดทำเอกสารแสดงข้อมูลการวิเคราะห์ไปจนถึงข้อค้นพบการตีความ บทสรุปการตัดสินใจอย่างชัดเจนและครบถ้วน

A8 การสื่อสารและการรายงาน การประเมินควรมีขอบเขตที่เพียงพอและป้องกันการตีความผิดพลาด อคติ ความเอนเอียง ความคลาดเคลื่อน และการบิดเบือน

5. **มาตรฐานด้านความรับผิดชอบ** มาตรฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำเอกสารการประเมินอย่างเพียงพอ และมุ่งเน้นการปรับปรุงความรับผิดชอบต่อกระบวนการและผลผลิตของการประเมิน ประกอบด้วยเกณฑ์จำนวน 3 ข้อ ดังนี้

E1 การทำเอกสารที่ใช้ประกอบการประเมิน ผู้ประเมินควรจัดทำเอกสารที่แสดงวัตถุประสงค์ รูปแบบกระบวนการ ข้อมูลและผลลัพธ์อย่างครบถ้วน

E2 การประเมินอภิมานภายใน ผู้ประเมินควรใช้มาตรฐานเหล่านี้และมาตรฐานอื่น ๆ เพื่อตรวจสอบความรับผิดชอบต่อรูปแบบการประเมินกระบวนการที่ใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์

E3 การประเมินอภิมานภายนอก ผู้สนับสนุน ผู้รับบริการ ผู้ประเมินและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ควรสนับสนุนแนวทางการประเมินภายนอก โดยใช้มาตรฐานเหล่านี้และมาตรฐานอื่น ๆ ที่ปรับใช้ได้

ต่อมาในปี ค.ศ. 2012 Stufflebeam and Social Impact (2012) ได้พัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินอภิมานฉบับใหม่ ชื่อ Program evaluations meta-evaluation checklist รูปแบบของแบบตรวจสอบรายการมี 5 มาตรฐาน ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ ประกอบด้วยเกณฑ์จำนวน 8 ข้อ คือ ความน่าเชื่อถือได้ของผู้ประเมิน ความสนใจต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย วัตถุประสงค์การเจรจาตกลง คุณค่าที่มีความชัดเจน สารสนเทศที่ตรงประเด็น กระบวนการและผลผลิตที่มีความหมาย การสื่อสารและการรายงาน การประเมินเสร็จทันเวลาและเหมาะสม คำนึงถึงผลที่ตามมาและอิทธิพล 2) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ ประกอบด้วยเกณฑ์จำนวน 4 ข้อ คือ การบริหารโครงการ กระบวนการปฏิบัติจริง ความเป็นไปได้เชิงบริบท และการใช้ทรัพยากร 3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม ประกอบด้วยเกณฑ์จำนวน 7 ข้อ คือ มุ่งเน้นการบริการที่ตอบสนองและความครอบคลุม ข้อตกลงอย่างเป็นทางการ สิทธิทางมนุษยชนและความเคารพนับถือ ความชัดเจนและยุติธรรม ความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล ความขัดแย้งและความรับผิดชอบด้านการเงิน 4) มาตรฐานด้านความถูกต้อง ประกอบด้วยเกณฑ์จำนวน 8 ข้อ คือ การสรุปและการตัดสินใจอย่างยุติธรรม ความถูกต้องของข้อมูล ข้อมูลที่เชื่อถือได้ รายละเอียดเชิงบริบทและโครงการมีความชัดเจน การจัดการข้อมูล การออกแบบและการวิเคราะห์ที่น่าเชื่อถือ การให้เหตุผลทางการประเมินที่มีความชัดเจน และการสื่อสารและการรายงาน และ 5) มาตรฐานด้านความรับผิดชอบในการประเมิน ประกอบด้วยเกณฑ์จำนวน 3 ข้อ คือ เอกสารการประเมินชัดเจน การประเมินอภิมานภายใน และการประเมินอภิมานภายนอก ตัวอย่างแบบตรวจสอบรายการประเมินอภิมานฉบับใหม่ ชื่อ Program evaluations meta-evaluation checklist นำเสนอดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวอย่างแบบตรวจสอบรายการประเมินอภิมานฉบับใหม่ของ Stufflebeam and Social Impact (2012)

มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ (Utility Standards) ควรมีการประเมิน ดังนี้
U1 ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน
☐ ผู้ประเมินมีความรู้ความสามารถด้านการประเมิน ☐ ผู้ประเมินเป็นผู้ที่น่าไว้วางใจ ☐ ผู้ประเมินที่สามารถแก้ข้อกังวลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ☐ ผู้ประเมินที่ตอบสนองต่อประเด็น เรื่อง ความแตกต่างทางเพศ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม เชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรม ได้เหมาะสม ☐ ผู้ประเมินมั่นใจว่าแผนการประเมินจะตอบสนองต่อข้อกังวลหลักของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ☐ ผู้ประเมินช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจถึงแผนการประเมิน ☐ ผู้ประเมินให้ข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับวิธีการและกระบวนการประเมิน ☐ ผู้ประเมินรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์และข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเหมาะสม ☐ ผู้ประเมินเข้าใจแรงกดดันทางสังคมและการเมือง ☐ ผู้ประเมินคอยแจ้งให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบถึงความคืบหน้าของการประเมิน
☐ 9-10 ดีเยี่ยม ☐ 7-8 ดีมาก ☐ 5-6 ดี ☐ 3-4 พอใช้ ☐ 0-2 ปรับปรุง

ขั้นตอนการดำเนินงานประเมินอภิมาน

การดำเนินงานประเมินอภิมานประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ (Stufflebeam, Madaus & Kellaghan, 2000)

1. การตรวจสอบและการพบปะกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของการประเมิน เป็นขั้นตอนของการกำหนดผู้ประเมินและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ว่าเป็นคนกลุ่มใดบ้างที่จะได้ใช้ผลการประเมินอภิมาน
2. การกำหนดผู้ประเมินอภิมานหรือทีมประเมินอภิมาน ผู้ประเมินอภิมานควรมีความสามารถ และมีความน่าเชื่อถือ มีประสบการณ์ด้านการประเมิน ในกรณีที่มียงบประมาณจำนวนจำกัดสามารถดำเนินการประเมินโดยผู้ประเมินอภิมานเพียงคนเดียว หรือถ้าเป็นการประเมินอภิมานภายในองค์กรหรือเป็นการประเมินอภิมานเชิงก้าวหน้า สามารถใช้บุคลากรในหน่วยงานเป็นผู้ประเมินอภิมานได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. การกำหนดคำถามการประเมินอภิมาน เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เนื่องจากการกำหนดคำถามสำหรับการประเมินอภิมาน ซึ่งผู้ประเมินอภิมานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรระบุนขอบเขตการประเมินให้สอดคล้องกับความต้องการสารสนเทศของการประเมิน โดยพิจารณา 2 แนวทาง คือ 1) กำหนดคำถามการประเมินอภิมาน และ 2) กำหนดคำถามการประเมินที่ตรงกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปผู้ประเมินอภิมานควรมีเป้าหมายการประเมินตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
4. การพิจารณาหลักการหรือเกณฑ์ในการประเมินอภิมาน เป็นขั้นตอนของมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอภิมานต้องสอดคล้องกับคำถามของการประเมินอภิมานและเป็นไปตามมาตรฐานหรือเกณฑ์ของการประเมินอภิมาน ในส่วนของมาตรฐานหรือเกณฑ์การประเมินอภิมาน มีหลากหลายมาตรฐานที่นำมาปรับปรุง ซึ่งมาตรฐานที่รู้จัก ได้แก่ มาตรฐานการประเมินบุคลากรของ Joint Committee's ในปี 1988 หรือ 30 มาตรฐานในการประเมินโครงการของ Joint Committee's ในปี 1994 เป็นต้น ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวจะเป็นการพิจารณา โครงการในด้านความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ หรือนักวิชาการบางท่านได้ศึกษาในแง่ของประสิทธิภาพ
5. การเจรจาต่อรองการทำสัญญาการประเมินอภิมานอย่างเป็นทางการ เป็นขั้นตอนที่นับว่ามีความสำคัญและเป็นการป้องกันความขัดแย้งในอนาคตระหว่างผู้ประเมินอภิมานและผู้ประเมิน และผู้ให้บริการควรตกลงกับเอกสารการประเมิน ความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับการส่งมอบงาน การแก้ไขผลการประเมินตลอดจนการเผยแพร่ผลการประเมิน ข้อตกลงดังกล่าวช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความเข้าใจผิด ระหว่างผู้ให้บริการและผู้ประเมินอภิมานที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินการประเมินอภิมาน
6. การเก็บรวบรวมและทบทวนข้อมูล เมื่อกำหนดข้อตกลงในการประเมิน ผู้ประเมินอภิมานต้องตรวจสอบเป้าหมายการประเมินกับหลักฐานที่มีอยู่ โดยผู้ประเมินต้องพิจารณาข้อมูลที่มีอยู่ จนกระทั่งแน่ใจว่าจากข้อมูลที่มีอยู่นั้นยังไม่พอจะให้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลได้ หรือไม่น่าเชื่อถือ พอที่จะตอบคำถามการประเมินอภิมาน จึงจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมได้ แต่ถ้าข้อมูลที่มีอยู่เพียงพอ และเป็นที่ยอมรับสำหรับการประเมินอภิมาน การเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมก็ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ
7. การเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่ตามความจำเป็น จากการดำเนินการเก็บรวบรวมและทบทวนข้อมูล ในกรณีที่ข้อมูลที่มีอยู่นั้นยังไม่พอเพียงที่จะให้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลได้หรือไม่ น่าเชื่อถือพอที่จะตอบคำถามการประเมินอภิมาน อาจจำเป็นที่จะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม จากข้อมูลที่มีอยู่ด้วยข้อมูลใหม่ ซึ่งไม่เพียงแต่ยืนยันข้อสรุปจากข้อมูลที่มีอยู่แต่ยังทำให้ผลการประเมินอภิมานนั้นมีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น
8. การวิเคราะห์ผล ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการประเมินอภิมานนั้น เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากงานประเมินแต่ละเรื่องหรือการประเมินอภิมานที่มีหลายโครงการ ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินอภิมานต่าง ๆ ต้องมีความหลากหลาย

ขั้นตอนการวิเคราะห์จึงประกอบไปด้วยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ตามมาตรฐานและเกณฑ์การประเมิน
อภิมาน

9. การตัดสินการประเมินตามมาตรฐานการประเมิน ในขั้นตอนนี้จะเป็นการตัดสินผลการประเมินตามมาตรฐาน
ของการประเมินที่เลือกไว้

10. จัดทำและส่งรายงาน เป็นการรายงานผลการประเมินอภิมานทั้งรายงานในระหว่างประเมินอภิมาน และ
รายงานสรุปรวมของประเมินอภิมาน ซึ่งโดยปกติการรายงานระหว่างประเมินอภิมาน ใช้รูปแบบที่ไม่เป็นทางการในการ
รายงาน เช่น ใช้จดหมายทางออนไลน์ การรายงานด้วยวาจา หรือ การรายงานด้วยกระดานการนำเสนอ ส่วนการรายงาน
สรุปรวมของการประเมินอภิมานจะต้องเป็นการรายงานที่เป็นทางการ และส่วนใหญ่จะต้องขึ้นอยู่กับข้อตกลงหรือสัญญา

11. การช่วยเหลือผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการตีความ การนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์
เป็นกระบวนการที่ผู้ประเมินอภิมานจะต้องทำหน้าที่ในการแนะนำ ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ทำความเข้าใจ
กับผลการประเมินอภิมาน เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจและตัดสินคุณค่าของผลการประเมินอภิมานได้อย่างถูกต้อง

ประโยชน์ของการประเมินอภิมาน

Stufflebeam (Stufflebeam, 2000 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ให้ข้อคิดเห็นว่า การประเมินอภิมาน
เป็นสิ่งสำคัญในสังคม มีความสำคัญต่อทั้งผู้ใช้และผู้ผลิตงานประเมิน เช่น พ่อแม่อยากรู้ผลการปฏิบัติงานของลูก นักเรียน
อยากรู้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตนเองได้รับการให้เกรดอย่างยุติธรรมและถูกต้องหรือไม่ กรรมการสถานศึกษาและ
ผู้บริหารโรงเรียนต้องการความมั่นใจในการประเมินโรงเรียนที่ถูกต้องทางเทคนิค ผู้เสียภาษีอยากรู้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับ
ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นกรณีใดก็ตาม การประเมินอภิมานจะให้ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องและ
มีคุณภาพจากการประเมินอภิมานที่มีคุณภาพ

สุวิมล ว่องวานิช (2558) กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินอภิมานว่า การประเมินอภิมานมีความสำคัญต่อ
นักพัฒนาและผู้ให้บริการ สำหรับนักประเมินมืออาชีพแล้ว การประเมินอภิมานเป็นกลไกการประกันคุณภาพซึ่งใช้ในการ
ตรวจสอบจุดแข็งและแผนการประเมิน ปฏิบัติการประเมิน การจัดทำรายงานการประเมิน การสื่อสารผลการประเมิน
มีความสำคัญในสาขาวิชาการประเมินเหมือนการตรวจสอบในสาขาบัญชี สังคมจะอยู่ในสถานะเสี่ยงหากพึ่งพานักบัญชี
ที่ให้ข้อมูลทางบัญชีโดยไม่มีบุคคลภายนอกเป็นผู้ตรวจสอบบัญชี ดังนั้น พ่อแม่ นักเรียน นักการศึกษา หรือบุคคลใน
วงการต่าง ๆ อยู่ในความเสี่ยงหากไม่สามารถไว้วางใจในผลการประเมิน การประเมินอภิมานจึงเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจ
ในวงวิชาชีพและคนทั่วไป เพื่อให้มั่นใจว่าการประเมินนั้น ๆ ได้ให้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะที่มีคุณภาพน่าเชื่อถือ

แนวทางในการดำเนินการประเมินอภิมาน

แนวทางในการดำเนินการประเมินอภิมานมี 2 แนวทาง ได้แก่ การประเมินอภิมานที่พิจารณาการประเมิน
โครงการใดโครงการหนึ่ง และการประเมินอภิมานที่เป็นการรวบรวมโครงการหลาย ๆ โครงการ (พรณิภา ภูทองพลอย
และคณะ, 2561) ผู้เขียนนำเสนอสาระสำคัญ ดังนี้

1. การประเมินอภิมานที่พิจารณาการประเมินโครงการใดโครงการหนึ่ง เพื่อพิจารณาการประเมินโครงการ
นั้นว่ามีความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ตามมาตรฐานการประเมินเพียงใด เช่น
การกำหนดเป้าหมายของการประเมิน รูปแบบของการประเมิน กระบวนการประเมิน ผลลัพธ์ที่เกิดจากการประเมินและ
สรุปผลรวมของการประเมิน ตัวอย่างของการดำเนินการประเมินแนวทางนี้ ได้แก่ การประเมินของสำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งได้ดำเนินการประเมินอภิมานรายงานการประเมินภายนอกของ
คณะกรรมการประเมินภายนอกของสถานศึกษา (พรณิภา ภูทองพลอยและคณะ, 2561)

2. การประเมินอภิมานที่เป็นการรวบรวมโครงการหลาย ๆ โครงการ โดยโครงการเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายของการประเมินหรือลักษณะของการประเมินที่คล้ายคลึงกัน มาพิจารณาโดยอิงตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมิน ตัวอย่างการประเมินในรูปแบบนี้ เช่น งานวิจัยของสุวิษฐา สิริยานนท์ (2562) ที่ทำการประเมินอภิมานและสังเคราะห์อภิมานรายงานการประเมินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จำนวน 21 เรื่อง ประกอบด้วยรายงานการประเมินโครงการด้าน 1) การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 2) การจัดสวัสดิการคนพิการ 3) การส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิคนพิการทางการมองเห็น การได้ยินหรือสื่อความหมาย เคลื่อนไหวหรือร่างกาย จิตใจหรือพฤติกรรมสติปัญญา การเรียนรู้ และอาชีพ และ 4) การสนับสนุนให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอิสระ การประเมินอภิมานในครั้งนี้เพื่อพิจารณาว่าโครงการต่าง ๆ นั้นว่าเป็นไปตามมาตรฐานด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ ด้านอรรถประโยชน์ และด้านความรับผิดชอบต่อในระดับใด โดยใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินอภิมานของ Stufflebeam and Social Impact (2012) สารสนเทศที่ได้จากการประเมินเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำนโยบายหรือพิจารณาสนับสนุนโครงการและการประเมินโครงการการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในด้านต่าง ๆ ต่อไป

ข้อควรระวังในการประเมินอภิมาน

การประเมินอภิมานเป็นแนวคิดที่มีประโยชน์และใช้เครื่องมือที่เหมาะสม ส่วนใหญ่นักประเมินใช้มาตรฐานและเกณฑ์ตามที่นักวิชาการและคณะกรรมการได้กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม เมื่อนำมาตรฐานไปใช้ มีข้อควรระวังว่าการประเมินอภิมานทุกครั้งต้องคำนึงถึงจุดประสงค์ของการประเมิน เช่น สร้างสมรรถนะการเรียนรู้ ค้นหาประเด็นที่นำไปปรับปรุง รวมทั้งต้องคำนึงถึงข้อจำกัดขณะที่ประเมินอภิมาน เช่น งบประมาณ ระยะเวลา การเข้าถึงข้อมูล เช่น การประเมินที่มีงบประมาณและมีระยะเวลาจำกัด อาจจำเป็นต้องกำหนดขอบเขต แต่ต้องการได้ข้อสรุปตรงประเด็นมากที่สุดตามทรัพยากรที่มี ทำนองเดียวกัน การตัดสินใจออกแบบประเมินหรือทำการประเมินอาจต้องเผชิญกับปัญหา เช่น หากให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวนมากเข้าร่วมการประเมินจะทำให้การประเมินมีประโยชน์สูงสุด แต่ค่าใช้จ่ายมาก ในทางกลับกัน หากให้ทีมประเมินผลมีส่วนร่วมในการออกแบบหรือร่วมประเมิน และสมาชิกในทีมเหล่านั้น ผ่านการฝึกอบรมมาน้อย ทำให้ผู้ใช้ผลการประเมินอาจเกิดความไม่แน่ใจต่อผลการประเมิน แต่จุดด้อยนี้อาจไม่มีความหมายถ้ามุ่งถึงประโยชน์ที่ได้รับจุดด้อยนี้เป็นปัญหาต่อเมื่อการประเมินผลต่ำกว่ามาตรฐาน เช่น ต่ำกว่าระดับที่ยอมรับได้ตามเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งหรือหลายเกณฑ์ (เรื่องวิทย เกษสุวรรณ, 2555)

สรุป

การประเมินอภิมาน และการประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินอภิมาน มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจคุณภาพของงานประเมินหรือนักประเมิน การประเมินอภิมานเป็นวิธีการประเมินคุณภาพของการประเมินที่แพร่หลายในต่างประเทศ การประยุกต์ใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพของการประเมินจะเป็นไปตามมาตรฐานของการประเมินอภิมาน นักประเมินต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิธีการประเมินคุณภาพของการประเมิน เพื่อติดตาม และตรวจสอบการประเมิน นักประเมินสามารถเลือกเกณฑ์มาตรฐานการประเมินตามความเหมาะสมในการประเมินอภิมาน สร้างเครื่องมือแบบตรวจสอบรายการการประเมินอภิมาน และทำรายงานผล เพื่อให้ทราบถึงจุดเด่นและจุดด้อยของการประเมิน ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำผลการประเมินอภิมานไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือปรับปรุงจุดด้อยในด้านต่าง ๆ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2555). การประเมินผลนโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ: บริษัท บพิตรการพิมพ์ จำกัด.
- พรรณิภา ภูทองพลอย, ทศน์ศิริรินทร์ สว่างบุญ, และ วราพร เอรารวรรณ์. (2561). มโนทัศน์เบื้องต้นของการประเมิน
 อภิमान. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 24 (1). 3-13.
- พินดา วราสุนันท์. (2556). ย้อนรอยการประเมินสู่มุมมองการประเมินในอนาคต. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 30 (88).
 12-27.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทฤษฎีการประเมิน (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งกรุงเทพฯ.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2559). วิธีวิทยาการประเมินทางการศึกษาแห่งคุณค่า (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิญา สิริยานนท์. (2562). การประเมินอภิमानและการสังเคราะห์อภิमानรายงานการประเมินโครงการการส่งเสริมและ
 พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- Cook, T. D., & Gruder, C. L. (1978). Meta-evaluation research in *Evaluation Quarterly*. 2 (1978). 5-51.
- Gallegos, A. (1994). Meta-evaluation of school evaluation model. *Studies in Educational Evaluation*.
 20. 41-54.
- Patton, M. Q. (1997). *Utilization-Focused Evaluation*. The New Century Text. 3rd. ed. Thousand Oaks, Sage.
- Scriven, M. (1969). *An Introduction to Meta-Evaluation*. Educ Prod Rep
- Scriven, M. (1991). *Evaluation Thesaurus*. 4th. London: Sage Publications.
- Scriven, M. (2005). The logic and Methodology of Checklist. Retrieved July 24, 2020 from
www.wmich.edu/evalctr/checklists/
- Scriven, M. (2007). Key evaluation checklists. Retrieved July 24, 2020 from
www.wmich.edu/evalctr/checklists/
- Scriven, M. (2015). KEY EVALUATION CHECKLIST (KEC). Retrieved July 24, 2020 from
<http://michaelscriven.info/home.html>
- Stufflebeam, D. L. (2001). The Metaevaluation Imperative, *American Journal of Evaluation*. 22 (2).
 183-209. Retrieved July 24, 2020 from <http://aje.sagepub.com/cgi/content/abstract/22/2/183>
- Stufflebeam, D. L., Madaus, G. F. & Kellaghan, T. (2000). *Evaluation models*. Boston: Kluwer Academic.
- Stufflebeam, D. L., & Social Impact. (2012). Program evaluations metaevaluation checklist (Based on
 The Program Evaluation Standards). Retrieved July 24, 2020 from
http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/pnady797.pdf
- Yarbrough, D. B., Shulha, L. M., Hopson, R. K., & Caruthers, F. A. (2011). *The program evaluation
 standards: A guide for evaluators and evaluation users* (3rd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานกับคุณภาพการให้บริการขององค์การภาครัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

The relationship between competencies of the operator and services quality of public and private organizations in bangkok area

สุริยวิภา ไชยพันธุ์

Suriwipa Chaiyapan

อาจารย์ ดร. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

Lecturer, Master of Business Administration (Management), Graduate school Rattana Bundit University

E-mail : susi19652@hotmail.com

Received: March 18, 2021; Revised: July 12, 2021; Accepted: July 23, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานในองค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาคุณภาพในการให้บริการขององค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3) เพื่อสร้างสมการความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานกับคุณภาพในการให้บริการขององค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปฏิบัติงานในภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้ปฏิบัติงาน ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ สมรรถนะหลัก รองลงมาคือ สมรรถนะด้านตำแหน่งงาน และ สมรรถนะด้านการจัดการ สำหรับคุณภาพการให้บริการขององค์การ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค รองลงมา คือ ด้านการให้บริการที่ตรงเวลา ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า การทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมรรถนะของการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพการให้บริการขององค์การ และสามารถทำนายคุณภาพการให้บริการขององค์การได้ร้อยละ 75.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถเขียนสมการความสัมพันธ์ของคุณภาพการให้บริการขององค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้คือ $Y = 0.973 + 0.271 (\text{สมรรถนะหลัก}) + 0.271 (\text{สมรรถนะในด้านการจัดการ}) + 0.262 (\text{สมรรถนะตามตำแหน่งงาน}) + 0.237$

คำสำคัญ: สมรรถนะผู้ปฏิบัติงาน, คุณภาพการบริการ, การบริหารองค์การ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the competencies of the operator and services quality of public and private organizations in Bangkok area. 2) To study the level of services quality of public and private organizations in Bangkok area. 3) To find relationships between the competencies of the operator and services quality of public and private organizations in Bangkok area. It's a quantitative research by using survey research method. The research instrument was a questionnaire. The sample group consisted of 400 public and private practitioners in Bangkok area. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's simple correlation statistics and stepwise multiple regression analysis. The findings revealed that the competencies of the operator in the overview and aspects were in all aspects: core competencies position performance and management competencies Services quality of organization in the overview and aspects were in all aspects: equal service on time service providing adequate service and continuity of service and progressive service The hypothesis testing found that the operation competencies had positive relationship with the services quality of organization and can predict the services quality of organization by 75.5%, the statistically significant was at 0.01. To be able to write the relationship equation for service quality of government and private organisations in the area of Bangkok are as follows: $Y = 0.973 + 0.271$ (core competencies) + 0.271 (management competencies) + 0.262 (position competencies) + 0.237

Keywords : Competency, Services quality, Organization administration

บทนำ

การบริหารองค์การยุคใหม่เป็นการบริหารงานแบบบูรณาการที่มุ่งเน้นการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์การ เพื่อขับเคลื่อนให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ทั้งองค์การของภาครัฐและองค์การที่เป็นภาคเอกชน โดยการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพต้องให้ความสำคัญกับผลงานที่เกิดขึ้นและยึดเป้าหมายของงานเป็นหลัก องค์การจะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องอาศัยผลการปฏิบัติงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าบุคลากรในองค์การเป็นปัจจัยสำคัญต่อการนำพาองค์การของตนไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากบุคลากรเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความสำเร็จแก่องค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การภาครัฐที่ต้องทำงานเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนจำเป็นต้องให้บริการและการติดต่อสื่อสารโดยตรงกับผู้มาใช้บริการ ทั้งนี้ผลการปฏิบัติงานที่ดีนอกจากจะขึ้นอยู่กับทักษะ ความรู้ ความสามารถของบุคลากรแล้วยังขึ้นอยู่กับทัศนคติและความเต็มใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่จะทำให้องค์การภาครัฐและองค์การของเอกชนบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ (วรรณพร พุทธิภูมิพิทักษ์ และกัญญามน อินทวาท, 2554 น.39-40 อ้างถึงใน ธนัญวรินทร์ ศิริชุม, 2560, น.1) นอกจากนั้น การแข่งขันขององค์การในโลกปัจจุบันได้เปลี่ยนจากการแข่งขันในด้านเงินทุนมาเป็นการแข่งขันในเรื่อง “คน” หรือเรียกอีกอย่างว่าทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ในองค์การที่มีศักยภาพสูง ที่คู่แข่งไม่สามารถเลียนแบบได้ง่าย ๆ องค์การในยุคของการแข่งขันต้องเน้นการลงทุนไปที่การพัฒนาความรู้และความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถทำงานได้ตามเป้าหมายและกลยุทธ์ที่องค์การกำหนดขึ้นและนำมาใช้ในการบริหารจัดการภายในองค์การ เพื่อให้เกิด “ประสิทธิภาพ” และ “ประสิทธิผล” ในระดับสูง (Ratsametammachod, 2007) องค์การที่ต้องการเป็นองค์การที่อยู่รอดอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องประยุกต์เอาแนวคิดในเรื่องของสมรรถนะ (competency) มาใช้แทบทุกองค์การ และ

องค์การที่มีประสิทธิภาพสูงจะเป็นองค์การที่มีความสามารถในการประเมินสมรรถนะของตนเองได้อย่างแม่นยำ และสามารถดำเนินการปรับปรุงสมรรถนะเหล่านี้ให้ดีขึ้น (Wedchayanon, 2013)

ตลอดจนในปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันที่มากขึ้นทำให้องค์การต่าง ๆ ต้องหากลยุทธ์ในการดำเนินงานที่จะสามารถทำให้องค์การได้เปรียบคู่แข่งขัน ซึ่งทำให้องค์การในปัจจุบันได้พยายามแสวงหาสมรรถนะหลักขององค์การ ที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัย กระบวนการบริหารงานและกระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ทำให้องค์การสามารถดำเนินธุรกิจได้ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจากงานวิจัยของ แก้วตา ผู้พัฒนาพงศ์ และนิคม เจียรจินดา (2561) พบว่า สมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานในภาพรวม อยู่ในระดับสูง เพื่อพิจารณารายด้านพบว่า สมรรถนะตามตำแหน่งงาน สมรรถนะด้านการจัดการ และสมรรถนะหลัก อยู่ในระดับสูง สำหรับคุณภาพการให้บริการขององค์การโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ส่วน กรศิริรัช ชูเสียงแจ้ว (2562) พบว่า สมรรถนะหลัก ควรเพิ่มเติมในด้านของความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ส่วนสมรรถนะส่วนบุคคลเพิ่มเติมในด้านของทัศนคติของพนักงานและสมรรถนะหน้าที่มีความพร้อมดีอยู่แล้ว ส่วนคุณภาพการบริการ ลูกคามีความพึงพอใจในการบริการตามสมรรถนะที่ได้แม้ว่าไม่ครบถ้วนทุกประการโดยเน้นการสื่อสารมากกว่าสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ส่วนแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของการบริการของพนักงานทางโรงแรมมีความชัดเจนเพราะแต่ละโรงแรมมีความแตกต่างกัน ส่วน ปริยาภรณ์ สมใจ, วันชัย ปานจันทร์, บุญมี พันธุ์ไทย และวุฒิพล สกลเกียรติ (2562) พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นของพนักงานแบ่งเป็น 2 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะหลัก และ สมรรถนะวิชาการตามสายงาน ซึ่งผลการประเมินสมรรถนะของผู้เข้าอบรมพบว่า สมรรถนะของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมนมพาสเจอร์ไรส์ หลังการฝึกอบรมโดยใช้โปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีสมรรถนะสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อโดยมีค่าเฉลี่ยในระดับมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จากการศึกษาของ McClelland (1998) ได้ให้ความหมายของคำว่าสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะคือบุคลิกลักษณะที่เป็นพื้นฐานของปัจเจกบุคคล ซึ่งมีส่วนในการทำนายผลการปฏิบัติงานที่ดี และ/หรือตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในงาน ซึ่งสมรรถนะประกอบด้วย แรงขับ (motives) ลักษณะ (traits) แนวคิด/ความคิดของตน (self-concepts) ทัศนคติ (attitude) หรือคุณค่า (values) ความรู้ในเนื้อหา (content knowledge) หรือ ความรู้-ความคิด (cognitive) หรือทักษะเชิงพฤติกรรม (behavioral skills) ที่สามารถวัดได้หรือเชื่อถือได้ ซึ่งประกอบกันทำให้บุคคลแต่ละคนประสบความสำเร็จในการทำงานแตกต่างกัน ส่วน Arnould de Nadailac (2003) กล่าวว่า สมรรถนะนั้นเป็นสิ่งที่ต้องลงมือปฏิบัติและทำให้เกิดขึ้น โดยความสามารถที่ใช้ไปเพื่อให้เกิดการบรรลุผลและวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดความรู้ (Knowledge) การเรียนรู้ทักษะ (Know-how) และเจตคติ/ลักษณะนิสัยหรือบุคลิกภาพต่าง ๆ (Attitude) ที่ช่วยให้สามารถเผชิญและแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ ส่วน Duboiss and Rothwell (2004) กล่าวว่าสมรรถนะเป็น พฤติกรรม (Behaviors) แรงจูงใจ (Motivations) และความรู้ (Knowledge) นั้นมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานในองค์กรนั้น ๆ

ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในส่วนของกรุงเทพมหานคร ที่เป็นเมืองหลวงและนครที่มีประชากรมากที่สุดของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร และความเจริญของประเทศ กรุงเทพมหานครมีพื้นที่ทั้งหมด 1,568.737 ตร.กม. มีประชากรตามทะเบียนราษฎรกว่า 6 ล้านคน ทำให้กรุงเทพมหานครจัดเป็นเอกนคร (Primate City) ซึ่งเป็นเอกนครที่สุดในโลก เพราะมีประชากรมากกว่านครที่มีประชากรมากเป็นอันดับที่ 2 ถึง 40 เท่า เป็นเมืองที่มีตึกระฟ้ามากที่สุดในโลกเป็นอันดับที่ 11 ของโลกในปี พ.ศ. 2563 มีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลายในรูปแบบทั้งด้านศาสนา ด้านการจับจ่ายซื้อของ มีศูนย์การค้าต่าง ๆ หรือสถานบริการกลางคืน เช่น พระบรมมหาราชวัง สยามสแควร์ ถนนข้าวสาร ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติได้มากมายจนเป็นที่เลื่องลือกล่าวขานถึงมาก ๆ ในยุคนี กรุงเทพมหานครเป็นเขตปกครองพิเศษของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร

ราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 กำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นทบวงการเมือง มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นนครหลวง มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้ง อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี ในปัจจุบันมีการขยายตัวของเมืองเพิ่มมากขึ้นตามยุคโลกาภิวัตน์ โดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 50 เขต ในแต่ละเขตมีหน่วยงานทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนเป็นจำนวนมาก (วิกิพีเดีย, 2563) ซึ่งเป็นศูนย์รวมของประชากรที่มีจำนวนมากต่างก็เข้ามาหาโอกาสความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ ด้านอาชีพ ทำให้ปัจจุบันการพัฒนา การขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ และการทำหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร เห็นได้ว่าเป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากสภาพปัญหาการทำงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารสูงสุด ต้องแบกรับภาระงานหลาย ๆ ด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ หน้าที่ของกรุงเทพมหานครโดยตรง และนอกจากนี้ยังมีหน้าที่ตามนโยบายต่าง ๆ ที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งที่ต้องดำเนินนโยบายหลังจากที่เข้ารับตำแหน่ง ส่งผลต่อการประสานงานกับภาคประชาชน ไม่มีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงมาสู่ชุมชน (ประดิษฐ์ ตีฉันทกุล, 2559) ตลอดจนมีปัญหาทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมในปัจจุบันเกิดขึ้นอีกอย่างมากมาย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานในองค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ว่าควรมีสมรรถนะใดบ้างที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพในการให้บริการขององค์การอย่างไร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานและคุณภาพการให้บริการขององค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานในองค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาคุณภาพในการให้บริการขององค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้างสมการความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานกับคุณภาพในการให้บริการขององค์การภาครัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 3,002,359 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling) ซึ่งมี 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบลำดับชั้น (stratified sampling) โดยเลือกเขตการปกครองออกเป็น 6 เขต ในกรุงเทพมหานครที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ได้แก่ สำนักงานเขตบางกะปิ สำนักงานเขตบึงกุ่ม สำนักงานเขตลาดพร้าว สำนักงานเขตวังทองหลาง สำนักงานเขตมีนบุรี และสำนักงานเขตบางเขน แจกแบบสอบถามไปจำนวน 200 ชุด และเลือกบริษัทเอกชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต จำนวน 200 ชุด รวมเป็น 400 ชุด
2. การสุ่มตัวอย่างได้ใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)
3. ในแต่ละเขตพื้นที่ที่สุ่มได้ จะคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่จะสุ่มในแต่ละเขตและบริษัทเอกชน โดยคำนวณตามสัดส่วนของประชากรในเขตนั้น ๆ และในบริษัทเอกชนที่ได้คัดเลือกไว้

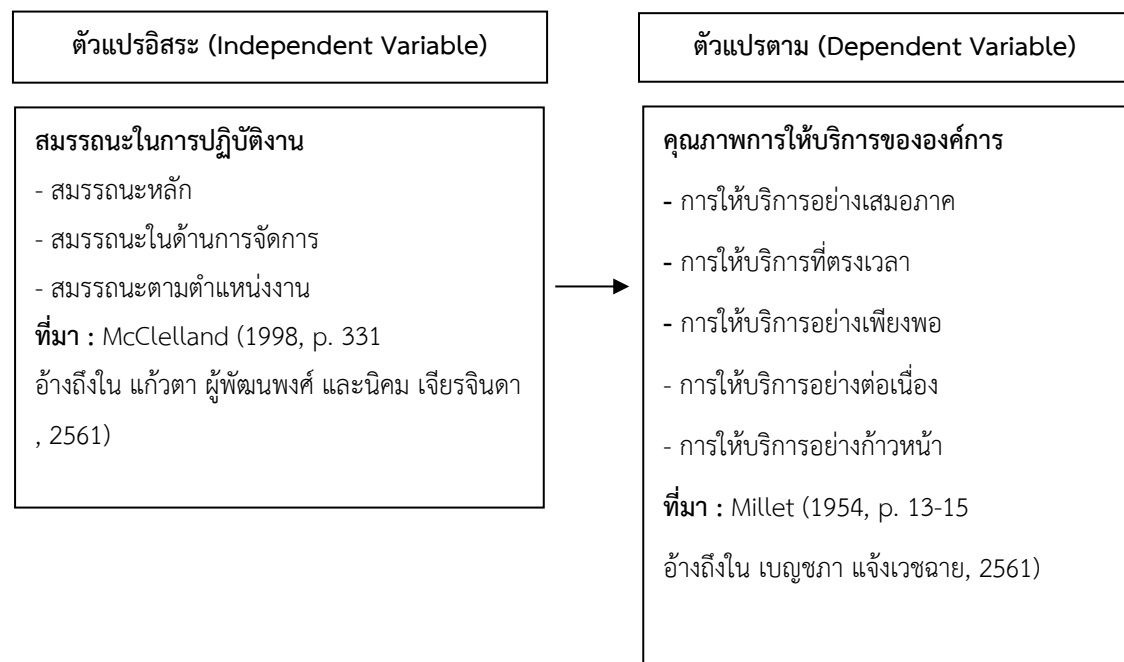
4. จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้ในแต่ละเขต ผู้วิจัยจะใช้วิธีเก็บข้อมูลแบบอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (probability sampling) จนครบตามจำนวนที่ต้องการในแต่ละเขตรวมทั้งสิ้น 6 เขต และบริษัทเอกชนอีกจำนวน 6 บริษัท จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 400 คน

สมมติฐานการวิจัย

สมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพในการให้บริการขององค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานกับคุณภาพการให้บริการขององค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงสมรรถนะที่จำเป็นที่ผู้ปฏิบัติงานในองค์การ และเพื่อให้การปฏิบัติงานและการดำเนินงานขององค์การบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ โดยได้ทบทวนวรรณกรรม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมรรถนะในการปฏิบัติงาน และแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของ McClelland (1998, อ้างถึงใน แก้วตา ผู้พัฒนพงศ์ และนิคม เจียรจินดา, 2561) ซึ่งประกอบด้วย 1) สมรรถนะหลัก 2) สมรรถนะในด้านการจัดการ 3) สมรรถนะตามตำแหน่งงาน มาใช้ในการอธิบายเกี่ยวกับสมรรถนะในการปฏิบัติงาน และกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ (independent variable) สำหรับคุณภาพการให้บริการขององค์การ ผู้วิจัยได้นำหลักการการบริการของ Millet (1954, p.13-15 อ้างถึงใน เบญชภา แจ้งเวชฉาย, 2561) มาอธิบายคุณภาพการให้บริการขององค์การ ซึ่งประกอบด้วย คือ 1) การให้บริการอย่างเสมอภาค 2) การให้บริการที่ตรงเวลา 3) การให้บริการอย่างเพียงพอ 4) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง 5) การให้บริการอย่างก้าวหน้า และผู้วิจัยได้กำหนดให้เป็นตัวแปรตาม (dependent variable) นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยแต่ละคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) โดยใช้วิธีของ Likert Scale (1932 อ้างถึงใน กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล, 2559) มี 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการรวบรวมจากแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงในเนื้อหา (Validity) โดยหาค่าดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีค่า IOC มากกว่า .50 ทุกข้อและผู้วิจัยได้ทำการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) แล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับจำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาคุณภาพของเครื่องมือโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย โดยได้ทำการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 0.967 จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างและนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญ 0.05

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาได้มาประมวลผลตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพทางเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพการสมรส และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เป็นคำถามปลายปิด (close ended question) ให้เลือกตอบแบบคำตอบเดียว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสมรรถนะในการปฏิบัติงานขององค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) สมรรถนะหลัก (core competency) 2) สมรรถนะด้านการจัดการ (managerial competency) 3) สมรรถนะตามตำแหน่งงาน (functional competency) เป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับตามแบบของ ไคเคิร์ต (Likert's scale) คือ 5=มากที่สุด 4=มาก 3=ปานกลาง 2=น้อย และ 1=น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามคุณภาพการให้บริการขององค์การในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) การให้บริการอย่างเสมอภาค 2) การให้บริการที่ตรงเวลา 3) การให้บริการอย่างเพียงพอ 4) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง 5) การให้บริการอย่างก้าวหน้า เป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ 5=มากที่สุด 4=มาก 3=ปานกลาง 2=น้อย และ 1=น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ข้าราชการของภาครัฐและพนักงานองค์การเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครได้แสดงความคิดเห็นเพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงสมรรถนะในการปฏิบัติงานและคุณภาพการให้บริการ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานกับคุณภาพการให้บริการขององค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า ข้าราชการภาครัฐและพนักงานองค์การเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 61.8) มีอายุ 20-30 ปี (ร้อยละ 40.0) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 76.2) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

10,001-20,000 บาท (ร้อยละ 36.0) มีสถานภาพการสมรส ร้อยละ 60.5 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี (ร้อยละ 45.2)

2. สมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการภาครัฐและพนักงานองค์การเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า สมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการภาครัฐและพนักงานองค์การในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน มีสมรรถนะอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X}=3.94$) คือ ด้านสมรรถนะหลัก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$) รองลงมา คือ ด้านสมรรถนะตามตำแหน่งงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.92$) และด้านสมรรถนะในด้านการจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$) ตามลำดับ

3. คุณภาพการให้บริการขององค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพการให้บริการขององค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน พบว่า คุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X}=4.01$) คือ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ($\bar{X}=4.07$) รองลงมา คือ ด้านการให้บริการที่ตรงเวลา ($\bar{X}=4.07$) ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอและด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.99$) และด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ($\bar{X}=3.97$) ตามลำดับ

4. สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า สมรรถนะของการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพการให้บริการขององค์การ และสามารถทำนายคุณภาพการให้บริการขององค์การ ได้ร้อยละ 75.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติงานในองค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครกับคุณภาพการให้บริการขององค์การ

สมรรถนะของผู้ปฏิบัติงาน	คุณภาพการให้บริการขององค์การ	
	r_{xy}	Sig.
สมรรถนะหลัก (Core Competency)	0.676**	0.000
สมรรถนะในด้านการจัดการ (Managerial Competency)	0.680**	0.000
สมรรถนะตามตำแหน่งงาน (Functional Competency)	0.669**	0.000

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะด้านต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติงานในองค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพการให้บริการขององค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสมรรถนะในด้านการจัดการ (managerial competency) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพการให้บริการขององค์การมากที่สุด รองลงมา คือ สมรรถนะหลัก (core competency) และสมรรถนะตามตำแหน่งงาน (functional competency) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.680, 0.676 และ 0.669 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยระหว่างสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานในองค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครกับคุณภาพการให้บริการขององค์กร

สมรรถนะของผู้ปฏิบัติงาน	คุณภาพการให้บริการขององค์กร				
	S.D	b	t	Sig.	
ค่าคงที่ (Constant)		-	0.973-7.219**	0.000	
สมรรถนะหลัก (core competency)	0.647	0.271	0.298	5.991**	0.000
สมรรถนะในด้านการจัดการ (managerial competency)	0.656	0.262	0.292	5.676**	0.000
สมรรถนะตามตำแหน่งงาน (functional competency)	0.629	0.237	0.253	4.939**	0.000
$R^2=0.755$; $F= 174.667$; $Sig.=0.000$					

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรสามารถอธิบายคุณภาพการให้บริการขององค์กรในภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครได้ว่าสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน คือ สมรรถนะหลัก สมรรถนะในด้านการจัดการและสมรรถนะตามตำแหน่งงานของพนักงานโดยมีค่า $R^2 = 0.755$ หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวมีความสามารถในการอธิบายคุณภาพในการให้บริการขององค์กรในภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครได้ ร้อยละ 75.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการให้บริการขององค์กรภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร คือ สมรรถนะหลัก รองลงมา คือ สมรรถนะตามตำแหน่งงาน และสมรรถนะด้านการจัดการ สมการพยากรณ์สมรรถนะของการปฏิบัติงานของพนักงานในภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครมีผลต่อคุณภาพในการให้บริการขององค์กรในภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครทุกด้าน เข้าสมการในรูป คะแนนดิบ ดังนี้

คุณภาพการให้บริการขององค์กรภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร $Y = 0.973 + 0.271$ (สมรรถนะหลัก) $+ 0.271$ (สมรรถนะในด้านการจัดการ) $+ 0.262$ (สมรรถนะตามตำแหน่งงาน) $+ 0.237$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานกับคุณภาพการให้บริการขององค์กรภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายผล ดังนี้คือ

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 61.8) มีอายุ 20-30 ปี (ร้อยละ 40.0) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 76.2) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท (ร้อยละ 36.0) มีสถานภาพการสมรส (ร้อยละ 60.5) และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 45.2 อาจกล่าวได้ว่า ผู้ปฏิบัติงานที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและเพิ่งเริ่มทำงานเป็นกลุ่มคนที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงานที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จอมภัก จันทะคัด (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยสมรรถนะที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ประจำที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

2. จากผลการศึกษาสมรรถนะ (competency) ที่ประกอบด้วย สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงาน สมรรถนะด้านการจัดการ และสมรรถนะด้านตำแหน่งงาน ขององค์การภาครัฐและภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครล้วนเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานหรือเกินกว่าที่มาตรฐานของงานนั้น ๆ กำหนดไว้ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับในหลายองค์กรว่า การที่องค์กรจะสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้นั้นจะต้องอาศัยพนักงานหรือบุคลากรที่มี

ความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่ง (สมรรถนะ) และมีพฤติกรรม ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม องค์กรจึงจะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายเหล่านั้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาภัทร์ สมใจ วันชัย ปานจันทร์ บุญมี พันธุ์ไทย และวุฒิพล สกกลเกียรติ (2562) ศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะพนักงานขายโดยใช้โปรแกรมการฝึกอบรม ผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์บริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมนมพาสเจอร์ไรส์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ สมรรถนะที่จำเป็นของ พนักงานขายบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมนมพาสเจอร์ไรส์ แบ่งเป็น 2 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะหลัก และ สมรรถนะ วิชาการตามสายงาน ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เข้าอบรม พบว่า สมรรถนะของพนักงานบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรม นมพาสเจอร์ไรส์ หลังการฝึกอบรมโดยใช้โปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีสมรรถนะสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และ ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม พบว่า ความพึงพอใจของพนักงานต่อการ ฝึกอบรม กลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกหัวข้อของการประเมิน โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรศิริรักษ์ ชูเสียงแจ้ว และศิริพงศ์ รักใหม่ (2562) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะและคุณภาพการบริการของพนักงานทำความสะอาดห้องพัก: กรณีศึกษาโรงแรมในจังหวัดตรัง ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะหลัก ควรเพิ่มเติมในด้านของความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (product knowledge) และ สมรรถนะส่วน บุคคลเพิ่มเติมในด้านของทัศนคติของพนักงาน และสมรรถนะหน้าที่มีความพร้อมที่ได้อยู่แล้ว ส่วนคุณภาพการบริการ ลูกค้ายพึงพอใจในการบริการตามสมรรถนะที่ได้ แม้ไม่ครบถ้วนทุกประการก็ตามโดยเน้นการสื่อสารมากกว่าสมรรถนะใน ด้านต่าง ๆ ส่วนแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของการบริการของพนักงานทำความสะอาดห้องพักในจังหวัดตรัง แต่ละ โรงแรมควรมีแนวทางที่ชัดเจน เพราะแต่ละโรงแรมมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ สมรรถนะ ยังสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในระบบการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ นับตั้งแต่การสรรหา การคัดเลือกพนักงาน การฝึกอบรมและ พัฒนาการประเมินผลการปฏิบัติงาน การบริหารค่าตอบแทน และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านอื่น ๆ การนำ สมรรถนะมาใช้ในการบริหารองค์กร โดยเฉพาะการนำมาใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์นั้นเพื่อพัฒนาระบบการ บริหารทรัพยากรมนุษย์ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถ ตอบสนองต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของ ประเทศเพื่อให้ทันกับยุค 5G และยุคโลกไร้พรมแดนที่มีวิถีการทำงานที่เปลี่ยนไปเน้นการทำงานเป็นทีม การทำงานแบบ Work form home ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Arnould de Nadailac (2003) ได้กล่าวว่าสมรรถนะนั้นเป็นสิ่งที่ต้อง ลงมือปฏิบัติและทำให้เกิดขึ้น กล่าวคือ ความสามารถที่ใช้เพื่อให้เกิด การบรรลุผลและวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัว ขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดความรู้ การเรียนรู้ทักษะ และเจตคติ/ลักษณะนิสัยหรือบุคลิกภาพต่าง ๆ ที่ช่วยให้สามารถเผชิญและ แก้ไข สถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้จริง

3. ผลการศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ประกอบด้วย 1) การให้บริการอย่างเสมอภาค 2) การให้บริการที่ตรงเวลา 3) การให้บริการอย่างเพียงพอ 4) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และ 5) การให้บริการอย่างก้าวหน้า ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นต่อ การปฏิบัติงาน เพื่อให้องค์กรมีคุณภาพการให้บริการที่ดี การที่กล่าวว่องค์การมีคุณภาพการให้บริการดีหรือไม่ให้วัด จากความพึงพอใจในการบริการ หรือความสามารถที่จะพิจารณาว่าบริการนั้นเป็นที่พึงพอใจหรือไม่โดยวัดจากการ ให้บริการอย่างเท่าเทียมคือการบริการที่มีความยุติธรรมเสมอภาคและเสมอหน้ากันไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นใครที่มาใช้บริการใน หน่วยงาน ตลอดจนการให้บริการอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ คือ การให้บริการตามลักษณะความจำเป็นรีบด่วนและ ตามความต้องการของผู้รับบริการ ส่วนการให้บริการอย่างเพียงพอคือความเพียงพอในด้านสถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ในหน่วยงาน การให้บริการอย่างต่อเนื่องและการให้บริการอย่างก้าวหน้าคือการพัฒนาบริการทางด้าน ปริมาณและคุณภาพให้มีความเจริญก้าวหน้าไปเรื่อยๆ ให้ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งในปัจจุบันเป็นยุคการให้บริการ โดยอาศัยดิจิทัลเกือบทุกอย่าง เช่น การสอบถามข้อมูล การให้บริการในบางเรื่องโดยไม่ต้องเดินทางไปหน่วยงาน ที่ให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แก้วตา ผู้พัฒนพงศ์และนิคม เจียรจินดา (2561) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของ ผู้ปฏิบัติงานกับคุณภาพการให้บริการขององค์กร ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพการให้บริการขององค์กร โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการที่ตรงเวลา ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า อยู่ในระดับสูง

นอกจากองค์ประกอบที่สำคัญของการบริการที่มีคุณภาพดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นยังมีหลักการที่สำคัญของการให้บริการที่หน่วยงานควรคำนึงถึง ดังนี้คือ 1) หลักความสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่ กล่าวคือ ประโยชน์หรือบริการที่หน่วยงานจัดให้นั้น จะต้องตอบสนองความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่มิใช่เป็นการจัดให้แก่ บุคคลากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ 2) หลักความประหยัด กล่าวคือค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการให้บริการจะต้องไม่มาจนกว่าผลที่จะได้รับ และ 3) หลักความสะดวก กล่าวคือบริการที่จัดให้แก่ผู้มารับบริการจะต้องเป็นไปในลักษณะปฏิบัติได้ง่ายสะดวกสบาย สิ้นเปลืองทรัพยากรไม่มากนักทั้งยังเป็นการสร้างภาวะความยุ่งยากให้แก่การให้บริการหรือผู้มารับบริการมากจนเกินไป โดยให้เอกชนมาร่วมดำเนินการแทนงานบางอย่างที่มีใช้งานหลัก เน้นลูกค้าหรือผู้รับบริการ มีการกระจายอำนาจ สนับสนุนให้หน่วยงานที่มีใช้หน่วยงานภาครัฐมีบทบาทมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยณัฐ จันทร์เกิด (2560) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการของเทศบาลนครนครสวรรค์ตามการรับรู้ของประชาชน ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพการให้บริการของเทศบาลนครสวรรค์ตามการรับรู้ของประชาชน ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการและด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ มีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ และด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ มีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมาก จากรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้นจะเป็นหลักการที่สำคัญทำให้หน่วยงานมีคุณภาพในการให้บริการที่ดีเป็นไปตามความคาดหวังของผู้มารับบริการ และทำให้หน่วยงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายที่หน่วยงานกำหนดไว้

4. จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติงานกับคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้วิธี Pearson correlation พบว่า สมรรถนะของการปฏิบัติงานในทุก ๆ ด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) สมรรถนะหลัก 2) สมรรถนะด้านการจัดการ และ 3) สมรรถนะตามตำแหน่งงานของผู้ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการให้บริการของหน่วยงาน ซึ่งหมายความว่าหน่วยงานจะมีคุณภาพของการให้บริการได้นั้นเกิดจากการที่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้นเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้บรรลุตามเป้าหมายและสามารถพัฒนาไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศได้โดยความสามารถ ซึ่งประกอบขึ้นเป็นสมรรถนะหนึ่ง ๆ ประกอบไปด้วย ความรู้ ทักษะ บุคลิกลักษณะ แนวคิด/ความคิดของตน และทัศนคติหรือค่านิยม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ McClelland, 1973 อ้างถึงใน รินทร์ลภัส นิธิวัฒน์ชยากร, 2558, น. 8) ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1) ความรู้ คือความรู้เฉพาะด้านของบุคคล 2) ทักษะ คือสิ่งที่บุคคลกระทำได้ดี เกิดจากการฝึกปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดความชำนาญ ซึ่งทักษะที่เกิดขึ้นนั้นมาจากพื้นฐานความรู้ 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง คือทัศนคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง และความคิดเห็นหรือสิ่งที่เชื่อว่าตนเองเป็น 4) บุคลิกลักษณะประจำตัวบุคคล (traits) คือสิ่งที่อธิบายถึงตัวบุคคลนั้น ทั้งลักษณะทางกายภาพและลักษณะภายในของบุคคล เช่น ความน่าเชื่อถือความไว้วางใจ หรือความเป็นผู้นำ เป็นต้น และ 5) แรงจูงใจ คือสิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของแก้วตา ผู้พัฒนพงศ์ และนิคม เจริญจินดา (2561) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานกับคุณภาพการให้บริการขององค์การ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานในภาพรวม อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สมรรถนะตามตำแหน่งงาน สมรรถนะด้านการจัดการ และสมรรถนะหลัก อยู่ในระดับสูง สำหรับคุณภาพการให้บริการขององค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการที่ตรงเวลา ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า อยู่ในระดับสูง การทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมรรถนะของการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพการให้บริการขององค์การและสามารถทำนาย คุณภาพการให้บริการขององค์การ ได้ร้อยละ 28.7 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จอมภักดิ์ จันทะคัด

(2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยสมรรถนะที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยสมรรถนะหลักและปัจจัยสมรรถนะประจำหน้าที่ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาในเชิงบวก ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการบริหาร

1.1 ผู้บริหารของหน่วยงานทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครที่ต้องการให้มีคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานที่ดี จะต้องมีนโยบายในการสนับสนุนให้บุคลากรมีสมรรถนะที่สูงขึ้นโดยการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านความรู้ ทักษะ บุคลิกลักษณะส่วนบุคคล ทศนคติ หรือค่านิยม เพื่อพัฒนางาน พัฒนาคนให้ทันกับยุคเทคโนโลยีที่ทันสมัยในวิธีการทำงานแบบใหม่ New Normal ที่ปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์นี้

1.2 ผู้บริหารของหน่วยงานทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในส่วนของผู้ให้บริการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารงานในองค์การของหน่วยงานเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทาง ยุทธศาสตร์และเป้าหมายของการบริหารหน่วยงานเพื่อนำไปสู่การวางแผน การบริหารจัดการหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ

1.3 ผู้บริหารของหน่วยงานทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุงในเรื่องการวางแผนอัตรากำลัง เพื่อที่จะกำหนดปริมาณงานมาตรฐานที่เหมาะสม รวมทั้งจำนวนบุคลากรที่ต้องการเพื่อให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานทุกส่วนงาน โดยต้องกำหนดความรับผิดชอบ และอำนาจในการตัดสินใจแก่บุคลากรทุกจุดอย่างชัดเจนเพื่อลดการสับสนและความขัดแย้งต่าง ๆ ทำให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานสูงขึ้น และยังเป็นเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานโดยรวม

1.4 ผู้บริหารของหน่วยงานทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตลอดจนสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และควรพัฒนาการสอนงาน แนะนำและปรับปรุงงานให้บุคลากรสามารถเข้าใจได้ง่ายทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และจัดให้มีการประเมินผลหลังการสอนงานทั้งในส่วนของความเข้าใจของบุคลากรในหน่วยงาน และประสิทธิภาพของผู้สอนงานเพื่อที่จะได้นำข้อมูลเหล่านี้ไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาระบบและเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการพัฒนาบุคลากร

2. ด้านวิชาการ ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน และสามารถพัฒนาคุณภาพการให้บริการขององค์กรทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานกับคุณภาพการให้บริการขององค์การภาครัฐและเอกชนในส่วนภูมิภาคในจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศไทย

2. งานวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น เช่น ทางด้านแพทย์ พยาบาล วิศวกร เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาจารย์ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา สมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวมถึงนำผลการวิจัยมาพิจารณาเป็นแนวทางในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ

3. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน และเป็นประโยชน์ทางการศึกษาแก่ผู้ที่สนใจต้องการศึกษาและในการวิจัยในอนาคตในสภาวะสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในยุคสังคมไร้พรมแดน

เอกสารอ้างอิง

- กรศิริรักษ์ ชูเสียงแจ้ว และศิริพงศ์ รักใหม่. (2562). สมรรถนะและคุณภาพการบริการของพนักงานทำความสะอาด
ห้องพัก: กรณีศึกษา โรงแรมในจังหวัดตรัง. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*. 13 (2). 167-183.
- กัลยารัตน์ อธิระชัยกุล. (2559). การพัฒนาองค์การ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- แก้วตา ผู้พัฒนพงศ์ และนิคม เจียรจินดา. (2561). สมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานกับคุณภาพการให้บริการขององค์การ.
วารสารเกษมบัณฑิต. 19 (ฉบับพิเศษ). 1-13.
- จอมภัก จันทะคัต. (2561). ปัจจัยสมรรถนะที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาใน
จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยใน
พระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*. 7 (1). 162-177.
- ธัญวรินทร์ ศิริชุม. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลนครสงขลา. *วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยหาดใหญ่*. สงขลา.
- เบญจมา แฉ่งเวชฉาย. (2561). คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารรถไฟฟ้า BTS ใน
กรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- ปิยณัฐ จันทร์เกิด. (2560). คุณภาพการให้บริการของเทศบาลนครนครสวรรค์ตามการรับรู้ของประชาชน. (วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, จังหวัดนครสวรรค์.
- ประดิษฐ์ ติ้วพัฒนกุล. (2559). รูปแบบกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า. *วารสารสมาคมวิจัย*. 21 (2). 187-201.
- ปริยภัทร์ สมใจ, วันชัย ปานจันทร์, บุญมี พันธุ์ไทย และวุฒิพล สกลเกียรติ. (2562). การพัฒนาสมรรถนะพนักงานขาย
โดยใช้โปรแกรมการฝึกอบรมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์บริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมนมพาสเจอร์ไรส์. *วารสารดุสิต
บัณฑิตทางสังคมศาสตร์*. 9 (1). 88-102.
- รินทร์ภัส นิธิพัฒน์ชยากร. (2558). การศึกษาสมรรถนะของผู้เรียนในหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศกับความต้องการ
ของนายจ้างในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับพิเศษ)*. 1-11. มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, จังหวัดมหาสารคาม.
- วรรณพร พุทธภูมิพิทักษ์ และกัญญาณน อินทว้าง. (2554). ทฤษฎีองค์การและการจัดการ. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัย
พิษณุโลก.
- วิกิพีเดีย. (2563). ประวัติกรุงเทพมหานคร. (ออนไลน์) สืบค้นจาก <https://wikipedia.org/กรุงเทพมหานคร>
- Arnauld de Nadaillac. (2003) .The definition of competence. Retrieved from
<http://competency.rmutp.ac.th>.
- Dubois, D. and Rothwell, W.J., (2004). Competency-Based Human Resource Management. California:
Davies-Black Publishing.
- McClelland, D. C., (1998). Identifying competencies with behavioral-event interviews. *Psychological
Science*. 9 (5). 331-339.
- Ratsamettammachod, S., (2007). Competency Based Learning. Bangkok: Thailand Productivity Institute.
- Wedchayanon. (2013). Competency Based Approach. (6th ed). Nontaburi: Graphic System.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และ
การนำเสนอ เรื่อง สถิติ (2) โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
Development of Mathematical Achievement and Communication Abilities in Statistics
(2) by Learning Activities Package of Mathayomsuksa II Students

ณัฐนันท์ กลำพบุตร¹ พินดา วราสุนันท์² สุนทราภรณ์ อุ่นวรรณธรรม³ อังสนา ศรีสวนแดง⁴
วัฒนา มณีวงศ์⁵

Nattanon Klamphabutr¹ Pinda Varasunun² Suntaraphon Oonwanadham³
Aungsana Srisuantang⁴ Wattana Maneewong⁵

¹ นิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต
กำแพงแสน

¹ Undergraduate, Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University Kamphaeng
Saen Campus, E-mail: oat147258@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

² Lecturer, Ph.D. Assistance Professor, Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart
University Kamphaeng Saen Campus, E-mail: doypinda@hotmail.com

³ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุพรรณบุรี

³ Senior Professional Level Teachers, Kanchanapisek Wittayalai Suphanburi School,
E-mail: Suntaraphon58@gmail.com

⁴ อาจารย์ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

⁴ Lecturer, Kasetsart University Laboratory School Kamphaeng Saen Campus Educational.
Research and Development Center. E-mail: aung.s2507@gmail.com

⁵ อาจารย์ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

⁵ Lecturer, Kasetsart University Laboratory School Kamphaeng Saen Campus Educational.
Research and Development Center. E-mail: feduwnm@ku.ac.th

Received: April 13, 2021; Revised: July 4, 2021; Accepted: July 5, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนและหลัง
การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ศึกษาทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และ
การนำเสนอของนักเรียนหลังเรียน และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประชากรคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุพรรณบุรี
กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/7 จำนวน 30 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มีทั้งสิ้น 5 ฉบับ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) แบบสอบปรนัย 4) แบบประเมินทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ และ 5) แบบประเมินความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, E1/E2, t test แบบ dependent และการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของครูผู้ให้คะแนน 2 ท่านด้วยสูตร ICC (Intraclass Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 โดยมีค่า E1/E2 เท่ากับ 77.89/76.83

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ (2) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) มีผลการประเมินทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนออยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.02 โดยครูผู้ให้คะแนน 2 ท่าน ให้คะแนนสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับความสอดคล้องเท่ากับ 0.83

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.58 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ, ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this study were : 1) to develop statistic (2) learning activities package for Matayom 2 student efficiency to the criterion 75/75 2) to compare mathematics learning outcomes before and after being taught by statistic (2) learning activities package 3) to develop communication, mathematical analysis, and presentation abilities of the students, and 4) to study students' satisfaction towards statistic (2) learning activities packages. The population of this study is matayom 2 student, Kanchanapisek Wittiyalai school, Suphanburi. The sample group was 30 students in matayom 2/7 selected by using simple random sampling. The research instruments consisted of 1) lesson plan 2) learning package 3) multiple choice test 4) evaluation tool of communication, mathematical analysis, and presentation ability of the students, and 5) students' satisfaction questionnaire. Data analysis with mean, standard deviation, E1/E2, t test dependent, and 2-person grading teacher coefficient analysis with the ICC (Intraclass Correlation Coefficient) formula. The results of the study were as follows:

1. Statistic (2) learning activities package efficiency was 77.33/76.83.

2. Mathematics learning outcomes after the study was higher than before the study at 0.01 level of significance.

3. Matayomsuksa II students taught by statistic (2) learning activities package have communication, mathematical analysis, and presentation abilities assessment results at a good level. The overall mean was 4.02, with two teachers giving a statistically at 0.1 level of significance, 0.83 level of consistency.

4. Students' satisfaction toward statistic (2) learning activities package was at the high level with 4.58 overall satisfaction mean.

Keyword: Communication, mathematical meaning communication and presentation skills, Learning Activities Package

บทนำ

คณิตศาสตร์มีความสำคัญต่อสังคมและชีวิตประจำวันของมนุษย์ตลอดจนการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เพราะคณิตศาสตร์ช่วยก่อให้เกิดความก้าวหน้าทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ ยังช่วยพัฒนาให้แต่ละบุคคลเป็นคนที่มีสมบูรณ์ เป็นพลเมืองดี อีกทั้งคณิตศาสตร์ช่วยเสริมสร้างควมมีเหตุผล ความเป็นคนช่างคิด ช่างริเริ่ม สร้างสรรค์ มีระบบระเบียบในการคิด มีการวางแผนในการทำงาน มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ ต่อกิจการงานที่ได้รับมอบหมาย มีความสามารถในการตัดสินใจ ตลอดจนมีลักษณะของความเป็นผู้นำในสังคม โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 มาตรา 23 มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่อง ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทย อย่างถูกต้อง มาตรา 24 การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ต้องให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้เองได้หากได้รับการฝึกฝนทักษะ กระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ปัญหา การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติและการประยุกต์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ตามแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

ในการเรียนคณิตศาสตร์ ทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอ เป็นหนึ่งในทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ แนวคิดทางคณิตศาสตร์ หรือกระบวนการคิดของตนให้ผู้อื่นรับรู้ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ ในการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอ นั้น นักเรียนจะต้องอาศัยสัญลักษณ์ ตัวแปร ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ มาช่วยในการนำเสนอแนวคิด โดยจะต้องมีความกะทัดรัด ชัดเจน และง่ายต่อการทำความเข้าใจ เพื่อให้ครู เพื่อนนักเรียน หรือผู้เกี่ยวข้อง สามารถรับรู้แนวคิดหรือการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง และตรงประเด็น การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปราย หรือการเขียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ได้ถ่ายทอดประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นนั้น จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ได้อย่างมีความหมาย เข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง และเกิดความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

จากการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุพรรณบุรี ที่ผ่านมาพบว่า การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ยังเป็นรูปแบบของการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ และปัญหาสำคัญที่พบในปีการศึกษา 2563 คือสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบในทุกรายวิชา ครูในยุคปัจจุบันจึงต้องมีความพร้อมในการเตรียมการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการจัดการเรียนรู้โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนในห้องเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมในสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 เพราะผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามช่วงเวลาที่ต้องการ โดย Meehan (1981) ให้ความหมายว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้หมายถึง การบูรณาการสื่อที่เกี่ยวกับการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยอาจมีเนื้อหา

1 เรื่องหรืออาจมากกว่า 1 เรื่อง โดยชุดกิจกรรมที่ดีต้องมีความชัดเจน สั้น กระชับ นอกจากนี้ Marksub (2012 อ้างถึงใน วิเชียร อารังโสติสกุล, 2560) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มาจากคำว่า Instructional Package หรือ Learning Package หรือ Instruction Kits เดิมใช้คำว่า ชุดการสอนเพราะเป็นสื่อที่ครูนำมาประกอบการสอน แต่ต่อมาแนวคิดที่จะจัดการสอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้มีอิทธิพลมากขึ้นจึงมีผู้นิยมเรียกชุดการเรียนรู้ บางคนเรียกรวมกันว่า ชุดการเรียนการสอน โดย วิเชียร อารังโสติสกุล ใช้คำว่า “ชุดกิจกรรมการเรียนรู้” เพื่อที่จะได้ครอบคลุมถึงกิจกรรมของครูและนักเรียน และวิเชียร อารังโสติสกุล (2560) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้คือ สื่อการเรียนรู้ที่จัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาและกิจกรรมให้เป็นระบบรัดกุม กำหนดจุดประสงค์ของกิจกรรม กำหนดกิจกรรม เวลา และสื่อการสอนไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองและบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพภายในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จะมีความเหมาะสมกับผู้เรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำชุดการเรียนรู้หรือชุดกิจกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ อาทิ Sawangsri (2016) ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกระบวนการกลุ่มกับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ในรายวิชาแคลคูลัส 1 พบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์เท่ากับ 76.62/79.90 และ นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ธนวัฒน์ เดชโธสง (2553) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องเวกเตอร์โดยใช้โปรแกรม C.a.R. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องเวกเตอร์โดยใช้โปรแกรม C.a.R. สามารถผ่านเกณฑ์ได้ร้อยละ 60 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ต่อมาดวงจันทร์ หลายแห่ง และคณะ (2561) สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเทคนิค K-W-D-L เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และ ร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพรวม 95.37/82.50 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนจากการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีระดับคุณภาพระดับดีมากและ ฝนแก้ว กาพภักดี และคณะ (2562) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า 1) ประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 85.35/83.08 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเรื่อง สถิติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และนิตกาญจน์ ไกรสิทธิพัฒน์ (2553) ได้ศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดคำนวณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการคำนวณของนักเรียนหลังได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ นอกจากนี้ อำนาจ บุตรสุรีย์ (2563) พัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบัวขาว ผลการวิจัย พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

จากงานวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ โดยงานวิจัยของฝนแก้ว กาพภักดี และคณะ (2562) ได้ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสถิติ ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการต่อยอดจากงานวิจัยดังกล่าวโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพิ่มเติมการศึกษาตัวแปรตามคือทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ เรื่อง สถิติ (2) แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อได้ชุดกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในยุคการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 และผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

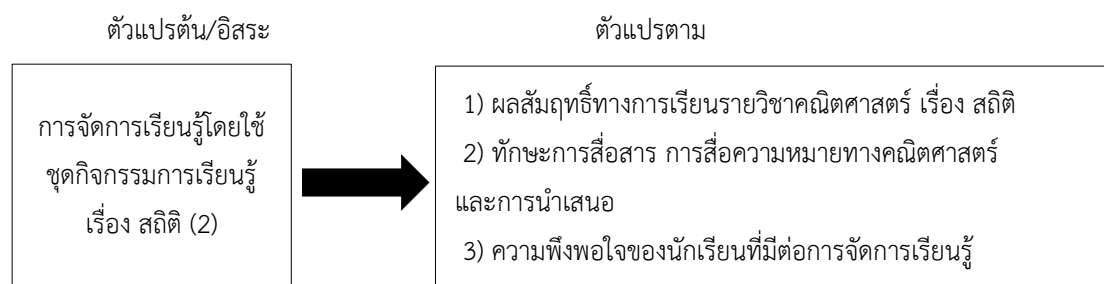
วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อศึกษาทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2)

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้
3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) สามารถพัฒนาทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนอยู่ในระดับดีขึ้น
4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากขึ้นไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุพรรณบุรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 13 ห้องเรียน กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 5 ฉบับ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน 4) แบบประเมินทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอ และ 5) แบบประเมินความพึงพอใจ โดยมีรายละเอียดการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยดังนี้

1. การสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 11 คาบ คาบละ 50 นาที ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 แผนภาพจุด หน่วยที่ 2 แผนภาพต้นไม้ หน่วยที่ 3 ฮิสโทแกรมและหน่วยที่ 4 ค่ากลางของข้อมูล ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยด้านการเรียนการสอน 1 ท่าน คณิตศาสตร์ 1 ท่าน และเทคโนโลยีทางการศึกษา 1 ท่าน ผลการประเมิน หน่วยที่ 1, 2, 3, 4 มีคะแนนเฉลี่ย 4.52, 4.56, 4.48 และ 4.63 ตามลำดับ ทั้งนี้แบบฝึกหัดสำหรับการคำนวณผล การเรียนระหว่างเรียน (E1) มีจำนวน 7 แบบฝึกหัด

2. การสร้างและหาคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของคำชี้แจง คู่มือครู คู่มือนักเรียนและชุดกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผลการประเมินมีคะแนนเฉลี่ยในด้านคำชี้แจง และคู่มือนักเรียน เท่ากับ 4.83 และ 5.00 ตามลำดับ ซึ่งมี ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีคะแนนเฉลี่ยในด้านการคู่มือครู สื่อการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ เท่ากับ 4.44, 4.44 และ 4.33 ตามลำดับ ซึ่งมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ผลการประเมินความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 จากนั้นทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุพรรณบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและเรียนเนื้อหาแล้ว จำนวน 35 คน ค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายในสูตร KR-20 เท่ากับ 0.839 ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.43-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-0.78

4. แบบวัดประเมินทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ (2) มีลักษณะเป็นมาตร ประเมินค่า 5 ระดับ จำนวนทั้งสิ้น 4 หน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 ด้านย่อยคือ 1) ด้านการ สื่อสาร และ 2) ด้านการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ ผ่านการประเมินความตรงตามเนื้อหาจาก ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00

5. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 5 ข้อ ผ่านการประเมินความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เวลาในการดำเนินการเป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถิติ (2) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 50 นาที ขั้นตอนที่ 2 จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) หน่วย การเรียนรู้ที่ 1-4 โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ช่องทาง ดังนี้

- ช่องทางที่ 1 ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการศึกษาเนื้อหาในแต่ละหัวข้อตามที่ได้รับมอบหมายจากครู ผ่านลิงก์วิดีโอประกอบการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดส่งไว้ใน google classroom หรือ จากการสแกน QR-Code ภายในชุด กิจกรรมการเรียนรู้ และทำแบบฝึกหัดที่ได้รับมอบหมายส่งงานใน google classroom โดยผู้วิจัยกำหนดเวลาในการ เรียนรู้ด้วยตนเองในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ หน่วยที่ 1 แผนภาพจุด จำนวน 1 ชั่วโมง, หน่วยที่ 2 แผนภาพต้นไม้-ใบ จำนวน 1 ชั่วโมง, หน่วยที่ 3 ฮิสโทแกรม จำนวน 1 ชั่วโมง และหน่วยที่ 4 กลางของข้อมูล จำนวน 3 ชั่วโมง

- ช่องทางที่ 2 ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมในชั้นเรียนแบบออนไลน์ เพื่อวัดประเมินทักษะการสื่อสาร การสื่อ ความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอของผู้เรียนท้ายหน่วยการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถิติ (2) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 50 นาที และสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) ด้วยแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, E1/E2, t-test แบบ dependent และการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของครูผู้ให้คะแนน 2 ท่านด้วยสูตร ICC (Intraclass Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ตอนเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2)

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ดังแสดงในตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 โดยคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียน คือ E1 จากแบบฝึกหัดจำนวนทั้งสิ้น 7 แบบฝึกหัด (E1) โดยเฉลี่ย 77.89 และ ผลการเรียนรู้หลังเรียน (E2) เท่ากับ 76.83 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) มีประสิทธิภาพ 77.89/76.83 เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 รายละเอียดดังแสดง

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การทดสอบ	ชุดกิจกรรม เรื่อง สถิติ (2) แบบฝึกหัดที่							ร้อยละ เฉลี่ย	ร้อยละ เฉลี่ย
	1	2	3	4	5	6	7	(E1)	(E2)
ระหว่างเรียน(E1)	80.83	75.48	68.18	82.96	83.33	83.89	70.56	77.89	
หลังเรียน(E2)									76.83

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้ชุดกิจกรรมสรุปได้ว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

	$\bar{x}$	n	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	8.63	30	2.22	-16.36	.00**
หลังเรียน	15.37				

**p < .01

ตอนที่ 3 ผลการประเมินทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า ผลการประเมินทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ เรื่อง สถิติ (2) โดยครูผู้ให้คะแนน 2 ท่านด้วยสูตร ICC (Intraclass Correlation Coefficient) ผลการให้คะแนนสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับความสอดคล้องเท่ากับ 0.83 ระดับมาก โดยผลการประเมินทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ คะแนนรวมเฉลี่ยทั้งหมด เท่ากับ 4.02 (จากคะแนนเต็ม 5 ระดับ) อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาในหน่วยการเรียนรู้ย่อยพบว่าคะแนนเฉลี่ยรวมของหน่วยที่ 1 เรื่อง แผนภาพจุดมีคะแนนสูงที่สุด เท่ากับ 4.18 อยู่ในระดับมากและหน่วยที่ 3 เรื่อง ฮิสโทแกรม ผลการประเมินทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอต่ำสุดเท่ากับ 3.57 แต่อยู่ในระดับมากเช่นกัน

ตารางที่ 3 ผลการประเมินทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง สถิติ (2)	คะแนนเฉลี่ยของผู้ประเมิน/คนที่		คะแนนเฉลี่ยรวม
	1	2	
หน่วยที่ 1 เรื่อง แผนภาพจุด			
1.ด้านการสื่อสาร	4.00	3.57	3.79
2.ด้านการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ	4.57	4.57	4.57
คะแนนเฉลี่ยรวม	4.29	4.07	4.18
หน่วยที่ 2 เรื่อง แผนภาพต้นไม้			
1.ด้านการสื่อสาร	4.00	3.86	3.93
2.ด้านการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ	4.43	4.43	4.43
คะแนนเฉลี่ยรวม	4.22	4.15	4.16
หน่วยที่ 3 เรื่อง ฮิสโทแกรม			
1.ด้านการสื่อสาร	4.00	4.14	4.07
2.ด้านการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ	2.86	3.27	3.07
คะแนนเฉลี่ยรวม	3.43	3.71	3.57
หน่วยที่ 4 เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล			
1.ด้านการสื่อสาร	4.29	4.43	4.36
2.ด้านการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ	4.14	3.71	3.93
คะแนนเฉลี่ยรวม	4.22	4.07	4.15
คะแนนเฉลี่ยรวมทั้งหมด			4.02

หมายเหตุ ค่า ICC เท่ากับ 0.83 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.58 อยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีผลการประเมินความพึงพอใจสูงที่สุดคือ ชุดกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการการเรียนรู้มีความน่าสนใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 รองลงมาคือ กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และ นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

รายการประเมิน	นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2)		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. ชุดกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการการเรียนรู้มีความน่าสนใจ	4.65	0.80	มากที่สุด
2. ชุดกิจกรรมช่วยให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้	4.44	0.86	มาก
3. เนื้อหาในชุดกิจกรรมมีความรวบรัด และเข้าใจง่าย	4.57	0.86	มากที่สุด
4. นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	4.60	1.04	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน	4.63	0.81	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.58	0.87	มากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเป็นตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 โดยมีค่า E1/E2 เท่ากับ 77.89/76.83

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ (2) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) มีผลการประเมินทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนออยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.02 โดยครูผู้ให้คะแนน 2 ท่าน ให้คะแนนสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับความสอดคล้องเท่ากับ 0.83

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.58 อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลโดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นเพื่อสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 77.89/76.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 75/75 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมกับนักเรียน ซึ่งงานวิจัยนี้แม้สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ฝนแก้ว กาฬภักดี และคณะ (2562) ที่พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง สถิติ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่าประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 85.35/83.08 แต่ผลการวิเคราะห์ E2 ของผู้วิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร รัตนโกสินทร์ (2546) ซึ่งได้ศึกษาการสร้างชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและการสื่อสารทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ โดยผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและการสื่อสารทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ มีประสิทธิภาพ 86.03/76.54

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) ที่ผู้วิจัยได้ทำการสร้างขึ้น เป็นชุดกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน หรือผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ผ่านวิดีโอประกอบการสอนในแต่ละหัวข้อ ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถย้อนกลับมาทบทวนในเนื้อหาที่ยังไม่เข้าใจได้ สอดคล้องกับคำกล่าวของบุญเกื้อ ควรหาเวช (2543) ที่ได้กล่าวว่า ชุดการเรียนจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบรายบุคคล โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถ ความสนใจตามเวลาและโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละคน ซึ่งงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงจันทร์ หลายแห่ง และคณะ (2561) สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเทคนิค K-W-D-L เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและ นิติกัญจน์ ไกรสิทธิพัฒน์ (2553) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดคำนวณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการคำนวณของนักเรียนหลังได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมถึงงานวิจัยของฝนแก้ว กาฬภักดี และคณะ (2562) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง สถิติ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเรื่อง สถิติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

3. ผลการประเมินทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) พบว่า นักเรียนมีผลการประเมินทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนออยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้มีการออกแบบกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งการที่นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันหรือทำงานร่วมกันทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดในการเรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาในเรื่องที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เพรสคอตต์ (Prescott, 1961 อ้างถึงใน ชานนท์ ศรีม่วงงาม, 2549) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในเพื่อนวัยเดียวกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ อีกทั้งการประเมินทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน ได้มีผู้ประเมินทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอจำนวน 2 คน ทำให้การนำเสนอท้ายแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง นักเรียนจะได้รับข้อเสนอแนะในการนำเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับใช้ในการนำเสนอครั้งถัดไปให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชานนท์ ศรีม่วงงาม (2549) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาชุดการเรียนแบบแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD) เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยผลการวิจัย พบว่า ความก้าวหน้าของทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังจากเรียนด้วยชุดการเรียนแบบแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป โดยมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 81.02

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สถิติ (2) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้มีการออกแบบชุดกิจกรรมให้มีรูปแบบที่สวยงาม เนื้อหาภายในชุดกิจกรรมเข้าใจง่าย รวมถึงวิดีโอประกอบการเรียนรู้ที่ได้จัดทำเป็นในลักษณะของการการ์ตูน Animation ประกอบเนื้อหาในบทเรียน ซึ่งช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเพลิดเพลิน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของคินเดอร์ (Kinder, 1959 อ้างถึงใน สุวรรณ ไกรกระโทก และ อีรัชัย เนตรนอมศักดิ์, 2554) ที่กล่าวว่า การ์ตูนมีคุณสมบัติช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ความสะอาดตาของการ์ตูนจะทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นไม่เบื่อหน่าย ทำให้เด็กสนใจและเข้าใจได้ดีกว่า และสอดคล้องกับแนวคิดของ Meehan (1981) ที่กล่าวว่าชุดกิจกรรมที่ดีต้องมีความชัดเจน สั้น กระชับ ซึ่งคลิปวิดีโอในครั้งนี้มีความยาวส่วนใหญ่ไม่เกิน 7 นาที แต่ผลการศึกษาความพึงพอใจในงานวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของฝนแก้ว กาฬภักดี และคณะ (2562) ที่พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง สถิติ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า คลิปวิดีโอในหน่วยการเรียนรู้ที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุดนั้นเชื่อมโยงกับช่วงเวลาของคลิปวิดีโอ โดยคลิปวิดีโอที่มีความยาวเกิน 10 นาทีทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด ดังนั้น เนื้อหาการสอนในชุดกิจกรรมควรมีความกระชับและเข้าใจง่าย โดยวิดีโอประกอบการเรียนรู้ควรมีระยะเวลาประมาณ 5-7 นาที ไม่ควรเกิน 10 นาที เพราะวิดีโอประกอบการเรียนรู้ที่นานเกินไปส่งผลต่อความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมครูควรใช้วิธีการแบบผสมผสานทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนและการนัดช่วงเวลาที่ครูได้พบกับผู้เรียน อาจใช้วิธีการไลฟ์สดผ่าน facebook หรือนัดเรียนออนไลน์ควบคู่ไปด้วย เพื่อเป็นเวทีให้ผู้เรียนได้มีการซักถามประเด็นข้อสงสัย เปิดโอกาสให้ครูและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะของการประยุกต์เนื้อหาในวิชาคณิตศาสตร์ร่วมกับบทเรียนการ์ตูน ที่มีเนื้อเรื่องและเนื้อหาที่น่าสนใจ โดยนำเสนอในรูปแบบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับวิดีโอประกอบการเรียนรู้
2. เนื่องจากการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ครูต้องมีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยี ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปสามารถบูรณาการกับแนวคิด PLC โดยบูรณาการครูในกลุ่มสาระเทคโนโลยีเข้ามาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน
3. การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอหลังเรียนเท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาถึงคะแนนพัฒนาการของทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชานนท์ ศรีผ่องงาม. (2549). การพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Teams Achievement Division : STAD) เพื่อเสริมทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ดวงจันทร์ หลายแห่ง, นพพร ธนะชัยพันธ์ และ สุดาพร ปัญญาฤกษ์. (2561). การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเทคนิค K-W-D-L เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 11 (1). 39-54.
- นิติกานูจน์ ไกรสิทธิ์พัฒน์. (2553). ผลการใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดคำนวณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญแก้ว ควรหาเวช. (2543). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ SR printing.
- ฝนแก้ว ภาพภักดี, เนติ เฉลียวาเรศ และ ทรงศรี ตุ่นทอง. (2562). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง สถิติกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 10 (2). 67-82.
- วิเชียร ชำรงโสทธิสกุล. (2560). บทสะท้อนแนวคิดด้วยชุดการสอน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และชุดการเรียนรู้. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 19 (3). 356-369.
- ศิริพร รัตนโกสินทร์. (2546). การสร้างชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและการสื่อสารทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (คณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวรรณา ไคร์กระโทก และ อีรัชย์ เนตรถนอมศักดิ์. (2554). การใช้การ์ดเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 5 (1). 142-147.
- อนุวัฒน์ เดชไธสง. (2553). ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเรื่องเวกเตอร์โดยใช้โปรแกรม C.a.R. สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (คณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อำนาจ บุตรสุริย์. (2563). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 17 (77). 168-176.
- Meehan, M. L. (1981). Learning activity packages: A guidebook of definitions, components organization, criteria, and aids for their development and evaluation. Appalachia Educational Lab. Available from : <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED221490.pdf>
- Sawangsrri, B. (2016). Learning Package by Means of the Inductive Teaching with Group Process. *Universal Journal of Educational Research*. 4 (8). 1924-1929.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

Guidelines for transformational leadership development of the 21st century of
school administrators under the secondary educational service area office 1

นภัทร ธัญญวนิชกุล¹ ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล² ทิวัตต์ มณีโชติ³

Naphat Thanyawanitchakun¹ Tippaporn Mahasinpaisan² Tiwat Maneechote³

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาภาวะผู้นำการบริหารและการจัดการการศึกษา สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

¹ Student (M.Ed.) Master of Education Program in Educational Management and Administration
Leadership, Panyapiwat Institute of Management, E-mail: nongnang49@gmail.com

^{2,3} รองศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำการบริหารและการจัดการศึกษา สถาบัน
การจัดการปัญญาภิวัฒน์

^{2,3} Lecturer, Associate Professor Dr., Master of Education Program in Educational Management and
Administration Leadership, Panyapiwat Institute of Management

Received: July 18, 2020; Revised: August 3, 2021; Accepted: August 8, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 237 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.995 และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาพัฒนาเป็นข้อคำถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) โดยภาพรวมสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

2) ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ลำดับ 1 คือ ด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม ลำดับ 2 ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง และลำดับ 3 ด้านการจัดการเปลี่ยนสภาพ

3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ดังนี้

(1) ด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม ควรพัฒนาในเรื่องการใช้กลยุทธ์เป็นเครื่องมือไปสู่ความสำเร็จเพื่อสร้างคุณภาพการศึกษาไปสู่สากล การนำนวัตกรรมไปใช้ในการบริหารการจัดการให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ชัดเจนในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

(2) ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง ควรพัฒนาในเรื่องการมีความกล้าหาญในการริเริ่มการเปลี่ยนแปลง การบริหารต้องมีการทำงานเป็นทีม อุทิศการณ์ ความมุ่งมั่น และมีความสามารถในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

(3) ด้านการจัดการเปลี่ยนสภาพ ควรพัฒนาในเรื่องความสามารถปรับสภาพการกระทำหรือการปฏิบัติ ให้มีความเหมาะสมและเกิดผลดีที่สุดในทุกสถานการณ์ การพัฒนาผู้บริหารเรื่องการบริหารแบบกระจายอำนาจและเสริมสร้างพลังใจการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย และผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีการใช้เหตุผลในการปรับเปลี่ยนและแก้ปัญหาในการทำงาน

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนา, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this study were to: 1) investigate the needs assessment for transformational leadership of the 21st century of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office 1, and 2) suggest the guidelines for transformational leadership of the 21st century of school administrators under Secondary Educational Service Area Office 1. The study comprises 2 phases. First of all, quantitative data was collected from 237 participants including school directors, deputy directors, and chiefs of academic strands under the secondary educational service area office 1 by using multistage sampling. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire. The reliability was 0.995, and then the data was examined by using Frequency, Percentage, Mean, Standard deviation, and Priority Needs Index. Afterward, the data interpreted was used to develop interview questions, analyzed content validity, and then the questions were applied to conduct in-depth interviews with 9 experts for quantitative data. Analyzed content analysis, the results were as follows:

1. The moderate level was rated for the current conditions and the high level was rated for the desirable conditions for transformational leadership of the 21st century of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office 1.

2. The needs assessment for transformational leadership of the 21st century of school administrators were: 1) innovation management, 2) change management, and 3) transformational management respectively.

3. The guidelines for transformational leadership of the 21st century of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office 1 are as follows:

3.1 The innovation management, the application of strategies as instruments to achieve international educational success, should also be escalated. The application of innovation for effective and productive management as well as having explicit roles in creating innovation are also required.

3.2 The change management, courage to initiate changes should be developed. In management, teamwork, ideology, commitment, and ability to support professional learning communities (PLC) are necessary.

3.3 The transformational management, abilities to transform actions or performances in order to achieve the greatest outcomes in all situations should be enhanced. Moreover, decentralization in management, motivation building for goal-oriented, as well as stimulating personnel to be more reasonable in transformation and problem solving at work should also be magnified in administrators.

Key Words Guidelines for development, Transformational leadership of the 21st century, School administrators

บทนำ

สังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างสูงในทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นยุคการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ที่ไร้พรมแดน ข้อมูลข่าวสารจะถูกเผยแพร่ไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลกได้อย่างรวดเร็วและมีอิทธิพลต่อการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่าของสังคมให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย ซึ่งแผนพัฒนาการศึกษาชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ได้มีแนวทางในการพัฒนาผู้นำคือผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อช่วยในการขับเคลื่อนนโยบายให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว จากการเป็นผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียนการสอนและการประสานสัมพันธ์ เพื่อระดมจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพในการสร้างองค์ความรู้ในการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการวางรากฐานของผู้เรียนให้ได้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควบคู่กับความรู้ความสามารถด้านวิชาการและวิชาชีพตามสมควรแก่วัย

ผู้บริหารสถานศึกษานับเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา ซึ่งถือเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาอย่างแท้จริงจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์ มีวิชาชีพขั้นสูงเพราะต้องรับผิดชอบการบริหารการศึกษา ต้องเป็นผู้มีจิตวิสัยในศตวรรษที่ 21 จะต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสมกับการปฏิรูปการศึกษา ให้เกิดความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชนและผู้มีส่วนได้เสียอื่น ในการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใหม่ ที่จะส่งผลลัพธ์ที่ดีต่อการพัฒนานักเรียน มีกระบวนการรับประกันคุณภาพเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจความสามารถในการบริหารจัดการ สถานศึกษาและบริหารจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและมีหลายรูปแบบวิธีการที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาได้ทั้งระบบให้เหมาะกับในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาของธนาปวัน ธินบุตร (2560) พบว่าความเป็นผู้นำและมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาจะมีส่วนสัมพันธ์กับการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน สร้างแรงจูงใจให้กับครูที่ส่งผลให้มีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น ดังนั้น การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จึงต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น เพราะจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพมีความเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในเชิงสร้างสรรค์และทำให้เกิดความสำเร็จของการจัด

การศึกษาได้อย่างยั่งยืน บนพื้นฐานการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีการนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษา ซึ่งผู้บริหารจะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้นำการพัฒนากิจการงานในด้านต่าง ๆ ให้ได้ผลดีที่สุด ตลอดจนการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งสังคม เศรษฐกิจและการเมือง และการเป็นผู้นำในการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2559)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อทราบถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างไร เพื่อเป็นการสะท้อนภาพการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงพัฒนาและหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำการบริหารงานให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง ให้สามารถบริหารจัดการการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วยคุณภาพและมาตรฐาน โดยผู้บริหารควรมีคุณลักษณะในด้านการจัดการกับการเปลี่ยนแปลง จัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพ และมีภาวะผู้นำสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความรอบรู้ มีทักษะในการบริหารการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีธรรมาภิบาลมุ่งให้การบริหารจัดการศึกษาสำเร็จตามเป้าหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

William Brown, Douglas May. (2012). กล่าวว่า เป็นผู้นำเชิงปฏิรูป ที่รับผิดชอบต่อความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมภายนอกกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์และการนำไปสู่การปฏิบัติโดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารคือผู้นำที่ใช้แผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการให้ไปสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการเป็นภาวะการณำโดยกำหนดทิศทางและกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้องค์กรอยู่รอดและมีความก้าวหน้า ซึ่งเน้นการนำเพื่อการเปลี่ยนแปลงมากกว่าความคงที่

Shelley D. Dionne, Francis J. Yammarino, Leanne E. Atwater, William D. Spangler. (2004). กล่าวว่า เป็นผู้บริหารที่มีการสร้างโอกาสใหม่ ๆ ทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติ ซึ่งเป็นการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นโดยใช้ทั้งเทคนิคในการบริหารจัดการและความเป็นผู้นำเพื่อนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จอันประกอบไปด้วยนวัตกรรมจัดการ นวัตกรรมการทำงานและนวัตกรรมการนำ

Claire Mason , Mark Griffin , Sharon Parker. (2014). กล่าวถึงองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในการดำเนินการ 2) การออกแบบองค์กรที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมที่ปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ 3) พัฒนาการสื่อสารในทุกทิศทางภายในกับภายนอกองค์กร

Begley, P.T. (2006). กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ในด้านการจัดการกับการเปลี่ยนสภาพมี 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนสภาพที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานโดยเปลี่ยนแปลง

ความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง และ 2) ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน ที่เป็นกระบวนการที่ผู้นำให้รางวัลหรือลงโทษผู้ตามขึ้นอยู่กับผลการเรียนการสอนของผู้ตาม ผู้นำใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเสริมแรงตามสถานการณ์ ผู้นำจึงใจผู้ตามให้ปฏิบัติงานตามระดับที่คาดหวังไว้ ผู้นำจึงใจโดยเชื่อมโยงความต้องการและรางวัลกับความสำเร็จตามเป้าหมาย

ผู้วิจัยจึงสรุปว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 เป็นผู้บริหารที่สามารถบริหารจัดการให้สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนผ่านกระบวนการวิเคราะห์ต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ มีการสร้างโอกาสใหม่ ๆ ทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติ ซึ่งเป็นการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นโดยใช้ทั้งเทคนิคในการบริหารจัดการและความเป็นผู้นำเพื่อนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จอันประกอบไปด้วย นวัตกรรมจัดการนวัตกรรมการทำงานและนวัตกรรมการนำ โดยได้นำมาจัดเป็นหมวดหมู่ได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการจัดการเปลี่ยนสภาพ 3) ด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม

แนวคิดในการบริหารงานของสถานศึกษา

Marzano, Waters & McNulty (2005) กล่าวว่าเป็นการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิผลเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจสถานศึกษา

ชนิพรรณ จาติเสถียร (2557) กล่าวว่าเป็นตัวชี้วัดแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลและมาตรฐานของการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา

บุญช่วย รวมกลาง (2560) จะประกอบด้วยการพัฒนาและนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนงานส่งเสริมพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา งานทะเบียนและการวัดประเมินผล การวางแผนและการกำหนดวิธีดำเนินงานทางด้านวิชาการ ให้เกิดความสำเร็จของสถานศึกษาจะอยู่ที่การบริหารงานสถานศึกษาเป็นหลัก

สรุปได้ว่าการบริหารงานของสถานศึกษามีจุดมุ่งหมายคือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจหลักของสถานศึกษา จึงต้องใช้กระบวนการที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ทักษะและเทคนิคต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้มีความสมบูรณ์ โดยทุกฝ่ายต้องร่วมกันบริหารจัดการให้บรรลุวัตถุประสงค์ในด้านคุณภาพและประสิทธิผล เช่น งานด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน งานด้านการวัดและประเมินผล การจัดการด้านบุคลากร และการจัดการส่งเสริมงานในด้านต่าง ๆ โดยใช้หลักการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) กล่าวว่ากระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเป็นเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา หรือ การเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

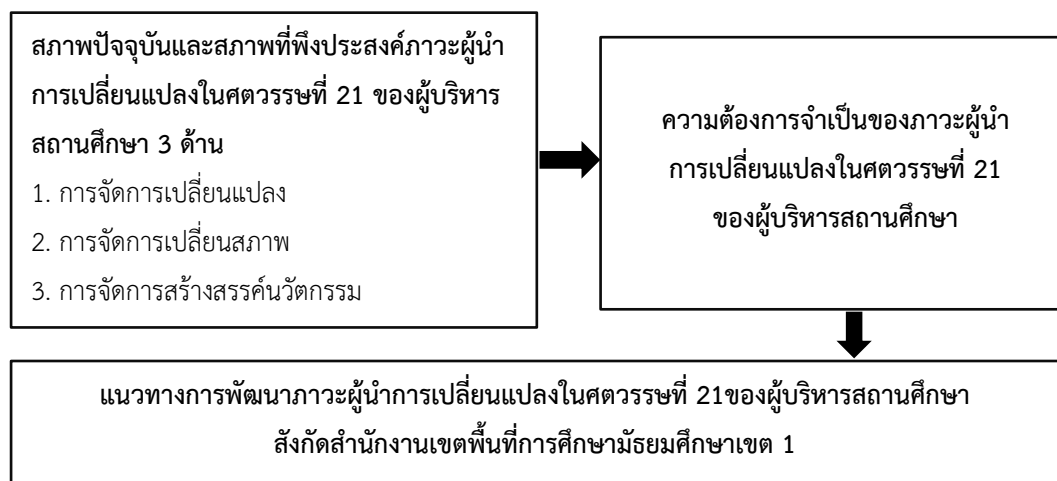
McLaughlin & Talbert (2014) ให้ความหมายว่าเป็นกระบวนการที่เป็นระบบในการจัดลำดับความสำคัญและการตัดสินใจที่สัมพันธ์กับการวางแผนการพัฒนา และการปฏิบัติในโครงการ การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นการกำหนดช่องว่างระหว่างสิ่งที่ป็นอยู่กับสิ่งที่ควรจะเป็นของผลลัพธ์ และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นนั้น โดยเน้นการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลจากบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ

ศิริพร อจปักษา (2557) ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดข้อมูลสารสนเทศเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะใดและสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

เป็นอย่างไร เพื่อนำไปสู่การประมวลสังเคราะห์และประเมินว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางบวกและสร้างสรรค์

สรุปการประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการการประเมินความแตกต่างที่ได้มาซึ่งผลต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และประเมินจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต่างนั้น แล้วเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญเป็นลำดับแรก นำมาปรับเปลี่ยน พัฒนาสิ่งที่เกิดขึ้นว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นในเชิงสร้างสรรค์ และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) ประกอบด้วยส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และส่วนที่ 2 เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 237 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 23 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 26 คน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระ จำนวน 188 คน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีของยามานะ (Tara Yamane, 1973) มีค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 และค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามตำแหน่งแล้วเทียบสัดส่วนประชากรแต่ละกลุ่ม

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน และนักวิชาการ จำนวน 3 คน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีในการบริหารทางการศึกษาสมัยใหม่และมีประสบการณ์ในการบริหารหน่วยงานสถานศึกษามัธยมศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เป็นคำถามปลายปิด แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ ขอบข่ายงาน ขนาดโรงเรียน เป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นข้อคำถามตามองค์ประกอบ

ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง ด้านการจัดการเปลี่ยนสภาพ และด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นการวัดแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, 1967) คือระดับความคิดเห็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จากนั้นตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ด้วยการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา หาค่า IOC ได้เท่ากับ 0.97 และทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.95 แล้วนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากผลการศึกษาแบบสอบถามในขั้นแรก มากำหนดประเด็นคำถามที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 237 คน และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ทางสถิติ (SPSS) และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ระดับความต้องการของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนสถิติที่ใช้วิเคราะห์จัดลำดับความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่า PNI สูตร $PNI_{modified} = (I-D) / D$

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์แบบอุปมาน (Inductive method) การจัดกลุ่มประเด็น (Grouping) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

โดยสรุปผลการวิจัยในองค์ประกอบ 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง ด้านการจัดการเปลี่ยนสภาพ และด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง	3.89	0.80	ปานกลาง	4.54	0.84	มากที่สุด	0.165	2
2. ด้านการจัดการเปลี่ยนสภาพ	3.87	0.76	ปานกลาง	4.50	0.70	มากที่สุด	0.161	3
3. ด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม	3.79	0.83	ปานกลาง	4.45	0.80	มาก	0.173	1
รวม	3.85	0.80	ปานกลาง	4.49	0.78	มาก	0.166	-

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเปลี่ยนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ ด้านการจัดการเปลี่ยนสภาพ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ ด้านการจัดการเปลี่ยนสภาพ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม

ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ของความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวม $PNI_{modified} = 0.166$ โดยประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นในลำดับ 1 คือ ด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม ($PNI_{modified} = 0.173$) ลำดับ 2 ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง ($PNI_{modified} = 0.165$) และลำดับ 3 ด้านการจัดการเปลี่ยนสภาพ ($PNI_{modified} = 0.161$)

2. สรุปแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

สรุปแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา 3 ด้าน เรียงจากความต้องการจำเป็นได้ดังนี้

1. ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง สรุปแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง สรุปได้ 3 ลำดับ ดังนี้ 1) การมีความกล้าหาญในการริเริ่มการเปลี่ยนแปลง 2) การบริหารต้องมีการทำงานเป็นทีม อุดมการณ์ ความมุ่งมั่น และ 3) ความสามารถในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

2. ด้านการจัดการเปลี่ยนสภาพ สรุปแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ด้านการจัดการเปลี่ยนสภาพ สรุปได้ 3 ลำดับ ดังนี้ 1) ความสามารถปรับสภาพการกระทำหรือการปฏิบัติให้มีความเหมาะสมและเกิดผลดีที่สุดในทุกสถานการณ์ 2) พัฒนาผู้บริหารเรื่องการบริหารแบบกระจายอำนาจและเสริมสร้างพลังใจการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย และ 3) ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีการใช้เหตุผลในการปรับเปลี่ยนและแก้ปัญหาในการทำงาน

3. ด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม สรุปแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม สรุปได้ 3 ลำดับ ดังนี้ 1) การใช้กลยุทธ์เป็นเครื่องมือไปสู่ความสำเร็จเพื่อสร้างคุณภาพการศึกษาไปสู่สากล 2) การนำนวัตกรรมใช้ในการบริหารการจัดการให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล และ 3) ผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ชัดเจนในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

อภิปรายผล

1. อภิปรายผลความต้องการจำเป็นในแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม อาจเป็นเพราะในปัจจุบันโลกได้มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจนได้กลายเป็นยุคแห่งนวัตกรรม และถือเป็นตัวนำสำคัญของการพัฒนาการศึกษา ส่งผลเกิดการเปลี่ยนแปลงของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา แต่บทบาทการจัดการความรู้ในการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันนั้นยังไม่ค่อยมีความชัดเจน ยังไม่เต็มประสิทธิภาพ และยังต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุน ให้สามารถนำไปใช้ในการจัดการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงทำให้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพหัยรัตน์ วิโย (2564)

ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดหนองคาย พบว่าพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้บริหารการศึกษาในด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาในด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะการตระหนักถึงความต้องการของบุคลากรทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมบรรยากาศแห่งการค้นคว้า โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง และควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทุกด้านด้วยวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำด้านการจัดการเปลี่ยนแปลงมุ่งเน้นให้ผู้บริหารพัฒนานตนเองให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการผลักดันและนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ดีกว่าปัจจุบันตามกระแสโลกาภิวัตน์ ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำด้านการจัดการเปลี่ยนแปลงเข้ามาในการบริหารจัดการและสร้างสถานศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาติชาย คงเพชรดิษฐ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารการเปลี่ยนแปลง: บทบาทของภาวะผู้นำและการสื่อสารในองค์กร พบว่าการบริหารการเปลี่ยนแปลงกับบทบาทของภาวะผู้นำและการสื่อสารองค์การ ถือว่ามีความสำคัญมากสำหรับองค์การในปัจจุบันที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำด้านการจัดการเปลี่ยนแปลงเพื่อขับเคลื่อนภารกิจต่าง ๆ เพื่อความอยู่รอดเจริญเติบโตและสามารถดำเนินงานต่อไปได้อย่างมั่นคงยั่งยืน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการทรัพยากรและผู้ที่เกี่ยวข้องให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 พบว่าประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นในลำดับ 1 คือ ด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม ทั้งนี้เพราะด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรมคือเครื่องมือที่มีความพร้อมและความสำคัญเป็นอย่างมากในการช่วยจัดการความรู้ที่มีความซับซ้อน และถูกสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาให้เข้าถึงความรู้ได้มากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะช่วยให้มั่นใจว่าการจัดการจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการจูงใจหรือนำบุคคลอื่น ๆ อย่างมีวิสัยทัศน์ กระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ภายในองค์กร มีความคิดสร้างสรรค์หาแนวทางใหม่ ๆ ในการบริหารและมีกระบวนการทำงานต่าง ๆ ให้มีความง่าย คล่องตัว และยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ได้ดีมากขึ้น ส่วนในลำดับ 2 ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง และลำดับ 3 ด้านการจัดการเปลี่ยนสภาพ มีความต้องการจำเป็นในลำดับรองลงมาของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

2. อภิปรายแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

ผู้วิจัยจะอภิปรายผลตามความต้องการจำเป็นในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นในลำดับ 1 ด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม ลำดับ 2 ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง และลำดับ 3 ด้านการจัดการเปลี่ยนสภาพ มีรายละเอียดดังนี้

ลำดับ 1 ด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม ผู้วิจัยอภิปรายผลสรุปแนวทางการพัฒนาได้ 3 ลำดับแรกดังนี้

- 1) การใช้กลยุทธ์เป็นเครื่องมือนำไปสู่ความสำเร็จเพื่อสร้างคุณภาพการศึกษาไปสู่สากล
- 2) การนำนวัตกรรมใช้ในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล และ
- 3) ผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ชัดเจนในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรมเป็นการจัดการใช้กลยุทธ์เป็นเครื่องมือนำไปสู่ความสำเร็จเพื่อสร้างคุณภาพการศึกษาไปสู่สากล และการนำนวัตกรรมไปใช้ในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล

ที่ดี ทำให้ได้มีความได้เปรียบในการพัฒนา ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหทัยรัตน์ วิโย (2564) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก และมีส่วนช่วยให้การจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีผลต่อการพัฒนาองค์กรทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เพราะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์นั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์สามารถบริหารจัดการศึกษาและดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยอภิปรายผลสรุปแนวทางการพัฒนาได้ 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) การมีความกล้าหาญในการริเริ่มการเปลี่ยนแปลง 2) การบริหารต้องมีการทำงานเป็นทีม อุดมการณ์ ความมุ่งมั่น และ 3) ความสามารถในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำด้านการจัดการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ผู้นำพยายามเปลี่ยนแปลงผู้ตามให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความไว้วางใจ เกิดความจงรักภักดีและเชื่อถือในตัวผู้นำเกิดความคล้อยตาม พยายามแก้ปัญหาในการปฏิบัติและยอมอุทิศตนเพื่อสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอังกูร เถาว์วัลย์ (2562) กล่าวว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ความมุ่งมั่น และการทำงาน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการสร้างการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อาจเป็นเพราะว่าพฤติกรรมของผู้บริหารที่มีความเป็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น ๆ ทำให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีความกล้าหาญในการริเริ่มการเปลี่ยนแปลง มีการทำงานเป็นทีม และสามารถในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ด้านที่ 3 ด้านการจัดการเปลี่ยนสภาพ ผู้วิจัยอภิปรายผลสรุปแนวทางการพัฒนาได้ 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ความสามารถปรับสภาพการกระทำหรือการปฏิบัติให้มีความเหมาะสมและเกิดผลดีที่สุดในทุกสถานการณ์ 2) พัฒนาผู้บริหารเรื่องการบริหารแบบกระจายอำนาจและเสริมสร้างพลังใจการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย และ 3) ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีการใช้เหตุผลในการปรับเปลี่ยนและแก้ปัญหาในการทำงาน เนื่องมาจากภาวะผู้นำด้านการจัดการเปลี่ยนสภาพ เป็นภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นอนาคตและมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับสภาพการกระทำหรือการปฏิบัติให้มีความเหมาะสมและเกิดผลดีที่สุดในทุกสถานการณ์ แต่จะเน้นคุณลักษณะที่เป็นนามธรรมมากกว่าและต้องใช้เวลานานในการทำให้เกิดการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติญา แฝงสภา (2561) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเปลี่ยนสภาพกับการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ สำนักอำนวยการประจำศาลแพ่ง สรุปได้ว่าภาวะผู้นำเปลี่ยนสภาพสามารถขับเคลื่อนการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักอำนวยการประจำศาลแพ่ง โดยผ่านองค์ประกอบภาวะผู้นำทั้ง 3 มิติคือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลให้มีการใช้เหตุผลในการปรับเปลี่ยนและแก้ปัญหาในการทำงาน ซึ่งถือเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้การใช้ภาวะผู้นำประสบความสำเร็จได้ด้วยดี เพื่อให้เกิดแนวร่วมและแนวทางการปฏิบัติงานให้ไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรม ในเรื่องการใช้กลยุทธ์และการนำนวัตกรรมไปใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล ความสำเร็จ นำไปสู่สากล เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ในยุคปัจจุบัน

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนา ด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการพัฒนาการแก้ปัญหาโดยการใช้เหตุผลเชิงจิตวิทยา การพัฒนาผู้บริหารด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อนำไปเป็นแนวทางการในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการจัดการสร้างสรรค์นวัตกรรมว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่น ๆ หรือไม่ อย่างไร เช่น การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในหัวข้อที่มีบริบทแตกต่างออกไป เช่น การวิจัยการแก้ปัญหาโดยการใช้เหตุผลเชิงจิตวิทยา การวิจัยพัฒนาผู้บริหารด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การวิจัยเชิงติดตามและประเมินผลการใช้แนวทางการพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (2560-2564). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ชาติชาย คงเพชรดิษฐ์. (2559). การบริหารการเปลี่ยนแปลง: บทบาทของภาวะผู้นำและการสื่อสารในองค์กร.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ).

ชนิพรรณ จาติเสถียร. (2557). การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมครูประจำการด้านการประเมินเด็กปฐมวัย โดยใช้จิตต

ปัญญาศึกษาและการชี้แนะทางปัญญา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ฐานวัฒน์ ชินบุตร. (2560). ทักษะของครูกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา 21 อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ)

ฐิติญา แฟงสภา. (2561). ภาวะผู้นำเปลี่ยนสภาพกับการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ สำนักอำนวยการประจำศาลแพ่ง.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ).

บุญช่วย รวมกลาง. (2560). ความพึงพอใจของข้าราชการครูในการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ในศูนย์เครือข่าย

โรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต

7. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ).

ศิริพร อาจปักษา (2557). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัย

ศิลปากร)

- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง).
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา. (2559). ทิศทางและโจทย์วิจัยของการศึกษาไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด
- หทัยรัตน์ วิโย. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ).
- อังกูร เถาว์ลย์. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยพะเยา)
- Begley, P.T. (2006). Self-knowledge, capacity and sensitivity: Prerequisites to authentic leadership by school principals. *Journal of Educational Administration*. 44 (6). 570–589.
- Claire Mason , Mark Griffin , Sharon Parker. (2014). Transformational leadership development: Connecting psychological and behavioral change. *Leadership & Organization Development Journal*. Vol. 35 Iss: 3. pp.174-194
- Likert, Rensis. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Marzano, R. J., Waters, T., & McNulty, B. A. (2005). *School leadership that works: From research to results*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum.
- McLaughlin, M. W. & Talbert, J. E. (2014). *Professional communities and the work of high school teaching*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Shelley D. Dionne, Francis J. Yammarino, Leanne E. Atwater, William D. Spangler. (2004). Transformational leadership and team performance. *Journal of Organizational Change Management*. Vol. 17 Iss: 2. pp.177-193
- William Brown, Douglas May. (2012). Organizational change and development: The efficacy of transformational leadership training. *Journal of Management Development*. Vol. 31 Iss: 6. pp.520-536.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory analysis*. Third edition. New York : Harper and Row Publication.

ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู
The effect of eclectic group counseling program on self-esteem of teacher student

ภรภัค วงศ์อรุณ¹ นฤมล พระใหญ่²

Phoraphak Wong-aroon¹ Narulmon Prayai²

¹ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาประยุกต์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹ Students at Srinakharinwirot University. Master of Arts (Applied Psychology)

The Graduate School of Srinakharinwirot University

Corresponding author, E-mail: phoraphak17@gmail.com

² อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² Ph.D. Faculty of Education, Srinakharinwirot University

E-mail: Narulmon@hotmail.com

Received: July 18, 2020; Revised: August 3, 2021; Accepted: August 8, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 16 คน และมีความสมัครใจเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มฯ หลังจากนั้นผู้วิจัยจับคู่เป็นรายบุคคล โดยนำกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน มาเรียงเป็นคู่ ๆ แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู และโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิลคอกซัน และแมน-วิทนี ยู ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังจากนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสาน นิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) หลังจากนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสาน นิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านิสิตวิชาชีพครูกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสาน, การเห็นคุณค่าในตนเอง, นิสิตครู

Abstract

The purposes of this research are 1) to compare the self-esteem of student teachers in the experimental group before and after participant eclectic group counseling program on self-esteem among student teachers and 2) to compare the self-esteem of student teachers in the experimental and the control group before and after participant eclectic group counseling program on self-esteem among student teachers. The samples in this study included sixteen first-year students from the Faculty of Education at Srinakharinwirot University of the mean self-esteem below the twenty-five percentile to voluntarily participate in the eclectic group counseling program after researcher of match subject to random assignment divided into eight experimental groups and a control group. The research instruments included the self-esteem of student teachers and an eclectic group counseling program on the self-esteem of the student teacher program. The statistical analyses employed were the Wilcoxon and Mann-Whitney U Test. The research results were as follows: (1) the post eclectic group counseling program on self-esteem among student teachers in the experimental group revealed that self-esteem significantly increased at a level of .01; and (2) the post eclectic group counseling program on the self-esteem of student teachers in the experimental group were self-esteem than student teachers in the control group at a level of .01.

Keyword : Eclectic group counseling programs, Self-esteem, Student

บทนำ

การศึกษาเปรียบเสมือนเข็มทิศที่จะนำทางไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ทั้งด้านการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาประเทศชาติ (วิภาดา กาลกลาง, 2561) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นสถาบันการศึกษาที่เป็นแหล่งบ่มเพาะนิสิตวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษาตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่กล่าวไว้ว่า “การศึกษาคือความเจริญงอกงาม (Education is Growth)” โดยมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเป็นนักคิด นักค้นคว้า มีความรู้คู่คุณธรรม และเตรียมความพร้อมโดยมุ่งเน้นกระบวนการที่กระตุ้นให้ผลิตสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นบุคลากรทางด้านการศึกษาที่มีคุณค่าในสังคม และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

ดังนั้น จากปรัชญาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นกรอบแนวทางการพัฒนานิสิตวิชาชีพครูที่เป็นผู้ที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาชีพ และเป็นผู้ที่รอบรู้มีข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวาง รู้จักวินัยยึดตนเองตามความเป็นจริงก่อนเพื่อทราบจุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง พร้อมยอมรับเพื่อปรับเปลี่ยนตนเองให้เห็นคุณค่าในตนเอง พยายามสร้างแรงบันดาลใจให้กับตนเองแสวงหาความรู้และสะสมประสบการณ์การทำงานอย่างมืออาชีพ เพื่อสร้างพลังในตนเองให้สามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) เป็นความคิดความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านการยอมรับนับถือตนเอง โดยการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นเกิดจากการที่บุคคลประเมินตนเองในลักษณะเฉพาะด้านในทางบวกหลาย ๆ ด้าน ส่งผลให้การมีมองเห็นคุณค่าในตนเองในภาพรวมสูงขึ้น (Rosenberg, 1981) สอดคล้องกับ Maslow (1997) กล่าวถึงความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลโดยจำแนกความต้องการเหล่านี้ออกเป็น 2 ส่วน คือ การยอมรับนับถือ (Self- respect) การประเมินค่าในตนเอง และการเห็นคุณค่าที่คนอื่นมีให้ตน (Esteem other) การได้รับความสำคัญ การได้รับคุณค่า หรือการบรรลุถึงความต้องการเหล่านี้จะทำให้บุคคลเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง จะเห็น

ได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองประกอบไปด้วยการประเมินค่าตนเองจากภายใน และการเห็นคุณค่าที่คนอื่นมีให้ตน ซึ่งเปรียบเสมือนปัจจัยภายนอกที่อยู่เหนือการควบคุม จะเห็นได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าและสามารถบ่งชี้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ได้ และยังเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองจะสื่อออกมาทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออก และการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานดีขึ้น (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2553) การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ทำให้เกิดความเชื่อมั่น มีความรู้สึกดีต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงสามารถปรับตัวสำหรับการเปลี่ยนแปลงหรือการดำเนินชีวิตได้ จึงเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญ ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปด้วยความยากลำบาก มีความคิดในด้านลบ มีความรู้สึกด้อย อ่อนแอ ขาดความมั่นใจ ไม่มีความสุข จากข้อมูลการวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พบว่า นักเรียนยกพวกตีกันมีเฉพาะเด็กไทยชาติเดียว โดยสาเหตุของความรุนแรงในวัยรุ่นประการหนึ่งที่สำคัญคือ เกิดจากภาวะศักดิ์ศรีบกพร่อง จึงทำให้วัยรุ่นอยากอวดศักดิ์ศรีด้วยการแสดงถ้อยคำและพฤติกรรมที่รุนแรง นักศึกษาที่มีความต้องการเห็นคุณค่าตนเองในระดับสูง และพยายามเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่ม เพื่อให้ตนเองได้รับการยอมรับนับถือ ได้รับการยกย่อง ชื่นชม ได้รับเกียรติ ศักดิ์ศรี

จากการศึกษาพบว่าในช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่ยังแสวงหาการยอมรับจึงส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และจะสูงมากขึ้นเมื่อมีอายุที่มากขึ้น การก้าวเข้ามาเป็นนิสิตถือเป็นการเปลี่ยนสภาพแวดล้อมในช่วงวัยทั้งเรื่องการเรียน กลุ่มเพื่อน สังคม ทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู จากการสัมภาษณ์อาจารย์และนิสิตคณะศึกษาศาสตร์เกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองพบว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ได้สำรวจตนเอง และเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม (ทราย ศรีเงินวง, 2562) ซึ่งให้คำปรึกษากลุ่มเป็นวิธีการหนึ่งที่มีเป้าหมายเพื่อให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึกบนพื้นฐานของความไว้วางใจ ดังที่ Trotzer (1999) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นการพัฒนาสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีความไว้วางใจกัน ยอมรับกันและกัน นับถือ มีความอบอุ่น การสื่อสาร และการทำความเข้าใจ โดยผู้ให้การปรึกษากับผู้รับการปรึกษาหลายคน มาพบปะกัน เพื่อให้การช่วยเหลือกันและกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าการให้คำปรึกษากลุ่มมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังเช่นงานวิจัยของ นิมิตา ปาละวงศ์ (2556) ศึกษาผลของวรรณกรรมบำบัดและการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลต์ต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมวรรณกรรมบำบัดและกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลต์สูงขึ้นกว่าก่อนได้รับโปรแกรม และคะแนนความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มหลังจากได้รับโปรแกรมแตกต่างกัน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเป็นกรอบในการสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูให้เกิดประสิทธิผล ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด Shertzer and Stone (1974) ที่กล่าวว่า "Eclectic" เป็นการคัดเลือก (choose) แนวคิดตลอดทั้งวิธีการต่าง ๆ (methods) ที่เหมาะสมจากทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาบนพื้นฐานความเชื่อว่า ไม่มีทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งสามารถจะให้คำตอบได้กว้างขวางและครอบคลุมทุกแง่มุมของปัญหาต่าง ๆ ของผู้รับบริการได้ ดังนั้น ผู้ให้คำปรึกษาควรพิจารณาเลือกสรรวิธีการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมที่สุดกับประเด็นปัญหาของผู้รับบริการ โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม ได้แก่ ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบอัตถิภาวนิยม และทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม (Corey, 2017) ดังเช่นงานวิจัยของ อัญชลา จิตตานันท์ (2560) ศึกษาการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้าง

การสำนึกคุณค่าของนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นโรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวัดการสำนึกคุณค่าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสาน โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเหตุผล อารมณ์ และ พฤติกรรม ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ ผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสาน นักเรียนวัยรุ่นมีการสำนึกคุณค่าโดยรวมเพิ่มสูงขึ้น เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านอารมณ์ความรู้สึกเชิงบวก ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และด้านความรู้สึกขอบคุณเพิ่มสูงขึ้น

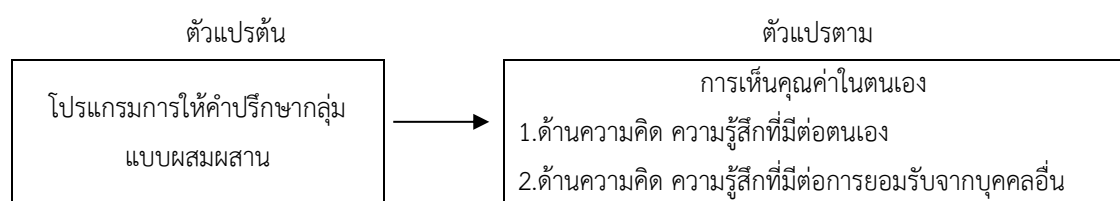
จากผลสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู ซึ่งเป็นการผสมผสานแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อให้เกิดประสิทธิผลกับนิสิตวิชาชีพครู ให้เรียนรู้ที่จะเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง สามารถแลกเปลี่ยนความคิดความรู้สึกกับบุคคลอื่น ได้รับประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้ สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า และเป็นการเพิ่มโปรแกรมการให้คำปรึกษาที่มีความเฉพาะสำหรับนิสิตวิชาชีพครูต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู
2. เพื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง (Coopersmith, 1984 อ้างถึงใน พงศ์วัชร พงกันทา, 2563) และศึกษาแนวคิดการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสาน โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีอัตถิภาวนิยม และทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม (Corey, 2017) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

1. หลังจากนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลอง มีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มสูงขึ้น
2. หลังจากนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสาน นิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านิสิตวิชาชีพครูกลุ่มควบคุม

ความสำคัญของการวิจัย

การให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู จะส่งผลให้นิสิตวิชาชีพครู มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง สามารถที่จะเผชิญกับอุปสรรคปัญหา ยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีการยอมรับนับถือตนเอง สามารถจัดการดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้แก่ ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน นิสิต นักศึกษา เพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่รู้จักและยอมรับในตนเอง เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ประเมินตนเองตามความเป็นจริง มีความภาคภูมิใจในตนเอง รับรู้ว่าคุณค่าของตนเองมีประโยชน์ต่อสังคม ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ รวมถึงรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองเห็นถึงความสามารถและคุณค่าของตนเองได้รับความสำคัญ การเคารพยกย่อง ได้รับความสนใจเป็นที่ชื่นชอบของบุคคลอื่น และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม แล้วแสดงออกถึงการยอมรับตนเองหรือไม่ยอมรับตนเอง เป็นการแสดงให้เห็นถึงขอบเขตความเชื่อของบุคคลที่มีต่อตนเอง ซึ่งบุคคลอื่นสามารถรับรู้ได้จากคำพูดและท่าทีที่บุคคลนั้นแสดงออก (Coopersmith, 1984 อ้างถึงใน พงศ์วัชร พงศ์กันทา, 2563)

นอกจากนี้ยังศึกษาการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู ซึ่งทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มที่นำมาใช้ในการวิจัย ได้แก่ ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีอัตถิภาวนิยม และทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม

ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง Corey (2017) มีความเชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถที่จะเลือกตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ มนุษย์สามารถเข้าใจตนเอง นำตนเองได้ และมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณ โดยเป้าหมายของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เน้นการขัด หรือลดความทุกข์ทางอารมณ์และความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาได้สร้างสัมพันธภาพอันดีให้เกิดกับผู้รับคำปรึกษา ให้ผู้รับคำปรึกษาได้ระบายความรู้สึก ความคับข้องใจ หรือความขัดแย้งในใจตนเองออกมา อันจะนำไปสู่การพิจารณาตนเองและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้ดีขึ้นตามสภาพความเป็นจริง วิธีการดังกล่าวเป็นการส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาเป็นตัวของตัวเอง สามารถจัดการดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม ผู้นำกลุ่มหรือผู้ให้คำปรึกษามีบทบาทเป็นเพียงผู้เอื้ออำนวยให้สมาชิกกลุ่มได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ด้วยการสร้างบรรยากาศกลุ่มที่เอื้อต่อการทำงาน ผู้นำกลุ่มต้องเชื่อมั่นในพลังแห่งการรักษาของกลุ่ม ทำงานโดยเน้นอารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ไม่มีการเตรียมกิจกรรม หรือแบบฝึกหัดใด ๆ เทคนิคของการให้คำปรึกษาเน้นการสร้างการยอมรับและเยียวยาในกลุ่ม การเป็นมิตรกับสมาชิกกลุ่มในการเดินทางไปสู่การค้นพบตัวเอง (Companion to clients in their journey toward self-discovery) เมื่อผู้นำบรรลุระดับของ "การเป็น" (Being) มากกว่า "การทำ" (Doing)

ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบอัตถิภาวนิยม Corey (2017) มีความเชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์สะท้อนในความเชื่อของการดำรงอยู่ (Existence) มนุษย์เป็นผู้กำหนดชีวิตของตนเอง ความหมายของชีวิตอยู่เหนือการใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ โดยเป้าหมายของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมคือการช่วยให้ค้นพบความหมาย ค่านิยมและเป้าหมายในการดำรงชีวิต หลุดพ้นจากบทบาทของการตกเป็นเหยื่อหรือสิ่งที่สกัดกั้นความมีอิสระ กล้าที่จะเผชิญกับความวิตกกังวล ตระหนักถึงความมีอิสระและความรับผิดชอบ เพื่อทบทวนการดำเนินชีวิตที่จะนำไปสู่การมีความหมายและการใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ ผู้ให้คำปรึกษาแบบอัตถิภาวนิยมจะเริ่มต้นด้วยการสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีคุณค่า และน่าไว้วางใจให้เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการให้คำปรึกษา การนำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจถึงประสบการณ์ของผู้รับคำปรึกษาอย่างเพียงพอและเพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

ได้แก่ การเข้าใจโลกของผู้รับคำปรึกษา (Being in the World) การร่วมรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นในขณะนั้น (Sharing Existence in the Moment) การตระหนักรู้หรือมีสติมากขึ้นต่อการดำรงอยู่ (Centered Awareness of Being) การรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility) การระเบิดความรู้สึกที่ถูกสกัด (Dynamite the Affect Block) การช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาดัดสินใจ (Help Client Make Choices) การกระทำที่ขัดแย้งกับสามัญสำนึก (Paradoxical Intention) และการสะท้อนออก (Dereflection)

ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม Corey (2017) มีความเชื่อว่าบุคคลในสังคมเป็นจำนวนมากมีวิธีการคิดที่ไร้เหตุผล ซึ่งความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผลเหล่านี้ จะนำไปสู่การมีอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป้าหมายของการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม จึงมุ่งเน้นการบรรเทาหรือลดทอนอารมณ์แปรปรวนและพฤติกรรมทำลายตัวเอง ลดการตำหนิตัวเองหรือผู้อื่น ช่วยให้เกิดความเข้าใจตนเอง เปลี่ยนความคิดที่ไร้เหตุผลเป็นความคิดที่มีเหตุผล ยอมรับในสิ่งที่ตนเองมีหรือเป็นอยู่ และยอมรับนับถือตนเอง ตลอดทั้งรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเอง ผู้นำกลุ่มมีบทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทางของกลุ่ม เป็นผู้นำทาง ผู้สอน ผู้กำกับและควบคุม เป็นผู้กระตุ้นและท้าทายให้ประเมินความคิดและลงมือทำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งแตกต่างจากบทบาทของผู้นำกลุ่มตามทฤษฎีที่เน้นอารมณ์และความรู้สึกซึ่งมีบทบาทเป็นเพื่อนร่วมเดินทาง ใส่ใจกับอารมณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้ที่จะเป็นผู้นำกลุ่มตามทฤษฎี REBT จึงต้องมีความสามารถในการคิด ว่องไว และกระตือรือร้น มีความสามารถในการควบคุมกระบวนการกลุ่มให้เป็นไปในทิศทางที่กำหนด ขณะเดียวกันก็ต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจผู้อื่น ยอมรับและให้เกียรติและร่วมเปิดเผยตนเองตามโอกาส เช่นเดียวกับการเป็นผู้นำกลุ่มในทฤษฎีที่เน้นอารมณ์ความรู้สึก โดยเทคนิคที่แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ เทคนิคทางด้านการคิด เทคนิคทางอารมณ์ และเทคนิคทางด้านพฤติกรรม

ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานดังเช่นงานวิจัยของ อัญชลา จิตตานันท์ (2560) ศึกษาการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างการสำนึกคุณค่าของนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นโรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวัดการสำนึกคุณค่าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสาน โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเหตุผล อารมณ์ และ พฤติกรรม ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ ผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสาน นักเรียนวัยรุ่นมีการสำนึกคุณค่าโดยรวมเพิ่มสูงขึ้น เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านอารมณ์ความรู้สึกเชิงบวก ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความรู้สึกขอบคุณเพิ่มสูงขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย โดยทดสอบก่อนและหลังการควบคุม วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู และเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตวิชาชีพครูชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 210 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตวิชาชีพครูชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 16 คน และมีความสมัครใจเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มฯ หลังจากนั้นผู้วิจัยจับคู่เป็นรายบุคคล (match subject) โดยนำกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน มาเรียงเป็นคู่ ๆ แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Random Assignment)

เข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน โดยใช้แนวคิดการกำหนดสมาชิกกลุ่มของ Corey (2017) ระบุว่าจำนวนสมาชิกกลุ่ม 7-12 คน นั้นมีความเหมาะสมสำหรับการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีประสิทธิภาพ โดยในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มฯ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้คำปรึกษาใด ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต้นนิสิตวิชาชีพครู และโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

1. แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ Coopersmith (1984 อ้างถึงใน พงศ์วัชร พงกันทา, 2563) และสร้างแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูให้ครอบคลุมนิยามศัพท์ได้จำนวนทั้งหมด 32 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด แล้วนำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาพิจารณาความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนิสิตวิชาชีพครูที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองมาทำการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.37-0.80 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

2. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู ผู้วิจัยศึกษาและสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตครู แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60- 1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนิสิตวิชาชีพครูจำนวน 5 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัย แล้วปรับปรุงโปรแกรมให้เหมาะสม โดยใช้เวลาในการดำเนินการกลุ่มครั้งละ 2 ชั่วโมง จำนวน 10 ครั้ง ดังนี้

โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู

ครั้งที่	หัวข้อ	ทฤษฎีที่ใช้ในการให้คำปรึกษา
1	ปฐมนิเทศและสร้างสัมพันธภาพ	ทฤษฎีอัตถิภาวนิยม
2	ยอมรับนับถือตนเอง	ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง
3-4	ประเมินตนเองตามความเป็นจริง มีความคิดเชิงบวกต่อตนเอง	ทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม
5	บุคคลอื่นเห็นความสามารถและคุณค่า	ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง
6	เชื่อมั่น พึ่งพาตนเองได้	ทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม
7	เป็นส่วนหนึ่งของสังคม	ทฤษฎีอัตถิภาวนิยม
8	เป็นที่ชื่นชอบของบุคคลอื่น	ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง
9	ได้รับความสำคัญ การเคารพยกย่อง	ทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม
10	ปัจฉิมนิเทศและยุติการให้คำปรึกษากลุ่ม	ทฤษฎีอัตถิภาวนิยม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัย ได้แก่ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ ระยะเวลา สถานที่ และการรักษาความลับ ข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าร่วมการวิจัย จะถูกเก็บรักษาไว้โดยไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงาน ผลการวิจัยเป็นข้อมูลส่วนรวม โดยไม่สามารถระบุข้อมูลรายบุคคลได้ ข้อมูลของผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นรายบุคคล อาจมีคณะบุคคลบางกลุ่มเข้ามา ตรวจสอบได้ เช่น ผู้ให้ทุนวิจัย สถาบัน หรือองค์กรของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบ รวมถึงคณะกรรมการ จริยธรรมการวิจัย ในคนมีหน้าที่ตรวจสอบได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิต วิชาชีพครู เพื่อเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ระยะการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 8 คน โดยใช้โปรแกรม การให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู จำนวน 10 ครั้ง

3. ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยวัดการเห็นคุณค่าในตนเองกลุ่มทดลองจำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 8 คน อีกครั้งหนึ่งภายหลังการเข้ารับการให้คำปรึกษาเมื่อครบ 10 ครั้งแล้ว โดยใช้คะแนนจากการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นคะแนนภายหลังการทดลอง (Posttest)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้สูตรการวัดดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) (วรณี แกมเกตุ, 2562)

2.2 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูโดยการหาค่า ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับภาพรวม (Item-Total Correlation) ซึ่งหาได้จากสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน (Pearson Product-Moment Coefficient Correlation) (วรณี แกมเกตุ, 2562)

2.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูทั้งฉบับหาได้จากสูตร สัมประสิทธิ์ของแอลฟาของครอนบาค (Coefficient Cronbach's Alpha) (วรณี แกมเกตุ, 2562)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติที่ไม่ใช้พารามิเตอร์ (Non-parametric Statistic) โดยใช้สถิติ ทดสอบวิล คอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Rank Test) (วรณี แกมเกตุ, 2562) เพื่อทดสอบความ แตกต่างภายในกลุ่มในช่วงระยะก่อนทดลองและหลังทดลอง และแมนนิตนียู (Mann-Whitney U Test) เพื่อเปรียบเทียบ ความแตกต่างของการเห็นคุณค่าในตนเองในช่วงก่อนและหลังการทดลองให้คำปรึกษา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู ก่อน และหลังการใช้โปรแกรม กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 8 คน

ตอนที่ 1 การศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้ คำปรึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยทำการศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=16)

การเห็นคุณค่าในตนเอง	กลุ่ม	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง		
		M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
ความคิดความรู้สึกที่มีต่อตนเอง	กลุ่มทดลอง	2.98	0.36	ปานกลาง	4.13	0.43	มาก
	กลุ่มควบคุม	2.92	0.40	ปานกลาง	2.96	0.34	ปานกลาง
ความคิดความรู้สึกที่มีต่อการยอมรับจากบุคคลอื่น	กลุ่มทดลอง	2.89	0.40	ปานกลาง	4.17	0.50	มาก
	กลุ่มควบคุม	3.03	0.36	ปานกลาง	2.92	0.24	ปานกลาง
การเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวม	กลุ่มทดลอง	2.93	0.34	ปานกลาง	4.15	0.45	มาก
	กลุ่มควบคุม	2.98	0.36	ปานกลาง	2.94	0.28	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า นิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลอง ก่อนทดลองมีค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองเท่ากับ 2.93 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 อยู่ในระดับปานกลาง หลังทดลองมีค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองเท่ากับ 4.15 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 อยู่ในระดับมาก ส่วนนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มควบคุม ก่อนทดลองมีค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองเท่ากับ 2.98 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 อยู่ในระดับปานกลาง หลังทดลองมีค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองเท่ากับ 2.94 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.28 อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบรายด้านได้ดังนี้

ด้านความคิดความรู้สึกที่มีต่อตนเอง นิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลอง ก่อนทดลองมีค่าเฉลี่ยด้านความคิดความรู้สึกต่อตนเองเท่ากับ 2.98 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 อยู่ในระดับปานกลาง หลังทดลองมีค่าเฉลี่ยด้านความคิดความรู้สึกต่อตนเองเท่ากับ 4.13 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 อยู่ในระดับมาก ส่วนนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มควบคุม ก่อนทดลองมีค่าเฉลี่ยด้านความคิดความรู้สึกต่อตนเองเท่ากับ 2.92 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 อยู่ในระดับปานกลาง หลังทดลองมีค่าเฉลี่ยด้านความคิดความรู้สึกต่อตนเองเท่ากับ 2.96 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านความคิดความรู้สึกที่มีต่อการยอมรับจากบุคคลอื่น นิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลอง ก่อนทดลองมีค่าเฉลี่ยด้านความคิดความรู้สึกที่มีต่อการยอมรับจากบุคคลอื่นเท่ากับ 2.89 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 อยู่ในระดับปานกลาง หลังทดลองมีค่าเฉลี่ยด้านการยอมรับจากบุคคลอื่นเท่ากับ 4.17 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับมาก ส่วนนิสิตกลุ่มควบคุม ก่อนทดลองมีค่าเฉลี่ยด้านความคิดความรู้สึกที่มีต่อการยอมรับจากบุคคลอื่นเท่ากับ 3.03 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 อยู่ในระดับปานกลาง หลังทดลองมีค่าเฉลี่ยด้านการยอมรับจากบุคคลอื่นเท่ากับ 2.92 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.24 อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 การศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษา

ผู้วิจัยทำการศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษา (n=8)

การเห็นคุณค่าในตนเอง	z	P
ความคิดความรู้สึกที่มีต่อตนเอง	2.52**	.01
ความคิดความรู้สึกที่มีต่อการยอมรับจากบุคคลอื่น	2.52**	.01
การเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวม	2.52**	.01

** p<.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หลังการทดลองใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานนิสิตวิชาชีพครูมีการเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวมและรายด้าน ประกอบด้วย ด้านความคิดความรู้สึกที่มีต่อตนเองและความคิดความรู้สึกที่มีต่อการยอมรับจากบุคคลอื่นเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 การศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยทำการศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครูระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=16)

การเห็นคุณค่าในตนเอง	กลุ่ม	Mean Rank	z	P
ความคิดความรู้สึกที่มีต่อตนเองก่อนทดลอง	กลุ่มทดลอง (n=8)	8.75	0.21	.83
	กลุ่มควบคุม (n=8)	8.25		
ความคิดความรู้สึกที่มีต่อตนเองหลังทดลอง	กลุ่มทดลอง (n=8)	12.50	3.36**	.00
	กลุ่มควบคุม (n=8)	4.50		
ความคิดความรู้สึกที่มีต่อการยอมรับจากบุคคลอื่นก่อนทดลอง	กลุ่มทดลอง (n=8)	7.25	0.29	.32
	กลุ่มควบคุม (n=8)	9.75		
ความคิดความรู้สึกที่มีต่อการยอมรับจากบุคคลอื่นหลังทดลอง	กลุ่มทดลอง (n=8)	12.50	3.36**	.00
	กลุ่มควบคุม (n=8)	4.50		
การเห็นคุณค่าในตนเองก่อนทดลองโดยรวม	กลุ่มทดลอง (n=8)	7.81	0.58	.57
	กลุ่มควบคุม (n=8)	9.19		
การเห็นคุณค่าในตนเองหลังทดลองโดยรวม	กลุ่มทดลอง (n=8)	12.50	3.36**	.00
	กลุ่มควบคุม (n=8)	4.50		

** p<.01

จากตารางที่ 3 พบว่า นิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองหลังทดลองมีค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวมและทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านความคิดความรู้สึกที่มีต่อตนเองและด้านความคิดความรู้สึกที่มีการยอมรับจากบุคคลอื่นสูงกว่า นิสิตวิชาชีพครูกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองก่อนทดลองมีค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวมและทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านความคิดความรู้สึกที่มีต่อตนเองและด้านความคิดความรู้สึกที่มีการยอมรับจากบุคคลอื่นต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าหลังจากนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 อภิปรายได้ว่ากระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีการผสมผสานการใช้เทคนิคจากทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีความหลากหลาย ได้แก่ ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีอัตถิภาวนิยม และทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิดความรู้สึกและการแสดงออกของตนเองและผู้อื่น เริ่มจากบรรยากาศแห่งความไว้วางใจในกลุ่มที่ทำให้สมาชิกกลุ่มค่อย ๆ เปิดเผยตนเอง ทบทวนตนเอง รู้จักตนเอง ฝึกวิเคราะห์ความคิดให้สมเหตุสมผล ประเมินตนเองได้อย่างเหมาะสม มีความภาคภูมิใจในตนเอง ยอมรับตนเองและเพื่อนสมาชิกกลุ่ม รวมถึงมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ตลอดจนกระบวนการครั้งสุดท้ายของการให้คำปรึกษากลุ่ม สมาชิกกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นถึงการให้คำปรึกษากลุ่มว่าเป็นกิจกรรมที่ทำให้ได้ทบทวนตนเอง เข้าใจในตนเองมากขึ้น เห็นคุณค่าในตนเอง มีมุมมองต่อคนรอบข้างที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ ดวงมณี จงรักษ์ (2560) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางมีเป้าหมายที่เน้นการสร้างสถานการณ์เงื่อนไขเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา รู้สึกปลอดภัย สร้างการยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข เป็นโอกาสที่เอื้อต่อการทบทวนการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง สอดคล้องกับ จันทรเพ็ญ แสงอรุณ (2557) ที่กล่าวว่า บทบาทของผู้นำกลุ่มในทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้เผชิญกับปัญหาชีวิตในทิศทางที่มีเหตุผล กำจัดความคิดไร้เหตุผล และประเมินค่าตนเองด้วยวิธีคิดแบบสมเหตุสมผล และยังสอดคล้องกับ วชิร ทรัพย์มี (2554) กล่าวว่า ผู้นำกลุ่มในทฤษฎีอัตถิภาวนิยมช่วยให้สมาชิกเข้าใจเอกลักษณ์ ตระหนักในศักยภาพของตนเอง และมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้สำเร็จ อันนำไปสู่การเห็นคุณค่าในตนเอง

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า หลังจากนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสาน นิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านิสิตวิชาชีพครูกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 อภิปรายได้ว่านิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองได้สำรวจและรู้จักตนเองเพิ่มมากขึ้น และมีความกล้าแสดงความรู้สึกที่แท้จริง เห็นมุมมองชีวิต สภาพปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาของสมาชิกกลุ่มผ่านกระบวนการกลุ่ม สอดคล้องกับ Thompson (2003) ที่กล่าวว่า การให้การปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการระหว่างบุคคลที่ทำให้สมาชิกกลุ่มได้สำรวจตนเองจากการสร้างสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่น ก่อให้เกิดความพยายามในการปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของตนเอง และ Corey (2017) ที่กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการช่วยเหลือและการป้องกันปัญหาของบุคคล ที่มุ่งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยเน้นที่การกระทำ ความคิด และความรู้สึก เป้าหมายให้เกิดการพัฒนาความงอกงามของบุคคล จากบรรยากาศของกลุ่มที่เต็มไปด้วยการช่วยเหลือสนับสนุน (Support) การร่วมรู้สึก (Empathy) ซึ่งช่วยในการพัฒนาความไว้วางใจ ส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มกล้าที่จะสำรวจปัญหาของตนเองอย่างอิสระนำไปสู่ความเข้าใจและยอมรับในปัญหาและสามารถค้นหาหนทางแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเองภายใต้การส่งเสริม และช่วยเหลือของสมาชิกในกลุ่ม โดยมีผู้นำกลุ่มทำหน้าที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกสิ่งเหล่านี้ด้วยการใช้ทักษะ และเทคนิคทางการปรึกษารวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปุริมาพร แสงพยัคฆ์ (2553) ที่ศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ที่มีต่อการตระหนักรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผลการทดลองพบว่า นักศึกษาที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงมีการตระหนักรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น และมีการตระหนักรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง และของ วรณวรี อีสสระ (2556) ที่ศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง เพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นหลังการทดลอง และมีคะแนนแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งนี้เพราะกระบวนการ

ให้คำปรึกษากลุ่มที่มีการผสมผสานการใช้เทคนิคจากทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีความหลากหลายส่งผลให้สมาชิกกลุ่มเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิดความรู้สึกและการแสดงออกของตนเองและผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองไปใช้นั้น ควรคำนึงถึงบริบทของกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง สถานที่ เวลา สภาพปัญหา ความต้องการ จุดมุ่งหมาย รวมถึงการใช้เทคนิคกระบวนการต่าง ๆ ผู้ที่จะนำไปใช้ควรมีการศึกษาการใช้เทคนิค และฝึกการใช้เทคนิคให้มีความคล่องตัวในการใช้ก่อนนำไปใช้จริง

2. ผลจากการศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการทำกิจกรรมกลุ่มสำหรับนิสิตที่ต้องการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู ผู้วิจัยเลือกใช้การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยม ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง และทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม เพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง หากมีการนำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มไปปรับใช้ อาจผสมผสานทฤษฎีหรือเทคนิคอื่น ๆ เพิ่มเติม

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเพิ่มระยะติดตามผล และมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2553). Self Esteem พลังแห่งความเชื่อมั่น. กรุงเทพฯ: ที.พี.พรินท์.
- จันทร์เพ็ญ แสงอรุณ. (2557). การให้การปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling). นครราชสีมา: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ดวงมณี จงรักษ์. (2560). ทฤษฎีการให้การปรึกษาและจิตบำบัดเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.
- ทราย ศรีเงินยวง. (2562). ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อเสริมสร้างทักษะการควบคุมตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 36 (99). 1-17
- นิมิตา ปาละวงศ์. (2556). ผลของวรรณกรรมบำบัดและการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลต์ต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น. (วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา)). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรีมาพร แสงพยัพ. (2553). ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อการตระหนักรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- พงศ์วัชร พองกันทา. (2563). ระดับการรับรู้คุณค่าของตนเอง: ผลกระทบต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษาครูฝึกสอน. *วารสารรัชต์ภาคย์*. 14 (37). 178-187.

- วรรณวี อิสระ. (2556). ผลการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น
อายุระหว่าง 15-18 ปี. (วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา)). บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรรณ แกมเกตุ. (2562). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 4 ed.). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วัชร ทรัพย์มี. (2554). ทฤษฎีและกระบวนการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาดา กาลถา. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสารการวัดผล
การศึกษา*. 35 (97). 80-90
- อัญชลา จิตตานันท์. (2560). การให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างการสำนึกคุณของนักเรียนวัยรุ่น.
(ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- Corey. (2017). Theory and practice of group counseling (10 ed.). Canada: Brook/Cole Cengage learning.
- Maslow, A. H. (1997). Motivation and Personality. New York: Pearson.
- Rosenberg, M. (1981). Social psychological perspectives. New York: Basic Book.
- Shertzer and Stone. (1974). Group counseling fundamentals of counseling. New York: Houghton
mifftin, Company.
- Thompson, R. A. (2003). Counseling techniques : Improving relationships with others, ourselves, our
families, *and our environment*. New York: Brunner Routledge.
- Trotzer, J. P. (1999). The Counselor and the Group: Intergrating Theory, *Training and Practice*. MI:
Edward Brother.

การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและ สายอาชีพ

Comparison of Factors Affecting Sleep Quality of Health and Vocational University Students

ขวัญธิดา พิมพการ¹ พจนารถ เกื้อสกุล² กิตติ เกื้อสกุล³

Khwanthida Phimpakarn¹ Potjanat Kuesakul² Kitti Kuesakul³

¹ อาจารย์ ดร. คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยวิทยาศาสตร์การแพทย์เจ้าฟ้าจุฬาภรณ

¹ Lecturer, Ph. D. at Faculty of Nursing, HRH Princess Chulabhorn College of Medical Science,
Correspond author, E-mail: khwanthida.phi@pccms.ac.th

² นักวิชาการเงินและบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

² Finance and Accounting Scholar, Department of Educational Quality Assurance,
College of Industrial Technology, KMUTNB, E-mail: Krisada.ton@pccms.ac.th

³ อาจารย์ วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

³ Lecturer, Department of Educational Quality Assurance, College of Industrial Technology, KMUTNB,
E-mail: kuesakul@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เรื่องการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและสายอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร สายสุขภาพและสายอาชีพ จำนวน 800 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้แบบสอบถาม ในการวิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามที่มีผู้สร้างมาแล้ว แบ่งเป็น 4 ส่วน ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา ส่วนที่ 2 แบบวัดความเครียด ส่วนที่ 3 แบบประเมินการรับรู้ภาวะสุขภาพ และ ส่วนที่ 4 แบบประเมินคุณภาพการนอนหลับ ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามซึ่งผ่านความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ และการทดลองใช้ (Try out) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test หรือสถิติ (ANOVA) และสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษาพบว่า

1) ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพ ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 70.75 มีอายุ 21-25 ปี จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00 และกำลังศึกษาชั้นปี 2 จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.75 ส่วนนักศึกษามหาวิทยาลัยสายอาชีพส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 67.75 มีอายุ 21-25 ปี จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 74.50 และกำลังศึกษาชั้นปี 2 จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.75

2) ระดับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ระดับความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพ ส่วนใหญ่ ความเครียดระดับต่ำ จำนวน 289 คน (ร้อยละ 72.25) และมีความเครียดระดับปานกลาง จำนวน 111 คน (ร้อยละ 27.75) ตามลำดับ ส่วนระดับความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ ความเครียดระดับต่ำ จำนวน 268 คน (ร้อยละ 67) และมีความเครียดระดับปานกลาง จำนวน 132 คน (ร้อยละ 33) ตามลำดับ

3) ระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพ ส่วนใหญ่ การรับรู้ภาวะสุขภาพระดับค่อนข้างดี จำนวน 254 คน (ร้อยละ 63.5) มีการรับรู้ภาวะสุขภาพระดับปานกลางจำนวน 121 คน (ร้อยละ 30.25) และมีการรับรู้ภาวะสุขภาพระดับดี จำนวน 25 คน (ร้อยละ 6.25) ตามลำดับ ส่วนระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ การรับรู้ภาวะสุขภาพระดับค่อนข้างดี จำนวน 231 คน (ร้อยละ 57.75) มีการรับรู้ภาวะสุขภาพระดับปานกลาง จำนวน 152 คน (ร้อยละ 38) และมีการรับรู้ภาวะสุขภาพระดับดี จำนวน 17 คน (ร้อยละ 4.25) ตามลำดับ

4) คุณภาพการนอนหลับของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพส่วนใหญ่มีคุณภาพการนอนหลับดี จำนวน 261 คน (ร้อยละ 65.25) และคุณภาพการนอนหลับไม่ดี จำนวน 139 คน (ร้อยละ 34.75) และนักศึกษามหาวิทยาลัยสายอาชีพ ส่วนใหญ่มีคุณภาพการนอนหลับดี จำนวน 225 คน (ร้อยละ 56.25) และคุณภาพการนอนหลับไม่ดี จำนวน 175 คน (ร้อยละ 43.75)

5) ปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ (สายสุขภาพ) และความเครียด (สายอาชีพ) ร่วมทำนายคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพ และสายอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คะแนนคุณภาพการนอนหลับไม่มีความสัมพันธ์กับ เพศ อายุ และชั้นปีที่กำลังศึกษา

คำสำคัญ: คุณภาพการนอนหลับ, ความเครียด, การรับรู้ภาวะสุขภาพ

Abstract

This research is an exploratory research. Comparison of Factors Affecting Sleep Quality of Health and Vocational University Students. The samples were 800 students of public universities in Bangkok of health and vocational groups, purposive sampling. Four questionnaires were used in this study: the demographic characteristic scale; gender, age, year of study, the stress test, the health perception test and the sleep quality scale. The reliability coefficients of the stress test, the health perception test and the sleep quality scale were .89, respectively. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test or anova, multiple linear regression.

The results of this study:

1. The personal data of the sample Regarding gender of health and vocational university students, it was found that health university students: Most of them were female, 283 (70.75 %), between 21-25 years old; 284 (71.00 %), studying in the second year; 143 (35.75%) and vocational university students: Most were female, 271 (67.75%), between 21-25 years old; 298 (74.50%), studying in the second year; 139 (34.75%).

2. Stress level, it was found that most of the health university students, mostly low stress level of 289 (72.25%) and moderate stress level of 111 (27.75%), respectively. Most vocational university students were low stress level 268 (67%) and moderate stress level 132 (33%), respectively.

3. The level of perception of health status, it was found that most of the health university students, perceived health status as relatively good; 254 (63.5%), perceived moderate health status; 121 (30.25%) and perceived good health status; 25 (6.25%), respectively. While most of the health university students, perceived health status as relatively good; 231 (57.75%), perceived moderate health status; 152 (38 %) and perceived good health status; 17 (4.25%), respectively.

4. Sleep quality, it was found that most of the health university students had good sleep quality, 261 (65.25%) and poor sleep quality, 139 (34.75%). Vocational university students, most of them had good sleep quality, 225 (56.25%) and poor sleep quality, 175 (43.75%).

5. The perceived factors of health status (health) and stress (vocational) together predicted the sleep quality of health and vocational university students with statistical significance at the 0.05 level, while the sleep quality score was not significant. correlated with sex, age and year of study.

Keywords: sleep quality, stress, perception of health

บทนำ

การนอนหลับเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ การนอนหลับที่ไม่เพียงพอและไม่มีคุณภาพมีความสัมพันธ์กับสุขภาพทางกายที่ไม่แข็งแรง อ่อนล้า ง่วงนอนตอนกลางวัน ภูมิคุ้มกันลดลง และมีผลกระทบต่อสุขภาพจิต มีความสัมพันธ์ด้านลบกับการเข้าสังคม ความสามารถในการจัดการปัญหา การตอบสนองที่ช้าลงความจำลดลง หงุดหงิดง่าย ขาดสมาธิอาจเป็นปัญหาต่อการทำงาน เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุทางจราจรที่เกิดจากความง่วงนอน (Ben DT& Lee TJ, 2001) การเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของวัยรุ่น กล่าวคือ การแยกจากครอบครัว มีความเป็นอิสระมากขึ้น สามารถเลือกและกำหนดแบบแผนชีวิตด้วยตนเอง เป็นวัยของการเรียนรู้เพื่ออาชีพและความเข้าใจชีวิต นักศึกษาจึงมีกิจกรรมหลากหลาย ทั้งการเรียนการสอน กิจกรรมทางสังคมและชีวิต กิจกรรมที่มากมายเหล่านี้อาจทำให้นักศึกษามีเวลานอนน้อยลง

จากข้อมูลการสำรวจการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาในช่วง 20 ปี พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน กล่าวคือ จำนวนชั่วโมงการนอนหลับลดลงมากกว่า 1 ชั่วโมง และความพึงพอใจในการนอนหลับลดลง มีปัญหาการนอนหลับเพิ่มขึ้น นักศึกษามักนอนไม่พอในวันทำการและปรับตัวโดยไปนอนชดเชย ในวันหยุดสุดสัปดาห์ นักศึกษาที่มีปัญหาการนอนหลับมักเข้านอนและตื่นนอนไม่ตรงเวลา หลับยาก นอนหลับ ไม่ต่อเนื่อง นอนดิ๊กตื่นสายหรือตื่นช้ามากเกินไป (Lavidor M, Weller A, Babkoff H, 2003)

ปัญหาการนอนหลับสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคนทุกวัย โดยเฉพาะนักศึกษาที่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการดำเนินชีวิตที่ต้องปรับตัวทั้งในด้านของการเรียน กระบวนการทำงานและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการนอนหลับ จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมีปัญหาการนอนหลับหรือคุณภาพการนอนหลับไม่ดีถึงร้อยละ 54-58 โดยการศึกษาแบบแผนการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัย 1,125 คน พบว่าร้อยละ 25 ระยะเวลาการนอนน้อยกว่า 6.5 ชั่วโมงต่อคืน และมีตารางการนอนหลับที่มีความไม่แน่นอนโดยในช่วงวันธรรมดาจะเข้านอนโดยเฉลี่ยเวลา 00.17 น. ตื่นนอนเฉลี่ยเวลา 08.02 น. แต่ในวันหยุดสุดสัปดาห์จะเข้านอนโดยเฉลี่ยเวลา 01.44 น. ตื่นนอนเฉลี่ยเวลา 10.08 น. ร้อยละ 20 ไม่นอนเลยทั้งคืนอย่างน้อยเดือนละครั้ง และร้อยละ 35 นอนเวลา 03.00 น. อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง สอดคล้องกับการศึกษาในประเทศไทย ซึ่งมีการสำรวจนักศึกษามหาวิทยาลัยจำนวน 300 คนพบว่านักศึกษานอนน้อยกว่า 5 ชั่วโมง มีถึงร้อยละ 87 มีการใช้นอนหลับร้อยละ 3.7 ร้อยละ 47.7 มีอาการง่วงในช่วงกลางวัน 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 48.7 ระบุว่าความง่วงเป็นปัญหาต่อการเรียน (Chanamanee P, Taboonpong S, Intanon T, 2006)

ปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาการนอนหลับของนักศึกษาได้แก่ 1) ภาวะเครียดเกี่ยวกับการเรียนทำให้ต้องเข้านอนดึกจากการอ่านหนังสือการทำงานและการเตรียมสอบ 2) สิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการนอนหลับ เช่น เสียงดัง อากาศร้อน ไม่ส่วนตัว 3) สุขวิทยาการนอนหลับ พฤติกรรมที่พบบ่อยคือการเข้านอนและตื่นนอนไม่ตรงเวลา โดยปัจจัยด้านสุขวิทยาการ

นอนหลับสามารถทำนายคุณภาพการนอนหลับได้ร้อยละ 19.4 มีนักศึกษามากกว่าร้อยละ 50 ยังเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการจับหลักการใช้ยานอนหลับและเชื่อว่าการออกกำลังกายอย่างหนักและกิจกรรมที่ทำให้อารมณ์หงุดหงิดไม่มีผลต่อการรบกวนการนอนหลับ มากกว่าร้อยละ 60 ไม่เชื่อว่าการใช้เตียงนอนผิดวัตถุประสงค์มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการนอนหลับ (Suen LK, Tam WW, Hon KL, 2010)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการนอนหลับมีหลายปัจจัยได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ การมีโรคประจำตัว การออกกำลังกาย การงีบ และการดื่มเครื่องดื่มที่มีสารคาเฟอีน ซึ่งมีงานวิจัยหลายชิ้นที่พบว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการนอนหลับ 2) ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ที่รบกวนการนอนประกอบด้วย อุณหภูมิ แสง และเสียง ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในการนอนหลับ 3) สุขนิสัยการนอนหลับพบว่าภาระหนักในการนอนหลับที่มีสุขลักษณะมีความสัมพันธ์กับการนอนหลับที่ถูกสุขลักษณะและมีผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย นักศึกษาที่มีสุขนิสัยการนอนหลับที่ดี มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพการนอนหลับที่ดีเนื่องจากสุขนิสัยการนอนหลับที่ดีครอบคลุมพฤติกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพการนอนหลับ ส่วนปัญหาที่พบบ่อยคือพฤติกรรมการเข้านอนและตื่นนอนไม่ตรงเวลา การรับประทานอาหารและ ดื่มเครื่องดื่มก่อนนอนและการงีบและการใช้ยาและสารต่าง ๆ ก่อนนอน และ 4) ความเครียดพบว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหา การนอนหลับ และจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลทำให้การนอนหลับไม่มีคุณภาพสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนและนักศึกษาคือสภาพอารมณ์และความเครียดจากการเรียน โดยพบว่ามากกว่าร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่างล้วนมีคุณภาพการนอนหลับที่ไม่ดีทั้งสิ้น (Lund, Reider, Whiting, & Prichard, 2010) ซึ่งการนอนหลับที่ไม่มีคุณภาพจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังเนื่องจากเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญ อย่างไรก็ตามการศึกษาที่ ผ่านมาทั้งข้อมูลที่สนับสนุนและขัดแย้งและยังไม่สามารถสรุปได้ชัดเจนว่าปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ การนอนหลับอย่างแท้จริง

นักศึกษามหาวิทยาลัยที่นอนหลับไม่เพียงพอหรือมีคุณภาพการนอนหลับไม่ดีจะส่งผลกระทบต่อความสมดุลของร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยภูมิทัศน์ทางกายของร่างกายจะลดลงเป็นสาเหตุของการเกิดโรคต่าง ๆ ได้แก่ โรคอ้วน โรคหลอดเลือดและหัวใจ โรคอัลไซเมอร์ และโรคเมอเร็ง รวมทั้งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ได้ง่าย อาจเชื่อมโยงซึม ซึมเศร้า สับสน หงุดหงิด โมโหง่าย และความสามารถในการควบคุมตนเองจากสิ่งเร้าผลกระทบต่อสติปัญญาและการรับรู้ทำให้การปฏิบัติกิจกรรมในช่วงกลางวันลดลง เกิดความผิดพลาดในขณะที่ทำงานความคิดล้าช้า ความจำลดลงสมาธิไม่ดี และแก้ไขปัญหาได้ช้าลง (Becker PM, 2006) ดังนั้น การนอนหลับจึงมีความสำคัญและถือเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งเป็นภาวะที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติโดยอาศัยนาฬิกาชีวิตหรือนาฬิกาชีวภาพ (biological clock) ถูกควบคุมโดยสมองส่วนของไฮโปทาลามัส (Virunhagarun, 2018) และในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างของการเรียนระหว่างนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและนักศึกษามหาวิทยาลัย สายอาชีพ ทำให้นักศึกษาอาจจะมีคุณภาพการนอนที่มีความแตกต่างกันได้ นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญสำหรับอนาคตของประเทศ การจัดการศึกษาแต่ละระดับนอกจากการพัฒนาด้านวิชาการแล้ว จะต้องเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลด้วย การมีสุขภาพดีเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนและคุณภาพชีวิต ฉะนั้นการเสริมสร้างปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพจึงเป็นมิติหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพนักศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศ

จากข้อมูลข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและสายอาชีพ ซึ่งนักศึกษาทั้งสองประเภทมีความแตกต่างในบริบทของการเรียนจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาถึงความแตกต่างเกี่ยวกับคุณภาพการนอนหลับ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ภาวะสุขภาพ ความเครียด ทั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลในการช่วยเหลือนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและสายอาชีพที่มีคุณภาพการนอนหลับไม่ดีและช่วยให้สถาบันมีแนวทางในการสร้างเสริมคุณภาพการนอนหลับสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและสายอาชีพ ต่อไป

วัตถุประสงค์

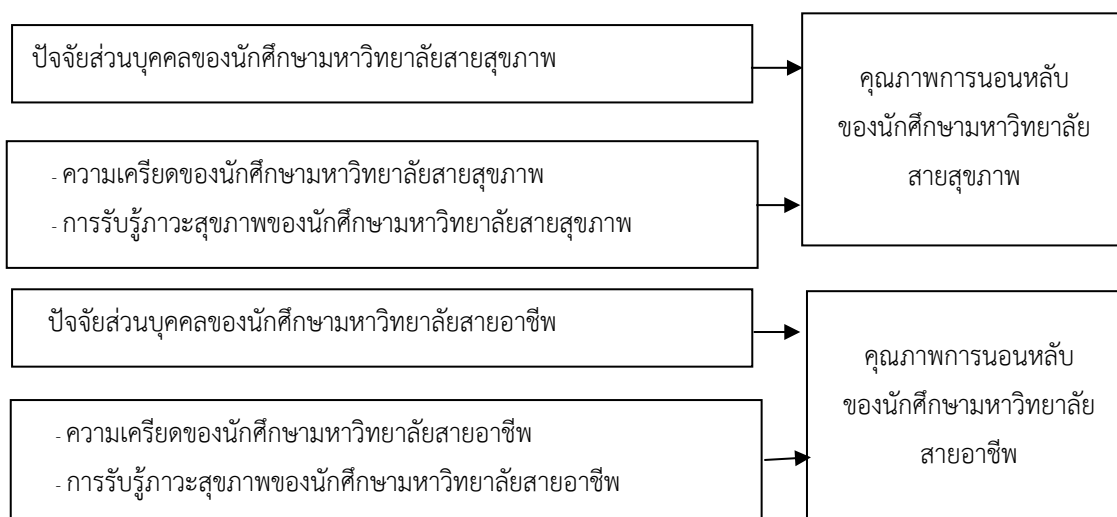
1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ และปัจจัยด้านความเครียด ที่ส่งผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและสายอาชีพ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ และปัจจัยด้านความเครียด ที่ส่งผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและสายอาชีพ

ประโยชน์ในการทำวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและสายอาชีพ
2. เพื่อนำผลที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการดูแล ป้องกัน ติดตามช่วยเหลือ และให้คำแนะนำแก่นักศึกษาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและสายอาชีพ จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการนอนหลับมีหลายปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งครอบคลุม เพศ อายุ ชั้นปี ซึ่งมีงานวิจัยหลายชิ้นที่พบว่าปัจจัยเหล่านี้ มีความสัมพันธ์กับการนอนหลับ 2) ความเครียด พบว่า มีความสัมพันธ์กับปัญหาการนอนหลับ (Fawzy & Hamed, 2017) และจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลทำให้การนอนหลับไม่มีคุณภาพสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนและนักศึกษา คือ สภาพอารมณ์และความเครียดจากการเรียน โดยพบว่ามากกว่าร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่าง ล้วนมีคุณภาพการนอนหลับที่ไม่ดี ทั้งสิ้น (Lund, Reider, Whiting, & Prichard, 2010) ซึ่งการนอนหลับที่ไม่มีคุณภาพจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง เนื่องจากเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญ และ 3) การรับรู้ภาวะสุขภาพ ซึ่งการประเมินการรับรู้ภาวะสุขภาพ เป็นการที่บุคคลรู้และเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพของตนเอง และการที่บุคคลจะมีการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองได้นั้น มีประเด็นที่ใช้ในการวัด เช่น ประสบการณ์การเจ็บป่วยในอดีต หรือการรับรู้ต่อภาวะสุขภาพในอดีต การรับรู้ต่อภาวะสุขภาพปัจจุบัน การรับรู้ต่อภาวะสุขภาพอนาคต การตระหนักในภาวะสุขภาพ การรับรู้ถึงความต้านทานโรคหรือการเสี่ยงต่อภาวะเจ็บป่วย และการรับรู้เกี่ยวกับความเจ็บป่วยที่ได้รับ เช่น การศึกษาของผาณิตา ชนะมณี, สุนุตตรา ตะบูนพงศ์ และณอมศรี อินทนนท์ (2549) ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการนอนหลับและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยในภาคใต้พบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพ การนอนหลับ อย่างไรก็ตาม การศึกษาที่ผ่านมาทั้งข้อมูลที่สนับสนุนและขัดแย้ง และยังไม่สามารถสรุปได้ชัดเจนว่าปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการนอนหลับอย่างแท้จริง โดยเฉพาะยังมีข้อจำกัดในการศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มนักศึกษาสายสุขภาพและสายอาชีพ ซึ่งยังไม่มีการศึกษามาก่อน จากข้อมูลข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและสายอาชีพ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคล ความเครียด และการรับรู้ภาวะสุขภาพ ทั้งนี้ผลการวิจัย ที่ได้จะเป็นข้อมูลในการช่วยเหลือนักศึกษาที่มีคุณภาพการนอนหลับไม่ดีและช่วยให้สถาบันมีแนวทางในการสร้างเสริมคุณภาพการนอนหลับสำหรับนักศึกษาต่อไป โดยนำมาใช้เป็นกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพ แตกต่างกัน
2. เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ ความเครียด ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพ และสายอาชีพ ที่มีผลต่อคุณภาพการนอนหลับ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่กำลังศึกษาชั้นในมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับสุขภาพและที่กำลังศึกษาชั้นในมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับสายอาชีพ

กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้เกณฑ์กรณีที่ไม่ทราบขนาดประชากร (Infinite Population) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มตัวอย่างที่มีค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของคอคแรน (Cochran, W.G., 1963) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 800 คน

$$\text{สูตร } n = \frac{P(1-P)(Z)^2}{(E)^2}$$

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{(0.5)(1-0.5)(1.96)^2}{(0.05)^2} \\ &= 384.16 \end{aligned}$$

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง = 384 ตัวอย่าง (ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาสายสุขภาพจำนวน 400 คน และนักศึกษาสายอาชีพจำนวน 400 คน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของประชากรที่ดี) ซึ่งการสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive หรือ Judgmental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา

ตอนที่ 2 แบบวัดความเครียดสวนปรุง (สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล, วนิดา พุมไพศาลชัย, พิมพ์มาศ ตาปัญญา, 2540) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 20 ข้อแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกตอบเป็นระดับให้ค่าคะแนน 0-5 คะแนนรวมที่เป็นได้อยู่ระหว่าง 0-100 คะแนนการแปลผลคะแนนที่ได้แบ่งได้เป็น 4 ระดับคือ 1) ความเครียดระดับต่ำ (mild stress) ระดับคะแนน 0-23 คะแนน 2) ความเครียดระดับปานกลาง (moderate stress) ระดับคะแนน 24-41 คะแนน 3) ความเครียดสูง (high stress) ระดับคะแนน 42-61 คะแนน และ 4) ความเครียดรุนแรง (severe stress) ระดับคะแนน 62 คะแนนขึ้นไป

ตอนที่ 3 แบบประเมินการรับรู้ภาวะสุขภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพ ของปณมาพร พันธุ์อุบล (2553) ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของข้าราชการตำรวจวัยทอง จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ช่วง (Rating Scale) ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่ามีการรับรู้ภาวะสุขภาพตนเองดีกว่าผู้ที่ได้รับคะแนนต่ำกว่า โดยแบ่งระดับการรับรู้สุขภาพ เป็น 5 ระดับ และเกณฑ์การแปลผลคะแนน เป็น 5 ช่วงคะแนน

ตอนที่ 4 แบบประเมินคุณภาพการนอนหลับ เป็นแบบวัดคุณภาพของ Pittsburgh ฉบับไทยของ Thai version-The Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI) แปลโดย ตะวันชัย จิรประมุขพิทักษ์ จำนวน 9 ข้อ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 คุณภาพการนอนหลับเชิงอัตนัย (ใช้คำถาม 5 ข้อ) องค์ประกอบที่ 2 ระยะเวลาตั้งแต่เข้านอนจนกระทั่งหลับ (ใช้คำถามข้อ 2 และ 9.1) องค์ประกอบที่ 3 ระยะเวลาของการนอนหลับ (ใช้คำถามข้อที่ 4) องค์ประกอบที่ 4 ประสิทธิภาพของการนอนหลับโดยปกติวิสัย (ใช้คำถาม 1,3 และ 4) องค์ประกอบที่ 5 การรบกวน การนอนหลับ (ใช้คำถามข้อ 9.2-9.10) องค์ประกอบที่ 6 การใชยานอนหลับ (ใช้คำถามข้อ 6) และ องค์ประกอบที่ 7 ผลกระทบต่อการทำกิจกรรมในเวลากลางวัน (ใช้คำถามข้อ 7 และ 8) โดยการแปลผล ถ้าผลรวมคะแนนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 คะแนน แสดงว่า มีคุณภาพการนอนหลับที่ดี แต่ถ้าผลรวมคะแนนมากกว่า 5 คะแนน แสดงว่า มีคุณภาพการนอนหลับที่ไม่ดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือใช้ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดสอบใช้ (Try-out) กับนักศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ฉบับ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .89 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ อย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้คือ 1) ลงรหัส (Coding) ในแบบสอบถามทุกฉบับ 2) คัดลอกรหัสที่ลงไว้เรียบร้อยแล้วในแบบฟอร์มการลงรหัสเพื่อลงแผ่นบันทึกข้อมูล 3) นำข้อมูลที่บันทึกไว้ไปประมวลผล 4) นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาอภิปรายผล 5) การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามว่าตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และอยู่ในกรอบของการศึกษาหรือไม่ ซึ่งหากยังไม่สมบูรณ์ในส่วนใด ผู้วิจัยได้ดำเนินการเข้าเก็บข้อมูลเพิ่มเติม และ 6) รวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้องทั้งหมดมาวิเคราะห์ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้สำหรับงานวิจัยนี้แบ่งได้ 2 ประเภทได้แก่

1. จะใช้สถิติเชิงพรรณนาในการรายงานผล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. จะใช้สถิติเชิงอนุมานในการรายงานผล ได้แก่ การวิเคราะห์สมมติฐาน โดยใช้สถิติดังนี้

- สมมติฐานที่ 1 จะใช้สถิติทดสอบหาความแตกต่าง (t-test) ในกรณีการเปรียบเทียบของกลุ่ม 2 กลุ่ม จะใช้สถิติทดสอบหาความแตกต่าง (f-test) หรือสถิติ (ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างโดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

- สมมติฐานที่ 2 จะใช้สถิติการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ และความเครียด

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ และปัจจัยด้านความเครียดของนักศึกษาสายสุขภาพและสายอาชีพ

ปัจจัย	ข้อมูลส่วนบุคคล	สายสุขภาพ		สายอาชีพ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	117	29.25	129	32.25
	หญิง	283	70.75	271	67.75
อายุ	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	53	13.25	24	6.00
	อายุ 21-25 ปี	284	71.00	298	74.50
	26-30 ปี	58	14.5	71	17.75
	31 ปี ขึ้นไป	5	1.25	7	1.75
ชั้นปี	1	21	5.25	43	10.75
	2	143	35.75	139	34.75
	3	135	33.75	105	26.25
	4	62	15.50	98	24.50
	5	26	6.5	15	3.75
	6	13	3.25	-	-
ระดับความเครียด	ระดับต่ำ	289	72.25	268	67.00
	ระดับปานกลาง	111	27.75	132	33.00
	ระดับสูง	-	-	-	-
ระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพ	ระดับดี	25	6.25	17	4.25
	ระดับค่อนข้างดี	254	63.5	231	57.75
	ระดับปานกลาง	121	30.25	152	38
	ระดับค่อนข้างไม่ดี	-	-	-	-
	ระดับไม่ดี	-	-	-	-
คุณภาพการนอนหลับ	PSQI $\leq$ 5	261	65.25	225	56.25
	PSQI $>$ 5	139	34.75	175	43.75

จากตารางที่ 1 ทางด้านเพศของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุภาพและสายอาชีพ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุภาพส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มี 283 คน คิดเป็นร้อยละ 70.75 และเพศชายมี 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.17 และนักศึกษามหาวิทยาลัยสายอาชีพ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มี 271 คน คิดเป็นร้อยละ 67.75 และเพศชายมี 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.25

ด้านอายุของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุภาพและสายอาชีพ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุภาพส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 21-25 ปี มีจำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00 รองลงมาคืออยู่ระหว่าง 26-30 ปี มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.50 อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี มีจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.25 และน้อยที่สุดคืออายุ 31 ปีขึ้นไป มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25 ส่วนนักศึกษามหาวิทยาลัยสายอาชีพส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 21-25 ปี มีจำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 74.50 รองลงมาคืออยู่ระหว่าง 26-30 ปี มีจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.75 อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6 และน้อยที่สุดคืออายุ 31 ปีขึ้นไป มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75

ด้านชั้นปีที่กำลังศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุภาพและสายอาชีพ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุภาพส่วนใหญ่กำลังศึกษาชั้นปี 2 มีจำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.75 รองลงมาคือกำลังศึกษาชั้นปี 3 มีจำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.75 กำลังศึกษาชั้นปี 4 มีจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50 กำลังศึกษาชั้นปี 5 มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 กำลังศึกษาชั้นปี 1 มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.25 และน้อยที่สุดคือกำลังศึกษาชั้นปี 6 มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.25 ส่วนนักศึกษามหาวิทยาลัยสายอาชีพส่วนใหญ่กำลังศึกษาชั้นปี 2 มีจำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.75 รองลงมาคือกำลังศึกษาชั้นปี 3 มีจำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 26.25 กำลังศึกษาชั้นปี 4 มีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 กำลังศึกษาชั้นปี 1 มีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.75 และน้อยที่สุดคือกำลังศึกษาชั้นปี 5 มีจำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 3.75

ระดับความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุภาพและสายอาชีพ พบว่า ระดับความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุภาพ ส่วนใหญ่ ความเครียดระดับต่ำ จำนวน 289 คน (ร้อยละ 72.25) และมีความเครียดระดับปานกลาง จำนวน 111 คน (ร้อยละ 27.75) ตามลำดับ ส่วนระดับความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ ความเครียดระดับต่ำ จำนวน 268 คน (ร้อยละ 67) และมีความเครียดระดับปานกลาง จำนวน 132 คน (ร้อยละ 33) ตามลำดับ

ระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุภาพและสายอาชีพ พบว่า ระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุภาพ ส่วนใหญ่การรับรู้ภาวะสุขภาพระดับค่อนข้างดี จำนวน 254 คน (ร้อยละ 63.5) มีการรับรู้ภาวะสุขภาพระดับปานกลาง จำนวน 121 คน (ร้อยละ 30.25) และมีการรับรู้ภาวะสุขภาพระดับดี จำนวน 25 คน (ร้อยละ 6.25) ตามลำดับ ส่วนระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ การรับรู้ภาวะสุขภาพระดับค่อนข้างดี จำนวน 231 คน (ร้อยละ 57.75) มีการรับรู้ภาวะสุขภาพระดับปานกลาง จำนวน 152 คน (ร้อยละ 38) และมีการรับรู้ภาวะสุขภาพระดับดี จำนวน 17 คน (ร้อยละ 4.25) ตามลำดับ

คุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุภาพและสายอาชีพ พบว่า คุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุภาพ ส่วนใหญ่มีคุณภาพการนอนหลับดี จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 65.25 และคุณภาพการนอนหลับไม่ดี จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.75 ส่วนคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีคุณภาพการนอนหลับดี จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 และคุณภาพการนอนหลับไม่ดี จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพการนอน ตามเพศ อายุ และชั้นปี

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานที่ 1

ปัจจัย		จำนวน (n)	$\bar{X}$	S.D.	สถิติวิเคราะห์ (t,F)	Sig.
เพศ	ชาย	246	1.54	1.020	1.058	0.063
	หญิง	554	3.46	0.053		
อายุ	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	77	0.48	0.262	1.107	0.054
	อายุ 21-25 ปี	582	3.64	1.083		
	26-30 ปี	129	1.61	0.321		
	31 ปี ขึ้นไป	12	0.08	0.521		
ชั้นปี	1	154	0.96	0.642	1.532	0.333
	2	282	1.76	0.086		
	3	240	3.00	1.376		
	4	160	1.00	0.098		
	5	41	0.51	0.230		
	6	13	0.08	0.402		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 สมมติฐานที่ 1 พบว่า เพศ อายุ และชั้นปีที่กำลังศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพ และสายอาชีพที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อคุณภาพการนอนหลับไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สมมติฐานที่ 2 เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ ความเครียด ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพ และสายอาชีพ ที่มีผลต่อคุณภาพการนอนหลับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุ ปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ และความเครียด ที่มีผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและสายอาชีพ

ปัจจัย	นักศึกษาสายสุขภาพ			นักศึกษาสายอาชีพ		
	β	t	Sig.	β	t	Sig.
ด้านการรับรู้ ภาวะสุขภาพ	0.39	5.627	0.000*	-0.47	1.029	0.053
ความเครียด	-0.53	1.781	0.076	0.07	1.858	0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยสามารถเขียนเป็นรูปสมการวิเคราะห์การถดถอยเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาสายสุขภาพและนักศึกษาสายอาชีพ ได้ดังนี้

นักศึกษาสายสุขภาพ	นักศึกษาสายอาชีพ
สมการคะแนนดิบ $Y = 1.750 + 0.390 X1$	สมการคะแนนดิบ $Y = 1.620 + 0.070 X2$
สมการคะแนนมาตรฐาน $Zy = 0.39 X1$	สมการคะแนนมาตรฐาน $Zy = 0.07 X2$
สัญลักษณ์แทนตัวแปร X1 คือ ด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ X2 คือ ด้านความเครียด Y คือ คุณภาพการนอนหลับ	สัญลักษณ์แทนตัวแปร X1 คือ ด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ X2 คือ ด้านความเครียด Y คือ คุณภาพการนอนหลับ
ค่าคงที่ = 1.750, R 2=0.396, F-Value 32.324, n = 400	ค่าคงที่ = 1.620, R 2=0.070, F-Value 29.091, n = 400

จากตารางที่ 3 สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ และความเครียด ที่ส่งผลต่อคุณภาพการนอนหลับ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพ และสายอาชีพ ซึ่งนักศึกษาสายสุขภาพพบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 39 (R 2=0.396) ส่งผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษาสายสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ในขณะที่นักศึกษาสายอาชีพพบว่า ปัจจัยด้านความเครียด คิดเป็นร้อยละ 7 (R 2=0.070) ส่งผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษาสายอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ และความเครียด ของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามสายสุขภาพ ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 70.75 มีอายุ 21-25 ปี จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00 และกำลังศึกษาชั้นปี 2 จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.75 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามสายอาชีพส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 67.75 มีอายุ 21-25 ปี จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 74.50 และกำลังศึกษาชั้นปี 2 จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.75

ระดับความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและสายอาชีพ พบว่า ระดับความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพ ส่วนใหญ่ ความเครียดระดับต่ำ จำนวน 289 คน (ร้อยละ 72.25) ส่วนระดับความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ ความเครียดระดับต่ำ จำนวน 268 คน (ร้อยละ 67)

ระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและสายอาชีพ พบว่า ระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพ ส่วนใหญ่ การรับรู้ภาวะสุขภาพระดับค่อนข้างดี จำนวน 254 คน (ร้อยละ 63.5) ส่วนระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ การรับรู้ภาวะสุขภาพระดับค่อนข้างดี จำนวน 231 คน (ร้อยละ 57.75)

คุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและสายอาชีพ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีคุณภาพการนอนหลับดี สายสุขภาพมีจำนวน 261 คน (ร้อยละ 65.25) และสายอาชีพ มีจำนวน 225 คน (ร้อยละ 56.25)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 พบว่า เพศ อายุ และชั้นปีที่กำลังศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพ และสายอาชีพ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพการนอนหลับไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ และความเครียด ที่ส่งผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพ และสายอาชีพ ได้แก่ ด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ (สายสุขภาพ) และด้านความเครียด (สายอาชีพ) ที่มีผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพ และสายอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพและสายอาชีพ สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

การรับรู้ภาวะสุขภาพของนักศึกษาสายสุขภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษา กล่าวได้ว่า การรับรู้ของนักศึกษาสายสุขภาพซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในบริบทของการนอนหลับดีกว่านักศึกษาสายอาชีพ ซึ่งการรับรู้ภาวะสุขภาพที่ไม่แข็งแรงมีความสัมพันธ์กับการรับรู้การนอนที่ไม่ดี เนื่องจากผู้ที่สุขภาพไม่ดีมีปัจจัยรบกวนการนอนหลับ ด้านร่างกายจากอาการของโรคและความเจ็บป่วย คุณภาพการนอนหลับที่ดีจึงเป็นผลของสุขภาพ ในขณะเดียวกัน การนอนหลับที่ไม่เพียงพอก็ส่งผลต่อสุขภาพได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Pilcher JJ, Ott ES. (1998) พบว่า ภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการนอนหลับ

ระดับความเครียดของนักศึกษาสายอาชีพ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษา กล่าวได้ว่า นักศึกษาสายอาชีพอาจจะมีการจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ไม่ดีหรืออาจจะเลือกวิธีการจัดการความเครียดที่ไม่ถูกต้อง เช่น การเที่ยวในเวลากลางคืน การใช้สารบางประเภทเพื่อให้เกิดการผ่อนคลาย เป็นต้น จึงอาจจะส่งผลต่อการนอนหลับในแต่ละวันได้ โดยภาวะเครียดในระดับต่าง ๆ ทำให้วงจรการนอนหลับเกิดความแปรปรวน และระยะเวลาการนอนหลับทั้งหมดลดลง เป็นต้น ปัจจุบันปัญหาการนอนหลับและการนอนไม่เพียงพอของวัยรุ่นได้เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อสุขภาพวัยรุ่นในทางลบหลายด้าน อาทิ ด้านสุขภาพร่างกาย , ภาวะการทำงาน รวมถึงด้านสุขภาพจิต หรือจิตสังคม ความสามารถในการเรียน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ (Carskadon MA, Acebo C, Jenni OG, 2004) สอดคล้องกับการศึกษาของ Chung KF และ Cheung MM. พบว่า การรับรู้ความเครียด (Perceived stress) เป็นปัจจัยเสี่ยงหนึ่งที่ทำให้การนอนหลับถูกรบกวน หรือ วงจรการนอนหลับเกิดการแปรปรวน (sleep wake disturbance) นำไปสู่ความผิดปกติของการนอนหลับ โดยในกลุ่มวัยรุ่นที่มีคุณภาพการนอนหลับไม่ดีพบความเครียดสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Chung, K.F. and Cheung, M.M., 2008) และในการศึกษาของ จุติพร ศรีแก้ว, วิศิษฐ์ ฉวีพจน์กำจร, ปารณาสถิตยวิภาวี และ ศุภชัย ปิตกุลตั้ง (2559) พบว่า ระดับความเครียดสูงถึงขั้นรุนแรง และภาวะซึมเศร้าสัมพันธ์กับคุณภาพการนอนหลับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการศึกษาสนับสนุนถึงความสัมพันธ์ของภาวะเครียดกับการนอนหลับ โดยในผู้ที่คุณภาพการนอนหลับไม่ดีขึ้น จะพบระยะเวลาการนอนที่ลดลง ระยะเวลาการเข้าสู่การนอนหลับ (sleep latency) ยาวนานขึ้น ซึ่งจะมีผลเปลี่ยนแปลงระดับฮอร์โมน cortisol ซึ่งเป็นฮอร์โมนเกี่ยวกับความเครียด และเมื่อมีความเครียดสูงร่างกายตอบสนองต่อความเครียดโดยเพิ่มการผลิตของฮอร์โมน cortisol ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวงจรการนอนหลับ

ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษาสายสุขภาพและสายอาชีพ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นปี ซึ่งได้แก่

เพศไม่มีความสัมพันธ์กับคะแนนคุณภาพการนอนหลับอาจกล่าวได้ว่าเพศหญิงและชาย โดยสรีระร่างกาย ไม่มีผลต่อการนอน เช่นเดียวกับการศึกษาของ ผาณิตา ชนะมณี สุนตตรา ตะบุนพงค์ และณอมศรี อินทนนท์ (2549) พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษา และสอดคล้องกับการศึกษาของอัญชลี ชุ่มบัวทอง และคณะ (2558) เพศไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษา อีกทั้งการศึกษา

อายุไม่มีความสัมพันธ์กับคะแนนคุณภาพการนอนหลับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอัญชลี ชุ่มบัวทองและคณะ (2558) อายุไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษา

ระดับชั้นปีไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการนอนหลับ เนื่องจากนักศึกษาแต่ละชั้นปีเป็นกลุ่มวัยใกล้เคียงกัน อยู่ในสิ่งแวดล้อมของการศึกษา วิธีการดำเนินชีวิตใกล้เคียงกัน มีกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นระบบ จึงไม่มีปัญหาการนอน เช่นเดียวกับการศึกษาของ ผาณิตา ชนะมณี สุนตตรา ตะบุนพงค์ และณอมศรี อินทนนท์ (2549) พบว่า ระดับชั้นปีไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ภาวะความเครียดในวัยรุ่นเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อคุณภาพการนอนหลับ ดังนั้น การให้องค์ความรู้เรื่องสาเหตุและการประเมินความเครียด รวมถึงแนวทางการจัดการความเครียดเบื้องต้น จะทำให้วัยรุ่นรู้จักการประเมินภาวะเครียดด้วยตนเองและสามารถจัดการความเครียดด้วยตนเองได้ ด้วยเพราะวัยรุ่นแต่ละคนมีสาเหตุของความเครียด และวิธีการจัดการความเครียดที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ วิธีการจัดการกับความเครียดที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่น อาทิเช่น การลดความตึงเครียดทางจิตใจ โดยการสร้างอารมณ์ขัน การคิดในแง่บวก การทำสมาธิ การใช้เทคนิคความเงียบ เพื่อหยุดความคิดของตัวเองในเรื่องที่ทำให้เครียด การผ่อนคลายทางร่างกาย เช่น การหายใจลึก ๆ การออกกำลังกาย ทั้งนี้วัยรุ่นสามารถผ่อนคลายความเครียดโดยการทำกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การดูภาพยนตร์ การฟังเพลง การหัวเราะ เป็นต้น

2. หน่วยงานควรมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อเสริมความความเข้มแข็งทางใจ ลดภาวะเครียด ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้วยกระบวนการหลากหลาย ฝึกให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน เรียนรู้การปรับตัว การควบคุมอารมณ์ เห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อพัฒนาให้นักศึกษามีกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยนี้เป็นการดำเนินการสำรวจ ซึ่งควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในการทดลองการปรับปรุงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการนอนหลับ เพื่อศึกษาผลต่อคุณภาพการนอนหลับต่อไป

2. ควรศึกษาวิจัยการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัยสายสุขภาพ และสายอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยในหน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ ที่มีความแตกต่างกัน เพื่อสามารถหาแนวทางในการดูแลนักศึกษาให้ตรงกับบริบทในแต่ละบริบท

กิตติกรรมประกาศ แหล่งทุนวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

เอกสารอ้างอิง

- ปณมาพร พันธุ์อุบล. (2553). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของข้าราชการตำรวจวัยทอง ในจังหวัดชลบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผาณิตา ชนะมณี, สุนุดตรา ตะบูนพงศ์, ฌโนมศรี อินทนนท์. (2549). คุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัย. *สงขลานครินทร์เวชสาร*. 24. 163-73.
- สุวัฒน์ มหัตตนิรันดร์กุล, วณิดา พุ่มไพศาลชัย, พิมพ์มาศ ตาปัญญา. (2540) . การสร้างแบบวัดความเครียดสวนปรง. *วารสารสวนปรง*. 13. 1-20.
- อัญชลี ชุ่มบัวทอง และคณะ. (2558). คุณภาพการนอนหลับ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนอนหลับ และความรู้สึที่มีคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*. 24 (5). 833-843.
- Becker PM. (2006). Insomnia: prevalence, impact, pathogenesis, differential diagnosis, and evaluation. *Psychiatric Clin North Am*. 29 (4). 855.
- Ben DT, Lee TJ. (2001). Sleep duration, subjective sleep disturbances and associated factors among university students in Korea. *J Korea Med Sci*. 16. 475.
- Carskadon MA, Acebo C, Jenni OG. (2004) Regulation of adolescent sleep: implications for behavior. *Ann NY Acad Sci*. 1021. 276-91. doi: 10.1196/annals.1308.032.
- Chanamanee P, Taboonpong S, Intanon T. (2006). Sleep quality and related factors among university students in southern Thailand. *Songkla Med J*. 24 (3). 163.
- Chung, K.F. and Cheung, M.M. (2008). Sleep-Wake Patterns and Sleep Disturbance among Hong Kong Chinese Adolescents. *Sleep*. 31. 185-194.
- Fawzy, M., & Hamed, S. A. (2017). Prevalence of psychological stress, depression and anxiety among medical students in Egypt. *Psychiatry Research*. 225. 186-194.
- Lavidor M, Weller A, Babkoff H. (2003). How sleep is related to fatigue. *Br J Health Psychol*. 8. 95.
- Lund HG, Reider BD, Whiting AB, et al. (2010). Sleep patterns and predictors of disturb sleep in a large population of college students. *J Adolesc Health*. 46. 124.
- Pilcher JJ, Ott ES. (1998). The relationship between sleep and measures of health and well-being in college students: a repeated measures approach. *Behav Med*. 23. 170-8.
- Suen LK, Tam WW, Hon KL. (2010). Association of sleep hygiene-related factors and sleep quality among university students in Hong Hong. *Hong Kong Med J*. 16 (3).
- Virunhagarun T. (2018). *Sleep right, good health for the rest of your life*. Bangkok: Amarin Printing & Publishing Public Co.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

วัตถุประสงค์

ด้วยสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มีนโยบายสนับสนุนการเผยแพร่องค์ความรู้ ด้านการวัดผล การศึกษา สถิติ การวิจัยทางการศึกษา จิตวิทยา และผลงานวิชาการในรูปแบบวารสาร เพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการ พัฒนาการศึกษาดังหนึ่ง จึงได้จัดทำวารสารการวัดผลการศึกษา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านการวัดผลการศึกษา สถิติ การวิจัยทางการศึกษา จิตวิทยา ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการระหว่างครู นักศึกษา นักวัดผลการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
4. เพื่อสร้างเครือข่ายและพัฒนาองค์ความรู้เชิงวิชาการและเชิงประยุกต์ด้านการวัดผลการศึกษา สถิติ การวิจัยทางการศึกษา จิตวิทยา และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ (ภาษาไทย/ ภาษาอังกฤษ)

1. บทความวิจัย (Research Article)
2. บทความวิชาการ (Academic Article)
3. บทความปริทัศน์ (Article Review)
4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)
5. บทวิจารณ์เชิงวิชาการ (Critique/ Discussion Paper)
6. กรณีศึกษา (Case Study)

คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ

1. พิมพ์ด้วยกระดาษ เอ 4 (พิมพ์หน้าเดียว) จำนวนไม่เกิน 15 หน้า (นับรวมบทคัดย่อ รูปภาพ ตาราง เอกสารอ้างอิง และภาคผนวก)
2. ส่วนประกอบของบทความวิจัย ประกอบด้วย บทคัดย่อ บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปและอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง ส่วนบทความวิชาการ ประกอบด้วย บทคัดย่อ บทนำ เนื้อหา สรุป และเอกสารอ้างอิง

หมายเหตุ: ทุกบทความต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในกรณีที่ตีพิมพ์บทความเป็นภาษาต่างประเทศ ต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยด้วย

ข้อกำหนดการจัดพิมพ์ต้นฉบับบทความ

ผู้พิมพ์ต้องจัดพิมพ์บทความตามข้อกำหนดเพื่อให้มีรูปแบบการตีพิมพ์เป็นมาตรฐานแบบเดียวกัน ดังนี้

1. การจัดเค้าโครงหน้ากระดาษ ขนาด เอ 4 จำนวนไม่เกิน 15 หน้า
2. กรอบของข้อความ ระยะขอบของหน้ากระดาษในแต่ละหน้ากำหนดดังนี้ จากขอบบน 1.0 นิ้ว ขอบล่าง 1.0 นิ้ว ขอบซ้าย 1.25 นิ้ว ขอบขวา 1.25 นิ้ว
3. ตัวอักษร ใช้แบบ TH SarabunPSK เหมือนกันตลอดทั้งบทความ
4. รายละเอียดต่างๆ ของบทความ กำหนดดังนี้
 - ชื่อเรื่อง (Title)
 - ชื่อเรื่องภาษาไทย กำหนดขีดซ้าย ขนาด 18 point ตัวหนา
 - ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 18 point ตัวหนา
 - ชื่อผู้พิมพ์ (Author)
 - ชื่อผู้พิมพ์ลำดับที่ 1 ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 18 point ตัวหนา ชื่อหน่วยงานของผู้พิมพ์ และ E-Mail ที่ติดต่อได้ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 16 point ตัวธรรมดา
 - ชื่อผู้พิมพ์ลำดับถัดไป (ถ้ามี) กำหนดขีดซ้าย ขนาด 16 point ตัวหนา ชื่อหน่วยงาน ของผู้พิมพ์ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 16 point ตัวธรรมดา
 - บทคัดย่อ (Abstract)
 - หัวข้อ บทคัดย่อ และ Abstract กำหนดขีดซ้าย ขนาด 18 point ตัวหนา
 - เนื้อความของบทคัดย่อภาษาไทยและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) บรรทัดแรก จัดย่อหน้าโดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 point ตัวธรรมดา และบรรทัดถัดไปกำหนด ขีดซ้าย ตัวธรรมดา
 - คำสำคัญ (Keyword) ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เลือกใช้คำที่เกี่ยวข้องกับบทความ อย่างน้อย 3 คำ ขนาด 16 point ตัวธรรมดา
 - การพิมพ์หัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย
 - หัวข้อใหญ่ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 18 point ตัวหนา
 - หัวข้อย่อย จัดย่อหน้าเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 point ตัวหนา
 - เนื้อความของแต่ละหัวข้อ บรรทัดแรกจัดย่อหน้าโดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 point ตัวธรรมดา และบรรทัดถัดไปกำหนดขีดซ้าย
 - คำศัพท์ ใช้ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน
 - กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) กล่าวถึงเฉพาะการได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยเท่านั้น

o ภาพและตารางประกอบ กรณีมีภาพหรือตารางประกอบ กำหนดการจัดพิมพ์ดังนี้

- ภาพประกอบและตารางประกอบทั้งหมดที่นำมาอ้างอิงต้องไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานของผู้อื่น
- ภาพประกอบจัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ และไม่ต้องตีกรอบภาพ
- ชื่อภาพประกอบจัดอยู่ใต้ภาพ ใช้คำว่า **ภาพ** ต่อด้วยหมายเลขภาพและข้อความบรรยายภาพ กำหนดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ ขนาด 16 point ตัวธรรมดา
- ชื่อตารางประกอบจัดอยู่เหนือเส้นคั่นบนสุดของตาราง ใช้คำว่า **ตารางที่** ต่อด้วยหมายเลขตาราง และข้อความบรรยายตาราง กำหนดชิดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ ขนาด 16 point ตัวธรรมดา
- บอกแหล่งที่มาของภาพประกอบ ตารางประกอบที่นำมาอ้างอิง โดยพิมพ์ห่างจากชื่อภาพหรือเส้นคั่นใต้ตาราง กำหนดเว้นระยะห่าง 1 บรรทัด บรรทัดแรกจัดย่อหน้าโดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 point ตัวธรรมดา และบรรทัดถัดไปกำหนดชิดซ้าย

5. การพิมพ์เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

- 1) เอกสารอ้างอิงทุกลำดับที่ปรากฏอยู่ท้ายบทความต้องมีการอ้างอิงอยู่หรือกล่าวถึงในเนื้อหาของบทความ
- 2) จัดพิมพ์เรียงลำดับเอกสารอ้างอิงก่อนหลังตามตัวอักษร และยึดรูปแบบตามรูปแบบของ APA (American Psychology Association) กำหนดชิดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ ขนาด 16 point ตัวธรรมดา

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*. ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่). หน้า.

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

การอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต). ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. สืบค้นเมื่อ..... จาก

Author, A. A., & Author, B. B. (Date of publication). Title of article. Title of journal, volume number.

Retrieved month day, year, from <http://www.someaddress.com/full/url/>.

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ วารสารการวัดผลการศึกษา
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รับวันที่
ผู้รับ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารการวัดผลการศึกษา

เรื่อง ขอตีพิมพ์บทความลงวารสารการวัดผลการศึกษา

1. ชื่อผู้ส่งบทความ (ภาษาไทย)
(ภาษาอังกฤษ)
 2. ชื่อวุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด ชื่อย่อ.....
 3. ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....
 4. สถานภาพผู้ส่งบทความ
 - 4.1 () อาจารย์ () อื่นๆ ระบุคณะ.....สถาบัน.....
 - 4.2 () นักศึกษา ☐ ปริญญาเอก ☐ ปริญญาโท หลักสูตร.....
สาขา.....คณะ.....สถาบัน.....
 - โปรดระบุชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)
 - 4.2.1 ชื่อ.....ที่ทำงานปัจจุบัน.....
 - 4.2.2 ชื่อ.....ที่ทำงานปัจจุบัน.....
 5. ประเภทของบทความ () บทความวิจัย (Research article) () บทความวิชาการ (Review article)
() บทความปริทัศน์ () บทความเรื่องสั้น () บทแนะนำหนังสือ
 6. ที่อยู่ผู้ส่งบทความ (ที่ติดต่อได้สะดวก).....
 7. เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้โทรสาร.....e-mail.....
 8. สิ่งที่มาด้วยเพื่อให้กรรมการพิจารณา
() ไฟล์ บทความวิจัย / บทความทางวิชาการ ใส่แผ่น CD-ROM และ
() แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ และเอกสารพิมพ์ต้นฉบับ จำนวน 2 ชุด ส่งที่ กองบรรณาธิการวารสารการวัดผลการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม 10110
 9. ต้นฉบับที่ส่งให้พิจารณาเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น และยินดีแก้ไขตามที่กองบรรณาธิการเสนอแนะ
- ผู้ส่งบทความ ลงชื่อ
(.....)

ส่วนของกองบรรณาธิการ

ผลการพิจารณาในเบื้องต้น
ดำเนินการส่งผู้ทรงคุณวุฒิ 1. 2.

ลงนาม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังศรา ประเสริฐสิน)
ตำแหน่ง บรรณาธิการวารสารการวัดผลการศึกษา
วันที่

หรือ กรอกข้อมูลผ่าน QR Code ได้ที่

หรือ กรอกข้อมูลแบบฟอร์ม ได้ที่ <https://goo.gl/forms/zvflxJtFAetn98Db2>

กองบรรณาธิการ วารสารการวัดผลการศึกษา

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ 0-2258-4121 หรือ 0-2649-5000 ต่อ 15363, 11372

โทรสาร 0-2262-1745

เว็บไซต์ <http://eptb.swu.ac.th>

วารสารการวัดผลการศึกษา

ปีที่ 38 ฉบับที่ 104 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

บทความ

- 1 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร
พิศุทธิ์ ปากาน, จินวรงค์, ศิวะพร กุพันธ์, จุฑาทกรณ์ มาสันเทียะ
- 13 การพัฒนามาตรวัดภาวะพุดพ้องในผู้สูงอายุตอนต้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก: การวิเคราะห์กลุ่มพหุ
วรัญญา วรสายันท์, ภัทราวดี มากมี
- 25 การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ จังหวัดเลย
ภัทราพร เกษสังข์, แพรวนภา เรียงริลา
- 39 กรอบความคิด การสนับสนุนทางสังคม กับความเพียรของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครสวรรค์
วิรัชต์ตา ปานดิษฐ์, เฉลิมขวัญ สิงห์วี, พนมพร พุ่มจันทร์
- 52 แนวทางสำหรับการมีภาระรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านของนักเรียนกับพหุ
นิพัทธ์ คำแดง, ชยรัตน์ ภิรมย์สมบัติ
- 63 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยรังสิต
ธนพรรณ คงชนะ, อรอนันท์ กลิ่นปุระ
- 71 แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการคิดเชิงบวกของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิรัตน์ เคนดี, มนัสสินท์ หัตถศักดิ์
- 83 ผลของการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเอง เพื่อเสริมสร้างวินัย ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเชิงกระบือ
ราณี ลิ้มเจริญ, ปวีณา อ่อนใจอ้อ
- 95 ผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทร์ราชชนนี
ปภาณันท์ พิกุลเจริญ, ปวีณา อ่อนใจอ้อ
- 106 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
ธวัชวรรณ อรรถานันท์, มนัสสินท์ หัตถศักดิ์
- 118 ผลการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาที่มีต่อพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
กิตติธัช อำพันธ์, โชติกา ภาษีพล
- 132 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษา โดยจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎี การสร้างความรู้ด้วยตนเอง
ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
อนุภูมิ คำยัง
- 144 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การแสดงผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่
สุพิชฌาย์ วงศ์สกุลเพชร, นันทกร บรรจงปรุ, สุพจน์ เกิดสุวรรณ
- 153 รายงานการประเมินผลโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program)
โรงเรียนกาญจนาภิเษก วิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
สุนดา เองชัยโย
- 165 ทักษะทางสังคมและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน
ธนิษฐา แจ่มอุทัย, สุพจน์ เกิดสุวรรณ, กองปาน บุญกุล
- 174 การอ่านโน้ตสากลและทักษะการปฏิบัติโน้ตเขียนของนักเรียนวงมโหรีระดับประถมศึกษาโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของชูชาติ
จารุบุตร อินพหล, สุพจน์ เกิดสุวรรณ, กองปาน บุญกุล
- 185 ผลการบูรณาการการปรึกษาทฤษฎีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมร่วมกับศิลปะ เพื่อลดภาวะซึมเศร้าในผู้ต้องขังหญิง
บุศิทาณณ์ อินทร์ทิพย์, เพ็ญภา กุลนาค, กรภัทรา เองอุดมทรัพย์
- 197 การประเมินอภิบาล และการประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินอภิบาล
สุวิธญา สิริยานนท์, รุ่งฤดี กล้าหาญ
- 209 ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานกับคุณภาพการให้บริการขององค์การภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร
สุริยวิภา ไชยพันธ์
- 221 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอ เรื่อง สถิติ (2)
โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ณัฐนันท์ กล้าพุด, พินดา วราสุนันท์, สุนทราภรณ์ อุ่นวรรณธรรม, อังสนา ศรีสวนแดง, วัฒนา มณีวงศ์
- 233 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
นภัทร ธัญญวณิชกุล, กิยพพาพร มหาสินไพศาล, กิวิทย์ มณีโชติ
- 245 ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู
กรรภัค วงศ์อรุณ, นฤมล พระใหญ่
- 258 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการนอนหลับของนักศึกษามหาวิทยาลัย สายสุขภาพและสายอาชีพ
ชวัญธิดา พิมพ์การ, พจนารถ เกื้อสกุล, กิตติ เกื้อสกุล

272 คำแนะนำสำหรับผู้อ่านบทความ

273 ข้อกำหนดการจัดพิมพ์ต้นฉบับบทความ

275 แบบฟอร์มการส่งบทความ

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110

โทรศัพท์ 0-2258-4121 หรือ 0-2649-5000 ต่อ 1-5363, 1-1372

โทรสาร 0-2262-1745

ISSN 0125-3778

ISSN 2730-3357 (Online)

<http://eptb.swu.ac.th>